

מבחר עלונים

חג הסוכות שנת תשפ"ב

ר"ת	בעלזא	מוצ"ש	ער"ש	
07:54	07:32	07:14	06:03	ירושלים
07:51	07:29	07:16	06:18	בני ברק
07:53	07:31	07:15	06:09	חיפה
07:52	07:30	07:16	06:18	אשדוד
07:53	07:31	07:15	06:02	בית שמש
07:53	07:31	07:15	06:20	קרית גת
07:53	07:31	07:14	06:12	נוף הגליל

כסדרה ושירות נפגשים...

רח' אהלי יוסף 5, ירושלים 📍 שעות פתיחה: א.ה. 19-10 רצוף, יום שישי 12-10
טל. 02-5337722 | פקס. 02-5383018 ✉️ g5337722@gmail.com

גרפומט MAT
דפוס דיגיטלי מהיר ומקצועי

גם אם אין ברשותכם ארבעת המינים,
תוכלו לקיים מצוות נטילת לולב בהידור רב!

ערכות ארבעת המינים לחולים ובני משפחותיהם!

הערכות יונחו בסוכת בית החולים בערב החג
נא שמרו על הערכה והחזירו אותה לאחר השימוש במקום מוצל.

כמידי שבת, מופצים גם לקראת החג בבתי החולים
מאות חוברות עלונים לרווחת החולים ובני משפחותיהם
לתרומות ולהתנדבות פנו לארגון מאוחדים: meuchadim.org@gmail.com

שיאו לא
להוראות של
אבי נרתיק
הלולב!

מאוחדים
יחד למען עם ישראל

'מאוחדים' לצידכם ולמענכם בכל עת ובכל זמן:
054-845-8815

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

ספורים

חביבות מיוחדת יש לה למצות ספה, שנקראת בזהר הקדוש 'צל'א דמהימנותא' - צל האמונה, ואמרו שם שרק מי ששרשו וגזעו קדוש מישראל ישב בספה בכניפי הקב"ה. והיה רבי יהודה צדקה מפרש מדוע הדגישה התורה דוקא במצות ספה וצינה ש'כל האורח בישראל ישבו בספה? ללמדך, שלעתיד לבוא, יעמד משיח צדקנו ויתן 'תעודת אורחות' רק לאלו שקימו את מצות ספה, כי בכך הוכיחו שהם חלק מעם ישראל.

בעיר קרקא, התגורר תלמיד-חכם מפלג בשם רבי מנחם מנדל קרנגיל, שחבר כמה ספרים חשובים, ונודע בהגותו והוספותיו החשובות על 'שם הגדולים' של מרן החיד"א, שם הוא מספר ספור נפלא אודות רבה של קרקא, רבי שמעון סופר, בנו של ה'חת"ס סופר'. "פעם אחת ישבנו בספה בלילה הראשון, והרב האריך בשלחנו הטהור לכבוד החג בחדושי תורה וזמירות עד אחר חצות, עד שהיה מתנמנם עליהשלחן וגם אני הלכתי לישון בספה. לאחר שעה ושתים, הקיץ הרב אותי כשהוא מפסי אותי ומבקש את מחלתי, ובקש ממני שאמן לו לחם משנה, כדי שיוכל לבצע עליהם ולאכל ביצת בספה. שכן חושש הוא, שמא אכל את-הפיצת הראשונה בלי פנינה ראויה מתוך תאבוננו הגדול, ולא פון לשם מצות ספה כמו ביצת המצה בליל פסח. כמובן שמלאתי את בקשתו מיד, והוא נטל ידיו שוב לסעודה, ומרב שמחתו ישב ושח בדברי-תורה עד סמוך לאור הבקר, ואף אני נטלתי ידי והצטרפתי לסעדתו פאשר אני נהנה מזיו השכינה. ותהלה לה, שהרב טעם בחלות של זוגתי טעם של מן ממש, עד שלמחרת ספרה הרבנית לזוגתי, כי הרב תמה בפנייה מדוע לא הרגיש מעולם טעם פה משבח בחלותיה. ומזה תבין כי לרב קדשתו ודבקותו, טעם בו טעם גרעון, שהרי מצד הדין יצא ידי חובתו, אלא שמרב דבקותו במצות החמיר על-עצמו ואכל שוב, ומזה תראה את גדל מעלתו הרמה".

בשנת תרפ"ג, בקר רבי בן-ציון הלבפשטס מבובוב הי"ד בטורנא, והתנעד עם רבה הנודע רבי מאיר אריק (נפטר בליל חג הסוכות). בשיתחם הפליג הרבי אודות זקנו ה'דברי חיים' מצנו שנודע בצדקת פרונו בישראל, וביותר היה מחלק סכומי עתק לעניים בערב סבות, עד שפעם פזר אף ושמונה מאות רב-לפספ בערב החג. תמה רבי מאיר לפשר ההנהגה, שכן מה ענין צדקה אצל ספה, והרבי הסביר את-הדברי: "ראשית, מקורו טהור מדברי האר"ל שנוכח להרבות צדקה בערב סבות", והוסיף: "ומצאתי לזה רמז נפלא במנין הטפחים של הכשר ספה, שעולה במבן במנין צדקה. שכן גדל הספה הכשרה היא שבעה על שבעה טפחים, דהינו מ"ט טפחים מרבעים. ושעור הדפנות להכשר ספה, הן שתיים כהלכתן ושלישית אפלו טפח. וכיון שגובה הספה הוא עשרה טפחים לפחות, יש אפוא בשתי הדפנות השלמות סך שבעים טפחים מרבעים, ובדפן שלישית שהיא ברחב טפח יש בה עשרה טפחים. נמצא כי שלש הדפנות יחד מנינן ק"ג טפחים מרבעים, ועם צרוף שעור הכשר הספך של מ"ט טפחים מרבעים, הרי לנו יחד קצ"ט טפחים, במנין צדקה"ה בדיוק שעולה קצ"ט. והרי פאן סמוך למצות צדקה בספה". לשמע הרמז הנפלא, קרא הרב מטורנא בהתפעמות: "הרב מבובוב! הרי הרמז שלכם בגדר אמת לאמתה וקולע אל-השערה".

פנינים

בסכת תשבו שבעת ימים (ויקרא כג, מב) - ראשי התבות הם בגימטריה תשובה, לרמז שמצות ספה שבאה להורות לאדם שכל 'שיבתו בעולם דומה לספה שהיא דירת עראי, ולכן שעור הדפן הפחות הוא שבעה טפחים, לרמז לשבעים שנותיו ולהטותו לתשובה. (דרד כוכב)

למען ידעו דותיכם כי בסבות הושבתי את בני ישראל (שם כג, מג) - למען ידעו הוא לשון דעת, ומרמז לסדר טהרות, כי הספה מטהרת כמו מקנה, שכן גם בספה נכנסים בכל-הגוף כמו במקנה, ושלש התבות למען ידעו דותיכם הן בגימטריה תתק"ס, במנין תתק"ס לגיו שצריך להכשר מקנה לטהרה. (צמח דוד)

לולב - אותיות ל"ו, כנגד ל"ו הצדיקים שבכל דור ודור, וכנגד ל"ו המסכתות שבש"ס בבלי. ול"ב מרמז לתורה שבכתב המתחילה בבי"ת ומסתיימת בלמ"ד, ולולב גם בגימטריה חיים המרמז לתורה הקדושה. אתרוג בגימטריה תרי"ג עם שלשת המינים, ששקולה מצות ארבעת המינים כנגד תרי"ג המצות. (מהרי"ח)

לולב נטל ביד ימין, כי לולב עולה בגימטריה ס"ח במנין חכם, ולב חכם לימינו. (ברכת חיים)

מסכת ספה נקראת בלשון יחיד, בשונה ממסכתות ערובין פסחים ושקלים ועוד, כדי לרמז לכך שסופה היא בגימטריה צ"א, במנין שמות הקדש הנו"ה ואדנו"ת יחד. (והאר עינינו)

בארבעה עינים מצאנו שלמות. אמונה שלמה, תשובה שלמה והחזרנו בתשובה שלמה לפניך, רפואה שלמה והעלה רפואה שלמה, ונאלה שלמה ונאלנו גאלה שלמה. וראשי התבות שלהם הוא אתר"ג - אמונה, תשובה, רפואה, גאלה. ולכן מקפידים על האתרג שיהיה שלם וכולל בהדרו. (בלבת אש)

אעלה ראשי תבות אתרג ערבה לולב חדס, ואגודים בתמר, שנאמר אעלה בתמר. (הגר"א)

רבי יהושע מדן יקוב, היה נוהג לטל לולב קטן למצוה, ואמר בצחות: "א ועלנער האט א גרויסן רעוואלוער, אפער א גענעראל האט א קליינעם ביקס" ... - חיל פשוט צריך רובה אף, אבל לגנרל רק אקדח קטן... (צל הקודש)

היה היה

הלוכלב היבש שהציל מהלוכלב הגזול

מקוּרָים אחר המצוֹת הם יהודי תימן התמימים והישירים, וכל הליכותיהם שזורים במנהגי ישראל ובדקדוק ההלכה הצרופה. על-פי המסורת הותיקה השמורה בידם ממים ימימה, יותר מאשר כל קהלות ישראל, ומנהג נאה נהגו היהודים בתימן, שהיו משמרים את ה'לוכלבים' בהגיתם היהודית והדוקנית, לשם סגולה ושמירה בכל ימות השנה. כמעט בכל בית יהודי בתימן, היתה מתקנת תבה מאַרְכַּת מעל פתח אחד מחדרי הבית, ובו היו מצניעים את הלוכלבים מתוך חבוב מצוה. ובהגיע הימים שלפני חג הפסח, היו שולפים מתוך התבה חלק מן-הלוכלבים שהצניעו בה, ובהם היו מסיקים את-התנור לאפית המצות לפסח, בעקבות מנהגם הותיק של האמוראים רב-אמי ורב-אסי כמובא במסכת ברכות, שהיו מברכים ברכת 'המוציא' על פפר הלחם בה השתמשו לערוב חצרות, ואמרו 'בין שנעשה בה מצוה אחת, תעשה בו מצוה אחרת, ואף כאן, בין שנעשה בה פלונית מצוה נטילת ארבעה מינים בחג הפסח, תעשה בהם גם מצוה אפית מצוה בחג הפסח. בנוסף ללוכלב, היו יהודי תימן מייחסים סגולות להדפי המצוה, והיו משתמשים בהם לרפוי מחלות ומכאובים ורואים בהם ישועות. ובכלל, היו מייחסים סגולת שמירה לאותו חדר בו הצניעו הלוכלבים, כפי שאמרו חז"ל בספר 'שירי מצוה מעכבים את-הפרענות ועוצרים רוחות רעות וטללים רעים'.

הספור ארע למעלה ממאה שנה, בסוף תקופת שלטון התרפים בתימן. השלטון העות'מני הלך והסתאב, ובמדינה פלה שררה אורח של בוקה ומבלקה. ובאין הנהגה איתנה של שלטון החק, אזי איש הישר בעיניו יעשה. התרבו הליסטים והגנבים בתימן, והללו פעלו באין מפריע, אין דין ואין דין. באותם ימים התגורר באחת מערי תימן, יהודי עשיר מפלג ושמו סעדיה בשארי. רודף צדקה היה ובעל חסד, וברפת שמים לוּתָה אותו בכל עסקיו המסעפים. ביתו המרוּחַ היה מרחק מטע מבתיהם הקטנים והעניים של יהודי הקהלה, אולם רבים מצאו בו קורת-גג והתארחו בו בסבר פנים יפות ללא תמורה. הבית עורר את תאבונם של חברי גנפית שוודים באזור, ובין שהיו ילידי המקום והכירו את התושבים בלם, ידעו כי סעדיה הוא עשיר מפלג, ובדמיונם הפורה הכפילו ושלשו את הונו כהנה וכהנה. באישון לילה, בעוד סעדיה ובני-ביתו ישנים שנת ישרים, הקיפו השוודים את הבית המבדד. הם עשו את צעדיהם בחשאיות, אולם סעדיה חד-האון התעורר לשמע הרחשים החשודים מבחוץ. חרש-חרש קם ממקומו כדי לבדק את המתרחש, ומיה קאד הבין כי הם שרויים בצרה צרורה. הספיקו לו כמה הצעות חשאיות מבעד לחלונות ביתו, כדי להבחין במספר השוודים רעולי פנים שעומדים לפרץ אל תוך ביתו, ובידיהם פגיונות מלששים. בפחד ובאימה מהר סעדיה להעיר את אשתו וילדיו, ואם חשב תחלה להשיב מלחמה שערה ולהפתיע את השוודים שבטוחים כי דרי הבית שקועים בשנה עזה, אזי בטל מיד את-הרעיון, שכן לא היה ספוי פלל להתגבר עליהם. מתוך חרדה עצומה הגביה את עיניו השמיימה, ובשפתיו המלבינות החל לשאת תפילה וקדחת לאביו שבשמים שיצילנו מידיהם של הפורעים, והנה נפל מבטו על התבה שמעל פתח הדלת, ורעיון הצויק נמחו. עד מהרה שלף סעדיה מתוך התבה את לולבי המצוה, אותם נענע זה מכבר בחג הפסח שעבר עליו לטובה, וחלק אותם בין בני הבית, כשבגידיו שלו נותרו שני לולבים. ברמזים בלבד וגלי אמר ודברים, סמן סעדיה לבלם להתחיל לנענע פלוכלבים לכל עבר, מתוך אמונה פשוטה כי בכח המצוה לגרש את כל המשטנים והאויבים, ואשתו וילדיו עשו כמצותו בדבקות.

בינתים החלו כבר השוודים במלאכתם לפריצת מנעול הדלת, אך בעודם מנסים לשבר את-הפריח, הגיע לאזניהם קול מוזר מתוך הבית. היתה זו אושת העלים בשעת נענע הלוכלבים, ובין שהללו כבר יבשו מזמן, נשמע קול הנענע שבעתים. השוודים חדלו באימה את 'טפולם' במנעול, וסעדיה הגביר את נענועי הלוכלבים העבטים שבגידו, כאשר השוודים מטים את אזניהם ומנסים להבין מה פשר הרעש המוזר העולה באזניהם. משום-מה היו השוודים בטוחים, כי כספוס העלים אינם אלא קול משק בנפיהם של שדי שאול, שבאו להגן על היהודים דרי הבית, ומתבוננים להשיב מלחמה שערה למי שינסה לפרץ פנימה. וככל שאנשת הנענעים גברה, התגבר פחד השוודים, שראו בדמיונם את השדים האימים עטים עליהם מכל עבר, ופתחו במנוסה עזה...

טרופי נשימה הגיעו השוודים למאורתם, וצהלו על מזלם הטוב שבזכותו נצלו ברגע האחרון מידם הארקה של שדי שאול. אך הפחד מידם הארקה של השדים לא מש מקרבם, והם מהרו לספר את הדבר באזניהם של כל שוודי האזור. 'חברך - חברך אית לה', והשמועה עשתה לה כנפנים במהירות. מובן מאליו שהדמיון הפורה הוסיף נפך רב לספור. עד שלא היה ספק בלב בלם, כי לסעדיה יש קשרים נסתרים עם יצורים שממיים, והדעות היו חלוקות רק, האם אלו מלאכי שמים המגנים עליו בזכות היותו איש חסד וצדיק, או דוקא להפך, אין הם אלא שדים ומלאכי חבלה, אותם הצליח לרתם לתפקיד שמירת ביתו באמצעות כשפיו וקסמיו, שכן כמשה גדול הוא... הצד השווה שבהם, שמאז אותו מארע מפליא, היה ביתו של סעדיה שמור ומשמר מכל נסיון גנבה ונזל, ואף אחד לא ההין בנפשו לנסות שוב את מזלו ולפרץ אל-הבית. זכה סעדיה והתקומו בו דברי חז"ל, כי שירי מצוה מעכבים את-הפרענות, והלוכלב היבש הצילו מלהפך להיות הלוכלב הגזול...

מאורות

רבי מרדכי מנדבורנא ז"ל
ליום ההפולא ט"ו בתשרי תרנ"ה

מגדולי צדיקי דורו, ונודע בפועל וישועות. רב ימיו התגורר בבושטינא ושמו יצא בארץ. נמול על ברפי דודוקונו רבי מאיר מקרמינל, שצוה לקרא לו על-שם רבי מרדכי מקרמינא, ואמר ששרש נשמתו מנשמת מרדכי הצדיק ולכן פנהו מרדכי היהודי. מנעוריו שקד על תלמודו, ובעבר ימיו התבטא כי בהיותו כבן י"א, לאחר סיום חק למודיו אצל רבו, למד שני דפי גמרא וכמה דפים בשלחן ערוך, ובכללה הוסיף ללמד עוד. צדיק דורו הסמיכוהו להנהיג עדה בישראל, ודרכיו היו מפלאים ונסתרים. את תפלות השחר היה מסיים לפנות ערב לאחר הקנות מרבות, וצדיקים אמרו עליו שהוא למעלה מן-הזמן ונגרו במי שדבר בו סרה. נוהג היה להסתגר בחדרו, פאשר החלונות סגורים כל העת ונרות דולקים לפניו. עד שלא היה נהן להבחין בין יום ובין לילה. קדשתו ופרישותו היו להפליא, ומאכלו היה מעט מזער, אולם תדיר היה נראה בריא אולם כאחד האוכל בשור ושותה יין. מנהגו היה לחלק בעצמו את העלויות בין המתפללים, ופעם פאשר נתמל ביהודי אורה, שאלו לשמו והלה השיב ר' דוד ב"ר פיקל יעקב, חזר הרבי שנה ושלש את-שאלתו, והלה נותר בשלו. "מפני מה קוראים לך ר' דוד, דרך כבוד?" תמה הרבי והלה השיב: "מפני זקני הלכו... והרבי שאל: ואם יהיה ברשותי סוס לך, האם אקרא לו ר' סוס?... הבין האיש שהתעטר בתאר לז"א, והשמיט משמו את התאר ר', אך הותרו לשם אביו, והרבי אמר: "אם בזכות אבות אתה בא,

יוסיף דעת

אחד המנהגים המעניינים בעם ישראל, הוא מנהג הנחת תפילין בחול המועד, כאשר בעבר הניחו רבים תפילין, וכיום פשט המנהג שלא להניח, ובפרט בארץ ישראל. הדבר תלוי במחלוקת ראשונים, יש הסוברים שחול המועד נחשב מקרא קודש, ויש החלוקים על-כך. מרן בשלחן ערוך פסק שלא להניח, והרמ"א חולק וכותב שבמנהג מקומו להניח אך אין מברכים בקול רם כמו שאר ימות השנה. אחרים סבורים שיש ספק בדבר, ויש להניח בלא ברכה, או לברך רק על תפילין של יד. בהשפעת הקבלה, פשט המנהג שלא להניח, כפי המובא בוהרה שהמנהג תפילין בחול המועד חייב מיתה. הגר"ש נתננון התאונן על הזנחת נוסח אשכנז, וכתב "שהנוהג מנהג ואם כולם יתפללו בנוסח ספרד, תתבטל לגמרי מצוות תפילין בחול המועד". המנהג כיום הוא, שבחול חלק מניחים בחשאי או בלי ברכה, ואילו הספרדים החסידים לא מניחים כלל, ובארץ ישראל נוהגים כולם שלא להניח. גם בהשפעת הגר"א מווילנא שכתב "חול המועד אינו זמן תפילין, וטעות בידי המחייבים שטעו בפרוש דברי השי"ט", אולם ציין לדברי רש"י בסוכה שכתב: "היו לפני מצוות הרבות, ליטול לולב, לישב בסוכה, להניח תפילין, להתעטף בציצית", ולא ייתכן לולב וסוכה עם תפילין רק בחול המועד. הדברי חיים מצאנא הורה לבחורים להניח, ובנו הדברי יחזקאל הורה להיפך. השפע חיים מקלוזניבורג הכריע בחו"ל כרמ"א כאתריה דידיה, ובארץ ישראל לבית יוסף כאתריה דידיה. הגר"ז מבריסק הגיע למצוות בחושענא רבא, כ' בתשרי תר"ס, ואביו רבי חיים יעץ לו לדרוש בעניין הנחת תפילין בחול המועד, ואף שהביא ראיות לשיטת הראשונים שאין להניח, ציווה אביו להניח ביום היכנסו למצוות, והיתה זו הפעם הראשונה בהניח תפילין בחול המועד. דרשתו היתה כה ערוכה, עד שאחיו רבי משה שהיה מושג מבוגר מנו שבמונה שנים, חדל מאז להניח תפילין בחול המועד...

פרי עץ הדר

בדרך שושלת רוזין האצילית מזרע מלכות בית דוד, היה ביתו של רבי ישךאל מהוסקטין, נכדו של הסבא קדישא' רבי ישךאל מרוז'ין, משפיע בכלי כסף שונים, מתוך הדור מצוה וחבובה, ומהם אשר קבל בירשה מאבותיו כחפציו קדש. בין הכלים היקרים שבבית, התבלטה קפסת אתרג מהדרת ומיוחדת במנה. שכבות הכסף שמהן היתה הקפסה עשויה, היו בגווני שונים שהוסיפו לה חן והדר מיוחד, והיא היתה משבצת במרגליות יקרות ערך ומעטרת בפרחים מחטבים להפליא. כל מי שהיה מביט בקפסה היה משתומם למראה יפיה הנדיר, והיה מבין לאשרו את דרשת חז"ל "זה אלי ואנוהו - התנאה לפניו במצות". הרבי עצמו לא הביע התיחסות יתרה לכלים היקרים שבבשרותו, אולם התבטא פעם כי הוא נוהג בדרך המלכות פחלק ממצות כבודי-אב. הפעם היחידה שהרבי היה מעניק השומת-לב מיוחדת לכלים היקרים, היה בליל חג הפסח, אז היו הגבאים עוברים איתם על שלחן הסדר כבני-מלכים, והרבי היה נעמד לראות את השלחן בתפארתו ומחבב בכך את המצוה.

היה זה בתקופת מגוריו של הרבי בעיר וינה, אליה הגר בתקופת מלחמת העולם הראשונה. יום ששי אחד, ערב שבת-קדש, נגש אחד מבני הבית אל הארון כדי להוציא את כלי השבת, ולחדדו הבחין כי קפסת האתרג היקרה איננה. בקדחתנות החל לחפש אחריה, אולם העלה חרס בידו. שאר באי-הבית לא ידעו גם הם להיכן נעלמה הקפסה, ומחסר ברה פנתה בתו של הרבי אל המשטרה הוינאית, והגישה תלונה על העלמות הקפסה. מפני כבודו של הרבי, התיחסו השוטרים בריצונות לתלונה, ונקנסו מיד לעי הקורה. הם החלו לחקור ולתשאל את כל באי-הבית, ועד מהרה עלו על עקבותיה של העוזרת היהודיה שעבדה במשק הבית במשך תקופה מסוימת, ובמים האחרונים חזלה מלפקד את-הבית. החשדות אפוא התעוררו מיד, ואמנם לאחר בדיקה קצרה גביתה של הנערה, התגלתה קפסת האתרג הגנובה, והיא נעצרה בבית-הכלא. צערו של הרבי לשמע המאורע היה גדול, ולאחר שהקפסה שבה למקומה, בקש מהגבאים לפנות אל המשטרה כדי לאפשר לנערה לצאת מהכלא לזמן-מה, עד שיעלה בידו לברר את מניעיה לבצוע המעשה. בהמלה וברך, התענינו נשות הבית על תולדות חייה של הנערה, כאשר הרבי יושב מהצד, ומאזין בשתיקה לדבריה. בבשת פנים החלה זו לגולל את מסכת חייה רבת-התלאות, והתברר כי הגרה מהנגריה, שם גדלה בבית דל וחסר פרנסה, כאשר האב מחזר אחר הטפה המרה ואינו משתפר מאומה, והאם נאבקה בעמל להשגת לחם לפי הטף. בדרך לא-דרך הגיעה לוינה שבאוסטריה, שם קנתה לפתח דף חדש בחייה ולקדם עתיד טוב יותר, ובחפזיה אחר עבודה התקבלה במשקרת בביתו של הרבי. היחס אליה, כך ספרה, היה מיוחד, שלמו לה בענייניה את-שכרה ואף העניקו לה ארוחות חמות. והנה מרה-שמים זמנו לה שדוד מתאים עם בחור פרגיילה שאף הוא הגר מהנגריה, אולם מיון שאמצעיה היו דלים מאד, וחפצה להעניק לתתנה תשורה מכבדת, נטלה באי-רואים את קפסת האתרג, מתוך מחשבה שאף אחד לא ישים לב לדרך. פונתה היתה לטל את-הקפסה רק לזמן-מה, ולאחר נשואיה בודאי יסכים החתן להשיבה לבעליה, ועתה עמדה בבשת גב והתחננה לסליחה כשהיא גועה בכבי סוער.

עם תם ספוריה, פנה הרבי אל הגבאי בסערת-נפש, והורה לו לבטל מיד את התלונה במשטרה ולדרש את שחרורה של הנערה. בקדקנות אוסטרית טפוסית, סרבו הללו תחלה לשחרר את הנערה, ודרשו את המשך החקירה והטלת העונש, אך לאחר מאמצים מרבים עלה בידי הגבאי להחליק את הענין ולסימו בכייטוב. עם סדור הענין, שבה הנערה אל בית הרבי, והוא הניח בפניה מעטפה עם סכום נכבד, והורה לה לרש" קפסה יפה ומהדרת, ומבלי לחסך בהוצאות לרבישתה". הנערה המפתעת נטלה בידיים רועות את-הכסף, ולאחר זמן-מה שבה עם קפסת אתרג נהדרת, אותה הציגה בפני הרבי ובני ביתו. הרבי התענין על תתנה המיעד ועל מועד התתנה, והודיעה לה כי מעתה יעמד גבאו המסור לימינה כאב נאמן, ואת כל הצטרביותיה תוכל לקבל כאן. באחולי ברכה יצאה הנערה מבית הרבי, בשכחה נפעמת ונרגשת מגדלות רוחו של הרבי ומאצילות נפשו.

חלפו ארבעים שנה לאחר מכן. באחד מלילות החנכה, חדרו גנבים שפלים לביתו של הרבי שבתל-אביב, בה התגורר מאז עלותו לארץ ישךאל בשנת תרצ"ז, ובעזות-מצח חסמו את כלי הכסף הקיחסים שהיו בבית. הרבי הסתלק כבר מזמן לבית עולמו, ובבית התגוררה בגפה נכדתו הישישה, הרתוקה למטת חליה, ואף שהיתה עדה לגנבה המחפירה, לא היה לאל ידה לעשות מאומה. המשטרה שהזעקה באישון לילה, השקיעה עמל רב כדי להתחקות אחר עקבות הגנבים, אולם מיון שהללו היו מתחכמים היטב והעלימו כל בידל של-סמן, לא העלתה החקירה דבר. למחרת, בעוד הרבנית הנכדה משוטטת בבית שהתרוקן בבת-אחת מכל חפציה הקדשה שבו, גלתה מגבת פרוסה על אחד הכסאות שבבית, וכשהרימה אותה זתה תחתיה את מנורת החנכה הנזהרת של הרבי ואת קפסת האתרג יקרת-הערך. לאחר רגע נזכרה, כי יום קדם לכן, לקראת כ"ט בכסלו, יום ההוללה של הרבי, הוציאה את שני הכלים הללו כדי להבריקם, אך מיון שלא סימה את-המלאכה, הותירה אותם מכסים במגבת עליהפסא, וכך הם נצלו מידיהם של הגנבים שלא הבחינו בהם. ובשעה שאחזה את קפסת האתרג היקרה, ספרה הרבנית למבקרים שבאו לחנכה במרנפשה, את ספוריה של הקפסה ואת אצילות רוחו של סבה הרבי, בהעברה עליהמדות ושמירת כבוד אדם מישראל. ♦

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש

אתרג הטוב למאכל וריח, הינו חכם הלומד ועושה, ולכן דמיו יקרוי, כי אחד בעיני פעליתורה ומעשים טובים. הדם בריח בלא טעם, הינו חכם הלומד ואינו עושה. ערבה הינו לא תורה ולא מצות, ולכן מצויה בכל פנות רוב בני-אדם. ולכלב בטעם בלא ריח, הינו עושה ואינו לומד, וזונו הקפ"ה לאגום לזכות הערבה עם השאר. אי נמי, אתרג דומה לראש, לולב לברית מילה, ג' בדי הדם לב' בדי גופו, ב' בדי ערבה לרגליו, וכלם יחד יעבדו הבורא יתברך. אי נמי הינו ז', אתרג לולב ג' הדסים ב' ערבות, רמזים לשבעה רועים אברהם יצחק וכו'.

מנות נענוע הולוב, ההולכה הוא כמו אחד שפושט ידו לקבל איזה דבר, וההבאה לאחר שקבלה, ועתה נענוע שאנו מענינים, אנו מבקשים מאת השם יתברך שבזכות השבעה צדיקים הרמזים בלולב, שיבוא שפע לעולם, וההבאה היא התקנה שיש לנו לקבלה, וכן יש לעשות הענינים, ולא פאותם ליצינים שמשחקים לתקנת חכמים הקריטנים, או לחם ואוי לנפשם:

אמר החכם כי ארבעה שמות יש לימי העולם, ואלו הם: הל, הל המועד, יום-טוב, ושבח. הם ממש כללות ישךאל באפן זה. שבת הוא תינוקות של בית-רובן שלא קטאו, הם קדש, וגם אין ראוים לעשות מלאכה, כמזכיר השבת אינו יכול לעשות מלאכה וזונו אינו מתקם אלא בשביל הכל פיהם של תינוקות, כמזכיר השבת, יום-טוב הוא יהודי כשר שלומד ועושה, ויש שמחה ותורה משמח לב האדם, כך כתבי פקודי ה' ישירים משמחילב. הל המועד הם בני אדם שמתאבקים בעשר רגלי החכמים, ועושים טובה עם בעליתורה, כמו שאמרנו שהחכם דומה למועד, כן מי שעושה טובה הוא חל-המועד. חול הם עמי ארצות, שכל ימיו הוא כמו חל משש, אכילה ושתיה וכו', כך החל הוא טורח ועסק, לקח צוה לנו השם, שמצות לולב שיש בה ארבעה מינים שהם כנגד ארבעה אלו, שישיםם באגדה אחת כדי שנוכר בלנו. (מאור החיים דשות האור החיים: סכת תלמוד)

דברי הימים

אחת המצוות המרכזיות בחג הסוכות, היא ניסוך המים על המזבח בהקברת התמידי של שחר, יחד עם ניסוך היין. את המים היו שואבים ממעיין השילוח, וכדי להוציא מלבם של צדוקים שטענו שאין לה מקור בתורה, עשו זאת ברוב עם. מעיין השילוח הוא שמו הנוסף של מעיין הגיחון, אחד ממקורות המים של ירושלים מראשת ימייה, שמימיו היו מניחים מתחת לפני האדמה ומכאן שמו. מאז ומתמיד סבלה ירושלים ממחסור באספקת מים, ואף שירודים בה גשמים מרובים, אין המים נספגים באדמה והם זורמים אל מחוץ לעיר. בעבר היה מעיין נוסף בירושלים ושמו עין רוגל, אולם מימיו יבשו מזמן. בתקופת היבוסים לפני יותר מארבעת אלפים שנה, התגוררו אנשי העיר בגבעה קטנה שנקראת היום עיר דוד, וסביבה נבנתה חומה כדי להגן עליה מפני פולשים זרים. אך כיוון שמעיין הגיחון נבע מחוץ לחומה, והחשש היה שהאויב יטיל מצור על החומה והנצורים לא יוכלו להגיע אל המים שבחוץ, לכן חצבו מנהרה סודית מתחת לחומה ודרכה היו יכולים להגיע אל המעיין שמחוץ לעיר, לשאוב מים ולשוב לבתיהם מבלי שיתגלו. בתקופת חזקיהו המלך בזמן בית המקדש הראשון, נוצר חשש מפני מצור של מנחיים מלך אשור, ואנשי חזקיהו חצבו נקבה ארוכה בת 500 מטרים בתוך סלע, ודרכו העבירו את מימי מעיין השילוח אל תוך העיר. לפני כ"ט שנה, התגלתה נקבה כתובה אבן בכבת עברי עתיק, ובו מסופר על חציבת הנקבה באמצעות שתי קבוצות משני הצדדים, ופגישתן באמצע. בתקופת בית המקדש השני נחצבו בורות מים רבים בירושלים, כמסופר על נחוניה חופר שחיון, ועל נקדימון בוגריון עם שהגמון. החשמונאים סללו אמת מים מעין עייטם, והרומאים בנו אמה נוספת.

מטעים

הלחת הראשונים אשר שברת (מריאת שוחה"מ)
תבת שברת מנקדת בפתה, עלי'אף שהיא מטעמת בסלוק שבסוף הפסוק, כי יש תבות שהנוקטת אינה משתנה גם בטעמי אס"ף שהם אנתחא וסוף פסוק, ולא נודעה הסבה. וכה מוכח במסורה: כל שברת, שברתי, דברת, דברתי, והצלת, והצלתי - פתחין באתנחא וסוף פסוק, וכן יש שמות בצירי וסגל שלא ישתנו לקמץ באתנחא וסוף פסוק, כמו ספר, תבן, צדק ועוד. וכתב אבר'עזרא שטעם הדבר לא נודע, רק ככה נמצאו במקרא. (מענה לשוו)

ויפסל שגיי'לחות אבנים (טו)

בטעמי פור קדמא ואילא תבת כראשנים בטעם רביעי, לומר לה שאם בגלל עון שנאת חנם תרב בית-המקדש ויגלו ישראל מעל אדמתם, הרי שבזכות שני לוחות האבנים ובזכות התורה שילמדוה בארצות פוזוריהם, יתקרבו חלכבות בנייהם, ותהיה בהם קדמא ואילא כאשר יבואו איש לקראת רעהו לאהבה איש את-אחיו אהבת אמונה ולגמול חסד איש את-רעהו, אזי יזכו כמו הראשונים לשוב לארץ אבותם ויתחדשו ימיהם כקדם, ולזה מרמז טעם רביעי שהוא לשון רביצה, וכל-זה בזכות האהדות של שני לוחות הברית הדבוקים כאחד, ובזכות תלמידיו החכמים בזני עם ישראל, כמו שדרשו חז"ל וכל-בניו למודי ה' ורב שלום בניה, אל תקרי בניה אלא בניה. (מראה יעקב)

מדגש

מקורו של הבטוי 'דברים' / מלים כדרבנות/ הוא במקלת קהלת, אותה קוראים בתג הספות או בשבת הל'המועד: 'דברי חכמים כדרבנות'. משמעות הבטוי כיום הוא דברים חריפים ונוקבים, ולעתים אף פוגעים, ובמקורו הכונה מלים המנתבות ומדריכות את-האדם כדרך שבראש מלמד-התורה, כפרש רש"י בפסוק: 'מה דרבו זה מכון את הברה לתלמידי, כך דבריהם מוכנים את-האדם לדרבי חיים'. מקור המלה אפוא הוא מדרבן, אך בשתיקו חל שבולש כיום בקריאתו הנכונה, במקור נכתב כדרבנות, כאשר הדל'ת במקמץ גדול ונעוץ, והשואו שאחריו נע, ולכן הבי"ת רפויה, ואף המלה דרבן נקראת באותה צורה, כאשר הדל'ת במקמץ גדול, השואו נע והבי"ת רפויה. אך כיום הוגים בטעות 'דברים כדרבנות' דרבן במקמץ קטן, שואו נח ובי"ת דגושה, ובכתיב חסר מותבים דרבן, דורבנות.

ממלה

מעשה באדם אחד, שלא שפר עליו מזלו וזוגתו היתה אשת מדנים אשר מדרה את-חיוו. בתג הספות נענה במרנפשו ובחיוו נגוה: 'יודעים אתם מודע נשים פטורות מרי'הסבה? שררי שנינו במסכת מכות, משום רשעה אחת אתה מחיבו, ואי אתה מחיבו משום שתי רשעיות, דהינו שאין מטילים על האדם ענש כפול שלא יוכל לעמוד בו, ודי לו במכה אחת שבאה עליו, ואף במצות סבה הדבר כן, שאם גולה האדם מבתו הקבוע לדירת עדאי, לספת דויד הנפלה, לפחות לא יתקנס בו הנאמר גולה אחר גולה גלתה יהודה, לא יגלה אל גלותו עם זו שפגדו'...'

שנה אחת בתקופת חג הספות, היה מחסור גדול בכשר בעיר ניקלשבורג, ועקב כך לא קבלו תלמידי הישיבה את פתקי התמחוי שבקדם היו יכולים לקבל מזון לסעדה, והם נותרו ברעבונם. נודע הדבר לרבה שלי-העיר, רבי מרדכי בנט, ומיד לאחר תפלת שחרית הזמין את אחד מתושבי העיר, ובקש ממנו לרדא לכלפלת בחורי הישיבה שיוכלו לאכל בשר בשמחת הרגל, והוא ערב לשלם את פלי-ההוצאות. בינתיים התאספו סביבו רבים, והוא אמר בקולו: 'דעו לכם, פי אמש קבלתי סך של עשרה זהובים כסף פתשלים על חתימתי לתאר מורנו', ומעתה נכון אני לחלק את התאר לכל-איש אשר ידים ורגלים לו, כדי שאוכל לכלכל את הוצאות החבורים בתאר זה... הנוכחים הבינו מיד את-פונתו, שכן מנהג המדינה היה אז, שאת התאר מורנו לא היו נוטנים אלא ליחידי-סגלה, וכאשר היו רבני הערים מעניקים למישהו את התאר הנכסף, היו משגרים עשרה זהובים כדמיימם לרב המדינה. ועתה כאשר שמעו שהרב מתכוון לחלק את התאר ללא הבחנה, נבהלו עלי-נפשם, שכן ככה יפחת כבודם כאשר הם עצמם מוכנים בתאר זה, והתאר יתפך להיות דבר של מה בכך, ומיד מהירו פלם להתנדב סכומים נכבדים, לכלפלת בחורי הישיבה...

בשכנותו של רבי שלמה מבובוב, היה עומד רובל יהודי, והרבי היה משתדל לרפש אצלו מדי פעם חפצים שונים, כדי לחזקו בפרנסתו ולתמוך בו בדרך כבוד. בדרך כלל היה הרובל מוכר תשמישי-קדשה, אולם באחת הפעמים, בראשית תקופת הקיץ, ראה הרבי כי דוכנו של הרובל ריק מסחורה. 'היכן מרבלתך?' תמה, והלה השיב: 'הפעם אין ברשותי שום דבר שהרבי יכול לקנות, מפיון שאין בידי דברי קדש'. הרבי רצה בכל-זאת לקנות ממנו משהו, ולכן שאלו מה נמצא באמתחתו, והרובל שלף צעיפיי-משי משפחים, אותם היו הנגידים דאז נוהגים לקשר בצוארם. התבונן הרבי בצעיף וראה את יפיו והדרו, והחל למדד את ארבו ורחבו וחשב בדבר-מה. לאחר מכן בקש לרפש עשרים צעיפים, ושלם תמורתם מחיר מלא. עברו ימים ארבים, והגיע חג הספות. הרבי פתח את ארנו ושלף את הצעיפים הנאים שרכש, ובקש לגור אותם לרצועות דקות כדי ליפות את-הספה. בני הבית עשו כמצותו, ולפליאתם התברר פי ארך הרצועות שנקשרו זו לזו פשרשת ארפה, התאים בדיוק להקף הספה של הרבי, והפליאו את עיר-הרואים. והנה בנו של הרבי, רבי בריציון הי"ד, עומד ומשתומם: 'ראו נא ביצד משתדל אבי ליפות את המצות, וכך בחדש סיון פשקנה מהרובל את הצעיפים, היתה מחשבתו נחונה למצות נוי סבה'.

בירושלים שבדור הקודם, התגורר איש נעלה וצנוע, ושמו רבי אברהם ברוך דייטש. בראורין ובראבהן היה, והמית עצמו פלי-מיו באהלה שלי-תורה, אלא שבדרך של בני ירושלים המסלאים פזו, לא בקש גדלה ושררה לעצמו, והיה מהלך בצדי דרכים, כשרגליו נטועות ארצה וראשו בשמי-שמים. היה זה בשנותיו הראשונות לאחר נשואיו, אברהם צעיר לימים, אך השנה היתה לו בחבוב מצוה פאחד מזקני-ארץ. במשך כל ימות השנה, אגר בצנעה פרוטה לפרוטה, אותן חסד מלחמו הדל וממלגתו הצמוקה ביישיבה, והמתין בצפיה דרוכה לתג הספות. כדי שיוכל לרפש בחסכונו אתג הדור ונאה, שכן אתג דומה ללב, ומי שלבו צרוף ומקד, מהדר אחר אתג נקי וזך. הסוחר הנודע של אתרגים בירושלים דאז, היה רבי זלמן זוננפלד, ואילו עשה האברהם את-דברו. בחושיו המחודדים גלה מיד אתג הדור ששכב בנרפתי הארצה, ובקש לשמע מר' זלמן את-מחירו. 'היכן מצאת את האתרג הנקדד הזה?' תמה ר' זלמן, ובלבל התפלא ביצד לא הבחין עד עתה באתרג זה, המהדר שבמהדרים, ומיד חמד אותו בלבו לעצמו. הוא מהר לנקב בסכום עתק, שהיה בו כדי רכישת עשרה אתרגים מהדרים, ולפליאתו לא עמד האברהם עלי-המקח, ובקש לשלם בכל-חסכונו, ובנוסף ישקל בידו שטר-חוב על ימרת החוב, אלא שר' זלמן לא ותר. 'אברהם צעיר אתה, והסכום שאני מבקש עולה על מלגת ישיבתך במשך חדש שלם ויותר. וכי מסגל אני לטל סכום פה גדול כמך בעבור אתרג אחד?' את האתרג הנתי ר' זלמן במקום משמר, כשהוא נוצר את-סודו בלבו כי הוא עצמו חפץ באתרג נדיר ומיוחד זה. בפחיי-נפש יצא האברהם היקר מלפניו, ואף שמצא אתרג אחר שאף הוא היה מהדר ונקי, לא מש האתרג הראשון מנגד עיניו. באשמרת הבקר שביום א' דספות, חש ר' זלמן זוננפלד כי מאן-דהו מתהלך בסמוך לספתו הלוך ושוב, ולבו אמר לו כי הלה מחפש אתריו. מהר ר' זלמן ויצא לקראת ההלך, והנה האברהם שבקש לרפש אצלו את האתרג לקראתו. 'אנא מקד ר' זלמן', אמר לו הלה בעינים פלות ועורגות, 'חשקה נפשי לברך על האתרג המהדר ההוא שבקשתי לרפש מקד, וכיון שחש אני כי האתרג נותר אצלי, מתחנן אני בפניך שתעניק לי אותו כמתנה על-מנת להחזיר, ואוכל לצאת בו ידי חובת המצוה'. עמד ר' זלמן הסוחר כשהוא נפעם ונגוש. 'ראו נא אברהם יקר שבנערכין זה, שלא לשם התרברבות ונאוה בקש לרפש אתג מהדר, ולא על-מנת להראותו לחבריו ולהתנשא בעיניהם על שהתמזל מזלו למצא יהלום כזה. אלא פלי-פונתו לשם שמים, לקיים זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות, ובהשתאות הביט בו בשעה שנענע בארבעת המינים, בהמית הלב ובדבקות עלאית. השוגת פאלו אצל אברהם צעיר, לא ראיתי מימי, התבשר ר' זלמן זוננפלד באזני בנו הגדול של רבי אברהם ברוך דייטש, והוסיף: 'אולם דבר אחד נשגב מבינתי, מהיכן ידע אביו, כי אני עצמי חמתי את האתרג לעצמי, וידע לכון את השעה פה אני משכים לצאת עם האתרג המהדר בידי, כדי שיוכל לקיים בו את המצוה ולברך עליו ברפת שהחיינו'!...

הספה משולה לבית-אוצר שהאדם מכין לו כדי לשמר את אוצרותיו היקרים, ועתה, לאחר הימים הנוראים, כאשר לכל יהודי יש באמתחתו אוצר שלם של מצות ותפלות יקרות, הוא בזנה סבה כדי שתהיה בשבילו בבית-האוצר ובו הוא נכנס עם אוצרותיו כדי לשמרם. (רבי ישראל שמעון קסטלניץ)

פרשת וזאת הברכה, שמחת תורה ושמיני עצרת, כ"ב בתשרי תשפ"ב גיליון מס' 476 שנה 9

שבת טיש

מתוך סדרת ספרי "שבת טיש"

ספורים ואגדות פנינים ופרפראות מדות והליכות

פנינים

אמר להם משה לישאל: שמא אין אתם יודעים כמה נצטערת על התורה וכמה עמל עמלתי בה וכמה יגיעה יגיעתי בה? נפשי נתתי עליה, דמי נתתי עליה, כשם שלמדתי אותה בצער, כך תהיו מלמדים אותה בצער". (ספרי, דברים)

היה רבי יהושע אומר, השונה ואינו עמל, כאיש שזרע ואינו קוצר. (תוספתא)

לא נברא אדם אלא לעמל, אם זכה - הוא עמל בתורה, ואם לא זכה - הוא עמל בארץ. אשריו לאדם שהוא עמל בתורה. (מדרש רבה)

כל הגופים לעמל נבראו, אשרי למי שזכה והיה עמלו וטרחו בתורה. (רש"י בסנהדרין)

אין אדם בעולם בלא יסורין, חושש בשניו אינו יכול לישן, בעינו אינו יכול לישן, יגע בתורה אינו ישן. זה ער וזה ער, אשרי הגבר אשר יסורו זה ומתורתה תלמדנו. (ילקוט שמעוני)

אשרי אדם שמשחק עצמו בדברי תורה, ויושב וחורש בהם כבהמה שחורשת בשדה. (תנא דבי אליהו)

אין הקב"ה נותן את התורה אלא למי שמצטער עליה. (שם)

כתבו חכמי האמת, פי היגיעה שיגע האדם בפלפול עד שמציע גופו, הוא נחת רוח לשכינה. (עץ יוסף על המדרש)

נאמר במדרש, שאין התורה מתקיימת, אלא במי שעושה עצמו ככלי-חרס, ובאורו, שנעשה שחר ככלי-חרס מעמל התורה. (שם)

החמימות בפלפול התורה, היא מצוה בפני עצמה, וזהו שנאמר בירמיה: "הלא כה דברי כאש". (מדרש תלפיות)

"התקן עצמו ללמד תורה, שאינה ירשה לך", ולא תשיגנה אם לא תיגע בה, שאינה פירשת אבות שהבן זוכה בה בלא טרח. (רבנו יונה, מסכת אבות)

צריך להתישב בכל פרט ופרט מהתורה עד שיעמד על עקרו, במצטרף מעמק הלב, פי הוא זה עקר התורה. ("אור החיים" הקדוש)

ספורים בפרשה

דרך ארץ קדמה לתורה

רבי גדליה משה מזיל היה מכאן בשם הגר"א מוילנא, למה לא מצינו בתורה צווי בענין המדות הטובות והשקט הרעות? במשל לאחד שבא לבקש מנגר שיבנה לו שלחן, הרי הוא מפרט לו באר היטב כל רצונו בסוג העץ וצבעו ומנו יעשה את השלחן, ואף מפרט לו מדת ארכו ומדת רחבו. אך אינו מורה לו - קח לך פטיש ומסמר והתחל לבנות בעץ, כי דבר זו פשיטא הוא. כך ממש, דבר פשוט הוא שבכדי לקיים את מצות התורה בשלמות, צריך האדם להיות מוקף שבעתים במדות טובות וראויות.

רבי אברהם אלימלך מקרלין היה אומר בשם אביו, שבעניני שדוכין, כשמתהלך ה'מחתן' לברר על ה'חתן', אזי ששישמע שהוא בעל מדות טובות יחשיב הדבר ככותב על הגיר מספר אחד, ולאחר מכן כל מעלה נוספת שישמע על המדבר יוסיף מספר אפס לצד הספרה, וכך בכל מעלה ומעלה יוסיף עוד אפס, ויתעלה מספרו מאחת ויחדו יעלו לעשר למאה וכו'. אך אם ישמע רק מעלות אחרות בלא מעלת 'מדות טובות' נמצא שעלה בידו רק אפס' שמשמעו 'לא שווה מדי'. כי עקר האדם הוא מדות טובות והיא היא הדרך הישרה שיבור לו האדם.

מעשה היה כשהציעו לרבי יששכר דב מבלו שדוף מסים ממשפחה מיחסת ומפרסמת לאחד מבניו, נגש הרבי לשנים מהיושבים בביתו שהיו בקיאים בתורה, לנסע ולבדק את ההצעה. עשו השנים כמצות הרבי וצאו לשליחות. בואם לשם נחקרו בכבוד גדול על ידי בני המשפחה, והתחילו לפלפל עם דברי תורה זמן רב, ואכן היה מדבר במשפחה של תלמידי חכמים, אך הלכו כלל לא טרחו לכבדם בדברי מאכל ולהציע להם לנוח קצת מהדרך. כשחזרו וספרו זאת לרבי, אמר: "איני רוצה לעשות שדוף עם אנשים שאינם יודעים לקבל אורח. למרות שמדבר בבית שלי תורה, אך לפני הכל צריך מדות טובות!"

ורגיל היה הרב מטשבין לומר, שהמדות הטובות הן כלי-הקבול של התורה הקדושה. פעם הפליג בשבחו של תלמיד-חכם ממקרביו, ואמר שהוא מוחבבו ביותר פי הנו בעל מדות טובות. בגדר תורה מפארת בכלי מפאר. כשבקר אצלו רבי משה פינשטין, בפרו בכבוד מיחד ולזהו יותר מהרגיל. כששב לביתו התבטא, שמלבד גדלותו בתורה של רבי משה, התפעל ממדותיו הטובות ומפשטותו, באמרו: "דאם איז די גאנצע שיינקייט" (זה הלא כל היפי).

מספר על רבי משה פינשטין, שלפני שנכנס לחידר למדו אביו כבר את כל החמש, וביום הראשון ללמודיו כשהגיעו בגמרא למלה "אתמר" [=נאמר, בארמית], שאל המלמד מי יודע את הפרוש? ר' משה חשב שכתוב "אתמר", וענה בקול שהוא היה בן של אהרן הפהן, וכמוכן שכל הילדים צחקו ולעגו לו. ואמר רבי משה ששני דברים למד אז לכל החיים, שלא למהר לענות אלא לחקור ולהבין טוב, כי לכל דבר יכולה להיות משמעות נוספת, וכיון שנפגע אז עמוקות, למד שלא לפגע אף פעם ביהודי. וכוכות שני דברים אלו, אכן גדל לאחד מגדולי הדור, הן בתורה והן במדות.

היה היה

דרך ארץ קדמה לתורה - מסכת אבות

פרקי אבות באים ללמד את האדם לתקן את מדותיו ומדותיו בו יסודות של מוסר ודרך ארץ. אין הכנה טובה יותר לקראת התחלת התורה בשמחת תורה, מאשר ללמוד המוסר, מפני שהרי אמרו חז"ל "דרך ארץ קדמה לתורה", וכמהנהג טובה לקראת קבלת התורה, יש ללמד את כללי המוסר והדרך ארץ. ביצד צריך האדם להתנהג בין אדם לחברו, ולתקן את מדותיו והליכותיו, כפי שאנו לומדים מפרקי אבות, בהם מובאים הליכותיהם של גדולי התנאים הקדושים, ומהם נקח דגמה ומוסר ביצד להתנהג ולתקן את מעשינו ודרכינו.

פעם אחת, הגיע ה"אזהב ישראל" מאפטא אל המגיד מקוזניץ, וכאשר נכנס אליו ראהו יושב ולומד פרקי אבות. התלהב האזהב ישראל מלמודו של המגיד, עד שלא רצה לחזור לביתו, ואמר: "מוטב לי להיות תלמיד פה ואלמד יראת שמים!" עד שהמגיד פקש ממנו לשוב לביתו ולמשפחתו, כשהוא מציד כבר ביראה טהורה. והוא עצמו, ה"אזהב ישראל", היה אומר: "למה אומרים מסכת אבות בין פסח לעצרת? כדי לראות ולהבין את כל דברי המוסר הטובים המזכרים שם, ולכסוף ולהשתוקק מתי אעשה כן גם אני!?"

ה"אזהב ישראל" מוץניץ, זכה לבנים צדיקים וגאונים, שהנהיגו עדה בישראל ונדעו כאנשי מעלה. עוד בצעירותם, היו בניו דורשים מפעם לפעם דרשות בפני הצבור, וכן היה להם שעור קבוע לומר פרקי אבות ברבים. פעם, כאשר בנו רבי חיים מאיר מוץניץ למד פרקי אבות בשבת קדש, הקדים אביו סבא קדישא לתפלת מנחה, אך לא נכנס לבית המדרש אלא ישב בעזרת הנשים והאזין לדברי בנו. הוא נהנה מאד מדבריו, ואז נשא משל ואמר: "למה הדבר דומה? לתרגלת שדגרה על ביצי ברזים עד שזולדו האפרוחים. כשגדלו, הלכו ביחד לטייל, אולם בהגיעם לאגמים, נכנסו הברזים ושטו להנאתם, ואלו האם הדוגרת נשארה עומדת על שפת הים, שכן היא אינה יודעת לשוט, והביטה על ילדיה בחיל ורעדה מתוך דאגה שלא יארע להם מאומה. כך גם אני מביט על בני, ורואה בהנאה ביצד הם שטים בים התלמוד וקובעים שעור בפרקי אבות לזכות את הרבים".

ספר רבי זאב דב צ'צ'יק, כי רבו רבי איסר זלמן מלצר בעל "אבן האזל", ספר לו שבצעירותו, בהיותו אבדו רב בשנים, היה רגיל ללכת מדי שבת אל רבי יצחק אלחנן מקובנא והיה עוסק עמו בדברי תורה. "דע לך", כך היה רבי איסר זלמן מספר לתלמידו זה, "כי האירה שהיתה שם בבית רבי יצחק אלחנן, היתה של אש להבה היתה שם רתחא דאורייתא שמשש העלתה אבעבעות של אש יקדש מתורת השם תמימה, עד שאי אפשר לתאר", "אולם", סיס רבי איסר זלמן ואמר, "מה מאד הפתיתי, כאשר מדי שבת בשבתו, בעדן האש הגדולה של אהבת התורה, היה מפסיק גאון ישראל רבי יצחק אלחנן בשעה קבועה ומסימת את למודו, והיה אומר: 'פנתב ברמ'א, שנוהגים לומר בשבתות הקנין פרקי אבות, אם כן צריך לומר פרקי אבות', ומדי היה מתחיל פרקי אבות בנעימה, מתוך הקפדתו לקיים כל מנהג בתכלית".

רבי יעקב מוצפי, מגדולי רבני בגדד, נהג ללמד מדי יום ביומו את מסכת אבות. וזאת בהתאם לדברי חז"ל שכל מי שלומד ששה פרקי אבות כאלו לומד ששה סדרי משנה. "פרקי אבות הם הלכה למעשה יום יומית", היה אומר לתלמידיו, "ולכן יש להיות זהיר בלמודם, אולם לא רק בקריאתם סתם, כי אם ללמוד וללמד, לשמור ולעשות ולקיים אותם בכל לב, בכל זמן ובכל מצב. ונדעו נאמנה, שבדברים הללו טמונים אשר ועשר אמת, והיא סגולה נפלאה ליראת ה' טהורה, התלויים בהם כל חיי האדם, בין בעולם הזה ובין בעולם הבא. והם המפתחות לגרעון המנחילים לאדם חיי נצח, חיים של צדיקים שעתידיים לשבת במנוחה ועסותיהם בראשיהם ונהנים מזיו השכינה". ובאמת לא היה רק נאה דורש, אלא גם נאה מקים, ולא זו מדברי מסכת אבות כמלא נימה, וכל מעשיו ודבריו היו נובעים מתוך חסידות וענוה למופת, כמו שאמרו במסכת בבא קמא, שמי שמבקש להיות חסיד יקים מלי דאבות.

על רבי משה מללוב מספר, שמדי יום היה נוהג, לאחר תפלת שחרית, להתעטר בתפלין של רבנו תם, וזו קבע שעור יומי בפרקי אבות, ומדי יום ביומו למד עוד ועוד משניות במסכת זו, שהיא ספר מוסר לאדם לכל ימי חייו.

הגר"א מוילנא היה נוהג לשבת עם תלמידיו וללמד עמם מסכת אבות. ובהו מתגלה ניצוץ מגאונותו של גאון ישראל, שיושב עם תלמידיו הגדולים והגאונים, והוא לומד עמם מסכת אבות. בלמודו זה לא הכניס חדושים ולא דרשות, אלא היה מראה להם ביצד כל פתגם מוסרי מקורו בספרי התנאים. "ולכן קוראים למסכת זו מסכת אבות", היה אומר הגר"א, "כמו שרש"י פותב במסכת בבא קמא, שהאבות נקראים לאלו הכתובים בפרוש במקרא..."

מאורות

ר' דוד משה מטשורטקוב
ליום ההולאה כ"א בתשרי תרס"ד

מגדולי צדיקי דורו ורקבות הסתופפו בצלו. בנו של סבא קדישא מוץניץ וחתן רבי אהרן מטשורטקוביל. נודע בלבו הטוב ובמדותיו התרומיות והנאצלות, ופעם התבטא ואמר: "כשהייתי ילד בן שבע שנים, קבלתי עלי עצמי שלא להרע לשום נבא בעולם". התפלאו השומעים ושאלו: "וכאשר הגוי מצר ליהודי, האם אין הרבי מתפלל למפלת הגוי? והשיב: "אני מתפלל להרמת קרן היהודי, כך שהגוי לא יוכל שוב להרע לו"... ואמנם תמיד הביט בעין חיובית על בני ישראל והפך בזכותם. פעם אמר: "אומרים על דור המדבר שהוא דור דעה, ואני אומר, שהדור שלנו גדול ויפה יותר מדורו של משה רבנו! שהרי דור המדבר זכה להיות במעמד הר סיני בשבועה העולם התגלה בכל הדרו. לפנינו הלך עמוד האש, שמיהם היו בהירים, האירו עד למחשכי נפש. ואלו דורנו, הם הצדיק אינו רואה, רק באמונתו וקויה. והנה גם דור שכל זה באים חסידים וזוקים מאחורי גם חיישיעה, מתגברים על מכשולים ועומדים בפנסונות, אוד קטן פי ירגישו, ומיד יתלהבו לאור ששעור. ירקדו ויתרוממו מגשמייתם. וכי יש לך יפה יותר ונאה יותר מדור זה?... פעם בא אליו אדם שהחליף את בגדיו הסמורתיים והחל ללבוש פמנה הגויים, וטען כי הוא מתגורר בין נכרים ואנוס להתלבש כמותם כדי שלא לעורר את זעמם עליו. "נו", שאלו הרבי באנחה, "ועתה כשהגד לבוש כמותם, כלום נתאהבת עליהם..."

יוסיף דעת

פעמים רבות נתקלים הלומדים במונח 'דוד' המופיע בכתיבתם של פרשנים רבים, ובדרך כלל הוא מופיע יחד עם גרשיים כראשי תיבות. מקור המלה היא מ'דוק' שבארמית מושג ד'ק', שמשמעותה לשון חופש, כמו 'דוק ואשכח', דהיינו חפש ומצא. במונח המלה בלשון הקודש שמשמעותה דבר שאינו עבה. משורר זה נוצר הפעלים לדייק ומדויק, ואפשר לקרוא את המלה 'דוק' בשורש כמו קום ושוב וכך שגור בפי הלומדים, או 'דוק' בחולם מלא או חסר. משורר השנים החלו להשתמש במלה זו בסיום עניין כדי להורות ללומד שליוו עליו בעניין עוד הרבה, וכדי להרגיש את המלה סימנו אותה בראשי תיבות, למרות שאינה קיצור של כמה מילים, וכן נהוג במילים רבות שהחילו בהם גרשיים למרות שאינם ראשי תיבות, רק בשביל לסמנה ולהדגישה עליהם חברותיה. אולם לאחר שהגרשיים הפכו לחלק בלתי נפרד מהמילה 'דוק', החלו לדרוש אותה כראשי התיבות 'דוקדק ותמצא קל', או 'דוחק קצת', או 'אחר דרישה וחקירה קל'... אחרים פירשו: 'דוקדק ומצא קושטא', אולם זה לא ייתכן, שכן אין מערבבים שתי מילים בלשון הקודש עם המילה קושטא שהיא בארמית. דורשי רשומות היו דורשים אותה בדרך צחות: 'ווען דו וויסט קענסטו' - כאשר תרצה תוכל, על משקל הפתגם השגור 'אין לך דבר שאינו עומד בפני הרצון', שנראה כפתגם של חז"ל אולם אין לו מקור קדום ומצאנו לו רק סימוכין במקורותינו אבל לא בלשון זו, וכן הדבר בפתגמים רבים נוספים השגורים עליהם, ואינם מדברי חז"ל אלא מתקופות מאוחרות יותר. מספרים, שתלמידי ישיבת וולוז'ין היו דורשים את התיבה וק'ל שאף היא מופיעה פעמים רבות בספרי המפרשים, ומשמעותה בדרך כלל 'לכל להבין', או 'קשה לי', והיו קוראים אותה לפנים ואחר כך: 'וויילסטו קענען לערענען? לויף קיין וולוז'ין' - רוצה אתה לדעת ללמוד? רוצו וולוז'ין... ואת התיבה וד'ק' פירשו: 'ווען דו וויילסט קענען, קיין וולוז'ין דיין וועג' - כאשר תרצה לדעת, דרכך וולוז'ין. גם את המלה תיקו או תיקו מפרשים כנותריקון: תשבי ותרץ קשית ואבעית, כפי שפירש הח"סופת יום טוב" במסכת עדותיו, אולם זהו עליפי הדרוש, ומשמעותה בארמית לשון עמידה ואי-הכרעה, מניין המילה תיקום משמעותה תעמוד, או קיצור המילה תתא קאי - תתא השאלה עומדת במקומה. אחרים פירשו מהמילה תיק, דהיינו שהתפרון כאלו סמנתו בתוך תיק ונעלם מאיתו, וכאשר מלה זו מופיעה בעניין כלשהו, בחוקה שהדבר טמיו ונעלם, ולא יתפרש לעולם עד שיבוא אלוהו.

דרך ארץ קדמה לתורה - המושד

מִן הַחֵד"א כותב בספרו "עבודת הקדש" על חשיבות למוד פרקי אבות, וזה לשון קדשו: "טוב מאד שיגדיל עצמו במסכת אבות, ולהבין מה שמוציא מפיו, פי מסכתא זו היא היתה אם לבינה ואב בהכמה לכל מיני מוסר, דברים קצרים והם ארוזי להבנות הרמים והנשאים, ודברים היוצאים מלב קדושי עליונים, ואם ישם לבו לדבריהם הקדושים בדקדוק, תתעורר נפשו בנעם מוסרם, וישוב אל ה' וירחמהו".

רבי יעקב וזקניהו גרינולד מפאפא, היה נוהג למסר שעור מדי שבת בשבתו בימי הקיץ, ובשעור זה היו משתתפים בעלי הבתים של קהלתו וכן רב תלמידי הישיבה. בשעורים אלו קבלו השומעים התחזקות באמונה ובבטחון, שהכל בהשגחה עליונה וששום דבר לא תלוי בטבע, גם בנו בעל "יהי יוסף" היה מוסר דברי אגדה ומוסר לפני בעלי-בתים מבני הקהלה החרדית באנטוורפן, ובשבתות הקיץ היה קובע עמם שעור בפרקי אבות, בו חרז בדרך רעיונות מקוריים ודברי התעוררות לקרב את הלבבות לאבינו שבשמים.

רבי מיכאל דב ויסמנדל, ראש ישיבת נטרא, נהג ללמד פרקי אבות עם תלמידיו בשבתות הקיץ, והיה לומד עם פרוש המשניות לרמב"ם ומסביר את עמק דבריו בדברי פי חכם חן. לאחר מכן היה מרחיב את הדבור בדברי מוסר מתבליים עם דברי תורה, בערך כשעה או כשעתיים. ודבר היה רגיל לומר, שדברי המוסר של הראשונים במלאכים, פועלים יותר על הנפש מאשר הדברים של האחרונים, ואפלו שלשון האחרונים קל יותר ומתוק ומוכן יותר ללומד, מפלימקום טוב יותר ללמד מספרי מוסר של הראשונים, והמשיל עליהם משל.

"פעם נכנסתי למוניח אחת, והנהג קבל אותי בספר פנים יפות ושוחח עמי בחיבות בתי רגילה. תמתי על התנהגות זו של הנהג, מפני שהיה הדבר שונה משאר נהגי המוניח שיהם קצרי-רוח וממרים לעבודתם, אך לא אמרתי מאומה. לאחר מכן, שמתי לב שהדרך התארכה מעבר לרגיל, והנהג הסתובב אנה ואנה בלי לדעת לאן לנסע, ולבסוף הודח לי שהוא נהג חדש ולא מכיר היטב את הדרכים. אמרתי לעצמי, מה בצע לי בזה שהנהג חביב ומסביר פנים? אם הוא לא יודע את הדרך הנכונה כדי להגיע בזריזות למחוז חפצו? עדיף לי משהו שאינו מסביר פנים, ואולי הוא נוסע במהירות ומקצר את זמני. וכך הדבר פאשר אנו רוצים להגיע לדרך הנכונה בתורה ויראת-שמים, יש ללמד מהספרים הקדמונים כמו פרקי אבות וחובת הלבבות וכדומה, פי הם המנהיגים המנסים ובקאים מדוריי-דורות, והם יובילו אותנו בבטחה למחוז חפצנו ולדרך הנכונה והסלולה".

תלמיד אהד הגיע אל החזון אי"ש והתאונן לפניו על הרגשת ירידה ביראת-שמים, ובקש עצה לכה. זרזו החזון אי"ש ללמד מוסר, והוסיף: "פרקי אבות - טוב מאד ללמד!"

פעמים רבות מזכרת במסכת אבות הלשון: "הוא היה אומר". ומפרש הרשב"ם ועוד רבים, פי הכונה בכה היא, ש"הוא" - מה שהוא בעצמו, "היה אומר", זה מה שהיה התנא אומר לאחרים, מפני שכל אחד מהתנאים שנתן מוסר, היה מצין בעצמו באותה מדה ואחר שתקן את עצמו היה ללמד מדה זו לאחרים.

פעם אחת, באו אל בעל ה"קהלות יעקב", ושאלוהו לגבי נער בן שתיים עשרה שנה, שלא זכה עדיו ללמד את התורה הקדושה, ובקש להכיר את בוראו אך לא ידע במה להתחיל. שאלוהו אפוא במה להתחיל ללמד עמו, והשיב שצריך ללמד עמו ראשית-כל את מסכת אבות, מפני שבמסכת אבות טמונים ומבארים הרבה מיסודי היהדות, וכל אדם צריך לדעת היטב את כל המסכת הזאת".

מדי יום ביומו, היה צדיקים וגאונים לומדים את מסכת אבות, בהתאם לדברי חז"ל ש"כל מי שילומד ששה פרקי אבות כאלו לומד ששה סדרי משנה". וכך היה גם מן החת"ם סופר נוהג, ובכל שבתות הקיץ היה לומד פרקי אבות עם תלמידיו הקדושים, עד שהשמש היה בא לקרא לו לבוא לבית הכנסת לתפלת מנחה, והצבור היה אומר פרקי אבות לפני עלינו לשבח בסיים התפלה.

"יש אומרים שעקר הלמוד במסכת אבות, הוא בשבתות שבוין פסח לשבעות. שכן עבודת המדות היא ההכנה והרקע לקבלת התורה, וכלא טהרת המדות אין אהיזה בו, וכפי שפרש רבי חיים ויטאל, שהשטעם שאין בתורה צווי מפרש על מדות טובות, פי טהרת המדות היא ההכנה לפני קבלת התורה. עוד מבארים שגומים אלו שבהם מתו תלמידי רבי עקיבא, מחמת שלא נהגו כבוד זה בזה, צריך להתחזק בעניניו בין אדם לחברו, וזאת עלידי למוד בפרקי אבות. יש אומרים, שהשטעם למנהג הלמוד בימי הקיץ, פי ימים אלו הם ימי חם ונפש, ויש חשש של התגברות היצר, וכןגד זה מתחזקים ולומדים בפרקי אבות". (עת הזמיר)

נאמר בתהלים: "אף לא-פעלו עולה בדרךיו הלכו". א"ף ראשי תבות פרקי אבות, שעלידי לומדם "לא פעלו עולה", והתבות "תקון מדות" בגימטריה "בא עלידי למוד פרקי אבות". (אור תורה)

פניני אור החיים

מדברי האור החיים הקדוש על הפסוק

אף חבב עמים וגו' (ג. לג.) - ר"ל אמרו, אף שחבב ה' העמים והגלה ישראל בנייהם, אף-על-פי-כן כלי-קדשו בידו והם וגו', שאין על לומדי-תורה מנהיג-כלו והלך, ונראה שכוון הכתוב לתת טעם להליכתו לשעור ולפארן, שהוא לחרות בהם אף ה' ביום-הדיון כשיאמרו לא הודעתנו אותה, לזה קדם להם הספר ואמר להם אתם רוצים לקבל התורה, ושעור הכתוב הוא עליזה הדרך, אף הוא מה שחבב עמים שהלך להזמין לתורה, ואמרו כלי-קדשו וגו', פרוש עלי-דרך אומרים ז"ל בפסוק ואבדל אתכם מן-העמים אלו אמר ואבדיל אתי-העמים מכם, לא היתה תקומה לאמות ומאמרו ואבדל אתכם וגו' מכאן שאם יבואו מהעמים להתגיד מהם הם מקבלים כאחד ישראל, והוא אמרו כלי-קדשו, פרוש מעלה זו עודנה להם, פרוש להתגיד, שהבא להתקדש מהם, בידו - פרוש הוא נכנס ומקבל תחת כנפיו:

או תהיה פנות הכתוב עליזה הדרך, אף חבב - פרוש חבב אחת נשארה לעמים, והוא שכל-קדשו בידו כמו שפרשתי, ואמרו והם - פרוש עם ישראל שבהם הוא כל עקר המאמר, יש להם הפרש להתגורר על קדושו של הבאים מן שאר הגוים, שישאל תבו לנגלה, פרוש כאומרים ז"ל ישראל שעמדו על הרסיני פסקה זקמתם, וזה היה מצד מה שתבו פרוש נתמקרו עלידי כח הדבור המפלא ששמעו דברי האלקים, ואמרו ז"ל שיצאה לשמחת קרמוז בפסוק נפשי יצאה בדרו, וכזה פסקה זקמתם, מה שאירפן הנגים שהגם שיתקבלו כאחד שבטי ישראל לא פסקה זקמת מהם כדוע מדבריהם:

ויהי בישורו מלך בהתאסף וגו' (ג. לג.) - פרוש שהות המלך בישוראל צריך שתהיה בהתאסף ראשי עם יחי, כאומרים ז"ל אין ממניו מלך אלא עליפי בית-דיון של שבעים ואחד, והוא שנתפן במאמר ראשי עם, ובאמרו יחד שבטי ישראל, שצריך שהיו צבור מרצים ממנו:

דברי הימים

בד' במרחשוון שנת תקי"ח, לפני למעלה מ-250 שנה, נשרפו למרבה הצער אלפי ספרים יהודיים בגזרתו של בישוף העיר קמניץ-פודולסק שבאוקראינה. היה זה כתוצאה מעלילותיהם של ה"פרנקיסטים", אותה חת ידועה לשמצה בראשותו של המשומר יעקב פרנק, שהמשיכו להאמין במשיח השקר שבתי צבי, ובסופו של דבר התנצרו ויצאו מכלל ישראל. בצעירותו, הגיע פרנק לאימור וסלוניקי, שם התכנסה כת ה'דנומה' של שרידי מאמיניו של שבתי צבי אשר התאסלמו בעקבותיו, ומהם למד את עיקרי האמונה במשיח השקר צבי שבור. הוא החל להפיץ את אמונתו בערי פולין הגדולה כשהוא סוחף אחריו הומונים, ואף החל 'להתנבא' וטען שהוא גלגול נשמתו של שבתי צבי ועתיד לנאול את ישראל. קלונו של פרנק התגלה בשנת תקט"ו, לאחר שהתפרסמו מעשיו הנלוזים, והשלטונות הוציאו גזרו על גירוש מפולין, בשנה שלאחר מכן, החרים רבני ברוד את פרנק ומאמיניו, והללו נאלצו לברוח לעיר קמניץ-פודולסק, בה קיבלו את חסותו של הבישוף המקומי שהיה ידוע כשונא ישראל מובהק. הבישוף הכריז על ייחוס בין רבני היהודים לראשי הכת, והוא נמשך כשמונה ימים. למרות ניצחונם של גדולי הרבנים שהכו את הפרנקיסטים שוק על ירך, החליט הבישוף להעניש דווקא את המתנגדים לפרנקיסטים ואף הורה לשרוף את כול ספרי התלמוד שבחמוז פודוליק. מהשמים תבעו את עלבון התורה, וזמן קצר לאחר השריפה נתקף הבישוף לפתע במחלה כבדה ומת בייסורים קשים. כעונש על מעשהו הנפשע, מסופר, שכאשר החליטו הפרנקיסטים להמיר את דתם ולהתנצר, הצטער על כך הבעש"ט ואמר שהשכינה מייללת אחריהם, והמשיל את הדבר לדורע אדם שכל זמן שמחוברת לגוף, אפילו באופן חלקי, יש תקווה שתרפא. אולם כאשר היא נגדעה לגמרי, אין כח בעולם לחברה שוב. וכך היה עם פרנק וסיעתו, שבהתנצרותם נגדעו לגמרי מעם ישראל ואין להם יותר תקווה, שר".

משפח

בליל חרף קר וסגרירי, באשר שלג כבד כסה את פני העיר הורדונא, נדהמו כמה משפמי קום שיצאו מבינתם עוד בטרם הנצה החמה, לראות אדם הולך בשלג הסמיך והוא נראה כרוקד. כשהתקרבו, ראו אדם לבוש מעיל, עומד ודורך בגוליו את השלג. כשהוא ממלמל כל העת: "לשם מצודה, לשם מצודה", וכלו רועד מר. כשגלו כי האישי אינו אלא הצדיק רבי נחום מהורדונא, השתוממו מאד על מעשיו ושאלוהו על כך. הסביר להם רבי נחום ואמר: "עוד מעט תזרח השמש והתינוקות שלי-בית-רנן עם המלמדים שלהם יצטרכו לעבר בדרך זו. אמרתי לעצמי, אם יעברו על פני השלג הכבד, עלולים הם להצטנן חלילה ולפול למשכב, ועקב כך לא יהיה באפשרותם ללמד תורה ולהגן על הדור. החלטתי אפוא לפנות להם את השלג ולסלל להם דרך לבית תלמודם."

רבה הנערץ של ירושלים, רבי שמואל סלנט, ישב ביום ששי אחד בביתו אשר בחצר ה'חרבה' שבירושלים העתיקה, והנה הוא שומע את אחד המלמדים התיקים בת"ת המפרסם 'עץ חיים' שעמד בחצר החרבה, כשהוא קורא יחד עם תלמידיו את מגילת שיר השירים פסוק בפסוק בניעמות ובדבקות. התמוגג רבי שמואל לשמע הקולות הערבים של התלמידים היקרים בניצוחו של רבם היקר, ומרב התרוממות רוח, יצא רבי שמואל מביתו, עלה אל פתחו של המלמד, ועמד מאחורי הדלת כדי להאזין לקולות הנעימים של ילדי התשובה. שעה ארבה הקשיב רבי שמואל לאמירת התלמידים את הפסוקים בטעמיהם, ובשפיעו פתח את הדלת ואמר למלמד בצחות: "חושני, שלא תמצא את מקומך בגרעין". נבהל המלמד, אולם רבי שמואל הרגיעו בחייו ואמר: "יודע אתה למה חושש אני לך? מפני שראית את עולמך בחייד. שהרי יושב עתה ממש בגרעין, שומע את שירתם הסהורה של תינוקות שלי-בית-רנן, ונהנה מזיו השכינה. אני בה נהייתי מזמרתם, עד שלא יכלתי להשאר בביתי, וטרחתי לבוא לכאן כדי לשמע מקרוב ולהקשיב להבל פיהם של תינוקות שלי-בית-רנן."

רגיל היה ה"דברי חיים" מצנו, להתפונן מדי יום ששי בשעה מקדמת לקראת שבת המלכה, והיה יוצא לשוחר בשדה ולהתבודד עם קונו. בדרך היה נוהג להפגש לבנין הת"ת כדי לראות את התינוקות שלי-בית-רנן בעת שהם עוסקים בתורה, והיה שואב מלא חפנים נחת מלמודם. היה זה פעם בימי הקיץ, באשר עקב החם הכבד היו כל חלונות הפתוחות בת"ת פתוחים לרוחה, וקולם של הילדים היקרים נשמע כבר למרחוק. קולם הסהור הלהיב בה את הרבי עד שלא יכול היה לעצור את התלהבותו הגדולה, וכדי שלא לאבד זמן יקר עד שיקוף את הבנין ויגיע לפתחו הראשי, טפס ונכנס דרך החלון אל מקום המודם של תש"ב. בהנבטו, עמד הרבי ושאל פניהם מלא ראותיו, ואמר: "הריני רוצה לנשם אויר טהור של הבל פיהם של תש"ב שאין בהם חטא."

באחת המערכות הגדולות להצלחת מחנה היראים בעיר גרנוביץ, נוצר צורך להורות לבני הישיבה לסייע במערכה, אולם רבי אלחנן ופרמן התנגד לכך. באספה של גדולי תורה שהתקיימה באחד הימים בביתו, פשקם אחד המשפיעים והציע לשלב את תלמידי הישיבה בפעילות החשובה, ולדרש מהם להקדיש חלקם מזמנם לפעילות חזקה והשפעה רוחנית בעירות הקטנות, התנגד רבי אלחנן לכך בתקיפות רבה, ואמר: "מה שמשפיע 'חפץ חיים' אחד או רבי חיים עוזר אחד, על דורות שלמים, לא יספיקו להשפיע אפילו אלף בחורים שלקחו אותם מהגמרא שלהם! באשר בלם לומדים בהתמדה וביגיעה, עוד יש לנו תקוה, שאולי מתוך אלף שונכסים לתלמוד יצמח לנו גאון בעל שעור קומה כמו החפץ חיים או רבי חיים עוזר, שישפיע אף הוא על הדורות הבאים, אולם להוציאם כמו ידנו מבית המדרש, מי יודע להיכן נגיע?" בסופו של דבר, מכיון שהשאלה היתה רק לשעה ולא היתה בררה אחרת, התנדב רבי אלחנן עם ה"בית אברהם" מסלונים שהתגורר בגרנוביץ, ושניהם דנו בנושא יחד. שיתתם התארכה זמן רב, ועדין לא הגיעו לידי מסקנה סופית, אולם בסוף העלה הרבי סברה מעניינת: "הלכה היא, שאין מבטלים תש"ב מתלמוד תורה אפילו לבנין בית-המקדש, אולם מה הדין באשר בא אויב ומבקש להחריב את בית-המקדש? האם מתר אז לבטל תורה מתש"ב כדי להצילו מידיהם? הסכים רבי אלחנן לטענה זו וזרז את תלמידיו לסייע להצלחת המערכה ולשוב מיד לתלמודם."

כמה מלמדי תינוקות, הגיעה אל ה'בבא סאלי', ותלנתם בפיהם. "היקר מאמיר, ההוצאות גדולות ומשפרתנו אינה מספקת כדי מורתנו. פעמים רבות בקשנו ממנהלי הת"ת להגדיל את משפרתנו, אך הללו אוטמים את אגנם משמוע. אנו חושבים עתה להשביח את הלומדים, כדי להסב את תשומת-לכם של המנהלים לכך שיבואו לקראתנו". נאנח הבבא סאלי ואמר למלמדים: "עליכם לדעת, כי זכותם בזכות עצומה ובידיכם הפקדו נשמות קדושות של בני-ישראל. אל תפנו אל גדל שכרכם במעות שבעולם הזה, כי עבודת הקדש עליכם בפתח ישרא, ועליכם אמרו חז"ל שאתם נקראים מצדיקי הרבים ככוכבים, ומאירים אתם אפוא כמו הכוכבים המאירים ביום ובלילה, ואם שכרכם בה גדול, מדוע אתם מביטים על מעות? הקב"ה בנודאי ידאג לכל מחסורכם!"

מטעים

מימינו אש דת למו (ל.ג.ב.)

מכאן דרשו חז"ל שהמתפלל מפסיק ג' פסיעות לאחוריו ונותן שלום לימין ולשמאל, ולזה מרמז זקף גדול המרכב משלש נקודות, כנגד ג' הפסיעות, שתיים לימין ושמאל ואחת לאמצע. (טעמי המקרא)

וזאת ליהודה ויאמר (ל.ג.ב.)

בטעמי זרקא סגל המשמשים בטעמי שמחה, לרמו לפרוש רש"י, שמושה רבנו סמך את יהודה לראובן, מפני ששניהם הודו על קלקול שבדם ולא בשו, שנאמר באיוב "אשר-הכמים יגידו ולא כהדו מאבותם, להם לבדם נתנה הארץ ולא יעבר זר בתוכם", ומוכח בזה שזכות התשובה נמשכת השמחה בכל-העולמות, ולכן הטעמים כאן משמשים לשמחה על-ישם התשובה של יהודה, ולכן כל אדם אשר מתחרט על מעשיו שאינם טובים ושופך את לבו לפני ה' יתקרה, מרגיש בעצמו איך נמשכת לו השמחה. (מלבוש לשבת ויו"ט)

זימת שם משה עבריה' (ל.ד.ה.)

הטעמים על התבות זימת שם הם קדמא ואזלא, לרמו ששכח/אמר למשה לסיים שליחותו בעולם, מיד הקדים והלך ועלה לחר למסר נפשו, ובפסיעה אחת דגל עד ראש ההר ועלה י"ג מעלות, וכל זאת כדי לעשות את רצון בוראו, ובחר קטירא אתקטר, ונתעלה לחיי נצח, ושם עומד ומשמש. (תורת יעקב)

מדגש

על הפסוק "והם תבו לגולה", מפרש רש"י: "והם ראויים לכך, שהרי תבו עצמן לתוך תחתית ההר". תבו כתיב בכתב-יחיד ובדפוסים הראשונים בכתב מלא שנקודה תבו, ולא תבו כפי שהבינו רבים, ורש"י מבאר שעם ישראל תוך עצמו והתקשר עם ה' מקוד המלה מ'תוך' שמשמעותה החלק הפנימי, ומכאן מוצא ותורה, ומכאן תוך במשמעות אמצעי, ועמוד-התנך - דבר יסודי ומקבלי. לעמוד תוך או טוח בט"ת, שמשמעותו החזום כלו ולא רק החלק הפנימי, ומקורו מהפסוק במשנה קשת שהוא המרחק שהיורה מרחק מהמטרה, שם נרדף למתוך הוא הפרסוי שבו משתמשים חז"ל, והיום הפכו את המלה למלת-נאי, פרסוי ליה"עברה. בערבית נקרא הפרסוי בשם 'ערץ', ומיון שהצד"י המיוחדת והמקודית נשמעת כעין הסמ"ה, השתרשה המלה בארץ בהגי' 'ערס', תחלה לאדם חרוץ וזריז, ומאחר יותר לאדם דרויט והסרט-תרבות...

ממלה

ידעו של רבי חיים מאנטניא, לא היתה נוחה מאותם דרשנים וספדנים, שמתאווים לדבר בכל עת-אמצע, ודוחפים את-עצמם להביע את-דעתם גם כשאין חדר דרוש. פעם קרא את הפסוק בפרשת בראשית "ויאמר קין אליהבל אחיו... וקם קין אליהבל אחיו ויהרגהו", ואמר בצחות: "קין היה כנראה בעל-תאווה לדרשות וגאומים, והוא השתוקק לשאת דברי הספד על אדם שמת, אך כיון שלא היתה סבה לכך, הלך והרג את-היבל, וממילא כבר היה לו מה לומר, הספד על אחיו שמת..." כמותו רוצח שחרג את אביו ובקש מהשופט חמלה בתואנה שעבשו הוא יתום!

"בני-בני! למען השם יתברך, תראה לקבוע שעורים דאוריתא, וישעה אחת ביום לעינו היטב ביגיעה רבה עם כל עשתונותיה, ומחשבותיה ורעיוניה". (ה'שמח משה מאוהעל)

פרשת האזינו חג הסוכות - שמחת תורה פרשת ברכה

* חג הסוכות *

"חג הסוכות שבעת ימים לה" (ויקרא כג, לד)
מצוות סוכה נוהגת בין ביום ובין בלילה, שבעה ימים רצופים, בלי הפסק.
לא-כן שאר המצוות, כגון ארבעת המינים, שאינן נוהגות בלילה.
לכן נקרא החג על שם מצוות סוכה, ולא על שאר המצוות הנוהגות בו.

"חג הסוכות שבעת ימים לה" (ויקרא כג, לד)
ראש השנה, שהוא יום של תחנונים ושבירת הלב, נקבע ליום אחד.
גם יום הכיפורים, שהוא יום של תענית וסליחה ומחילה, אינו אלא יום אחד.

אבל סוכות, שהוא זמן שמחתנו, אמרה תורה לחוג אותו שבעת ימים, כי הקב"ה רוצה שישראל יהיו שרויים בשמחה. (רש"ר הירש)

"מצוה קלה יש לי וסוכה שמה"

איתא בגמרא (עבודה זרה ג, א) שלעתיד לבוא ינסה הקדוש ברוך הוא את אומות העולם ויאמר להם מצוה קלה יש לי וסוכה שמה, לכו ועשו אותה, מיד כל אחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו, והקב"ה מוציא להם חמה מנרתיקה וכל אחד מבעט בסוכתו ויוצא. יש להבין מדוע תפסה הגמרא שכל אחד עושה את הסוכה 'בראש גגו' ולא בחצר וכדו'.

אלא פירש הרה"ק רבי משה מקוברין שבזה יהיה ניכר שבחם של ישראל, בעוד שבני ישראל מהדרים ומחפשים להכניס אורחים בסוכתם, ועושים סוכות ברשות הרבים, הרי הגוים ירצו להיות בטוחים שלא יבואו אורחים לסוכותיהם, ולכן יקימו אותם בראש הגג.

"באספך מגרנך ומיקבך" (ראה טז, יג)

בפסולת גורן ויקב (סוכה יב).
יש לדעת למה נשתנה מצות סוכה מכל המצוות, שאצל כולן חייבו אותנו שיהיה דוקא מן המובחר וההדור שבהם, טלית נאה אתרוג נאה וכדו' ואילו כאן דוקא מן הפסולת?

ונראה שהרמז בזה, כי כידוע עבודתינו ברה"ה, יוה"כ ועשיית הוא בבחי' יראה מחמת אימת יום הדין, אבל סוכות זמן שמחתינו, עבודתנו היא בבחי' אהבה, ומהו עבודת האדם בימי הדין? הרי הוא משליך את הפסולת שנמצא ברשותו והיינו

* פרשת האזינו *

"לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריהם" (לב, כט)
כשבוע ימים לפני שנסתלק לב"ע הגאון רבי דוד שפרבר זצ"ל (בעל "אפרקסתא דעניא") אמר לאנשים שסביבו: "כאשר אתייצב לפני בית דין של מעלה, אבקש שמורי ורבי כ"ק האדמו"ר בעל האמרי יוסף מספינקא יהיה נוכח בעת שידונו אותי".

"וכל כך למה? כי ידעתי בו בחיים חיותו, שלא קרה אצלו מעולם שיהודי יבוא לבקש ברכתו או עזרתו, ויצא מעל פניו ריקם! ואפילו כשהדבר היה כרוך במסירות נפש מצידו, יען כי רחום וחונן היה.
על כן בטוח אני, שאף בעלמא דקשוט, אם אזדקק לעזרתו, בוודאי יעמוד לימיני..." (מרבצי תורה מעולם החסידות)

"ובדבר הזה תאריכו ימים" (לב, מז)

זו גמילות חסדים (ירושלמי פאה א, א)
רבים הטרידו את הגר"ש אלישיב זצ"ל בשאלותיהם והוא היה נושא בעול משאם בסבלנות אין קץ.
סיפרה הרבנית ע"ה, באחד הלילות לאחר חצות נשמעו דפיקות על שער החצר.

הדפיקות לא פסקו, הרב אלישיב שהתעורר משנתו הבין כי יהודי הדופק בשעה כזו, בוודאי שאלה דחופה מאוד בפיו. הוא התלבש בזריזות וירד לפתוח את השער.

שאלה "חמורה" היתה בפיו: "באיזה שם אקרא לבני התינוק?" הרב אלישיב הבין כי הברית יתקיים למחרת היום וכנראה יש כאן ענין של שלום בית.
הוא בירר היטב עם השואל את הפרטים והשיב ברוגע ובנחת כאילו לא היתה השעה כ"כ מאוחרת...

והנה כשהכל היה כבר נהיר וברור, ואותו אדם עמד לצאת, ביקש לשאול את הרב אלישיב עוד שאלה אחת: "ואם לבסוף תיוולד בת, כיצד אקרא לה? (בית אמי)

"יערוף כמטר לקחי תזל כטל אמרתי" (לב, כ)

הגר"א זי"ע פירש כך את הפסוק, שהרי הגשם בא לכל הארץ בשווה, אך פעולתו הוא לפי המקבל. מקום שזרוע בחיטים - יצמיח חיטים, מקום הזרוע סם המוות - יצמיח סם המוות, אך הגשמים עצמם נקראים לעולם "טוב".

כן הוא בתורה הבאה מן השמים, העושה פעולתה שתצמיח מה שבלב האדם, אם לבו טוב - תגדל יראתו וטוב לבו, ואם ח"ו פורה ראש ולענה - יכשל עוד בהגותו בה, וזהו: "צדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ" (הושע יד, י).

לעי"נ הרה"צ
ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

פרשת האזינו חג הסוכות - שמחת תורה פרשת ברכה

אומרים כי יברכך לעתיד ותהיה לעולם שמח".
וצריך להבין: מה פשר הסגולה הזו? ובכלל, כדי לקיים את
הסגולה צריך הרי 'לשמוח', איך בעצם שמחים? מהי
שמחה? למישהו יש את המתכון איך מגיעים אליה?
בעולם הזה קשה לשמוח. אז אולי כדאי להפליג לשערי גן
עדן, שם בוודאי יהיה לנו הרבה יותר קל לעסוק בשמחה.
איך מגיעים לשם? הוראות הניווט כתובות בגמרא.

במסכת תמיד (דף לב) מספרים חז"ל על הכובש הגדול,
אלכסנדר מוקדון, שבא לשאול בעצתם של חכמי ישראל
כיצד ללכת ל"מדינת אפריקי", והשיבו לו שלא כדאי לו
ללכת לשם, משום שהוא יצטרך לעבור דרך "הרי
החושך" והוא עלול לאבד את חייו.

"לא באתי לשאול אתכם אם כדאי ללכת", ענה המצביא
הבלתי מנוצח, "כבר החלטתי שאני הולך! כיוון שאתם
חכמים גדולים תנו לי רק עצה מהי הדרך הטובה ביותר
לעשות זאת במינימום אבדות".

קח חמורים לובים - השיבו לו חכמי ישראל - חמורים
חזקים מאוד שמגיעים ממצרים, הם יכולים ללכת בחושך
ולא נכשלים באבנים, כאשר אתה מתחיל לחצות את הרי
החושך, תקשור לעצמך חבלים חזקים זה בזה, אחרי
שתסיים את עיסוקיך מעבר להרי החושך ותרצה לחזור -
פשוט תרכב לאורך החבלים שקשרת בדרך הלך - כך לא
תטעה בחזור.

עשה אלכסנדר מוקדון כדבריהם והצליח לעבור את הרי
החושך, שם המתינה לו הפתעה: עיר שכולה נשים.
רצה אלכסנדר מוקדון להילחם בהן ולכבוש אותן, כפי
שעשה בכל המדינות שאליהן הגיע עד כה. שלחו הנשים
לקראתו לאמור: "אם תנצח אותנו - לא תהיה לך שום
גבורה ותהילה מזה, משום שבסך הכל ניצחת נשים, ואם
תפסיד - לא יהיה ביזיון כביזיוןך".

המצביא החזק נפל ביד צבא של נשים... דברי טעם אמרו.
"תביאו לי לחם לאכול!" ציווה המצביא שרגיל שהכל
מצייתים לפקודותיו.

עד מהרה הוגש לו שולחן מזהב ועליו לחם. אף הוא
מזהב...

"אתן עושות ממני צחוק?" חרוננו של אלכסנדר גאה בו עד
להשחית. "איך אפשר לאכול לחם מזהב?"
"אם רצית לאכול לחם", השיבוהו בחכמה, "היית נשאר
בארמון שלך, באת לפה בשביל הזהב. הנה הוא לפניך..."
כאשר יצא אלכסנדר מוקדון מן העיר, כתב על שער העיר:
"אני אלכסנדרוס מוקדון הייתי שוטה, עד שהגעתי
למדינת אפריקי של הנשים,

ולמדתי עצה מן הנשים..."
בדרכו חזור לכיוון מדינתו,
התיישב אלכסנדר על שפת
מעין אחד לאכול. בכליו היו

המעשים הלא טובים ומתחרט עליהם וחוזר בתשובה,
אבל מכיון שאין זה נעשה אלא מתוך יראה, בכוחו להפוך
זדונות לשגגות (יומא פו) אבל לא לעשותן לזכיות, לכן
כשמגיע חג הסוכות שאז זוכין לעשות תשובה מאהבה,
שמהפך אותן לזכיות (יומא שם) בא הציווי ברמו
בדבריהם ז"ל שיקח מן הפסולת שבידו, שעדיין הם
כשגגות ויעלם לבחי' סוכה, לעשות תשובה מאהבה
ומהפכן לזכיות. (הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זי"ע)

"ושמחת בחגך... והיית אך שמח" (דברים טז, יד)

"כמה עולות הנעליים שם למעלה?"

המוכר הביט בחיוך על הקונה והניד בראשו לשלילה.
"עזוב, זה לא בשבילך".

"מה זאת אומרת לא בשבילי?" התקצף הלקוח, "אני מוכן
לשלם. כמה זה עולה?" "500 דולר!" הפטיר המוכר.

"מה?! בלע הקונה לרגע את לשונו, "למה כל כך יקר???"
"אמרתי לך זה לא בשבילך", חגג המוכר ניצחון קטן.

"אבל למה זה כל כך יקר?" התעקש הקונה, "מה כל כך
מיוחד בהן?" "זה נעליים של תנין".

"ואיפה אני משיג את זה?" לא ויתר הקונה.

"בסוף העיר יש ביצה גדולה, שורצת תנינים. רק תעשה
לעצמך טובה ואל תלך לשם בלי נשק", התנדב המוכר
להזהיר את הבחור המזור, "נורא מסוכן שם".

בסוף היום החליט המוכר לעבור דרך הביצה, מעניין אם
התנימהוני הזה עדיין באזור.

הוא לא טעה. הבחורצ'יק עמד בטבורה של הביצה,
מבוסס עד ברכיו במים בוציים, בידי רובה גדול והוא
מסתכל לכל הכיוונים לראות אם יגיח תנין כלשהו.

"תיזהר!" צעק לכיוונו המוכר. "תנין מאחוריך".

הבחור הסתובב בלי להתרגש וירה צרור כדורים לעבר
החיה הרצחנית. הוא התגלה כצלף מוכשר ובעל החיים
הענק נפח את נפשו.

תוך כדי שהבחור סוחב את הגוף הארוך והכבד מחוץ
למים, רואה המוכר עוד עשרה תנינים על גדות הביצה.

"תגיד", הוא שואל בהלם את הבחור, "מה בדיוק אתה
מחפש?"

"זה לא יום המזל שלי", נאנח הבחור בעצב. "אחד עשר
תנינים תפסתי. לאף אחד מהם לא היו נעליים..."

* * *

כן כן, גם אתם יודעים בהחלט את המצווה המרכזית של
חג הסוכות. כל ילד יודע לשיר במגוון מנגינות "ושמחת
בחגך והיית אך שמח".

ה'אבן עזרא' מפרש: "ושמחת
בחגך והיית אך שמח - מצווה
לשמוח בחג הסוכות, ויש

לעי"נ האשה החשובה
מרת מרים יוכבד ב"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשון תשפ"א

פרשת האזינו חג הסוכות - שמחת תורה פרשת ברכה

האושר באובססיביות בכסף ובוזהב, ב'יש' - תוכל לשמוח שמחה אמיתית, כזו שאינה כבולה בעבותות החומר. שמחה שאינה תלויה בדבר.

במה שמחים כשאין? בכל מה שיש!

מבלבלים? תחשבו על כל רגע של נשימה תקינה; על כל חיוך מהאדם שלפניך; על כל קרן שמש מלטפת; על מיליון 'יש' קטנים שאנחנו 'לא סופרים' כי אנחנו עסוקים בחיפוש בלתי פוסק אחרי דברים חומריים, מקווים שאולי בתוכם מסתתר לו האושר.

* * *

חג הסוכות הוא ההזדמנות להפסיק לחפש נעליים ברגליים של התנינים. אין תנין כזה!

חג הסוכות הוא הזמן ללמוד להתבונן בדברים הקטנים שסביבנו, לגלות ש'גן עדן' נמצא מתחת לאף שלנו.

עכשיו נחזור לדברי האבן עזרא' שיהודי שיקיים כראוי 'ושמחת בחגך' ישמח כל החיים - 'והיית אך שמח'.

אין כאן סגולה בלבד, יש כאן טיפ לחיים מאושרים: אם תדע לשמוח שבעה ימים במה ש'אין' - עם החום והרעש מהרחוב, עם סחיבת הכלים מהבית לסוכה ולהיפך, עם המקום הצר בסוכה והשולחן שנראה יותר כמו ספסל, עם כל הפרטים הקטנים שבבית 'יש' ובסוכה 'אין' - תגלה ששמחה אמיתית לא תלויה במה שיש לך ובמה שאין לך.

אתה תלמד שאם רק תרצה תוכל לשמוח בכל מצב.

והיית אך שמח! - אם תרצו, זה גם מה שמספרת הגולגולת שקיבל אלכסנדר מוקדון מגן עדן. גם אם יהיו לאדם כמויות אינסוף של זהב וכסף - זו עדיין לא סיבה שיהיה לו אושר ושהוא יהיה שמח. כי עין האדם לעולם לא שבעה ממה ש'יש'. רק אם 'מכסים את העיניים' ולומדים להפסיק לחפש בחוץ - מגלים את המשקל האמיתי, מקבלים פרופורציה לחיים ולומדים להעריך מה שחשוב באמת.

* * *

לא לחינם התבטא הגאון מווילנא (יום פטירתו, יט בתשרי) שהמצווה הקשה ביותר בתורה היא השמחה בחג הסוכות. שכן שבעה ימים מחויבים לשמוח ללא הרף.

אולי נוכל לומר בדרך אפשר, שבשל כך מגיע 'שמחת תורה' מיד לאחר חג הסוכות.

גם אם פה ושם היו אירועים שהעכירו את רוחך ולא הצלחת לשמוח בחג, יש משהו נוסף שמסוגל לשמחה אמיתית, והוא אינו תלוי דווקא במועד כזה או אחר: לימוד התורה הקדושה.

פקודי ה' ישרים משמחי לב. בכל זמן. בכל מקום. בכל מצב.

(במהשבה תחילה)

הגים שנמלחו במלח רב כדי שיחזיקו מעמד להרבה ימים, כעת היה צריך לשטוף את הדגים להפיג את המליחות. תוך כדי שטיפת הדגים, גילה המוקדוני שריחם של הדגים נעשה משובח מאוד. הוא הסיק מכך שהמעין הזה יוצא מ... גן עדן!

הלך אלכסנדר (לפי אחת הדעות בגמרא) לאורך תוואי המעיין, ואכן הגיע לפתח הגן העליון שכל בריות תבל נכספות אליו. דפק על השער וביקש להיכנס. השיבו לו מבפנים "זה השער לה' צדיקים יבואו בו", ואתה, עם כל הכבוד, לא צדיק...

מה שנכון - נכון. הוא לא צדיק. אבל לא איש כאלכסנדר ייכנע על נקלה. "אני מלך", טען בחיוך של מנצחים, "ולפחות בעולם שממנו אני מגיע - אני חשוב. לכל הפחות תנו לי משהו מגן עדן".

כנראה שהוא ידע מה לטעון ואיך, ומהשמים העניקו לו... גולגולת.

כשחזר המלך למוקדון, שקל כנגד הגולגולת הזו את כל כספו וזהבו והמשקל נטה באופן חד וברור לטובת הגולגולת.

הלך לחכמי ישראל ושאל אותם מה זה צריך להיות. ענו לו חכמי ישראל: "גולגולת מבשר ודם - לעולם לא תשבע מממון. כמה שיש ברשותה - לא יספיק לה".

"ומי אמר לכם שזה ההסבר?" תבע המלך החכם הוכחה. "קח עפר ותכסה את עיניה", השיבו חכמי ישראל.

זה עבד! באותו רגע שקלה הגולגולת כמשקלה האמיתי. הגה"צ רבי יעקב גלינסקי עומד ותוהה: הרי בגמרא למדנו שאלכסנדר חזר מהרי החושך בדיוק באותה הדרך שבה הלך - לפי החבלים שקשר; אם כן, מדוע רק בחזר שם לבו למעיין שבו שטף את הדגים, ואילו בהלך כלל לא הבחין בריח המיוחד שעולה מן המים?

אלא שאלכסנדר היה אחוז רצון לכבוש - מתרץ רבי יענקל'ה - הוא היה להוט להשיג עוד ועוד. ממילא לבו לא היה פנוי להתבונן במה שנמצא סביבו. רק כאשר חזר בידיים ריקות ועם תשובה ניצחת של הנשים שאילפוהו בינה, גילה את המעיין המופלא שיוצא הישר מגן עדן.

חג הסוכות נקרא בתורה 'חג האסיף', שבו אוספים את התבואה מהשדות - קוצרים יבול של שנה שלמה והלב מתרחב באושר למראה אסמי התבואה שמהם עתידים להתכלכל בשנה הקרובה. "צא מדירת קבע", מצווה התורה את היהודי בדיוק ברגע הזה, "ושב בדירת עראי".

עזוב את כל ה'יש' שבדירת קבע, למשך שבוע שלם תעבור לגור בדירת עראי, המקום שמסמל את ה'אין'.

רק אם תתנתק מה'יש' לפרק זמן מסוים, כשתפסיק לחפש את

לעי"נ האשה החשובה מרת
צפורה פייגא ע"ה ב"ר משה אליעזר
שיחי' יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

פרשת האזינו חג הסוכות - שמחת תורה פרשת ברכה

בעל "הפלאה": "אם אני כאן" - כלומר, אם אדם פחות-ערך כמוני נמצא כאן, הרי "הכל כאן" - כי אז כולם ראויים להיות כאן ולעבוד את ה'.
"ואם איני כאן" - וסיבת מניעת תהיה אמנם, משום שאיני ראוי לכך, הרי "מי כאן" - הלא כל אחד יחשוד את עצמו כן, ונמצא שאיש לא יפקוד את בית ה' עד שיהא בית ה' שמם חלילה!
(חיים שיש בהם)

* שמחת תורה *

פעם אחת בשמחת תורה, בבית מדרשו של ה'ישמח ישראל' מאלכסנדר, רקד אחד הנוכחים בדרך חריגה, הוא לא פסק לרגע מלרקוד, והניף את ידיו ורגליו בתנועות נמרצות, עד שכמה מהנוכחים הביטו בו בחיך, כפי שמביטים באדם שאינו שפוי לגמרי.
הגיב הרה"ק, על מיכל, בת שאל, שלעגה לריקודיו של דוד המלך לכבוד התורה, נאמר שלא היה לה ילד עד יום מותה, והרי חז"ל אמרו שמידה טובה מרובה ממידת פורענות, לכן היהודי הזה, שמבזה את עצמו לכבוד התורה - בטוח אני שיהיה לו ילד בקרוב.
ואכן, האיש הזה היה חשוך ילדים, ובאותה שנה נולד לו בן.

© פרשת וזאת הברכה ©

"מימינו אש דת למו" (לג, ב)

אש דת שהייתה כתובה מאז לפניו באש שחורה על גבי אש לבנה (רש"י)
יש להבין מהי אש שחורה ואש לבנה.
הנה בגמרא ביומא דרשו חז"ל דהתורה היא כמו סם, זכה נעשית לו סם חיים, לא זכה נעשית לו סם המות.
ביאר בזה בעל חובת הלבבות דמשום כך נמשלה התורה לאש משום דיש בה את שתי הבחינות שיש באש, מצד אחד היא מאירה ומחממת, אולם מאידך גיסא שורפת היא את מי שלא נזהר בה.
זהו שרמזו רש"י דאמר "אש שחורה על גבי אש לבנה" דהתורה ביסודה היא אש לבנה המסמלת הצלחה לעוסק בה ועץ חיים לעושיה, אולם יש בה גם בחינה של אש שחורה והיא למי שלא הולך בדרכה ובנתיבותיה.
(כתב סופר)

~∞~ ושמחת בחגך - והיית אך שמח ~∞~

"והיית אך שמח" (דברים טז, טו)

"אך לרבות ליל יו"ט האחרון של חג" (סוכה מח, א)
יש לתמוה, והלא 'אך' מיעוטא הוא בכל מקום, ואיך בא כאן לרבות?
ויש ליישב על פי דברי המדרש שעיקר מצות השמחה בשמיני עצרת היא לשמוח בה', והנה אם האדם לא יעשה גבול לשמחתו בשבעה ימי החג ויאכל וישתה יותר מדי, לא יהיה ביכולתו לשמוח שמחה שלימה בשמיני עצרת, כמו שמצינו שבערב שבת או בערב יום טוב ימעט באכילה כדי שיאכל בשבת לתיאבון.
על כן צריך האדם לשמוח בימי החג במידה ברורה כדי שיוכל לקיים את מצות שמיני עצרת כראוי.
זהו מה שכתוב "והיית אך שמח", דהיינו שמיעוט השמחה בשבעת ימי החג הוא כדי שיוכל לשמוח אחר כך בשמיני עצרת שמחה שלימה.
(דעת סופר)

"הושענא למען פארך"

אמר הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא: ריבונו של עולם, אם חס ושלום יודמן ליהודי שהתפילין שלו יפלו לארץ, תיכף ומיד ירים אותם ויחבקם וינשקם, ויתענה או יתן צדקה על בזיון התפילין.
והנה בתפילין שלך רבונו של עולם כתוב "מי כעמך ישראל גוי אחד" והם מונחים עתה בבזיון, וכל אומה ולשון רומסים ומבזים אותה, ואין מי שירחם עליהם להרים אותה מאשפות?
זה מה שאומרים בהושענות הושענא למען פארך, התפילין נקראים פאר - עשה נא שהתפילין שלך לא יהיו מונחים בבזיון.
(תולדות אדם)

"הושע נא ארון המושיע, בלתך אין להושיע"

הרה"ק מראפשיץ אמר: רבונו של עולם, כמה פעמים הבטחתי לך שאהיה טוב ואף על פי כן איני כן, וכבר בוש אני ממך, אבל מה אעשה אני צריך לפנות אליך שוב כי אין לי אחר שיושיע אותי.
זהו 'הושע נא ארון המושיע', אבל אני מתבייש כבר לבקש ממך, אך מה אעשה ש'בלתך אין להושיע', ואני צריך להניח את הבושה.
(אמרי יהודה)

"אם אני כאן הכל כאן" (סוכה נג, א)

"אמרו עליו על הלל הזקן כשהיה שמח בשמחת בית השואבה אמר כן: אם אני כאן הכל כאן, ואם איני כאן מי כאן".
כיצד זה הלל הזקן, הענוותן הגדול יעיד וישתבח בעצמו אם אני כאן הכל כאן ואם איני כאן מי כאן?
ה"חתם סופר" מביא בדרשות, ביאור בשם רבו המובהק רבי פינחס הלוי הורוביץ זצ"ל רבה של פרנקפורט

גליון 487
שנה י"א תשפ"ב

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

תורה למשפחה ליישור על האישור לפרסום בתמונה

סיפורי חז"ל

צדקה תציל ממוות

שני תלמידים של רבי חנינא היו יוצאים לקצוץ עצים, ראה אותם חוזה בכוכבים ואמר: אלו שנים יוצאים ואינם חוזרים, כלומר שימותו בדרך ח"ו. כשיצאו פגע בהם זקן אחד, אמר להם עשו עמי צדקה ותנו לי לאכול, כי זה שלשה ימים שלא אכלתי שום דבר, היה עמם כבר לחם אחד, חתכו חציו ונתנו לו לאכול, התפלל עליהם ואמר להם תחיה נפשכם ביום הזה כאשר החייתם את נפשי. יצאו בשלום וחזרו בשלום, היו שם אנשים ששמעו מהחווה בכוכבים שאמר שלא יחזרו בשלום, אמרו לו לא כך אמרת שלא יחזרו אלו בני אדם? והרי חזרו. אמר: יש כאן איש שקרן שאצטגנינות שלו שקר, כלומר על כרחי אני צריך להודות שאין ממש באצטגנינות שלי, ואף על פי כן לכו חפשו במשא שלהם, חפשו ומצאו נחש חציו מוטל בצד האחד של המשא וחציו בצד השני והם הרגו אותו בלי לראות. אמר החווה בכוכבים לאותם שני תלמידים מה מצוה באה לידכם ביום הזה שניצלתם ממות? ספרו לו המעשה שבשכר הצדקה נצלו, אמר החווה בכוכבים מה אני יכול לעשות שאלקי ישראל מתפייס בחצי כבר לחם שעל ידי זה נעתר להם והצילם. (ירושלמי שבת פ"ו ה"מ)

לע"נ

- הר"ר יוסף ב"ר זאב"ל
- ובנו הר"ר מרדכי ב"ר יוסף"ל
- נלב"ע ט"ו תשרי תנצב"ה
- נדבת בנו ואחיו יבלחט"א
- הר"ר דוד משה שמואל הי"ו

פרשת השבוע

אחדל מהנסיעות. אותו מתנגד היה בטוח בעצמו שהוא לחסיד לא יהיה, ואם כן ירוויח ריווח גדול בנסיעתו, שגם החסיד יהפוך למתנגד, לכן נתן מיד את הסכמתו לנסיעה המשותפת. ואכן, בהגיע חג הסוכות, ארוז את מיטלסליהם ונסעו יחדיו אל הרה"ק רבי מרדכי מנעשכיו זיע"א. בהגיע ליל החג כשכנסו לסוכת הרבי, התעלף המתנגד. כשהעירוהו, סיפר שזכה לראות את האושפיון הק', מיד נהפך לבו בקרבו והוא הפך לחסיד. כמובן שסיפר על המחזה לחבירו, אך חבירו אמר לו שהוא לא ראה את האושפיון. לאחר מכן פנה החסיד אל הרה"ק מנעשכיו ותמיהה בפיו, מדוע זה ייגרע חלקי מחברי שעד אמש לעג לכל דברי החסידות, אך זה עתה בא הנה בזכותי, וכבר זכה לראות את האושפיון, ואילו אני לא זכיתי לגילויים שכאלה. נענה הרה"ק ואמר, הבן נא, אותו מתנגד מוכרח הייתי להראותו דבר מה על מנת למשוך את לבו ולהטותו לדרך החסידות. אך אתה, שהנך אמון על דרכי החסידות ותיק וחסיד הנך, ובתור חסיד הנך מאמין באמונה שלימה, שהאושפיון באים לסוכת הרבי. שלך גדולה משלו, אמונתך התמימה גדולה מראיתו הפשוטה שכן ראייה בעיניים יש לה גבול ומחסום, משא"כ אמונה אין לה גבול ותחום.

סוככים למטה ונפתחים למעלה

מוספר: פעם בערב חג הסוכות בא המשמש אל הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע ואמר לו שהסוכה כבר מוכנה להיכנס לשם והרבי יכול לבוא לראותה. כאשר נכנס ה"חווה" הקדוש אל הסוכה וראה את השלאק העשוי להגן מפני הגשמים, שאל את משמשו איך משתמשים בו? וענה שצריכים לסובב ולמשוך החבל מלמטה, ואז יפתח הגג מלמעלה. אורו פני הרבי מלובלין ואמר: את זה אני אוהב מאוד, אז מען דרייט פון אונטען און עס מאכט זיך אויף פון אויבען, דהיינו שסוככים למטה בארץ ושערי השמים נפתחים למעלה

אמונה גדולה מראיה

מעשה בחסיד אחד שתדיר היה חברו שהיה מתנגד מקניטו ומצערו בדברים אודות נסיעתו לרבו, כי מה תועלת תצמח לו מזה, ומה הוא פועל בנסיעתו? מאידך גיסא היה החסיד מפציר בחברו המתנגד שיתלווה אליו פעם בנסיעתו אל רבו, כי אז יוכיח עד כמה פועלת נסיעה אל הרבי. אך הלה בשלו, מה לי כי אסע אל רבו? החסיד לא חדל מהפצרותיו, עד שפעם תבע ממנו במפגיע להתלוות אליו באומרו, באם לא תושפע אתה מרבי ולא תיהפך בעצמך לחסיד, מבטיחך אני כי גם אני

זמני השבת

זמני יציאת החג

ירושלים: 7:14 ת"א: 7:16 ר"ת: 7:51

חג הסוכות

זמני כניסת החג

ירושלים: 6:03 ת"א: 6:18

אתרוג בעבור תפילות הימים הנוראים

כמו שעון בכל שנה בימי הסליחות, היו תושבי 'סיניטיע' פוגשים בדמותו של אותו אברך צעיר לימים בעל חתימת זקן קטן אדמוני ויפה מראה, עד שהללו היו אומרים בבדיחותא, אימתי מתחילים באמירת סליחות לכשיבוא האדמוני הלזה. האברך היה נשאר בעיירה כמעט חודש ימים עד לאחר חג הסוכות, או אז היה אורז חפציו, נפרד בידידות מפרויקיה – אפרים בעל האכסניה, אצלו התאכסן ונעלם לדרכו, איש לא ידע מאין הוא ואנה פניו מועדות, מי הוא האיש ובמה הוא עוסק, הוא מצדו שתקנותו הייתה מרובה מדיבורו, ולא היה נכנס בשיח ושיח עם התושבים, רק זאת ידעו, ששמו ישראל בן אליעזר, זאת גילה כאשר נקרא לעלות לתורה באחד מביקוריו.

שנה אחת הגיע כהרגלו לאכסנייתו של פרויקיה, שכר חדר והחל להתעסק בתורתו ובעבודתו מתוך אוירה רצינית של אלול. ערב ראש השנה, לפתע נודע לגבאי בית המדרש הגדול של סיניטיען, כי החזן הקבוע נפל למשכב. הוא שוכב במיטתו, חומו גבוה, קולו צרוד וכמעט לא נשמע, ברי היה לכולם שבמצבו זה אינו יכול לשמש כשליחם של עמך בית ישראל. בלבול ומבוכה אחזו בגבאי בית הכנסת, מעולם לא עמדו בפני שוקת שבורה שכזו, החזן חולה ותחליף אין, כשהמבוכה הלכה והעצימה, ניגש פרויקיה בעל האכסניה אל הגבאים וגילה את אונם, ישראליק הצעיר המתאכסן בביתו, מוכר לי כאיש ישר וכשר, את קולו גם שמעתי, קול ערב ונעים, לו נדמה שהוא יכול להיות שליח הציבור שלנו. הביטו הגבאים אלו באלו, לא דבר קל הוא לשלוח לפני העמוד שלוחם של כלל ישראל, יהודי שאין יודעים פשרו ומהותו, פרויקיה שנהנה מהרעיון שהעלה, דחק בהם, עצתי לכם שתגישוהו קודם להתפלל תפלת ערבית של חג, ונשמע אם אכן קולו ערב, והיה אם ימצא חן בעיני הקהל, ייגש גם למחרת לתפילת המוספים.

נשאה ההצעה חן בעיני הגבאים, והרכיבו משלחת מכובדת שפנתה לישראליק האברך להפציר בו כי ייגש לפני העמוד. הביט בהם הצעיר במבט זך וטהור, חכך קלות בדעתו, והסכים בניע ראש. תפילת ערבית שכזאת לא שמעו תושבי סיניטיען שנים רבות, קולו של האברך היה נעים ורך, מתחנן ומפציר על נקלה כבש את לב כולם, לא רק קולו ומנגינותיו כבשו את הקהל, היה בתפילתו משהו נוסף שגרם לכולם התערורות פנימית עמוקה, לאיש מהם לא היה ספק, כי הם רוצים שגם למחרת יהיה שליחם הנאמן לפני היושב במרומים. כשהציעו לפניו את הדבר נענע ראשו קלות, כשפניו מאירות באור עילאי, בפעם הראשונה הבינו כולם כי האברך האלמוני הלז הנו מורם מעם. ואכן לשיא הגיע הקהל בתפילת המוסף שלמחרת, כאשר ישראליק העלה אותם לפסגות גבוהות שכמותם טרם ידעו, חויה רוחנית כבירה טלטלה את כולם במשך אותן שעות וקולו המתחנן והמתחטא התנגן בלבם עוד שעות ארוכות.

בעשרת ימי תשובה קם החזן הקבוע ממיטתו, והוא נכון ונמרץ לגשת לפני העמוד כמנהגו מימים ימימה. אלא שדא עקא, לאחר שטעמו כי טוב, איש מבעלי הבתים לא רצה עוד בתפילתו, הכול חפצו לראות את האברך עומד ליד העמוד, ומגיש תפילותיהם לפני כיסא בעל הרחמים ביום הדין הגדול והנורא בהמליצו טוב עליהם. ובכל זאת הבינו היטב כי אי אפשר לדחות אוו החזן הקבוע בדברים של מה בכך. לאחר התייעצויות קדחתניות החליטו ביניהם לשאול דווקא את פי האורח הצעיר, שלימים התפרסם בכל קצוות הארץ ונודע בכינויו הבעל שם טוב הקדוש ויע"א. הם ידעו כי הוא אינו עוד אחד מהארחי פרחי הנוודים ממקום למקום, וכי הוא אדם מורם מעם, הוא בחכמתו בוודאי יידע את אשר לעשות. כשהציגו לפניו את העניין נענה בפשטות, עצתי שתאמרו לחזן הקבוע, כי תיתנו לו שכרו הקצוב כמו בכל שנה, והציעו לו לבקש ממני להתפלל במקומו, שכן הוא עצמו יודע שעדיין לא שב לאיתנו לגמרי. כך אכן היה, החזן הקבוע הסכים להצעה והוא עצמו פנה לאברך הצעיר וביקשו למלא מקומו, שכן הוא חש עדיין שאינו במיטבו, וקשה עליו השירה והחזנות.

את אותו יום כיפורים לא שכחו תושבי סיניטיען עוד שנים רבות. למחרת יום הכיפורים, הגיעו נציגי הגבאים ובעלי הבתים אל מקום אכסנייתו של ישראל הצעיר, כדי להודות לו על תפילותיו. קיבלם הלה בחביבות ובמאור פנים, ושמע את דברי תודתם, כשסיימו שאל אף הוא מצדו ומה בנוגע למשכורת? הביטו הגבאים זה בזה, לא סוכם עמו מראש על תשלום כלשהו, אולם הבינו כי בקשתו אכן במקומה. נקוב שכרך וניתנה לך, השיבו לו. אין רצוני במעות כלשהן, רצוני רק שתקנו למעני אתרוג מוהדר ויפה שיהא ראוי לברכה. אבן נגולה מעל לבם של הגבאים, הם יצאו בזול מכפי שחשבו, נשתדל בכל דרך לקנות עבורכם אתרוג מוהדר, השיבו ולא ידעו מה מצפה להם. באותה שנה לא קל היה למצוא אתרוגים, ועל אחת כמה לא אתרוגים יפים ומהודרים, בכל העיירות והכפרים שמסביב לסיניטיען לא היה בנמצא אף לא אתרוג בודד, אפילו לא כזה שהוא כשר בדיעבד.

את שלושת המינים האחרים השיגו על נקלה, אולם היפה והבולט שביניהם האתרוג, אין. פרנסי קהילת סיניטיען רצו לעמוד בהבטחתם, ומיהרו לשלוח שלוחים לערים רחוקות ומרכזיות יותר, כדי לדרוש אחר אתרוג מוהדר. הם ציידו את השלוחים בסכום כסף גדול, כדי שיוכלו לשלם בעד האתרוג כל מחיר שיידרש, אולם חיפושיהם של השלוחים העלו חרס, לא היה אף לא אתרוג אחד לרפואה.

הגיע ערב חג הסוכות, ישראליק יושב באכסנייתו של פרויקיה, מתכונן בסילודין לחג הממשמש ובא, והוא דואג ומיצר, טרם נמצא אתרוג ראוי לברכה, כמו גזירת שמיים נגזירה למנוע ממנו לברך על ארבעת המינים.

משל ונמשל

מאוצר מתנת חינוך

משל ליהודי ששהה פעם מחוץ לעיר מגוריו ואולו כל כספו ומוזונו, ימים אחדים עברו על האיש מבלי שבאו אל פיו מאכל ומשקה, עד אשר נקלע לעיירה יהודית, בכניסה לעיירה פגש אחד מבני המקום ושאלו האם יש בעיירתכם יהודי מכניס אורחים שיואיל לארחני בביתו? השיב הנשאל בחיוב, בהצביעו לעבר אחד הבתים, צעד האורח לעבר המקום שעליו החווה האיש, אך כיוון שבאותו עבר היו שני בתים טעה האיש ונכנס לא אל הבית שעליו הורה לו בן שיחו, אלא לבית הסמוך שלא היה אלא ביתו של קמצן העיירה. כשנכנס האורח אל בית הקמצן, נשאל על ידי בעל הבית לסיבת, בואו זה ימים אחדים מטלטל אני בדרכים וכל מזון או משקה לא באו אל פי, סיפר האורח, אנא תן לי דבר מאכל להשקט את רעבוני, עיניו של בעל הבית נפערו בתמיהה לשמע משאלתו המוזרה של האיש, וכי חינוך אין כסף אתן לך מזון? שאל בקול קשה, אם תסכים לעשות בעבורי עבודה כלשהי, תקבל מנת אוכל בתמורה לעבודה, הנה בוא בעקבותי והוא הוביל את האיש אל חצר הבית שם מונח היה בול עץ גדול, אם תנסר את בול העץ לגזרי עץ קטנים, אתן לך מזון, לא היתה לו ברירה לאורח המסכן, ובשארית כוחותיו נטל לידי את המשור והחל בעבודה המפרכת, וכשכילה סוף סוף עבודתו, פנה אל בעל הבית וביקשו לקיים את הבטחתו ולהעניק לו מזון, יצא בעל הבית אל החצר, וכשנוכח שהעבודה בוצעה כראוי, ניגש אל האורח אחז בחיבה בזרועו ואמר לו: רואה אתה את הבית הזה והוא הצביע על בית שכנו, הבית שעליו גם הורה האיש שפגש האורח בבואו לעיירה, היכנס נא לבית זה ושם יתנו לך ארוחה משובחת תמורת עבודתך, עשה האיש כדבריו פנה אל הבית הסמוך, ונתקבל שם בסבר פנים יפות, בעל הבית ערך לפניו את השולחן והגיש לו מטעמים ומעדנים לרוב, האורח הרעב והגיע אכל בשמחה את המזון המשובח, וכשכילה את סעודתו פנה ואמר לבעל הבית, בעבור סעודה דשנה שכזאת כדאית היתה העבודה שעשיתי, על איזו עבודה אתה סח? התפלא בעל הבית, כשסיפר לו האורח את כל המעשה, נתחייך בעל הבית ואמר: דע לך שהאוכל שאכלת על שולחני, הינו מתנת חינוך, ואילו את העבודה עשית לא למעני אלא למען אדם אחר.

והנמשל כל מוזונו ופרנסתו של האדם מוענקים לו מן השמיים כמתנת חינוך, ואילו עבודתו ומלאכתו אינם אלא בגלל עוונותיו.

(בשם הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

בצערו הגדול אף נמנע מללכת ולהתפלל בבית הכנסת תפילת מנחה של ערב חג, הגבאים מצידם התביישו להיראות בפניו לאחר שלא הצליחו למלא את בקשתו, סבר פניו המחויך של ישראל נעלם, וענתה דאגה ריחפה עליו, הוא התהלך בחדרו אנה ואנה דואג ומיצר.

דפיקה גסה נשמעה לפתע על דלת האכסניה של פרויקה, מבלי להמתין לתשובה, נפתחה הדלת, ובפסח עמד איכר גבה קומה, חבוש בכובע איכרים רוסי, וקולו גס ומחוספס. הוא התיישב באחד הכסאות הפנויים, הניח צרורו על השולחן וכבך ידיו זו בזו, הא ביקש מפרויקה להגיש לו צלחת מהבילה "אח" נאנח בהנאה. פרויקה גש הנה, קרא לבעל הבית בסבר של עליצות. ראש איזה פרי יפה מצאתי היום, תוך כדי דיבור פתח את חבילתו, ושלף ממנו אתרוג צהוב, יפה ומרשים בהדרו. יודע אני כי אתם משתמשים בפרי כזה ליום חגכם. כבר מרחוק קלט פרויקה במה מדובר, באדישות מעושה ניגש לשולחנו של האיכר, לקח את הפרי הנאה, ובחנו כנ וכנ, לשמחתו לא היתה גבול, הוא שראה בצערו העמוק של אורחו, שכעת אחרי תפילתו בימים הנוראים, היה אצלו אורח של כבוד, ידע כמה ישמח הלה באתרוג הלזה. אכן פרי יפה הוא זה, ונוכל להשתמש בו בחג, הסכים פרויקה ושאל, כמה תרצה בעדו? האיכר נקב בסכום, ופרויקה נתרצה ושלם מיד את הסכום הנקוב. תיכף נכנס פרויקה לחדרו של אורחו, ומבלי אומר הושיט לו את האתרוג הנאה שהגיע זה עתה, כמו משמיים.

בבת אחת נדמה החדר כאילו התרחב וגבה לאין שיעור, עיניו של ישראל האברך נצצו בשמחה של מצוה, נראה היה שעוד רגע קט הוא ייצא במחול של מצוה, ואילו נחפו היה לבית הכנסת, היה מביט באתרוג עוד שעות ארוכות. למחרת הגיעו כל אנשי העיר לאכסנייתו של פרויקה וברחילו ורחימו קבלו את האתרוג עם שלושת המינים הנוספים מידו של האברך.

רבים העלו את ההשערה, כי לא היה זה אלא אליהו הנביא זכור לטוב, שטרם להביא אתרוג יפה ומחודר לישראלים הצדיק. מיד לאחר חג הסוכות, ארזו ישראל את צרורו, וכמו תמיד נפרד מעם מארחו ופנה אל הכפר קשיליוויץ, שם המשיך להסתיר את גדולתו הכבירה, עד אותו יום בו נתגלה אורו הבהיר, ומאו נודע בפי כל כרבי ישראל בעל שם טוב הקדוש זיע"א

צ'ין אדם לחברו

להבליג ולא לכעוס

מסופר על הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב זיע"א, שהיה מוכן להוציא הון עתק לקניית אתרוג, אך דא עקא לא היה לו את הכסף לכך, הוא היה עני מרוד והאתרוג המהודר עלה הון רב. הלך הצדיק ומכר את תפיליו המהודרות שעברו אליו בירושה מאביו המגיד מדרוהוביץ זיע"א, רבים היו הקופצים על התפילין המיוחסות, ורבי יחיאל מיכל קנה את אתרוג מהודר. הרבי הביא את האתרוג לביתו בפנים נוהרות. מה השמחה שקפצה עליך פתאום? שאלה הרבנית, העניות שורה בכל פינה ובבית אין פרוטה לפורטה והרבי שמח. רבי יחיאל מיכל הסיר בעדינות את מעטה הפשתן והראה לרבנית את האוצר שרכש. הרבנית נעצה את מבטה באתרוג המבדיק וברבי המאושר, ושאלה אתה קנית את האתרוג? מהיכן היה לך כסף? מכרתי לשם כך את התפילין היקרות, השיב רבי מיכל. את התפילין שירשת מאביך, את חפץ הערך היחיד שבבית בשביל אתרוג לשבעה ימים? מרוב כאב ועגמת נפש על העניות הגדולה, לקחה את האתרוג היקר, נשכה את הפיטם והטיחה אותו ארצה. הצדיק התבונן באתרוג שנפסל והחזיר, הוא נותר עתה ללא אתרוג וללא תפילין. הוא נשא את מבטו אל אשתו הרבנית ואמר בכאב: חייב הייתי עתה לכעוס עליך מאד, אבל התפילין כבר אינן, והאתרוג גם איננו, ועכשיו רוצה היצר להכשילני בכעס, לא, לא אעשה

זאת. באותו לילה נגלה אליו אביו בחלום ואמר לו, בני, מכרת את התפילין היקרות שלי כדי לקנות אתרוג מהודר, הדבר עורר רעש בשמים, אבל המעשה השני של הבלגה על הכעס עורר רעש גדול יותר.

ההדר של הצדיק ר' אריה לוי
מספרים שערב סוכות אחד הגיע הגה"צ רבי אריה לוי זיע"א לשכונת מאה שערים בירושלים, ונכנס לאחת החנויות שעברה הסבה לסוכות, ובמקום ספרים, מוכרים ארבעת המינים. ביקש הצדיק מהמוכר לקנות אתרוג, המוכר מסר לו אתרוג, וללא בדיקה הכניס אותו למעיל הארוך שלבש, שילם ויצא החוצה. יהודי חשוב שראה את הדבר, התפלא מאוד, ניגש לר' אריה שהכיר אותו, ואמר לו: כל צעיר פה בודק את האתרוג בזוכוכית מגדלת, ואתה הצדיק והתלמיד חכם, הכנסת את זה לכיס המעיל שלך ללא בדיקה? אמר לו ר' אריה לוי: יש שני יהודים שכתובים בתורה: אחד "והדרת פני זקן" (ויקרא י"ט - ל"ב) ואחד "פרי עץ הדר" (ויקרא כ"ג - מ') ויהודים מוכנים להוציא על זה הרבה כסף, וזה יפה ומהודר מאוד. אבל אני לקחתי על עצמי את ההידור של "והדרת פני זקן", ואני ממחרת מכאן לבית החולים למצורעים בטלבייה, ושם אני מהדר את מצוות "והדרת פני זקן" שאני לקחתי על עצמי, ואני מקווה שאני עושה את זה באמת לשמה.

תילולא דצדקיא

שבת קודש י"ב תשרי

הרה"ק רבי אברהם המלאך ב"ר דוב בער (תקל"ז)

הרה"ק רבי שמואל ב"ר מנחם מענדל המוהר"ש מליובאוויטש (תר"מ)

יום ראשון י"ג תשרי

הרה"ק רבי שלום שכנא מפראהביטש ב"ר אברהם המלאך (תקפ"ח)

הגה"ק רבי עקיבא אייגר ב"ר משה (תקצ"ח)

יום שני י"ד תשרי

הרה"ק רבי ישראל ב"ר שבתי מקאזניץ (תקע"ה)

הרה"ק רבי יוסף צבי ב"ר ישראל דושינסקי (אב"ד ירושלים - תש"ט)

יום שלישי ט"ו תשרי

יעקב אבינו
הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא ב"ר ישכר בער (תרנ"ו)

יום רביעי ט"ז תשרי

הרה"ק רבי שמעון מירוסלב ב"ר ישראל (תרנ"ו)

הרה"ק רבי צבי הירש ב"ר שלמה שפירא (דרכי תשובה - תרע"ו)

יום חמישי י"ח תשרי

הרה"ק רבי משולם איגרא ב"ר שמשון (אב"ד פרעסבורג - תקס"ב)

הרה"ק רבי נחמן ב"ר שמחה מברסלב (תקע"א)

יום שישי י"ט תשרי

הרה"ק רבי אליהו ב"ר שלמה ולמן (הגאון מוילנא - תקנ"ח)

הרה"ק רבי יעקב יצחק ב"ר אשר (היהודי הקדוש - תקע"ד)

הרה"ק רבי אליעזר (יחזקאל) ב"ר יצחק פאפו (פלא יועץ - תקפ"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצוה הלכות

מאת הרה"ג נליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מח"ס "ב"ר אורי" רפורט יום הדר" על המצוות.

שמיעת קריאת התורה (ז')

א) ראוי שישמעו הקריאה מתוך חומש. (לדוד אמת, למרן החיד"א, סימן ח', אות כ"ד)

ב) המנהג שהקורא עונה אמן על ברכת העולה לתורה, עם הציבור בקול רם, וממשיך בו קצת יותר מן הציבור, בכדי שיבינו שמתחיל לקרות, ויטו אוזן לשמוע, ומתחיל לקרות מיד, וטוב שיפסיק קצת בין אמן להתחלת הקריאה, שלא יהא נראה מחמת נגינת אמן שהוא דבוק אל מה שקורא. (מ"ב, סימן קמ"א, ס"ק י"ז)

ג) אם צריך לנקבו באמצע קריאת התורה, צריך להתנין ולצאת רק בין גברא לגברא, אם רק ביכולתו להשהות עצמו. (ערוך השלחן, או"ח סימן קמ"ו, עיף א' שערים, פרק י"ב)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

מרת פייגא מלכה שיינברגר ע"ה
ב"ר יהודה לייב זצ"ל
נלב"ע י"ד תשרי תנצב"ה

לע"נ הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנא זיע"א

ב"ר ישכר בער זיע"א
נלב"ע יו"ט ראשון של חג הסוכות
תנצב"ה

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

שַׁבַּת חוה"מ סְכּוּת - חיי האדם

"ימי שנותינו בהם שבועים שנה" (תהילים צ, י)

העולם הבא. התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין" (אבות ד, ט"ז).

חיי הנצח של האדם אינם נמצאים בעולם הזה. אין אדם שביום מן הימים לא יתבקש לעולם הבא. דוד המלך ע"ה אומר: "מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול סלה" (תהילים פט, מט).

הגאון הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל ביאר את הפסוק: "אדם להבל דמה ימיו כצל עובר" (תהילים קמד, ד). המילה צל עולה בגמטריה מאה ועשרים. לומר לך שגם אם אדם יחיה מאה ועשרים שנה- גם זה עובר.

מסופר על עשיר ששמעו של החפץ חיים הגיע לאוזניו. הגיע העשיר לביתו של הצדיק וראה כי הוא פשוט ביותר ואין בו רהיטים.

הקשה העשיר: "רבי, כיצד אתם חיים?". שאל הצדיק: "מהיכן אתה?". השיב העשיר: "מעיר פלונית. בביתי יש הכל". הצדיק אמר לו: "כיצד אתה מסתדר כשאינך בביתך?".

העשיר השיב: "כשאני נמצא בחוץ אני אכן נאלץ לחיות בחוסר נוחות עד שאגיע לביתי. בטלטולי הדרך עלי להסתפק במה שיש". אמר החפץ חיים: "אף אני נמצא בטלטולי הדרך ולכן אני מסתפק במועט. למעלה, בעולם הבא שם נמצא ביתי!".

בברכת שבת שלום וחג סוכות שמח הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א חבר הרבנות המקומית מבשרת ציון

צריך להבין, מדוע בורא עולם מצווה עלינו לבנות סוכה? מדוע עלינו לצאת מהבית בו אנחנו גרים בו כל השנה ולצאת למקום בו הגשמים יכולים להיכנס, השינה שם רעועה והאדם אינו מרגיש בטוח ומוגן לו היה נשאר בביתו?

כמובן שהטעם העיקרי הוא הציווי כפי שכתוב בתורה הקדושה: "למען ידעו דרתיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" (ויקרא כג, מג).

רבותינו דורשים סיבות נוספות לדבר. אחד הטעמים הוא שאנחנו צריכים לשים לב כי בסוכה אנחנו לא חיים בהרווחה כמו בבית. האדם לא שם מקרר בסוכה. גם תנור הוא לא מכניס. אפילו כשעליו ליטול את ידיו לסעודה הוא מגלה כי מדובר בפעולה לא פשוטה.

בבית הוא פשוט ניגש לברז, לוקח את הכלי לנטילת ידיים, ממלא אותו במים, נוטל את ידיו, מברך ומנגב. לעומת זאת בסוכה עליו לדאוג להביא את המים מהבית ולהביא קערה לתוכה הוא יטול. לעיתים המים לא מספיקים לכל בני הבית ושוב הוא נאלץ לעשות את דרכו, מהסוכה לבית וחוזר חלילה.

האדם מבין שהישיבה בסוכה היא אירעית. הרי לאחר שבעה ימים הוא חוזר שוב לביתו. שבעת הימים שהאדם נמצא בסוכה הם כנגד שבעים שנותיו.

לאחר מכן האדם מתבקש ביום מן הימים לבית עולמו. שם חיי הנצח. לא כאן בעולם הזה הדומה לפרוזדור. בפרקי אבות רבי יעקב אומר: "העולם הזה דומה לפרוזדור בפני

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ" שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים י.מ.י.ש כדורי אקבלי יוסף חיים בן נסכה שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רח דוד בן לאה וב"ב

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותית בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'וליאט יפית שרה בת ג'ינה דרור בן סופיה אנאל חביבה בת שולמית מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית סיון רבקה בת אלן אסתר עמית בת טובה אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה ואושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה נתנאל בן ג'ינה מיטל בת שושנה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרח- בריאות ואריכות ימים סאיה בת עדי דליה אפרת בת נעמה מימי בת סוליקה שלו בן מזל פחימה אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נדימה עינת בת רחל ברכה בנימין בן יקוט רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה יצחק בן רבקה רותית בת סבריה קסנש בת דגטו יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל מיכאל יהודה בן מרים בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט יהודה לייב בן אסתר מלכה נעמה בת שרה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

זמני לכת

יום	כניסת לכת	צאת לכת	היוון תם
י"ג	17: 58	19: 08	19: 51
ט"ז	18: 15	19: 06	19: 48
מ"ב	18: 16	19: 07	19: 49
כ"ג	18: 17	19: 08	19: 49

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאיידה חיה בת אסתר וליילד אלחנן רפאל בן איריס וליילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה – משיב הרוח

ממתי מתחילים לומר 'משיב הרוח' ומה הן ההלכות הנוגעות בדבר?

שאלה:

תשובה:

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

מתחילים לומר 'משיב הרוח' ומוריד הגשם בתפילת מוסף של שמחת תורה. הזכרה זו אינה שאלה ובקשה על הגשם אלא היא שבח לבורא עולם, לכן הזכרה זו נקראת 'גבורות גשמים'. אבל שאילת טל ומטר שבברכת השנים, היא בקשה מה' יתברך על הגשם.

ישנם מספר הבדלים בהלכה בין הזכרת גבורות גשמים שבברכת "אתה גיבור", לבין שאילת טל ומטר שבברכת השנים: ההבדל הראשון הוא, שמזכירים גבורות גשמים כבר מתפילת מוסף של שמחת תורה, ואילו שאילת גשמים אינה אלא מליל ז' במר-חשוון, כפי שיתבאר בהלכות הבאות.

בגמרא מובא (ברכות לג.): מזכירים גבורות גשמים בברכת "אתה גיבור", משום שהיא ברכה על תחיית המתים, ומתוך שירידת גשמים שקולה כנגד תחיית המתים. לפיכך, קבעו אותה בתחיית המתים.

שאילת גשמים קבעו בברכת השנים, משום שהיא ברכה על פרנסה. ירידת גשמים גם היא עניין של פרנסה לעולם.

מנהג הספרדים וחלק מעדות האשכנזים, שבימות הקיץ אומרים בברכת 'אתה גיבור' 'מוריד הטל'. למנהג זה אם שכח לומר 'משיב הרוח' ואמר 'מוריד הטל' וכבר סיים ברכת מחיה המתים, אינו חוזר. אבל אם לא הזכיר 'משיב הרוח' וגם לא הזכיר 'מוריד הטל' (כמנהג חלק מעדות האשכנזים בימות הקיץ), אם לא התחיל עדיין את ברכת 'אתה קדוש', יאמר 'משיב הרוח' ומוריד הגשם בין ברכת 'מחיה המתים' לברכת 'האל הקדוש' ומשיך תפילתו. אך אם התחיל כבר את ברכת 'האל הקדוש' - אין לו תקנה ועליו לחזור לראש התפילה.

חולה שנאלץ להתפלל ביחידות בביתו בשמיני עצרת, וכן בני הכפרים שאין להם מניין, ימתינו בתפילת מוסף עד השעה שבוודאי התפללו בעיירות מוסף, ואז יתפללו ויאמרו 'משיב הרוח'.

המלאך של הושענא רבא'

על מסירתו הרבה של הגאון הצדיק מרן הרב אריה פינקל זצ"ל (שימש כראש ישיבת מיר במודיעין-עילית 'מיר ברכפל', ומראשי ישיבת מיר בירושלים. חברת במועצת גדולי התורה של דגל התורה, חבר נשיאות ועד הישיבות וממנהיגי הציבור החרדי-ליטאי) לעשיית חסד עם הזולת היתה מופלאה ביותר. בנו הצדיק רבי בנימין שליט"א (משגיח בישיבה. בעבר שימש כר"מ בישיבת מיר ברכפלד) סיפר עובדה אחת מיני רבות החושפת מעט מאישיותו המופלאה של הצדיק:

כידוע, היה הגאון רבי אריה מארח בביתו גם אנשים קשי-יום, גלמודים ואומללים והם היו מאוכלי שולחנו. אחד מאנשים אלו היה אדם מסכן, מדוכדך ועצוב. הוא נכנס פעם אל רבינו ביום 'הושענא רבה', יום שכולו קודש לעבודת התורה והיראה. הוא סיפר בצער כי חברת החשמל איימה כי תנתק לו את החשמל בביתו בגלל שהוא חייב חוב גדול של תשעים ואחת לירות א"י (באותם ימים היה מדובר על סכום גדול מאוד. בערכים של היום מדובר בחוב של אלפים רבים).

הצדיק רבי אריה, למרות שפרנסה שלו בעצמו היתה דחוקה ביותר, הוציא מיד סכום לא מבוטל (כערך של מאות ש"ח היום) ונתן לאיש. הלה לא הסתפק במה שקיבל מרבי אריה. הוא המשיך לבכות ולהתאונן על הסכום הזעיר, שקיבל ביחס לחוב הגדול שלו מול חברת החשמל. הוא אמר בצער, כי אין בסכום שקיבל להוריד מסדר היום את הסכנה המוחשית, שחברת החשמל לא תנתק לו את החשמל, שכן הם דורשים לקבל את כל החוב במלואו.

מרן רבי אריה לא יכול היה לעמוד מנגד מול אנחותיו ובכיותיו של אותו אדם. הצדיק התנשא בגבורת-נפש. ויתר על סדר יומו העמוס בעבודתו הרוחנית של אותו יום קדוש, והחל לחזר על הפתחים ללא כל התחשבות בכבודו ובמעמדו. כך עבר, ביום הקדוש, מבית לבית, כשהוא מתבזה לקבץ פרוטה לפרוטה. כל זאת למען אותו יהודי אומלל, כדי להוציאו מצרה ומאפילה לישועה ולאורה.

סוף-סוף לאחר זמן רב של התרמות של הרבי לאחר שעבר מדלת לדלת, ביקש והתחנן עבור החוב, השיג מרן הצדיק עבורו את רוב הסכום של החוב. רק כעת נחה לבסוף דעתו של אותו יהודי. זיק של אורה ותקווה ניצת בעיניו על כך שיוכל בעז"ה להשיג עוד כסף ויוכל לשלם את חובו הגדול לחברת החשמל. מאותו היום, אותו האיש בעל החוב מתוך הכרת טובה ל'מצילו', החל לכנות את רבינו 'המלאך של הושענא רבא'.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

מינויים

לקבלת העלון חיינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnneEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084 כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים – האדמו"ר הרב יעקב יוסף מאוסטראה זצ"ל

האדמו"ר הרב יעקב יוסף (הראשון) מאוסטראה - נולד בשנת ה'תצ"ח (1738) באוסטראה. כונה 'רב ייבי' (ר"ת יעקב יוסף בן יהודה). עוד בילדותו ניכר, כי לגדולות נועד. רבינו זכה להסופף אצל מרן הבעל שם טוב הקדוש זצ"ל אשר השאיר עליו רושם גדול למשך כל ימי חייו. שאב את חכמתו ותורתו מאביו. בהמשך אביו שלח אותו ללמוד מפי המגיד ממזריטש והוא התקבל לחבורה הקדושה. בשנת תקכ"ו (1766) לאחר פטירת אביו החל למלא את מקומו. בעל מתק שפתיים. דרשותיו משכו את ההמונים בהן הוא פעל רבות למען תנועת החסידות. אהבת הזולת אצלו היתה מופלאה.

בעל רוח-הקודש. הצדיק ר' לוי יצחק מברדיצ'ב כינה אותו: "איש אלוקים קדוש יאמר לו". ר' אשר צבי מאוסטראה קרא לו: "איש קדוש מבטן". על חשיבותו ניתן לראות שרבינו התבקש לכתוב הסכמות לספרים 'עץ חיים ופרי עץ חיים', 'כנפי יונה', 'זהר הרקיע' ו'צמח צדיק'. ענוותן מופלא. על מצבתו חרותים רק שמו ותפקידיו בקהילה. ייסד את שושלת חסידות אוסטראה שנמשכה עד מלחמת העולם השנייה. נפטר ב-כ' תשרי ה'תקנ"א (1791). חי כ-53 שנים. ציונו בסלאוויטא. בנו, ר' אליקים גץ מילא את מקומו.

סבא (מצד אביו): ר' משה מברוד. **אביו:** האדמו"ר ר' יהודה לייב (שימש כדרשן ומורה צדק באוסטראה שבאוקראינה). **מרבתינו:** הגאון החסיד ר' אלטר קסטנטינר (נחשב לאחד הפוסקים הגדולים באוקרינה. **בניו:** ר' אליקים גץ (ממלא מקום אביו), ר' פנחס (אדמו"ר באוסטראה), ר' נחמן, ר' יהודה לייב ייבין מברדיצ'וב. **חתנו:** ר' אברהם בן ר' צבי מפאווליטש. **מספריו:** **ירב ייבי** - חידושים על התורה, על נ"ג פרקי תהילים, פירושים על הש"ס **יעין משפט** - קבלה ומוסר **ימורא מקדש** - נגד דיבור בבתי הכנסת.

מסופר על אשתו שהיתה מפורסמת ובעלת מדריגה. פעם אחת בעת שטאטה את הבית לכבוד שבת קודש, עצרה באמצע וענתה קדושה עם המלאכים.

מסופר על אישה אחת שכבר חלפו מספר שנים מנישואיה ועדיין לא נפקדה בזש"ק. בצר לה היא פנתה אל הרה"ק רבי פינחס שפירא מקוריץ (שהיה מתלמידי הקרובים של הבעל שם טוב, 'אור שבעת הימים' והיה מגדולי צדיקי החסידות) וביקשה ממנו שיברך אותה שתזכה לישועה ותיפקד בבנים. הצדיק מסיבות מסוימות לא הבטיח לה. אולם היא לא התייאשה והמשיכה להפציר בצדיק ולא הפסיקה.

הצדיק ניסה לשכנע אותה שלא תפציר בו אולם היא המשיכה לבקש ולא עזבה את מקום הצדיק. לבסוף אמר לה הצדיק: "**אני מבטיח שלא יהיו לך בנים!**" בפחי נפש עזבה האישה את המקום. במר לה פנתה לרבינו וסיפרה לו מה שאמר לה הרה"ק רבי פינחס. שמע זאת רבינו ואמר לה: "**אני מבטיח לך שתלדי בן זכר בקרוב!**"

מדברי רבינו לא נפל דבר ארצה ועוד באותה השנה נפקדה בזש"ק. בליל 'שולם זוכר' התעלפה האשה ותהי צעקה גדולה. לא חלפו דקות אחדות והאישה התעוררה מעלפונה וביקשה להניק את בנה. כאשר נרגע המצב שאלו אותה: "מה קרה?". היא סיפרה שראתה את עצמה עומדת בבית דין של מעלה והם דנו לגביה. לפתע הגיע לשם הרה"ק ר' פינחס שפירא מקוריץ והוא אמר לבית הדין: "אני אמרתי שלא יתנו לה בן. לכן היא תישאר כאן ונביא לכאן גם את הילד". דבריו התקבלו וכתבו פסק דין, והניחו את הפסק על השולחן.

לפתע הגיע יהודי זקן חבוש בספאדיק, כשספר תחת זרועו. הוא שאל אותי למעשי במקום זה. סיפרתי לו מה אירע, ואני הראתי באצבעי כי פסק הדין מונח על השולחן. הזקן נטל את הפסק, קרע אותו ואמר: "איך עורכים פסק דין ללא ידיעתך?!". תוך כדי דיבור הוא צעק אלי: "הלא מוטל עליך להניק את הילד. מה את עושה כאן?!". באותו הרגע התעוררתי וצעקתי לכם שתתנו לי את הילד להניק.

ניבה מיוחדת נודעת לרבינו למצוות סוכה. הצדיק השתדל מאוד לא לצאת מהסוכה במשך כל ימי החג. אנשים שהתארחו אצל רבינו סיפרו כי מעולם לא נראו זבובים בסוכת רבינו גם בימים בהם החום היה רב כאשר בשאר הסוכות נראו זבובים. כאשר שמע זאת הרה"ק רבי פינחס שפירא מקוריץ זיע"א, הוא ביקש לראות זאת בעצמו.

לפיכך הוא הטריח את עצמו ללכת לסוכת רבינו ולחזות בפלא המדובר. כך ישב שם רבי פינחס כשעתיים עד שלפתע נראה זבוב קטן הולך ויורד ממרומי הסכך. פנה ר' פינחס לרבינו והבעת תמיהה ניכרה על פניו. נענה רבינו ואמר בחיך של פיוס: "ראה נא, איך שמלאכי מרום מטריחים את עצמם להביא זבוב במיוחד לכבודכם, כדי שלא יגרם לכם חלילה עוגמת נפש".

מספר שנים אחר פטירת רבינו פעם פרצה שריפה בעיר אוסטראה. השרפה התפשטה לכל עבר במהירות ואנשים רבים ניסו לכבות את השרפה. לפתע הגיע מושל העיר ופקד שיביאו אליו רב העיר. כאשר הגיע אליו הרב, שאל אותו המושל: "האם אתה הוא רב העיר?". הרב השיב בחיוב. לקח אותו המושל והלך עימו בכל אותם המקומות שאחזה בהם האש באותה השעה. כאשר סיימו להקיף את כל המקומות והשרפה המשיכה ביתר עוז. אמר המושל בזעם: "אתה לא רב. לפני מספר שנים כאשר הרב הקודם (הוא התכוון לרבינו) עדיין היה בחיים, פרצה שריפה גדולה. רב העיר הקיף את כל המקומות בהם אחזה האש, ותיכף שקעה האש ללא כל צורך בכיבוי. ואילו איתך, כלום לא קרה!".

בהלוויית רבינו התרחש מאורע שהתפרסם מאוד. במרכז העיר עמד בית תיפלה. כדי לקבור את הנפטרים היו חייבים לעבור בדרך ליד בית התיפלה של הגויים. בכל פעם שנפטר אדם מישראל, הגויים נהגו לצלצל בפעמוניהם בקול מחריש אוזניים. מעשה זה ציער את המלווים וגרם לביזיון לנפטר. גם כשנפטר רבינו המשיכו הגויים במנהגייהם וצלצלו בפעמוניהם.

לפתע כדרך פלא התיישב רבינו על מיטתו וציווה להביא לו ספר מסוים. מיד הובא הספר למקום ורבינו עיין בו לרגע וחזר לשכב. לפתע נשמע קול נפץ אדיר ובית התיפלה קרס על כל הנמצאים שם. במקום נפער בור עמוק עם הלבנים המרוסקות. שנים רבות לאחר מכן עדיין ניתן היה לראות את הבור במקום שהיה בית התיפלה שלהם.

חובת ההודאה

בעודם נמצאים תחת הרושם העצום של הנס האדיר שהתרחש עימם הם המשיכו לעסוק בדברי שבח והודאה למי שאמר והיה העולם.

לפתע אמר ר' פנחס: "בשביל מה נסענו? כדי להתפלל על קברי צדיקים ולזכות לזרע קודש בר-קיימא. לשם מה אנחנו צריכים ילדים? כדי שנוכל לגדל ולחנך אותם בדרך התורה הקדושה".

"זאת כדי שידעו ויכירו, שיש בורא לעולם. ידעו להודות למי שאמר והיה העולם. ידעו להביט ולהבין עד כמה בורא העולם עושה עימנו חסד ומשפיע עלינו טובות בכל רגע נתון".

"היום, כשאנו נמצאים תחת הרושם העצום של ההצלה המופלאה בידי בורא עולם – קל לנו להודות, כיוון שניצלנו ממיטה מוחשית".

"אך האם אנו זוכרים להודות לו מדי יום ביומו על חסדיו המרובים? על כך שמעניק לנו חיים, שיש לנו משפחה מאוחדת? עלינו להודות לבורא עולם על כל נשימה ונשימה".

"בורא עולם מעניק לנו כוחות ויכולות. הוא גם נותן לנו ניסיונות. בנוסף גם כוחות נפש להתמודד איתם. עלינו להודות על כך, שאנו יכולים להתפלל ישירות אליו. הבה נקבל על עצמנו להודות לו, במילים שלנו, מעומק הלב!".

הגיסים שמעו את דבריו הנרגשים של ר' פנחס. הם החליטו לקבל על עצמם, כי יכונו היטב באמירת 'עלינו לשבח' בתפילה מדי יום ביומו.

לאחר מכן יוסיפו מספר מילים מעומק הלב, כדי להודות לבורא עולם על חסדיו הטובים והמרובים, כשהם יחפשו דברים טובים להודות עליהם.

היום בו הם קיבלו עליהם את חובת ההודאה היה ראש חודש ניסן. את חג הפסח כבר חגגו במחיצת בני המשפחה לאחר ששבו לאר"ב.

מדי יום הם ביצעו את הקבלה על הצד הטוב ביותר. הם השתדלו בכל יום להודות על חסד נוסף, שעשה הבורא עמם.

המשך הסיפור הוא מופלא ביותר. בתאריך ב' טבת בשנה שלאחר מכן, זכה ר' פנחס להיפקד בבן זכר. לאושרו לא היה גבול ופיו המשיך בהודאה לבורא העולם. חלפו שלושה ימים בלבד, וגיס אחר זכה גם הוא להיפקד, הפעם בבת. שמחתו של הגיס הרקיעה שחקים. חמישה ימים נוספים לאחר מכן, בעיצומו של צום עשרה בטבת, נולד בן לגיס השלישי!

לא בִּכְדִי בורא עולם ציווה עלינו לבנות סוכה ולהיכנס לתוכה. עלינו לדעת ולהכיר טובה ולאמר תודה לבורא עולם, שהציל את אבותינו ואותנו במדבר.

המדבר הוא מקום בו נמצאות חיות רעות וטורפות. חום עז שורר ביום וקור מקפיא בלילה. בורא עולם הושיב אותנו בסוכות ואף שלח לנו את ענני הכבוד, כדי שיישרו את השטח.

ה' יתברך לעד ולעולמי עולמים שמר על עם ישראל, שלא יאוונה להם כל רע. דאג לכל צרכיהם במדבר זאת למען נדע ונזכור בכל דור ודור את עניין יציאת מצרים והשגחת בורא העולם על עם ישראל.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'ומתוק האור' מדבריו של המגיד הגאון ר' שלמה לוינשטיין שליט"א. יש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו לזכור את החסדים והטובות שבורא עולם גמל עימנו. אם תהיה לנו הכרת הטוב, אף נזכה לישועות מעבר לגדר הטבע. להלן הסיפור מפי בעל המעשה:

נהג הרכב היה בדרכו לכיוון הגליל העליון. באותה השעה ישבו שישה אנשים ברכב. שלושה זוגות גיסים ונשותיהם. הם הגיעו מאר"ב כאשר שלוש הזוגות עדיין לא זכו להיפקד בילדים. הם ביקשו להתפלל על קברי הצדיקים בתקווה שיזכו לישועה.

הנהג לא ראה את כתם השמן שהיה על הכביש. הוא נסע במהירות עליו. כתוצאה מכך הרכב הסתחרר על צידו, עף לשולי הכביש - ומשם התהפך מספר פעמים במדרון, עד שהתרסק בוואדי.

הרעש היה מחריד אוזניים. הנהגים שצפו במתרחש הזעיקו במהירות את כוחות הביטחון וכוחות ההצלה, כשהם תוהים אם בכלל יהיה ניתן למצוא ניצולים.

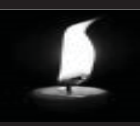
כוחות גדולים של חילוץ והצלה כולל מכבי-אש ומספר אמבולנסים הגיעו אל המקום. הם הגיעו אל הרכב המרוסק - ומול עיניהם הנדהמות, קמו כל הנוסעים, זה אחרי זה.

בדיקה קצרה העלתה, כי למעט אחד הנוסעים, שנשברה רגלו, כל השאר סובלים ממכות יבשות קלות. מטבע הדברים כולם הועלו על האמבולנסים ופונו לבית-החולים, כדי שיערכו שם בדיקות מקיפות ויודאו, כי אכן אין פגיעות נוספות, שלא התגלו בשטח.

לאחר שהגיעו לחדר המיון, אמר אחד הגיסים בשם ר' פינחס בקול: "הודו לה' כי טוב, כי לעולם חסדו! בורא עולם הציל אותנו ואת נשותינו שלא נרד לבאר שחת".

הם שכבו במיטות אחד ליד השני כשהם תוהים בקול: "איך זכינו לצאת בריאים מתאונה כזו קשה? במה זכינו לראות נס גדול כזה?".

לע"ן

תנצב"ה

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל פואד אברהם בן רגינה ז"ל אביבה בת איירין ע"ה אברהם בן יונה ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל דב בן יצחק ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה סלים בן פרחת ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל ספירנס תקווה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה אברהם בן טובה ז"ל

הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל מסעוד בן יקוט ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל נעימה בת גורג'יה ע"ה חי זיזי בן קלרה ז"ל ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל אסתר בת נעמי ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל אורה בת נעימה ע"ה דוד יצחק בן פרחת ז"ל גורג'יה בת נעימה ע"ה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל דרוו יהושע בן ארץ מיוחס ז"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל דוד בר חסיבה ז"ל חווה בת יעקב צבי ע"ה יצחק יצקן בן רחל ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה יעקב בן נעמה ז"ל שרה בת מורברי רחל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל

הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל ורד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה עמירם בן דבורה ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה יוסף בר סעדה ז"ל לטיף בן פרחת ז"ל שלום בן אסתר ז"ל דניאל רפאל בן חגית ז"ל מרים בת שרה ע"ה יהודה בן סעידה ז"ל אביבה לוי ע"ה עפאת בת השמת ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה

לעילוי
נשמת
שלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון

399

זוג הסוכות תשלפ"ב

באותם ימים היתה נתניה כעיר הנידחת, מלבד קרית צאנז, לא היה כמעט זכר ליהדות, והעזובה היתה רבה. "אני אברך צעיר", ענה אבא, "ואין לי שום מושג איך מחזירים בתשובה".

"זה בסדר", הרגיעו הרב, "אתה צריך לומר רק מה שאתה יודע. כשאתה רואה יהודי, תדבר אתו דברים טובים, תחדיר לו קצת אמונה".

זו היתה ההדרכה שאבא קיבל, והוא התחיל. ראה יהודי שאינו שומר מצוות ודיבר אתו דברי אמונה על הריבונו של עולם, בלי לחשוב כיצד דיבורים פשוטים יכולים להשפיע משהו. עם הזמן יהודים התקרבו ושינו את אורח החיים שלהם. נולדו להם ילדים, והם היו זקוקים למוסדות לימוד מתאימים. אבא ראה שמוכרחים לעזור גם בנושא הזה, וכך נפתחו המוסדות בנתניה, לפי הצורך והביקוש. תלמוד תורה, גנים, בית ספר, שתי ישיבות קטנות, כולל לאברכים ואגף לבעלי תשובה. המוסדות ממוקמים בקריה שמשתרעת על פני שבעה עשר דונם. מי שנכנס לשם מתפעם מהיופי וההדר של המבנים, הבניינים מורכבים מהחומרים היקרים ביותר בעולם, עמודי שיש וגילופים מרהיבי עין. נכנסים לכעין ארמון, שכל כולו נועד לתורה ותפילה ולהתקרבות אמיתית לבורא העולם.

מי שראה את הבניינים היפהיים ואת ההתנהלות של כל המוסד האדיר הזה בטוח שיהודי עשיר כקורח עומד מאחורי זה. על כן באתי לספר את סיפורו של אבי שהיה אברך פשוט, לכאורה, שהתחיל מדיבורי אמונה פשוטים, והלך צעד אחר צעד בצניעות ובנעימות שובת לב.

ומנין באמת המימון של המפעל האדיר הזה? אבא מעולם לא ביקש שקל מאיש. לא נסע לחוץ לארץ, ותמיד שילם הכל בזמן. שלושים ושתיים שנה הוא ניהל את המוסדות, ומעולם לא אירע שמשכורתו של אי מי התעכבה אי פעם! הכל על ידי אמונה תמימה.

בתחילת הדרך, אחרי שכבר הקים את התלמוד תורה, נודע לו שהבעלים של השטח הצמוד אליו עומדים למכור אותו לאנשים שרוצים להקים עליו בית ספר מעורב, ר"ל. כמה עמל וזיעה משקיעים כדי להוציא יקר מזולל, להביא ילד נוסף לחינוך תורני. מתאמצים כל כך להרחיק את הילדים

בַּסֻּפֹּת תֵּשְׁבוּ עַל־בְּעֵת יָמִים (ויקרא כג, מב)

הזוה"ק (אמור קג, א) מכנה את הישיבה בסוכה כישיבה 'תחת צילא דמהימנותא' דהיינו ישיבה בצל האמונה. לאחר ר"ה ויוהכ"פ נצטווינו לשבת בסוכה שבעת ימים כדי להחדיר בנו את האמונה ולחיות בצילה. הקשר המיוחד שיצרנו עם הקב"ה בימים הנוראים - ימי היראה, מקבל משנה תוקף בימי השמחה כשאנחנו נמצאים בסוכתו ותחת שמירתו ושמחים בו, כי השמחה הכי גדולה ליהודי היא - זה שיש לו קשר עם הקב"ה, וזה שיש לו את הבורא יתברך שמו בכל מצבי החיים.

* * *

הרה"ג אהרון דיאמנט שליט"א, ראש כולל קבר רחל, מספר מעשה מופלא ששמע מהרב י. ח. ג. שליט"א מנתניה: "אבי הרב ש.ג. זצ"ל, בשנת תשכ"ב, בהיותו בן שתים עשרה שנים, עלה עם הוריו לארץ ישראל. ההורים היו יהודים פשוטים. האב עובד אדמה שכל שיחו ושיגו ביהדות הסתכם בשיעור קצר בין מנחה למעריב. הילד בן השתים עשרה הצליח להשפיע על הוריו שישלחו אותו לישיבת 'באר יעקב'. בישיבה הסתובבו כמה קונטרסים של מאמרים לצעירים מתוך הספר 'שומרי אמונים'. הסגנון דיבר אליו והלהיב את נפשו, והוא החליט להשיג את הספר כולו וללמוד אותו.

בהיותו תלמיד ישיבה תקף אותו חולי מעיים חמור. תוך כמה חודשים מאז התפרצות המחלה כבר היה מטופל בשלושים ותשעה כדורים. ימים שלמים שכב במיטה בחולשה ולמד את הספר 'שומרי אמונים'. הוא למד ושיין את מאמר 'בטחון והתחזקות' ואת מאמר 'השגחה פרטית' בעיון ובהעמקה. אין דבר שקורה ללא השגחה. הכל מאת השם יתברך, הכל טוב, אין רע. אבי ז"ל אמר לי פעם, כי במשך חייו הוא חזר על הספר יותר משבע מאות פעמים! זה הציל אותו.

אבא התרפא מחוליו, נשא אשה ובא לגור בעיר נתניה. רבו, הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל, היה מגיע פעם בשנה לנפוש בעיר נתניה, ובאותה הזדמנות היה האבא מבקרו. באחת הפעמים אמר לו רבי בן ציון זצ"ל: "הגיע הזמן שתעשה משהו למען הקדוש ברוך הוא. יש כאן אלפי יהודים שאינם יודעים דבר ביהדות. תעשה משהו כדי לקרב אותם".

הרכים והיקרים האלה מהשפעות רעות. אחר כך יבוא בית ספר מעורב במבנה צמוד ויהרוס הכל? לא ייתכן!

אבא דיבר עם בעלי השטח ושאל אם יש לו עניין למוכרו דווקא לאנשי בית הספר ההוא. "אין שום עניין", אמר הבעלים, "אם אתה רוצה תקנה אתה. תניח מליון דולר והשטח שלך".

"אני קונה", ענה אבא. "מחר אביא את הכסף, בעזרת השם".

מהירות - זה שם המשחק. אם אבא לא יקנה, החילונים יקנו, וזאת סכנה לכל המוסדות.

לאבא לא היה כסף ולא שום רעיון מנין להביא אותו. אני זוכר את הלילה ההוא עד היום. אבא הסתגר בחדר עם הספר 'שומרי אמונים' ולמד בו. הוא הגיע לפירוש שמביא בשם הבעל שם טוב על המילים, "ברוך הגבר אשר יבטח בה', והיה ה' מבטחו" - שיש מבטיח, בוטח ומובטח. בוטח - הוא האדם הבוטח. מבטיח - הוא הקב"ה שהוא המבטיח. ומובטח - הוא הסיבה והאופן שהוא בוטח שעל ידי השתדלות זו תבוא לו הדבר שהוא בוטח בו. ואמר הכתוב ברוך הגבר אשר יבטח בה' "והיה ה' מבטחו", שהוא לא בוטח באיזה סיבה שהיא, אלא בוטח רק בהקב"ה שהוא יהיה הסיבה, והוא אינו צריך לשום סיבה או הכנה להביא לו את כל מה שהוא צריך.

אבא הסתובב ואמר את המילים האלה שוב ושוב, ממש בער כאש: "והיה השם מבטחו... והיה השם מבטחו..." כל הלילה התחזק והתאמן, העמיק ושינן, השם מבטחו, השם מבטחו...

הבוקר הגיע. אבא יצא מהבית, והנה פוגש אותו הירקן, אחד המעריצים הגדולים של אבא. "אפשר לתרום למוסדות שלכם?" הוא שאל.

"בוודאי", ענה אבא, ולבקשת הירקן הוא נתן לו את חשבון הבנק. כעבור זמן מה מתקשר מנהל הבנק ומידע אותו על סכום של 1,800,000 דולר שנכנס לחשבון שלו.

השטח ניצל, ואת היתרה לקח אבא לבנייה.

כיצד מגיע ביום בהיר סכום כסף רב כל כך לידי של ירקן פשוט? תשמעו סיפור: חמיו גר בלונדון וחי את חייו בחסכנות מרובה. הוא גר בבית שקנה בארבע מאות פונט, ומעולם לא ידעו שהוא מחביא 'קצת' כסף. שבועות ספורים לפני כן הוא לא חש בטוב, וגיסו של הירקן נסע אליו. כשנכנס לאשפוז בבית חולים, הוא הבחין שבכיסו של חמיו יש חבילה של שטרות - שבעים אלף דולר...

"של מי זה?" הוא שאל.

- "שלי" - - -

התברר ש'השווער' הצנוע והכמעט עני הוא בעצם אחד מעשירי תבל, שמבצע את עסקאות הנשק הגדולות ביותר באירופה... הוא היה ניצול שואה, ומחמת הפחד שנשא עמו הוא התחבא כל כך, שאפילו לא חתם בעצמו על המסמכים שלו. שני גויים יפנים היו מורשי חתימה, ואם לא הגילוי האגבי של חפיסת השטרות, הם היו יורשים אותו חוקית בלי להשאיר פרוטה למשפחתו... הגיס סידר מיד שהירושה תעבור לילדים, ואחרי כמה שבועות 'השווער' נפטר. ומחלקו בירושה הזאת הביא הירקן את התרומה לקניית השטח והבניה.

כמה שבועות אחרי התרומה המופלאה באותו בוקר גורלי להצלת השטח, סיפר הירקן לאבא שהוא עשה את כל החשבונות, והוא רוצה לתת את המעשרות למוסדות שלו. "ככה יהיה לך שקט כמה שנים, ותוכל לשבת על התורה ועל העבודה", אמר.

בכמה כסף מדובר? תקשיבו טוב: עשרים מליון דולר מעשרות (!!!)...

ועכשיו תקשיבו טוב עוד יותר... אבא ענה לירקן: "אני לא לוקח את זה. לא מחפש שקט. לקחתי את המיליון ושמונה מאות כשנזקקתי לזה, אבל עכשיו איני צריך, וכשאצטרך הקב"ה ישלח לי. אני מפחד לקחת את הכסף. כל השנים אני עובד על אמונה ובטחון, ועכשיו אתה בא 'לסדר' אותי?". תשמעו מושגים...

בקיצור - אבא הזמין את הירקן לשבת איתו ולחלק את המיליונים למוסדות אחרים של תורה וקירוב...

אבא לא למד כל יום שיעור במשך חמש דקות, אלא חי עם האמונה יומם ולילה, וכל פעם נשלח מושיע אחר מהשמים. אתן לכם דוגמא: היה עשיר בארה"ב ששמו דניאל אימריס, מליארדר שזכה בארבע בנות, וכולן חזרו בתשובה. אחת מהן גרה בנתניה. הוא חילק את הירושה כשהוא חי, כי לפי חוקי ארה"ב אם לא מחלקים בחיים, חלק גדול הולך למדינה. בעלה של הבת בנתניה הוא מהאוהדים הגדולים של אבא, והוא תרם שני בניינים. הוא רצה לתת לאבא גם מיליון דולר ביד, "שיהיה לך לשוטף", ואבא לא הסכים לקחת! וכך הסביר: "אסור שיהיה לי כסף מיותר בבית. אני לא רוצה להפסיד את הקשר עם הקב"ה, את האמונה, את הקיווי, את הבטחון, את התפילות".

כשהייתי אברך צעיר הגיע פעם סכום כסף גדול מאוד. אבא לקח כמה שהזקק לו באותו זמן, ואת השאר חילק. אני כבר ניהלתי איזה מוסד, ונדהמתי לשמוע שאבי מחלק כספים. באתי אליו למחרת וטענתי: "אבא, לכולם אתה מחלק, ואותי, את הבן שלך אתה שוכח?!"

ענה לי אבא: "בני חביבי! דע לך שאני אוהב אותך יותר מכולם. בכוונה לא נתתי לך, כי אני רואה שאתה בתחילת הדרך, והאמונה לא מספיק מוחשית אצלך. לכן לא זכית

לקבל, תעבוד עוד כמה שנים על הבטחון ותראה שהקב"ה יתן לך הכל".

והוא באמת נותן הכל. אבא זצ"ל נפטר לפני שמונה שנים. הבן החשוב, ר' י. ח. ממשיך לנהל את המוסדות באותה שיטה. אינו מבקש דבר מבשר ודם, והקב"ה שולח לו את המשכורות לכולם כל חודש. השם יהיה בעזרו הלאה, שיוכל להגדיל תורה ולהאדירה מתוך אמונה ובטחון כמו שאביו לימד אותו.

הרה"ג ר' אהרון דיאמנט שליט"א מוסיף: "בתחילה חשבתי שהיהודי הזה הוא איזו נשמה מזמן אברהם אבינו. איך יכול להיות דבר כזה בימינו? אבל אני רואה שהוא גם הוריש את דרכו לילדים! לא מדובר באיזה דרגות של רוח הקדש, מדובר באמונה פשוטה! תמימה! כל אחד יכול! הספר 'שומרי אמונים' אינו עוסק בכוונות ובייחודים גבוהים, זהו ספר הכתוב בשפה שווה לכל נפש. כשיש מצוקה - מה עושים? לוקחים ספר בענייני בטחון ומאמצים אותו!".

ממשיך הרב דיאמנט ומספר: "כתבתי את הסיפור הזה ותליתי אותו בבית המדרש של 'תולדות אברהם יצחק' בירושלים. כמה ימים אחר כך, בשבת, פנו אלי חמישה אברכים, וכל אחד לחוד סיפר לי שהוא החליט ליישם את השיטה וראה ישועה בעיניים: אחד בשידוך, אחד בפרנסה, אחד ברפואה. פשוט שזה כך כשחוזרים 'אמונה' ו'אמונה' בלי חכמות.

ברוך הגבר אשר יבטח בה', והיה ה' מבטחו!!!

[מתוך 'השגחה פרטית']

מספר בעל המעשה: "אנחנו נוסעים לסבא של אשתי. הנוף חולף על פנינו, סוכות בנויות לתפארה, יהודים יקרים צועדים ברחוב עם ארבעת המינים בידם, ילדים קטנים מאושרים. זה לא פלא, 'ושמחת בחגך', רק עלי השמחה מדלגת בקלילות..."

הנסיעה השנתית הזו, בסוכות, היא חוויה מיוחדת עבורנו. הקטנים נהנים להסתכל בחלון ובדרך כלל גם אני נהנה. סבא של אשתי, הוא אדם מיוחד ותענוג לפגוש אותו, אבל הפעם אני מרגיש איך גוש גדול עומד בגרוני וחונק אותי כמו צבת.

"אבא", פונה אלי יוסי בן הכמעט שלוש עשרה, "אני לא הבנתי באיזה אולם תהיה הבר מצווה שלי, וגם מתי תקנה לי כבר חליפה?".

הוא מסתכל עלי רגע ויורה עוד כדור הישר ללב המכווץ שלי: "ומה עם ההזמנות, אבא?".

שאלות טובות יש לו לבחור, אני מגייס את כל הכוחות מתוכי, שולח אליו חיוך ואומר לו שלא ידאג ובעזרת ה' הכל יהיה בסדר ומיד אחרי החג... 'איך מיד אחרי החג?' צורח

בתוכי קול היסטרי, אבל אני משתיק אותו, שיוסי לא ישמע את הלב הפועם שלי. "חם באוטובוס", אני אומר לו.

- "אבל יש כאן מזגן אבא! ואבא, תראה את הסוכה הזו, היא כשרה בכלל?".

אני מסתכל לצד שהוא מצביע, אבל הטלפון מצלצל, על הקו הקבלן שסיים לפני חודש לשפץ את הדירה. מלכתחילה אמרתי לו שאני אשלם לו חלק אחרי סוכות והוא הסכים, עכשיו הוא רוצה להזכיר שסוכות כמעט נגמר. נכון, באמת ככה, ואין לי מושג מאיפה אביא לו את יתרת הסכום.

למה שיפצנו? אני שואל את עצמי וזכר שבעצם לא היתה לנו אפשרות אחרת, אי אפשר היה לשרוד יותר בצפיפות האיומה הזו.

אני אברך כולל ברוך ה', אני יודע שזכיתי ובדור שלנו זה לא פשוט לקום בבוקר וללכת לעשות את הדבר הנפלא ביותר שכל יהודי מאחל לעצמו, ללמוד תורה. אשתי גנת ומרוויחה סכום זעום, וביחד אנחנו לא ממש מצליחים לכלכל את המשפחה הברוכה שה' נתן לנו. אבל ברוך ה', אנו שמחים ומאושרים, מגדלים את ילדינו לתורה ומצוות ואני עצמי עוסק בתורה הקדושה משוש חיי, בשמחה ובאושר.

מיד אחרי פסח האחרון, כשהרגשתי שהגיעו מים עד נפש ואי אפשר יותר, הצעתי לאשתי שאתחיל לכתוב קצת סת"ם.

כמה פעמים ניסיתי ויש לי כתב יפה, ובעז"ה אני יכול להצליח. 'אני אהיה סופר סת"ם', אמרתי לה, מרגיש מדקרות של חרב בליבי... רוצה כל כך ללמוד, אבל אין לי ברירה, יש לי משפחה וילדים ומישהו חייב לפרנס אותם.

אשתי שומעת את הדברים ומנענעת בראש: "בשום אופן לא", היא אומרת לי, "התורה שלך חשובה לנו יותר מכל דבר אחר. תמשיך ללמוד תורה בעיון וה' יעזור".

אני מסתובב, שאף אחד לא יראה את הדמעות שמסמאות את ראייתי. אני יכול להמשיך לשבת וללמוד תורה למרות המצב הלא פשוט הזה... ואשת החיל שלי, ה' תעזור לנו בשבילה...

אחר כך הבניה ועכשיו הבר מצווה, חצי שנה חלפה והיא לא היטיבה איתנו, פעם ראשונה שאני מבין שהמילים 'החובות חנקו אותנו' הם לא מליצה. החובות עוד רגע חונקים אותי, אני מרגיש את הטבעת שלהם הולכת ומתהדקת, ועם כל זאת, בוטח בהקב"ה נותן התורה, הזן ומכלכל את כולנו מביצי כינים ועד קרני ראמים.

"אבא, הגענו", מעיר אותי אחד הילדים, "צריכים לרדת".

אני נועל את כל התחושות הקשות, משליך אותן החוצה ומורח חיוך ענק על שפתי, יודע שעכשיו אני צריך להיות במיטבי, זה מגיע לסבא, מגיע לילדים ומגיע לי.

אנחנו צועדים כולנו לבית של סבא של אשתי, יהודי מבוגר ויקר מאוד. בסוכות אנחנו מגיעים לבקר אותו ומשתדלים מאוד להנעים לו את הזמן. אני לא אבוא אליו עם פנים חמוצות כשרשימת דאגות משתרכת מאחורי.

סבא מקבל אותנו יפה כמו תמיד, הוא שמח מאוד כשאנחנו מגיעים. הילדים מאושרים גם הם, אנחנו יושבים ומשוחחים בנחת.

אחרי כמה שעות, כשאנחנו קמים ללכת, מלווה אותנו סבא לדלת, ואז הוא מצביע על שני קרטונים. "תראה", אומר לי הסבא המבוגר, "יש כאן קרטונים עם ספרים, יכול להיות שהם יעניינו אותך, אולי תוכל למכור אותם".

אני תוהה ביני לבין עצמי מה יש כאן, ואם לא יהיה לי כבד מדי לסחוב, אבל שני הבנים שלי, בן הבר מצווה ואחיו הגדול יותר, מרימים בקלות את הארגזים.

אנחנו נפרדים מסבא, מאחלים לו שנה טובה וחוזרים הביתה.

בבית אני פותח את הקרטון ואיזושהי התרגשות אוחזת בי. גם בלי להבין ביודאיקה ובספרים ישנים, אני מבין שיש כאן אוצרות של ממש, ספרים יקרי ערך. אני רואה את הספר של השל"ה מדפוס ראשון, שני ספרי רמב"ם שהודפסו לפני חמש מאות שנה, וטור גם כן מלפני חמש מאות שנה, ועוד ספרים עתיקים... שני קרטונים מלאים בספרים עתיקים.

אני קורא לסוחר בספרים עתיקים ומראה לו את הקרטונים, הוא לא מסתיר את התפעלותו, ואומר לי שהוא מוכן לשלם אלף שקלים עבור כל אחד מהספרים.

אחר כך אני פונה לסוחרים אחרים, הם רואים את הספרים, מתפעלים עמוקות. על הספר של השל"ה מדפוס ראשון הם משלמים לי שבע עשרה אלף דולר(!!!), וכל ספר של הרמב"ם מלפני חמש מאות שנה נמכר בשמונה עשרה אלף דולר... והטור מלפני חמש מאות שנה גם כן בסכום לא רע בכלל.

בקיצור, מה יש לי עוד להוסיף? אולי לספר לכם שהבר מצוה נחגגה ברוב פאר והדר, והחובות לקבלן שולמו במלואם ונשארתי עם עודף ועם הבנה שהקב"ה לא צריך שאהיה סופר סת"ם, וכל בוקר כשאני צועד שוב לכולל אני מודה לו על כך שלא ויתרנו... [מתוך 'לקראת שבת']

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו

(תהילים קיז, א)

ימי החג הם זמנים של הלל והודאה לה' על הטוב וחסד שהוא מרעיף עלינו. חשוב לזכור שההודאה לה' מלבד עצם מעלתה היא גם סיבה לחסד בעתיד. 'הודו לה' כי טוב' - וזה הסיבה לכך שחסד ה' ימשיך לעולם - 'כי לעולם חסדו'.

מספר בעל המעשה: "חזרנו מהצפון ברכבת. היה מאוחר והרכבת למודיעין כבר לא עבדה. בחישוב מוטעה החלטנו להמשיך לתחנה בלוד, כי לוד יותר קרובה למודיעין עילית. לא לקחנו בחשבון שהתחנה היא בתוך שדה התעופה, ושזה מסובך מאוד לצאת משם. צריך לקחת מונית ולשלם עליה מחיר מלא. לא היה לנו כסף לזה.

וגם כך, איך ניסע מלוד למודיעין עילית? אמרתי: "בוא נודה לה' על מה שהיה היום, על זה שעכשיו אנחנו כבר בדרך חזרה, ונודה על זה שהקב"ה יחזיר אותנו הביתה בצורה הכי נוחה שיכולה להיות!".

משום מה המחשבה על טלטול נוסף באוטובוסים עשתה לי רע, ורציתי מאוד להגיע הביתה בקלות. כל הזמן שמתי מבטחי בה', והתאמצתי לחשוב שהוא כול יכול, ושאין לו שום בעיה לקחת אותנו הביתה. אמרתי 'מזמור לתודה' כמה פעמים, בהודיה גמורה על כל הטובות והנפלאות שעושה עמנו, ושבתוח שיעשה עמנו...

אנו מתקרבים לתחנה, הרבה אנשים מחכים שם. אוטובוס פנימי בצבעי שחור וצהוב מגיע ואוסף את כל מי שעומד שם. היעד שלו - 'חניה לטווח ארוך'. אנחנו בורים ועמי הארצות, אין לנו מושג ב'ענייני שמים', קרי טיסות, ואיננו מבינים את משמעות היעד. אנו חושבים שעל ידי האוטובוס הזה נוכל לצאת מהמתחם, ולחפש את התחנה של קו 150.

אנחנו עומדים ליד הדלת של האוטובוס, וחושבים להיכנס. הדלת נסגרת והנה היא שוב נפתחת. בהחלטה של רגע אנחנו עולים.

היהודי שממנו לקחנו לפני כן את הפלאפון רואה אותנו נבוכים ולא בטוחים. הוא שואל אותנו לאן אנו צריכים להגיע, ואנו אומרים לו: 'למודיעין עילית'.

מה עונה לנו אותו יהודי? - 'אני גר במודיעין עילית, ויכול לקחת אתכם ברכב שלי'.

מתברר שהאוטובוס לוקח אותנו לחניה שבה החנה היהודי את מכוניתו לפני שיצא מהארץ. הוא מוצא מיד את המכונית שלו, ומזמין אותנו להיכנס. בכניסה לעיר הוא שואל איפה אנחנו צריכים לרדת, ואנו אומרים: 'בברכפלד'.

גם אני לברכפלד', הוא אומר, 'לרחוב רבי עקיבא'.

- 'אם כך, תעצור לנו בכיכר פלוק, כי אנחנו צריכים להגיע לביתנו שברשב"י'.

היהודי שומע את הבקשה, אבל הוא מחליט לעשות חסד בשלמות ולקחת אותנו לתוך רחוב רשב"י. שואל איזה מספר אנחנו צריכים ומוריד אותנו קרוב לבית. ככה הגענו הביתה 'בצורה הכי נוחה שיכולה להיות'.

[מתוך 'השגחה פרטית']

אור השבת

העלון מופץ ברכבות עותקים בארץ ובעולם מוקדש לע"נ מורד אבי רבי משה אלפסי בן עישה ז"ל

כניסת השבת: 18:51
שקיעה: 19:13
צאת השבת: 19:47
רכנו תם: 20:24

הגיליון י"ד
בעידן "ק נתיבות"

בית המדרש הגבוה לרבנות
אור השבת

האלון נרכש לפני שנים: מורה בת נשיאה - לבית אבי וסמחה בת נשיאה - לבית אבן
בן אלוני נשיאת מקבאל בן אלוני וסמחה

דיון הלכתי בשולחן-השבת
שאלות ותשובות אקטואליות שהועלו על שולחנם של גדולי ישראל שליט"א

מעשיות בפרשה

הושענא רבה: הכל'ס מזה זה אומר לוי?

בראש השנה נכתב גור דינו וביום הכיפורים נחתם, הקדוש ברוך הוא בוחר את העולם בחג הסוכות וקובע את דין העולם כולו. יום הושענא רבה הוא יום חיתום הדין. צדיקים גמורים נכתבים ונחתמים מיד, בינוניים עומדים עד יום הכיפורים ובו נחתמים, וגמור חיתומם הוא בהושענא רבה עד לבוקר יום שמיני עצרת. חכמינו אמרו כי בזמן קביעת הדין, מלך מלכי המלכים חותך את הדין אם מצא זכויות, ואם לא, ממתין כדי שסגנודי האדם ילמדו זכות ואז קובע דין. רק אז מוסר הקב"ה את פתקיו בידי שליחיו, מי למיתה ומי לחיים טובים. אם נכתבו פתקים של רחמים, אינם משתנים לדין, אך פתקי דין יכולים להפוך לפתקי רחמים בשעה האחרונה, היא זמן הושענא רבה.

יהודים מאמינים יודעים כי גם אם נגזר על האדם דין קשה, יש בכוחן של תפילות לקרוע את גזר הדין. וחוקר על כך תפילות ביום הושענא רבה. המקובלים אומרים כי ביום זה יכולות התפילות להפוך את גזר הדין ולהביא לכתיבת פתק טוב, פתקא טובא. לכן נוהגים ישראל לברך זה את זה ביום הושענא רבה "פתקא טובא".

ביום זה נשקלים כל זכויות בני ישראל מכל השנה, וכל אדם מבקש על עצמו ועל העולם בוכות תפילותיו. ביום זה מקיפים את את בימת ההיכל לא פעם אחת, אלא שבע פעמים ולאחריהם אומרים תחנונים ודברי ריצוי, הנקראים "הושענא" = הושע נא. מדרש רמז "הושענא" = הושע, נ"א. יום הושענא רבה הוא היום החמישי ואחד לימי הסליחה שהחלו בראש חודש אלול. והערבה שנוטלים ביום זה היא כנגד בני ישראל שאין בהם לא תורה, לא מצוות ולא מעשים טובים. וביחד עם האתרוג, הלולב וההדס מאוגדים יחד בני ישראל, ואנו אומרים כי כול בני ישראל שווים, כולם כמו הערבה, הדומה לפה, שיש לנו פה להתפלל בו, על פי התורה, לא נבדל יום הושענא רבה מכל יום אחר בחג הסוכות, אך בני ישראל בכל הדורות הנהיגו מנהגים מיוחדים ליום זה. רבים נוהגים להישאר ערים כל הלילה, להתפלל, לומר תיקון ולסיים את קריאת ספר התהילים לאחר שעת הצות הליל, שבשנה זו, תשפ"א, היא 00:23. רגע לפני חיתום הדין בחצות הליל, כתבו לכם "פיתקא טובא", התפללו על נפשכם, על כל הרצונות שלכם, ה' שומע ומילותיכם יכולות לשנות את גזר הדין ולהוריד עליכם שפע משמים בשנה זו.

האם מותר למהוא כפיים בשמחת תורה בזמן הסעודה

הנה מנהג בחורי הישיבות למחות כפים ולשיר בסעודת בשמחת תורה, מחמת המשך השמחה, ויל"ע אם שרי כן, דאולי הותר רק בשעת ההקפות, והנה מצאתי בשו"ת אבני ישפה (חלק ג' סימן סח ענף ו') שכתב: הפוסקים הזכירו שמותר לרקוד ולטפח ביום שמחת תורה בשעה שאומרים קילוסים דתורה ע' מ"ב סי' שליט"א ס"ק ג' ומסתבר שהקולא היא רק בזמן שהס"ת מונח לפנינו ורוקדים ומוחים כפיים לכבודו שבזה מוכח כבוד התורה וכן מצאנו בדוד שהיה מפזז ומכרכר לפני ארון ה' אבל בזמן שיושב בביתו אף אם מכוון לשם כבוד התורה כיון שאינו מוכח י"ל שאין היתר של רקוד ומחיאית כפים וכן מסתבר עכ"ד. וכן פסק בספק שמחת תורה (פ"ד ה"ד) וע"ש שכתב הטעם דכל מה שהותר לכבוד התורה.

וע"ש שהוכיח כן ממה שהובא במעשה רב (אות רל"ג) שהגר"א זל"ה היה הולך לפני הס"ת שמח מאוד ומספק כף אל כף ומכרכר בכל עוז לפני הס"ת וכשהוחזר הס"ת לאה"ק שוב לא היה שמח כ"כ רק כמו שאר יו"ט ע"כ, ומוכח דאין את ההיתר של חז"ל, וע"י בהגות החת"ס על השו"ע (סי' תרס"ט) כתב אדברי המג"א שם בשם המהרי"ק שלכבוד התורה מותר לרקוד הוסיף בזה"ל ושם מבואר דדוקא בשעה שאומר קילוסים לתורה ע"כ, וא"כ מזה הוכיח בספר שמחת תורה דבשעת הסעודה יש לאסור. אלא די"ל דאם נעיין היטב בלשון תשובת רבינו האי גאון, נראה דביום שמחת תורה לא גזרו חז"ל דאסור לרקוד, וא"כ לכן לכאורה אף בשעת הסעודה יהיה מותר לרקוד ולמחות כפים בשעת הסעודה, כיון דהכל נעשה לשמחת התורה, ומה לי בבית מדרש, ומה לי בחדר האוכל ודו"ק. (הר" יוסף אביטול)

השבות לחידה ניתן לשלוח
עד יום שלישי בשבוע
לפקס: 08-9941870
או למייל:
7665190@gmail.com

אור התורה
לע"נ בנימין בן דודל

תשובות לחידה ניתן לענות בקו 'אור התורה' במס' טלפון: 077-410-39-00 שלוחה 2, (הזכרים מתפרסמים אחת לחודש בשלוחה 3). בברכת יגדיל תורה ויאריר.

חידת חג הסוכות: היכי תימצי שני לולבים עם אותו פסול האחד פסול והשני לא?

בין הפותרים נכונה ערך הגרלה על פרסים יקרי ערך: חליפה יוקרתית, עניבה, נגן כשר יוקרתי, אוזניות בלוטוס, כרטיסי ספר

ניתן להשיב על החידה עד ר"ח חשוון הבעל"ט לא יאוחר!

העלון להצלחת הגביר היקר:
מור תומר סגרון רעייתו ובנו לביא

להצטרפות לרשימת התפוצה:
alon089945291@gmail.com

מייל המערכת (לתגובות, הערות והארות בלבד):
alon7148454@gmail.com

טלפון: 052-7148454 | קו התוכן: 079-5904730

פקס: 08-9941870 | מען למכתבים: חזני 1133/4 נתיבות

מעולמו של בן הישיבה

אתגרים עליות ומורדות בחיי בן הישיבה
• הרב ברוך חורש •

בית באווירה ישיבתית

ליל הושענא רבה החשוב שמכל הלילות והמהלך של בן תורה אך יצא שזמן זה עולם התורה שרוי בבית אז איך מכניסים את הישיבה לתוך אווירת הוושענא רבה בבית של כל אחד ואחד?

כבר הגר"ש פינקוס זצ"ל תמה על ענין הפתקאות של יום הושענא רבה, שהרי מובא בחז"ל כי ברה"ג גור הדין נכתב וביורה"כ נחתם, א"כ מהו ענין הפתקאות?

וביאר, דאמנם נגזר על האדם "חיים", אך אם לא שלחו לו את ה"פתקא" של החיים, א"כ אע"פ שלא נגזר עליו מוות, אך עדיין אינו יכול להתחיל להתמשש פסק הדין של החיים. והדבר דומה למי שכתבו לו צ'ק, אך לא מסרו לו אותו... (שיחות הגר"ש פינקוס עם קמד)

והוסיף האדמו"ר מסלונים זיע"א בספרו נתיבות שלום, (ה"ב עמ' רי) דענין החותם בשמים תלוי הוא בחותם דיין. והוא דכמו שידוע אשר אדם הכותב, עדיין אין הדבר מחייבו, ורק כאשר הוא חותם על מה שכתב, אז הוא נושא במלוא האחריות. כמו"כ בעבודת ה', יש בחינת כתיבה ויש בחינת חתימה. דאף שהכל חפצים ליראה והוא קיבל על עצמו להתנהג אחרת, מ"מ עדיין אין זו נקרא חתימה, כי משמעות החתימה היא שמחליט ומתחייב בכל התוקף שימלא תורתו בשלימות. והיינו שאומר ההחלטה בליבו ובדעתו - להתנהג באופן זה בכל מחיר שבעולם...

ויתכן אפוא, שהימים הנוראים לא היו יכולים להחיל "חותמת" שכזו, מכיון שבקבלתו את הקבלות לשיפור דרכו - אימת הדין עליו, אך בחג הסוכות שהם ימים של שמחה, הרי כאן החלטות נחושה וחתימה.

במקביל, ליל הוש"ר הוא גם לילה של תפילה. וכך מובא בהליכות שלמה (פ"ב הע' 21) שההל מתחילת ליל הוש"ר היתה הנהגתו של הגר"ש אורבך זצ"ל באימה ויראה כבימים הנוראים. ומשעת צאת הלבנה, עסק רוב שעות הלילה באמירת תהילים בהתעוררות רבה, וכן יזרז לבני ביתו, ולא נחה דעתו כלל מביקורי החג בלילה הזה... ושנים רבות התפלל ביום זה תפילת שחרית כותיקין.

וכתב הגר"ח ברים זצ"ל, דאע"ג דאנו מצויים בעצם יום שמחתנו, אך זאת סגולת העם הנבחר לשזור בחדא מחתא את הגיל והיראה כאחד. (מרכה חיים תשרי פרק ט')

בשנה אחת בליל הושענא רבה נכנס הרבי הקדוש ר' אברהם אלימלך מקרלין זיע"א לבית מדרשו, וראה שני אברכים משוחחים בשיחת חולין. מיד גינש אליהם ברעד ואמר: 'מן הסתם ששני אברכים יקרים כמכם מדברים כעת בדברים דחופים עד למאוד... אולם הקשיבו לי בני, כי יותר עדיף לשוחח בעניינים דחופים אלו בעת תפילת "כל נדרי" ביה"כ, מאשר לדבר בלילה קדוש ונורא זה - שמבחינה מסוימת גדולה מעלתו מליל יוה"כ הגדול! (באר החיים לר' אלימלך בידרמן עם שלב)

ונסיים בדבר פלא על חג שמחת תורה הקרב ובא:

הרב מפוניב' סיפר, שבצעירותו התארח באחת השנים בישיבת נבנהרדוק בשמחת תורה, ובעיצומה של השמחה - תוך כדי מחול המרקדים, לחש הסבא מנבנהרדוק זצ"ל באזנו: "דע לך, כי כאשר מגיע אלי בחור לישיבה לקראת אלוה, אני מקווה שהאווירה של אלוה תחולל בו את המהפכה שתהפוך אותו לבן עליה. אם זה אכן קרה, מה טוב ומה נעים, ואם לאו, אני עדיין מקווה שר"ה ישיפע עליו. אם גם זה לא משפיע, אני נוהג סיכוי לעשיית ויוה"כ". אם עדיין לא התחוללה בקרבו המהפכה, הלא עדיין יש את חג הסוכות, שאצל סוג מסויים של אנשים שהימים הנוראים לא שינו אותם - השמחה המאפיינת את חג הסוכות יכולה לשנות אותם. ואם גם זה לא עוזר - התקווה האחרונה שלי זה שמחת תורה. שמחת תורה היא התחנה האחרונה אשר מכילה כוח מיוחד במינו לחולל מהפכה בכל האדם. גם אם כל העוצמות הרוחניות של הזמנים המיוחדים מר"ה ועד אחרי סוכות לא גרמו למהפכה ולהתעוררות הנדרשת, עדיין קיים סיכוי שהעוצמה האדירה הגלומה בשמחת תורה - תפעל מה שאף זמן אחר לא הצליח לפעול."

וכך היה אומר מרן המשיגי הגה"צ רבי ירוחם זצ"ל, כי הוא יכול להכיר את דרגת הרוחניות של תלמידיו על פי ריקודיהם בשמחת תורה.

אספורה

סיפור לשבת

ליל השבת

הרב חיים זאיד אושפיזין במושב ברוש

הזכר 'התכנסות אלוהים'

סחב לנו את הדברים ולקח אותנו לדירת הנופש שלנו, שמאחר צועקים הבחורים 'איזה מזל שנתקענו... הכל שם היה ממש חדש ויפה ובנוסף לזה הוא גם הזמין אותנו לאכול איתו יחד את סעודת השבת, פשוט שבת של בני מלאכים כולם ששים ושמחים והכל כמובן לשם שמיים.

ואז מגיעה הפצצה. בעל הדירה פונה אלינו ואומר לנו "כזאת שבת בדירת נופש ברמה הזאת ואוכל טוב וטעים ביותר שתקבלו יעלה לכם 4,500 שקלים כולל הכל. היינו בטוחים שזה חינם ופשוט נכנסו להלם אבל אין ברירה, למרות שסיפרנו לו שנתקענו בפקקים ואנחנו בחורי ישיבות בלי שקל בארנק ואנחנו לא נוכל להשאר בגלל הסכום כסף שהוא גדול במיוחד אבל הוא איתן ועומד על דעתו כמו שצריך.

לא היה ברירה וחייגתי לאבי סיפרתי לו שנתקענו באחד המושבים בסמיכות לאופקים ומצאנו בעל דירה שרוצה 4,500 שקל, אבי שנלחץ מאוד מהסיפור שנתקענו פשוט צעק לי לטלפון "תסגור איתו אני אשלם את הכל ותגידי לו שלא ידאג", אמרתי זאת לבעל הדירה והכל בא על מקומו לכאורה בשלום.

שבת קודש נכנסת ואנו צועדים לעבר בית הכנסת שהראש שלנו כל הדרך עוסק באיך וכמה אנחנו סוחטים ממנו אוכל כמו שצריך שיעבור את השווי של הכסף שהוא יקבל ממנו 4,500 שקל. מיד אחרי התפילה אחרי שהוא ערך לנו את השולחן פשוט ישבנו וטרפנו את כל האוכל שהיה מונח עליו לא השארנו מאומה, לא נשאר שום דבר בשולחן חוץ מסכום"ם ובקבוקים ריקים הכל אכלנו ובכמות גדולה כפולה ומכופלת בלי דין ובלו דיין.

במוצאי שבת הוא פתח לנו גם את הבריכה והזמין לנו פיצות לכל אחד מגש כפול אקסטרה גבינה כמובן במחירה יקח ביותר.

אנחנו באים להתארגן אחרי הבריכה ולחזור לכיוון הישיבה ניגש אלינו בעל הדירה ואומר לנו "בחורים חמודים וצדיקים אתם לא צריכים לשלם לי על כל הפינוקים, ותגידי לאבא שלך שאני עשיתי את כל זה בשביל שתרגישו בנוח שאתם יכולים לעשות מה שבא לכם כאן לאכול כמה שבא לכם, ושלא תרגישו כאן כמו אורחים אלא בני בית ממש שמגיע להם לאכול כמו שצריך ובלו שום בושה."

אז הבנתי מה זה להדר במצוות הכנסת אורחים לו רק שתכניס אותו ותארח אותו אלא תיתן לו הרגשה ותחושה טובה של בן בית ולא של עוד איזה קבצן שזקוק לכסף שלך. זה הסוד של חג הסוכות.

אברהם אבינו ביום השלישי למילה היום הכי כואב לאחר ברית המילה, והיום בה יצאה חמה מנרתיקה חום איום ונורא, והוא למרות הכל עומד בניסיון. הוא צופה מרחוק בשלושה מלאכים בדמות בני אדם ומארח אותם בתוך הצל ומגיש בפניהם אוכל ומגדנות ואופה בעבורם לחם ועוגות. מי לנו גדול מאברהם אבינו שלמרות הכל

עמד בניסיון שניסה אותו בורא עולם והכניס את האורחים לתוך ביתו ועד היום ממש יש לנו את האפשרות לקיים את מצוות הכנסת אורחים בהידור מובחר ביותר והוא בימי חג הסוכות שיש לנו בכל יום מימי החג את האושפיזין עילאין קדישין וזה הזמן גם לנו לתת דגש על הכנסת אורחים בהידור רב ובכל המובנים.

וכמובן בחג הסוכות אל תהסס ומעתה תחילו להקפיד!

מספר מגיד המשרים הרב חיים זאיד שליט"א:

תמיד שאני מדבר על נושא הכנסת האורחים עולה בי הסיפור המדהים הבא שאירע עימי בימי נעוריי.

בשנות ימי נעוריי עוד שלמדתי בישיבה ארגנתי קבוצה של מספר בחורים לנסוע מירושלים ולשבות את השבת בעיר אופקים, למרות שזו נסיעה ארוכה ומלאה תלאות דרכים אבל בחורי ישיבות הם תמיד מעל לדרך הטבע... ארגנו את הדברים ויצאנו על הקשקש סמוך ונראה ממש לכניסת השבת.

הנסיעה אכן הייתה נפלאה אבל קודם שהגענו לעיר אופקים תאונה שעצרה את כל זרימת התנועה, הזמן הולך ומצטמצם לרעתנו כמובן ישר עמדתי ואמרתי לחברה שאין סיכוי שאנחנו נגיע לאופקים ובגלל זה נצטרך לצערינו לעצור במושב הקרוב ולשבות בו את השבת.

המושב הקרוב ביותר היה מושב ברוש באזור אופקים, אנחנו נכנסים לבית הכנסת ונגשים לגבאי כשפינו בשאלתנו האם יש מקום איפה שהוא לשבות את השבת הקרובה. הגבאי אמר לנו שאצלו בבית אין מקום אבל הוא מכיר עשיר אחד שמחזיק בבעלותו כמות של דירות נופש וצימרים וכי הוא כנראה ישמח לארח אותנו בשבת הקרובה. אנחנו הולכים ימינה ושמאלה ומגיעים לאותו

יהודי. הוא מתגורר בבית מפואר שמסביבו אחוזה מפוארת עם בתים גדולים ויוקרהיים ודפקנו על הדלת. שהדלת נפתחה סיפרנו לבעליו שאנחנו בחורי ישיבות שנתקענו בעקבות תאונה בדרך לאופקים וכי אין לנו היכן לשבות את השבת הקרובה ואנו נשמח אם יואיל לארח אותנו אצלו באחת מדירות הנפש שברשותו.

הוא מצידו עם הלב הטוב הכניס אותנו לבית

לא היה ברירה וחייגתי לאבי סיפרתי לו שנתקענו באחד המושבים בסמיכות לאופקים ומצאנו בעל דירה שרוצה 4,500 שקל, אבי שנלחץ מאוד מהסיפור שנתקענו פשוט צעק לי לטלפון

באפשרותכם ללכת את הרבים ללא כל תמכין! אם אירע אתכם או מכירים סיפור מחזק שלחו אלינו בית 'אור השבת' רח חזני 333/6 תל אביב ולציון עבור 'אור השבת' או במקום: 08-9941870

אכפרה

סיפור לשבת

לוא השבת

אמרי קודש בדאי הפרשה

מוסר ואמרי קודש מוהר"ם שני לר"י

סיפור מרתק ומרגש!

הסוכה שעצרה את הטיל

"בסוכות תשבו שבעת ימים"

בנילא דמהימנהא

נאמר בתורה (ויקרא כג, מג) "בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים" ועיין בטור (פ"י תרכה) שכתב לבאר ולהסביר מדוע עושים את חג הסוכות בחודש תשרי, ולא בחודש ניסן שבו יצאנו מצרים, והסביר שהוא משום שחודש ניסן הוא בתחילת הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל, ואל הייתה ניכרת עשייתנו שהיא מחמת מצוות הבורא יתברך [שכן דרך בניא בתקופה זאת לצאת למקום אוויר וכו'], על כן ציונו הש"ת לעשות בחודש השביעי שהוא תחילת החורף שהוא זמן הצינה והגשמים, ודרך כל אדם לצאת מסוכתו ולישב בביתו, ואילו אנחנו יוצאים מן הבית לישב בסוכה וזוהו יראה לכל שאנו עושים כן בשביל מצוות המלך שציווה עלינו לעשותה.

והגאון מו"לינא ז"ל ביאר באופן אחר, שהוא משום שכאשר עשו ישראל את העגל נסתלק מהם ענני כבוד ולא חזרו אליהם עד שהתחילו במלאכת המשכן. וסדר הדברים היה כך: משה רבינו ירד מהר סיני ביום כ"ב ולמחרת יו"כ, ועל זה נאמר ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם [עיין רש"י שמות יח, ג], ואז ציווה אותם על מלאכת המשכן ונדבתם לכפר על מעשה העגל והוא ביום י"א תשרי, ונאמר: "והם הביאו אליו עוד גבה בבוקר בבוקר" והם י"ב וי"ג בתשרי. וביום י"ד תשרי באו אל משה כל חכם לב ולקחו מידו את הכסף והזהב למלאכת המשכן, והתחילו לעשות את מלאכת המשכן בט"ו לחודש תשרי ואז חזרו ענני הכבוד, ולכן עושים אנו את חג הסוכות בט"ו בתשרי.

ועיין ב"חזון עובדיה" (סוכות עמ' צט) שהביא את דברי הגר"א הנ"ל, והקשה מהכתוב בנחמיה (ט, י"ח) שנאמר "אף כי עשו להם עגל מסכה... אתה ברחמיך הרבים לא עזבתם, עמוד העגן לא סר מעליהם ביוםם לנחותם הדרך ועמוד האש לילה להאיר להם, ומתך לא מנעת מפיהם ומים נתת להם צמאם". מבואר מזה שגם אחרי מעשה העגל לא נמנעו מהם ענני כבוד! והביא שם מה"צ"ץ אליעזר: שכתב שצ"ל שרק עמוד העגן והאש לא סר מהם, אבל ענני כבוד נסתלקו מהם.

ועיין בספר "שיח הסוכות" להגר"ח קנייבסקי שליט"א, שכתב כי מהפסוק אין קושיא כי לא עזבתם היינו שלגמרי לא עזבם שהרי חזרו העננים אח"כ, ואכן יתכן באמת לומר שאותו זמן שעשו העגל נסתלקו העננים, רק לא עזבנו ולא סר מאיתנו לגמרי - שהחזיר אח"כ את העננים.

ובספרו "טעמא דקרא" על ספר עזרא על הפסוק "אף כי עשו להם עגל וגו' ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר ואת עמוד העגן לא סר מעליהם ביוםם להנחותם הדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם ואת הדרך אשר ילכו בו" וכתב ע"ז בטעמא דקרא [הובא ב"שיח הסוכות" עמ' ד"ד]. לכאור יש כאן אריכות לשון מיותר, שהיה יכול לכתוב בקצרה עמוד העגן ועמוד האש לא סר מהם, ולא היה צריך לבאר ולפרט עניינים, שכן כבר מפורש בתורה מה תפקידם של עננים אלו. וגראה שפירט תפקידם כדי להדגיש שדווקא אלו העננים אשר נועדו להאיר להם וכו' הם לא נסתלקו, משא"כ ענני הכבוד שהקיפם הקב"ה כמו שכתוב במילתא (בהעלותך סי' פג) - אלו נסתלקו. [וזהו כמו מה שנתרץ ב"צ"ץ אליעזר" הנ"ל, בתוספת הדיקוה מהפסוק:] וע"ע בחזו"ע מה שמביא לפרש בא"א מ"צ"ץ אליעזר שעיניק הטעם של מצוות סוכה היא על שחזר הקב"ה ונתרצה לשכון בתוך בניו ולא למסור אותם למלאך, וזה קרא בט"ו תשרי שאז התחילו במלאכת המשכן. והוא מהגר"א במק"א. עע"ש.

להפתעתי המוחלטת אמר שכני היקר: "כבוד הרב, אני מקווה שאין לך תוכניות אחרות. את הסוכה שלך אתה בונה אצלי בחניה". הייתי מופתע. "אבל השנה גם אתה בונה סוכה! איפה תבנה אותה?" שאלתי. השכן היקר ענה: "כבוד הרב, אל תדאג לי, אני אמצא מקום, העיקר שאתה 'תקדש' לי את החניה. הסוכה שלך ישמרת לי על הבית". צחקתי בקול. איזו תמימות של יוהדי יקר. חג הסוכות היה נפלא, אך הערבים מהדרום הגבירו את קצב הירי. כמעט מידי יום היו נופלים על העיר שלנו אשקלון כל מיני מעופפים מלאים בחומר נפץ שיצרו בהלה מובנת אצל כולם.

בנר השמיני של חג החנוכה התפלל כל עם ישראל לשלוםם תושבי הדרום במבצע עופרת יצוקה. על העיר שלנו נורו טילים רבים, וחלק מהם התפוצצו ממש על בתי מגורים, אבל ברוך ה' שעושה ניסים לעמו ישראל. אין דרך להסביר את ההשגחה של אבינו מלכנו על ילדיו.

באחד הלילות הקשים של אותה מלחמה שמעתי רעש חזק של חבטה. לא ידעתי מה פשר הרעש. בבוקר נחרדנו לגלות טיל שנפל בשלימותו לחניה של שכני היקר, ולמזלנו הוא לא התפוצץ. אם הוא היה מתפוצץ היה מתרחש אסון נורא. שכני היקר חיבק אותי ואמר: "אתה רואה, כבוד הרב? אמרתי לך שהסוכה שלך מקדשת את החניה. אם לא היית בונה את הסוכה בחניה הטיל היה מתפוצץ". חייכתי אליו ושוב אמרתי: איזו תמימות של יהודי יקר. בוודאי הנס התרחש בזכות התמימות שלו.

השנים חולפות ביעף, והגיעה שנת תש"פ. הילדים שלנו גדלו, וחלק מהם כבר הפכו להורים בעצמם. עם השנים הפך השכן היקר לתלמיד חכם צדיק, והוא מזמן עקף אותי בידעויותיו בתורה.

באחד הערבים נכנס השכן היקר לביתי והציע את הבן שלו כשידוך לבת שלי. רעייתי שמחה מהרעיון. הילדים נפגשו והקימו בית נאמן בישראל. התחלנו להתארגן לחתונה וקבענו תאריך, וככל שעברו הימים הבנו שחתונה רגילה לא תוכל להתקיים בגלל הירוס. חתונה אסור לבטל, ועם כל המגבלות היינו צריכים למצוא מקום לקיים בו את החתונה.

השכן הצדיק שלי אמר: "כבוד הרב (הוא עדיין מתעקש לקרוא לי כך), אני חושב שאני יודע איפה כדאי לקיים את החתונה". "היכן?" שאלתי. הוא הצביע על החניה ואמר: "החניה שלי היא מקום של קדושה. בכל שנה כבוד הרב בונה שם את הסוכה ומקדש את המקום. זוכר שלפני שנים עשרה שנה נפל טיל ולא התפוצץ? זה הכול בזכותך". להפתעתי הזוג הצעיר די שמח מההצעה ונערכה חתונה משמחת בחניה ה"קדושה".

בעזרת ה' בקרוב נזכה לחגוג את חג הסוכות תשפ"ב. טילים, ירוס, לא משנה מה - את הסוכה נבנה בחניה של השכן היקר. עם ישראל חי. מנפות, מלחמות וכל מיני מניעות לא יעצרו את עם הסגולה. את הסוכה נבנה באהבה.

הסיפור מתחיל לפני חמש עשרה שנים בשנת תשס"ה. זכיתי, ואיני יודע למה ובאיזו זכות, להיות אברך וללמוד כולל לפחות שמונה שעות ביום. באותה תקופה לא היו הרבה אברכים באשקלון, העיר שבה אני גר, וכל האברכים הכירו זה את זה. זאת בניגוד למצב היום, שברוך ה' יש כולל בכל פינה ותלמידי חכמים נמצאים בכל רחבי העיר ומרביצים תורה לבעלי הבתים. רכשנו דירה נאה קרוב לכולל. השכנים קיבלו אותנו בחביבות והאווירה הייתה נפלאה.

בחג הסוכות של אותה שנה חיפשתי מקום שבו אוכל לבנות את הסוכה סמוך לדירה שבה אנו גרים. המקום הקרוב ביותר נמצא בחניה הכפולה של אחד מדיירי הבניין. ניגשתי אליו וביקשתי את רשותו לבנות את הסוכה בחניה שלו. להפתעתי השכן (שבאותם ימים היה רחוק מאוד מתורה ומצוות) התרגש מאוד ואמר: "אני מוכן להחנות את הרכב שלי ברחוב הסמוך. כבוד הרב (כך הוא כינה אותי תמיד), אף על פי שאני רב כלל ואני אף רחוק מאוד מלהיות רב) יכול לבנות את הסוכה בחניה שלי".

לעולם לא אשכח את חג הסוכות הראשון בבניין שבו אנו גרים. הילדים היו אז קטנים, וחלק מהם עוד לא נולדו. השכנים שלנו הצטופפו בסוכה ושמעו דברי תורה בצמא.

לאחר חג הסוכות הקפיד אחד השכנים ללמוד איתי הלכות כל ערב, ותוך זמן קצר הוא שם תשובה שלימה.

חלפה לה שנה ביעף, ושוב התקרב חג הסוכות. השכן החביב פנה אליי מיזמתו ואמר: "כבוד הרב לא שוכח, בבקשה גם השנה תבנה את הסוכה אצלי בחניה". חיבקתי אותו בחום ואמרתי לו שהוא יהודי נפלא. אותו חג היה מרומם. שוב הקפידו השכנים להתארח בסוכה בכל יום ולשמעו דברי תורה. שמתי לב שהשכן החביב בעל החניה מתעניין במצוות החג יותר מהרגיל ושואל שאלות חשובות מאוד. הוא שימח אותי מאוד.

נדלג קצת בזמן ונגיע לימים של חג הסוכות תשס"ח. באותם ימים היה קצת מסוכן להסתובב ברחובות, מכיוון שהשכנים שלנו מהעיר עזה החליטו שלא מתאים להם שנישאר בחיים ורצו להרוג אותנו בכל מחיר. הם החלו לירות על העיר שלנו טילי גראד וקסאם. באותם ימים לא היו אזעקות ולא כיפת ברזל. כל טיל שהערבים היו יורים היה נופל איפה שנפל, ומי שהיה בקרבת מקום היה צריך לשמוע את השריקה של הטיל ולמצוא מחסה. זה באמת היה מפחיד.

אבל כשתתקרב חג הסוכות הטילים לא עניינו אף אחד. להיפך, באותו חג נבנו סוכות רבות יותר מבשנה רגילה. באותה שנה השכן החביב כבר עשה את צעדיו הראשונים כבעל תשובה. אמרתי לרעייתי שהשנה כנראה נצטרך למצוא מקום אחר לסוכה, כי ברוך ה' בעל התורה בוודאי ירצה לבנות את הסוכה בחניה שברשותו. רעייתי הנהנה בהסכמה. מצד אחד המקום היה נוח מאוד, אבל מצד שני יש שמחה גדולה לשכינה - עוד יהודי מתחזק באמונה. אבל מחשבות לחוד ומציאות לחוד.

להפתעתי המוחלטת אמר שכני היקר: "כבוד הרב, אני מקווה שאין לך תוכניות אחרות. אתה בונה אצלי בחניה".

נפלאות מתורתך

הרב צבי וינברג

חידושים

סיפורים אחזקים

אור השבת

מדוע יש שנמנעו מלומר "ברוך הוא וברוך שמו"?

(לבג, כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו.

הטור (א"ח ס' קכ"ד) כ' "שמעתי מאבא מורי (הרא"ש ז"ל) שהיה אומר על כל ברכה וברכה שהיה שומע בכל מקום, "ברוך הוא וברוך שמו" וזה שאמר משה רבינו "כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלהינו". וכ"כ השר"ע שם (סעי' כ"ה).

במעשה רב (הל' תפילה) מובא מנהג הגר"א ז"ל שלא להקפיד על אמירת "ברוך הוא וברוך שמו", משום שהש"ץ אינו ממתין עד שתכלה מפי העם ומפסיד חזרת התפילה. ובמעשה רב השלם (אות י') מובא מכת"י סינסינטי, שכשהש"ץ ממתין בחתימת הברכה בזה אף הגר"א אומר שיש לומר ברוך הוא וברוך שמו כדמוכח בטור בשם הרא"ש.

בס' ברוך שאמר (להר' ברוך אפשטיין זצ"ל בעל התורה תמימה עמ' ק"ד) מביא השערה מדוע יש שנמנעו מלומר "ברוך הוא וברוך שמו", שמקובל אצלו מגדולי ישראל שבימי שבת צבי ימ"ש דקדקו תומכיו לומר "ברוך הוא ברוך שמו" שמכוון בגימטריא כשמו של מנהיגם (814), ולכן נמנעו מלאומרו, אלא שכל שכוון שבטור מביא זאת בתוספת ו' "ברוך הוא וברוך שמו", אם ידקדק לומר כך, נמלט מלכוין לגימטריא הנ"ל, משום שאומר בתוספת ו' ולא במהירות שנראה כ"ברוך הוא ברוך שמו".

מה המקור לשמה של "חלב" שבסוריה, ומה מקורה שמה של הארץ "סוריה"?

(לבג, די) חמאת בקר וחלב צאן וגו'.

בהקדמה לס' באר יצחק (פי' על האבן עזרא לר' יצחק שרים זצ"ל) מביא הר' אליהו שרים (דור רביעי למחבר) שכ' רבי פתחיה מרגנישבורג (אחיו של רבינו יצחק הלבן מבעלי התוס', שהוא סבב הרבה בעולם) "ומשם ל"חלב" היא ארם צובה ולמה קורין אותה "חלב" כי בהר היה צאנו של אברהם ומעלות יורדות מן ההר ששם היה מושיט לעניים חלב".

ומביא שם עוד שסוריה היא הארץ שכבש דוד בכיבוש יחיד עם שר צבאו יואב בן צרויה שכ' על אבן א' שבחומת העיר "אני יואב בן צרויה כבשתי את העיר הזאת", ויתכן שהשם "צרויה" הפך ל"סוריה".

מדוע ר' יחיאל מפריש שתה את המים שהמלך רחץ בהם את ידיו?

(לבג, לח) אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם יקומו ויעזרם יהי עליכם סתרה.

הרמב"ם בספר המצוות (לא תעשה קצ"ד) כ' שהזהירנו מלשתות יין נסך וזה לא בא כתוב נגלה בבאור אבל אמרו בעבודה זרה (כ"ט): "אשר חלב זבחימו יאכלו ישתו יין נסיכם", מה זבח אסור אף יין אסור.

בסדר הדורות (ה' אלפים י"ח) מביא על ר' יחיאל מפריש שהיה מקורב מאוד למלך, ויקנאו בו השרים וילשינוהו באמרם שאם יגע המלך בכוס יין היהודי לא ישתה ממנו. ויהי היום ויתן המלך כוס יין היהודי לשתות והשיב הרב לא אוכל לשתות ברגע זה, אך טרם נסעך משולחך אשתה.

ובהגיע עת רחיצת הידיים למלך אחר האוכל, רחץ ידיו על אגן זהב, ותכף לקח הרב המים ההם וישת לפני המלך והשרים.

ויאמר הרב אליהם: "בשתיה הזאת אני חפץ שמתרת לי אבל בכוס יין אינני יכול לשתות להיותו אסור לי מן התורה".

והמלך שמר את הדבר ויאהבהו כפלים, וכדומה לזה שמעתי שאירע לרמב"ם ואחרים, ע"כ.

נאמר בתורה (ויקרא כג, טב) "בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים"

ועיין בטור (פ"י תרכה) שכתב לבאר ולהסביר מדוע עושים את חג הסוכות בחודש תשרי, ולא בחודש ניסן שבו יצאנו ממצרים, והסביר שהוא משום שחודש ניסן הוא בתחילת הקיץ ודרך כל אדם לעשות סוכה לצל, ואל הייתה ניכרת עשייתנו שהיא מחמת מצוות הבורא יתברך [שכן דרך בני"א בתקופה זאת לצאת למקום אוויר וכו'], על כן ציוונו השי"ת לעשות בחודש השביעי. שהוא תחילת החורף שהוא זמן הצינה והגשמים, ודרך כל אדם לצאת מסוכתו ולישב בביתו, ואילו אנחנו יוצאים מן הבית לישב בסוכה ובזה יראה לכל שאנו עושים כן בשביל מצוות המלך שציווה עלינו לעשותה.

והגאון מווילנא ז"ל ביאר באופן אחר, שהוא משום שכאשר עשו ישראל את העגל נסתלקו מהם ענני כבוד ולא חזרו אליהם עד שהתחילו במלאכת המשכן. וסדר הדברים היה כך: משה רבינו ירד מהר סיני ביה"כ ולמחרת יוה"כ, ועל זה נאמר ויהי ממחרת וישב משה לשפוט את העם [עיין רש"י שמות יח, יג], ואז ציווה אותם על מלאכת המשכן ונדבתם לכפר על מעשה העגל והוא ביום י"א תשרי, ונאמר: "הם הביאו אליו עוד נדבה בבוקר בבוקר" והם י"ב וי"ג בתשרי. וביום י"ד תשרי באו אל משה כל חכם לב ולקחו מיטו את הכסף והזהב למלאכת המשכן, והתחילו לעשות את מלאכת המשכן בט"ו לחודש תשרי ואז חזרו ענני הכבוד, ולכן עושים אנו את חג הסוכות בט"ו בתשרי.

ועיין ב"חזון עובדיה" (סוכות עמ' צט) שהביא את דברי הגר"א הנ"ל, והקשה מהכתוב בנחמיה (ט"ח, ח) שנאמר "אף כי עשו להם עגל מסכה... אתה ברחמיך הרבים לא עזבתם, עמוד הענן לא סר מעליהם ביומם לנחותם הדרך ועמוד האש לילה להאיר להם, ומתך לא מנעת מפיהם ומים נתת להם צמאם".

מבואר מזה שגם אחרי מעשה העגל לא נמנעו מהם ענני כבוד! והביא שם מה"ציץ אליעזר" שכתב שצ"ל שרק עמוד הענן והאש לא סר מהם, אבל ענני כבוד נסתלקו מהם.

ועיין בספר "שיח הסוכות" להגר"ח קנייבסקי שליט"א, שכתב כי מהפסוק אין קושיא כי לא עזבתם היינו שלגמרי לא עזבם שהרי חזרו העננים אח"כ, ואכן יתכן באמת לומר שאותו זמן שעשו העגל נסתלקו העננים, רק לא עזבנו ולא סר מאיתנו לגמרי- שהחזיר אח"כ את העננים.

ובספרו "טעמא דקרא" על ספר עזרא על הפסוק "אף כי עשו להם עגל וגו' ואתה ברחמיך הרבים לא עזבתם במדבר ואת עמוד הענן לא סר מעליהם ביומם להנחותם הדרך ואת עמוד האש בלילה להאיר להם ואת הדרך אשר ילכו בו" וכתב ע"ז בטעמא דקרא [הובא ב"שיח הסוכות" עמ' י"ד]. לכאור יש כאן אריכות לשון מיותר, שהיה יכול לכתוב בקצרה עמוד הענן ועמוד האש לא סר מהם, ולא היה צריך לבאר ולפרט עניינים, שכן כבר מפורש בתורה מה תפקידם של עננים אלו. ונראה שפירט תפקידם כדי להדגיש שדווקא אלו העננים אשר נועדו להאיר להם וכו' הם לא נסתלקו, משא"כ ז' ענני הכבוד שהקיפם הקב"ה כמו שכתוב במיכאלא (בהעלותך ס' פג)- אלו נסתלקו. [וזהו כמו מה שתורץ ביציץ אליעזר הנ"ל, בתוספת הדיוק מהפסוק]. וע"ע בחזו"ע מה שמביא לפרש בא"מ מ"ציץ אליעזר" שעיקר הטעם של מצוות סוכה היא על שחזר הקב"ה ונתרצה לשכון בתוך בני"א ולא למסור אותם למלאך, וזה קרא בט"ו תשרי שאז התחילו במלאכת המשכן. והוא מהגר"א במקו"א.

מעשה במרן הראשון לציון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל שהתארח בשבת קודש אצל יהודי נכבד בחו"ל. והנה לערך בשעה שלוש לפנות בוקר, כשכל בני הבית נמו את שנתם, קם מרן משנתו לעסוק בתורה. לאחר דקות מספר, שמע מישהו אומר לו "שבת שלום", השיב לו מרן "שבת שלום" מבלי להוציא עיניו מהספר. לאחר כמה רגעים שוב שומע מרן שמישהו אומר לו "שבת שלום", והשיב לו "שבת שלום" והמשיך בלימודו. אך הלה לא סיים, ומייד דקה דקותיים חזר ואמר "שבת שלום", "שבת שלום". התפלא מרן, מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו להפריע לו בלימודו, וישא עיניו וירא והנה - תוכי! בפירת החדר שהורגל בשבת לומר "שבת שלום".

לקבלת הקטלוג שלחו מייל: succaht@gmail.com ותתחילו להדר!

ארבעת המינים קניית?

סוכה כבר בנית?

רגע אחד, שכחת משהו!

'סוכותמונה'

הלהיט של סוכות תשפ"ב

כל סוגי הרכבים, העיצובים והמיתוגים הנדירים ביותר במקום אחד, וכמוכן במחיר שובר שוק!

succaht@gmail.com

052-7148454

פנינו ביה לוי

שע"י ביה"כ "בית לוי", רח"י יוסף חכמי 48, מדורגי בית וגן ירושלים

מאמר הרב

מעלת ההכנה והשמחה שבמצוות

הימייים של הליכה, ויום העקידה בו עשו את רצון ה' - "ביום השלישי יקימנו", הוא לעתיד לבוא כאשר נקום "ונחיה לפניו", את זה נקבל למעלה בעולם האמת.

השפת אמת מבאר נפלא על המדרש (תנחומא אמור, כב) על הפסוק "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר...", שואל המדרש מה זה ביום הראשון, הרי סוכות הוא בט"ו לחודש, אומר המדרש "ראשון לחשבון עוונות". דהיינו, שביום הכיפורים נמחלו עוונותיהם של ישראל, ומיום הכיפורים ועד לסוכות כולם עסוקים במצות ומתכוננים לחג, וכשמגיע חג הסוכות, זה היום הראשון שמתחילים לחשבן עבירות, לפני כן לא רושמים בשמיים. כיצד ייתכן שלפני חג הסוכות, כשאנו סה"כ עושים קניות, עוברים מדוכן לדוכן וקונים סכך וארבעת המינים וכו', אבל לא מקיימים שום מצווה, אף עבירה לא נרשמת בשמיים, ודווקא כשמגיע חג הסוכות ואנו יושבים בסוכה ומקיימים מצוות סוכה וארבעת המינים, דווקא כאן הקב"ה לא מוותר ומתחיל לרשום עוונות, במה זה גרע מההכנות עצמם?

לפי זאת מבאר השפת אמת, שההכנה למצווה הרבה יותר חזקה מהמצווה עצמה, וכשם שהרהורי עבירה קשים מהעבירה, על אחת כמה וכמה שהרהורי מצווה גדולים יותר מהמצווה, עצם ההכנה וההשתוקקות למצוות היא מעלה נפלאה, לכן בימים הללו הקב"ה לא רושם לנו חובות, כי כאשר ישראל עסוקים במצוות אין קטרוג עליהם, אלא רק סניגוריה.

הרב פלמן זצ"ל מספר, שהיה רואה את הרב כהנמן בבני ברק, הרבי מפוניבז', מגיע אחרי יום כיפור לרחבה מול בית הכנסת הגדול, להיכן שמוכרים ארבעת המינים, מסתובב כמה שעות אבל יוצא בידים ריקות, וכך שוב ביום השני, ושוב ביום השלישי. מדובר ברב מפוניבז' שכל דקה שלו יקרה מפי. אף אחד לא ידע את פשר הדברים, והיה הדבר לפלא. בלוויה של הרב היה תלמיד מובהק שלו שהספיד את הרב, שהשיב על כך תשובה.

הרב מפוניבז' היה ניצול שואה, שלא עלינו איבד את אשתו ושלושת ילדיו שהיו כל עולמו. כשהוא בא לארץ הוא היה שבור ומיזאש כמעט לחלוטין, ולא יכל להחזיק מעמד. כדי לחזק את עצמו מה עשה? היה הולך לשוק ארבעת המינים, ורואה איך עם ישראל מחבבים מצוות, רואים לולב ואתרוג ובוחנים אחד אחד, ומשלמים ממיטב כספם, והיה אומר לקב"ה תראה איזה עם נפלא יש לך, כמה אהבה למצוות, ראה איך הם משתוקקים למצוות ובאיזו התלהבות, ואמר הרב שזה מה שעשה לו נחת, זה היה שווה לו הכל, וכך הצליח לעבור את כל המשברים שהיו בחייו.

זה הנשק הגדול שיש לעם ישראל, לא לעשות רק את מה שחייבים, את זה ודאי שעושים, אלא את ההכנות שהם לא דבר שחייבים מן הדין, אותם עושים בהשתוקקות ושמחה מעבר למה שחייב, ודאי שזה משרה על עם ישראל הרבה סגוריה וזכויות, ובע"ה נזכה שהקב"ה יקים לנו את סוכת דוד הנופלת אמן ואמן.

בברכת שבת שלום, הרב אברהם עטיה

הגמרא (סוכה לח.) אומרת שארבעת המינים הם "גירא בעיניה דסטנא", דהיינו כשמקיימים את ארבעת המינים זה כחיצים בעיני השטן, כביכול יורים בעיניו. נשאלת השאלה למה דווקא על ארבעת המינים נאמר כך, מה עם מצה או שופר (עליו כתוב לבלבל את השטן), ועוד הרבה מצוות עליהם לא נאמר כחיצים בעיני השטן. מה מיוחד בארבעת המינים שהשטן מיוחד עד כדי שנחשב הדבר שירים בעיניו?

נסביר זאת על פי הסיפור הידוע בגמרא (שבת לג.) ברבי שמעון בר יוחאי ורבי אלעזר בנו שיצאו מהמערה, אחרי 13 שנה שהיו עסוקים אך ורק בתורה, ולא היו מסוגלים לראות אנשים שעובדים ועמלים לפרנסתם, "עוזבים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה?", ואומרת הגמרא שכל מה שרבי אלעזר היה נותן בו עיניו ושורף, היה רבי שמעון מרפא, עד שראו יהודי אחד הולך בערב שבת עם הדסים, שאלוהו מה זה? אמר 'לכבוד שבת', שאלוהו למה שניים? אמר 'אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור', ונחה דעתו של רבי אלעזר.

מה מצא רבי אלעזר מיוחד בכך שנחה דעתו? הביאור הוא שרבי שמעון שאל אדם למעשיו, ונענה שהוא לוקח הדסים לכבוד שבת, כל מי שיסתכל בפוסקים והמפרשים, לא ימצא מקור להלכה שמחייב לקחת בשמים ולהריח אותם בשבת, אלא מי שהשבת יקרה בעיניו וחביבה אצלו, לוקח בשמים ומברך כדי ליקר את השבת בעיניו. אומר רבי שמעון לבנו, הרואה אתה איך יקרות המצוות בעיני ישראל? ובכך התיישרה דעתו.

מכאן למדים שחיוב המצווה הוא דבר יקר לאין שיעור, בעולם הזה וכל שכן בשמיים. זהו בעצם כל הרעיון של ארבעת המינים. אם נתבונן נראה שהגמרא (סוכה מב.) אומרת על ארבעת המינים "מדאגביה נפק ביה", ברגע שאדם אחז בהם והגביה מעט יצא ידי חובה, וכל הנענועים שעושים בחג הסוכות הם לחיוב מצווה, לא צריך אותם כדי לצאת ידי חובה, אבל אנו לוקחים ועושים הושענות והקפות, בהלל ועם ספר התורה, ומראים לקב"ה שזה הנשק שלנו והחיבור שלנו איתו, כשהשטן רואה שעם ישראל מחבבים כך את המצוות - זה כחיצים בעיניו, הוא יודע את חשיבותה של חיוב המצוות, שזה הדבר שמייקר את עם ישראל בעיני הקב"ה, ואת זה הוא לא יכול לסבול.

הפסוק בהושע (ו, ב) אומר "יחיינו מימיים ביום השלישי יקימנו ונחיה לפניו". מה הפשט? מבאר הגאון מוילנא, שאנו מזכירים כל הזמן את עקידתו של יצחק אבינו עליו השלום, ובזכותה אנו מבקשים שהקב"ה יצילנו ויגזור עלינו גזירות טובות, "וזכור לנו עקידתו של יצחק אבינו", ושואל הגאון הרי ידוע ששכר מצוות בהאי עלמא ליכא, הקב"ה לא משלם שכר מצוות בעולם הזה, אז איך אפשר לבקש שכר בזכות עקידת יצחק?

מתרץ הגאון, מה שהעקידה של יצחק עומדת לנו עד היום, זה לא מהעקידה עצמה, אלא מההליכה של אברהם ויצחק לפני העקידה, ולא ויתרו על אף הדרך וכל המכשולות, ויצחק אבינו בגדלותו ביקש מאביו 'תעקוד אותי טוב כדי שלא אפסל', מרוב חשקו לעשות רצון ה' בשלמות. אומר הגאון שזה הפשט, "יחיינו מימיים", עד ימינו אנו אנחנו נהנים בזכות אותם

ע"פ לוח "אור החיים" לפי זמני ירושלים	ר"ת	מוצ"ש	הדלקת נרות	לע"נ יצחק שם טוב בן שרה ז"ל	לע"נ יוסף חיים בן עזיזא ז"ל	לע"נ שאול חי בן מרים ז"ל
	20:01	19:17	18:07			

חישוב מסלול מחושב

לצילא דמהימנותא - לצילו של אבא שבשמים, זה הזמן להטמיע את המסר הזה בכל העוצמה. כי איננו נכנסים רק לדירת עראי, אנחנו נכנסים לידיים של אבא, מחדדים בתוכנו את ההבנה כי אנו נתונים בידי. זה מסר שהוא נכס לכל החיים, הבה נאמץ אותו בכל לב ונזכה לשמוח שמחת אמת כל ימות השנה! לכאורה, חוויית השמחה אפשרית רק מתוך שפע ורוב טוב, מתוך מיטב התנאים ומירב הפינוקים. איך יתכן שפסגת השמחה השנתית היא דווקא בחג בו כולנו עוזבים את מיטב התנאים בסלון המרווח והממוזג, ועוברים לסוכה מטה ליפול המוצלת בענפי זרדים? איך יתכן שדווקא בצאתנו מהבית המוגן והחם, בעוזבנו את כסאות העור הנוחים והספות רחבות הידיים, ביושבנו בכסאות מתקפלים צפופים בסוכה קטנה - דווקא אז השמחה גואה ומרקיעה שחקים?! ועוד אחרי שבמשך השנה כולנו שומעים חדשות לבקרים, אירוע רודף אירוע, הגבלות קשיים ומניעות, כיצד נזכה אם כן להגיע לשמחת חג אמיתית?

מה יש בחג הזה שיכול לשמח אותנו? מה הדלק שמניע את השמחה בחג

ה זה ביום שני, כ' מנחם אב תש"פ. הרב א. עמד בתחנת האוטובוס בכיכר בעלזא בירושלים, והביט באופק ובשעון לסירוגין. הוא ממהר מאוד, אולם האוטובוס קו 450 בו הוא מבקש לנסוע לאשדוד, לא הופיע. כשהופיע - היו עליו שלושים נוסעים, ובתקופה זו לפני שנה בשל ההגבלות לא היו מעלים נוסעים לאוטובוס. אוטובוס ועוד אוטובוס חולף, והרב א. מבין שאין מנוס, הואיל והוא נורא ממהר, עליו לתפוס מונית ולנסוע לתחנה המרכזית.

הוא מגיע לתחנה המרכזית, נחפו לרציף, ומזדרז לעלות על האוטובוס שעומד לצאת. לאחר שהתיישב והסדיר את נשימתו החפוזה, גילה כי עלה על האוטובוס הלא נכון. הוא ביקש לנסוע לאשדוד בקו 438, אולם כיוון שרציפי אשדוד וראשון לציון סמוכים. זה לזה, והואיל ומספר הקו כה דומה - עלה על האוטובוס הנוסע לראשון לציון, קו 433.

על כזו התפתחות לא חלם בחלומות ההזויים ביותר. לא רק שלא הועיל בנסיעתו לתחנה המרכזית, אלא ששישב את יומו עוד יותר, ועתה הוא בדרך לראשל"צ, משם יצטרך אוטובוס נוסף כדי להגיע לאשדוד. הוא ממהר לברר טלפונית כיצד, ומתברר כי ישנו קו מראשון לציון לאשדוד, העוצר באותה תחנה בה הוא יורד. אמנם הקו הזה אמור לעבור בתחנה בערך באותה דקה בה האוטובוס שלו אמור לעצור בה, ובכל זאת - הרב א. קיווה לטוב.

קיווה, והתבדה. כשהאוטובוס בו הוא נוסע, קו 433, עגן בתחנה בראשל"צ - ראה מהחלון כי האוטובוס לאשדוד מפליג מאותה תחנה מול עיניו. לא רק שנסע באוטובוס הלא נכון וירד בעיר זרה, גם האוטובוס לו הוא מצפה - זה עתה חלף על פניו, ועד האוטובוס הבא נכונה לו המתנה ארוכה. שרשרת של שיבושים... גרונו ניחר בצמא, והוא פנה לקיוסק קרוב להשיב את נפשו.

'אדוני מבעלזא?' - שאל אותו המוכר בקיוסק שלא ממין העניין, 'סלח לי, מתי האזכרה שלכם?' שאל במפתיע. 'האזכרה של מי?' - שאל הרב א. בפליאה. מה לו ולמוכר, ועל איזו אזכרה מדובר?! 'נו, של הרבי שלכם. מתי האזכרה שלו?' - שב המוכר ושאל בחוסר סבלנות. 'אה, אתה מתכוון ליום ההילולא של כבוד קדושת הרבי מבעלזא זכותו יגן עלינו? - זה הערב, הלילה!' - השיב הרב א. בהשתאות, ומיד מיהר לשאול: 'סלח לי שאני שואל, אבל מה לך ולאזכרה הזו?'

'אה, האזכרה הזו היא כל הירושה שלי מאבי המנוח!' - אמר המוכר, 'תבין. אני לא דתי וגם אבא שלי לא היה. אבא שלי הכיר את הרבי מבעלזא בתל אביב, ותמיד עלה לציינו באזכרה שלו. לפני כמה חודשים הוא נפטר, זכרוננו לברכה, וכמה ימים קודם, כשהיה חלוש וחולה, פקח את עיניו ואמר לי: אל תשח לעלות לקבר של הרבי מבעלזא. תברר מתי האזכרה... ותבין...' - עיני המוכר מלאו דמעות, 'אבא לא הותיר לי פרוטה של ירושה, גם לא שורה של צוואה. כלום. זה המשפט האחרון ששמעתי ממנו, ללכת לאזכרה של הרבי מבעלזא. זכרתי שהתאריך הוא בעונה הזו, לא היה לי מושג מתי בדיוק, וכבר כמה ימים אני מחפש אדם כמות שיוכל לתת לי את המידע. ואז אתה באת...' - סיים המוכר והודה לו בחום.

מטלטל. עומד לו יהודי בירושלים, ממהר לאשדוד, והכל משתבש. האוטובוסים לא עוצרים. הוא משלם על מונית לחינם. עולה על הקו הלא נכון ומגיע לראשל"צ במקום לאשדוד. ואז - הוא גם מחמיץ את האוטובוס מראשון לציון לאשדוד. שרשרת של שיבושים ותקלות, כמה פאשלות ביום אחד! וברגע אחד של הארה - נפקחות העיניים. אין כאן לא שיבוש ולא תקלה, לא פאשלה ולא טעות. יש כאן תכנון מסודר, להביא את אברך פלוני לקיוסק פלוני בראשון לציון. זה הכל. אותו מוכר זקוק למידע כדי להחזיק את הניצוץ היהודי שפועם בו, ואותו אברך נשלח לספק את המידע - כי כך רצה וגלגל בורא עולם, המנהל את העולם בחסדו!

אחים יקרים! כמה כדאי להפנים מסר זה, הבוקע מהסיפור אותו סיפר המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א. אנשים חושבים שהם חווים תקלות ושיבושים, ואינם יודעים כי הכל חלק מתוכנית סדורה, מסלול מחושב, הנהגה מלמעלה. אבא שבשמים משגיח ועינו נתונה על כל יהודי, והוא מנווט ומנהל את העולם בצורה הטובה ביותר! ועכשיו - בחג השמחה ובהיכנסו

עיני המוכר מלאו דמעות, 'אבא לא הותיר לי פרוטה של ירושה, גם לא שורה של צוואה. כלום. זה המשפט האחרון ששמעתי ממנו, ללכת לאזכרה של הרבי מבעלזא

הזה, וכיצד הוא יכול לשמש אותנו גם

השנה?! ביאור הדברים הוא, שחג הסוכות הוא חג שכל כולו חיבור אמת עם הקב"ה. אנחנו נכנסים לתוך בית שהוא יתברך שירטט את מפרט הבניה שלו, שהוא קבע אותו כצילו הפרטי, כשהוא זה שמזמין אותו לבוא להיכלו. הסוכה חייבת להיות ממוקמת תחת כיפת השמים, כדי שנחוש ונרגיש תחת חסותו של שוכן מרומים, וכל מה שמפריד בינינו אינו אלא צל דקיק שהוא קבע וביקש, כשמבין החרכים נוצצים אורות שמיימים המאירים עלינו בנגוהות עדינים...

חג הסוכות, כל כולו הוא לשהות בצילו של מלכו של עולם. כל יהודי יוצא מהבית שהוא בנה לעצמו, מהבית אותו תכנן והוא 'שלו', מהתפיסה לפיה יש לו צל משלו, יש לו הגנה משלו מפני החום והקור, ויש לו מה שעוטף אותו - מה שהוא יצר במו ידיו. פתאום בבת אחת אנו יוצאים מכל החשיבה הזו, ומבינים כי אין כמו להיות בידיים של אבא - בצל שלו, בבית שהוא קבע, מחוברים אליו באמת, לא על ידי שום אמצעי גשמי.

זוהי המשמעות העמוקה שהרה"ק בעל ה'שפת אמת' זי"ע בסוכות תרמ"ה מגלה במצות סוכה: מצות סוכה היא מצוה של ביטחון, של הטמעת האמונה והביטחון בה'. אבא שבשמים אומר לכל יהודי: צא מדירת הקבע שבנית לעצמך, תפסיק לבנות על עצמך או על יכולותיך, על ביתך ועל מעונך. בוא אליי, תישען עליי, תיכנס בצל כנפיי. כאן תרגיש הכי בטוח ומוגן, כאן תוכל לשמוח באמת! ככל שנפנים שאנו משאירים מחוץ לסוכה את הדאגות והמתח, את חוסר האונים ואי הוודאות, ונכנסים לשהות בצל של אבא ולהרגיש מוגנים ובטוחים בידי - כך הביטחון הזה ימלא את ליבנו בשמחה עצומה גם בשנה זו, ויקוים בנו 'שמחת בחגך והיית אך שמח!'

(הרב אשר קובלסקי)

לע"נ
אברהם אבהרון
בן גינינה ז"ל

לע"נ
רפאל פואה
בן רוזה ז"ל

לע"נ
יוסף מנחם
אליהו בן מסיע
דה ואהרון ז"ל

זמן שמחתנו

רבותינו קראו לחג הסוכות "זמן שמחתנו", על פי הפסוק, "וְשִׂמְחָתְךָ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ שִׁבְעַת יָמִים" (ויקרא כג מ'). לכאורה היה מקום לשאול למה נאמר כן דוקא על סוכות, בו אנו יוצאים לסוכת עראי ומבטלים מנוחיותינו, ולא נאמר כן על פסח בו יצאנו לחירות, או שבועות מתן תורתנו. כדי להבין זאת נפתח במשל:

נער קטן עלה לאוטובוס ובכה בקול גדול, שאלו הנהג למה תבכה? ענה הנער שמוכרח הוא לנסוע באוטובוס להגיע לביתו, אך אין הפרוטה מצויה בכיסו לשלם על הנסיעה. נכמרו רחמי הנהג והוציא מעות מכיסו, בעזרתם שילם הנער על הנסיעה, וקיבל כרטיס תמורתם ויצאו לדרכם. אחר זמן מה והנה רואה הנהג כי שב הילד לבכיותו, וישאלוה הנהג מה עכשיו... ויען הנער, ראיתי שהנוסעים שעלו בעקבותיי קיבלו כרטיס ונוסף מטבעות (עודף על התשלום), ומדוע קיפחת אותי ולא נתת לי כי אם כרטיס בלא מטבעות כלל?

לנער קטן בדעתו זה נדמים אנחנו, הרגשת הצער נובעת מחמת שהאדם מרגיש תמיד ש'חסר' לו... חסר לו כסף... חסר לו בריאות וכו', ונדמה לו ש-'מגיע' לו כל הטובות שבעולם, אמנם אם יתחזק באמונתו לדעת שהקב"ה הוא הנותן לכל, אזי יתברר לו היטב שלא 'מגיע' לו כלום, כי הקב"ה משפיע בכל עת ובכל שעה מאוצר מתנת חינוך, וכפי הטובה האמיתית בעבורו, וממילא ישמח בחלקו.

בדרך צחות היה אומר הגאון רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על עצמו, שהוא תמיד מלא שמחה מאחר שהוא נמוך קומה, וממילא אינו רואה אלא את חצי הכוס המלאה (שהיא התחתונה ונראית גם לנומכי קומה...). ויש בדבריו ללמד לקח ומוסר, שאם 'נמיך' האדם את עצמו, ויסיר מליבו את המחשבות ש'חייבים' לו, אזי יראה אף הוא תמיד רק את החצי המלאה.

זהו הסוד של חג סוכות הקדוש, אדם שיוצא לסוכת עראי, מסתכל דרכה על דירתו היפה והשוממה, ומפנים שהאור והשמחה לא תלויים בעושר וכל טוב, אלא "איזהו העשיר? השמח בחלקו", אדם שמפנים את משמעותה של סוכת עראי, שעניינה היא ההסתפקות במוטע, ולא חושק ורודף אחר תענוגות העולם הוא השמח האמיתי, ולשמחה הזו ניתן להגיע בחג הסוכות, כאשר מודים לו יתברך שזיכנו להשתחרר מחבלי מיצר הרע, הממלא את האדם בכל עת בקנאה תאוה וכבוד, ואשרי הזוכה.

השקפה לבית היהודי

שמח את שלי...

התורה מתארת את מצות השמחה בחג הסוכות (דברים טז, יג-טו) "חַג הַסֹּכֶת תַּעֲשֶׂה לָךְ שִׁבְעַת יָמִים, וְשִׂמְחָתְךָ בְּחַגְגָּךְ... אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ, וְהַלֵּוִי וְהַגֵּר וְהֵיטוֹם וְהָאֱלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ... שִׁבְעַת יָמִים תַּחַג לָהּ אֱלֹהֶיךָ... וְהָיִיתְךָ אֶךְ שִׂמְחָתְךָ". הפסוק הראשון פותח "וְשִׂמְחָתְךָ בְּחַגְגָּךְ", והפסוק שלאחריו מסיים ואומר "וְהָיִיתְךָ אֶךְ שִׂמְחָתְךָ". אומרים בעלי המוסר, שמי שזוכה לשמוח בחג

הסוכות במשך כל החג כולו, ללא עצבויות כעסים ודאגות כלל, מקבל הוא בתורת הבטחה את החלק השני "והיית אך שמח", שמחה לכל השנה. כיצד אם כן נוכל לשרות בשמחת חג אמיתית שבוע שלם? ננסה ללמוד מעט את הדרך לסייעתא דשמיא ולשמחת חיים.

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א, שהיה נוהג להזמין אל סוכתו דווקא אנשים פשוטים וקשי יום, איתם היה אוכל את סעודות החג, מאזין לדבריהם ומשמיע באוזניהם דברי תורה. היו האנשים תמהים על מנהגו זה, וכי אין הוא יכול למצוא לו לחברותא "אושפיזין" מכובדים יותר המתאימים למעמדו?

פעם שאלוהו לטעם הדבר. השיב הצדיק בענותותו: לעתיד

נותרת: אורחים מהדוכן המתחרה

שאלה: הבה נאזין לשאלה מעניינת שהגיעה מאת בעל דוכן פלאפל:

טרם חג הסוכות בניתי סוכה רחבת ידיים ברחבת דוכן הפלאפל שברשותי, שתעמוד לשימוש הסועדים בימי חול המועד. ממש ממולי, ישנו דוכן פלאפל (כשר) נוסף, אך בעליו לא בנו סוכה. מדבור באיזור בו רוב התושבים אינם שומרי תורה ומצוות.

והנה, אנשים רבים (בעיקר יהודים המתקרבים לדת) שרכשו מנות בדוכן שממולי, הגיעו אלי וביקשו רשות להכנס לאכול בסוכתי, 'אם כבר יש כאן סוכה, מדוע שלא ניכנס לקיים מצוה, ולישב בצל השכינה?...! אלא שבדרך כלל הסוכה שלי כמעט מלאה, ועומדים אצלי בתור עוד לקוחות רבים, ויתכן שחלקם יעזבו כשיראו שכבר אין מקומות ישיבה בסוכה.

נשאלת השאלה אפוא: האם במקום חשש איבוד קונים, מותר לדחות את האורחים מהדוכן האחר (כאשר נראה שיעדו ללא סוכה)?

תשובה: בעל הדוכן חייב להרשות לאורחים לסעוד בסוכתו, לאור המציאות

שיאכלו מחוץ לסוכה אם לא ירשה להם לסעוד בסוכתו, וזאת משתי סיבות:

א) "כל ישראל ערבים זה לזה", וכל יהודי צריך לדאוג שחברו יקיים את המצוות. יעוין בדברי המהר"ם שיק (או"ח שכ"ב) שאדם שחבירו מבקש ממנו לאכול בסוכתו, מחויב בעל הסוכה (כשהדבר אפשרי מבחינתו) להרשות לו להכנס ולקיים את מצוות אכילה בסוכה, משום שהוא ערב לו שיקיים את מצוותו, והוא הדין במקרה שלפנינו.

ב) מצינו בביאור הלכה (שו"ע סימן ל"ז, ג) שעני שאין לו תפילין, כל איש ישראל מחויב לדאוג לקנות עבורו תפילין מדין צדקה. ויעוין עוד בשו"ת בית שלמה (או"ח ב, סימן צ"ב) ובשו"ת דברי מלכיאל (ח"ד, סימן ט"ו) שכתבו, שאם לצורך חיי שעה חייבים אנו ליתן צדקה, כל שכן שלצורך חיי העולם הבא, שיש חיוב ליתן צדקה. וכל שכן בענייננו, שאין מדובר כלל בהוצאת ממון, אלא במניעת רווח (והדבר בגדר ספק וגם אינו סכום משמעותי כל כך), ואם מחויב האדם ליתן צדקה, ודאי שמחויב הוא במקרה זה, שאין פה שום הוצאת ממון מהכיס. לכן, היות ואין לאותם אורחים סוכה אחרת, יש לעשות עימם צדקה וחסד, וליתן להם לסעוד בסוכה.

סיכום: בעל הסוכה ירשה לאנשים לסעוד בסוכתו.

(אחת שאלתי 3, מאוצרו של הגר"י זילברשטיין)

אין שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה

לבוא, כשיזמינו את כל הצדיקים לסוכת עורו של לוייתן, ארצה גם אני כמובן להיכנס לאותה סוכה. אולם שומר הפתח ודאי יעכב אותי ויאמר בכעס: חוצפה שכזאת, איך בן אדם שכמותך מעז להידיחק בין צדיקים וגדולי עולם? המשך הרב ואמר, במעשיי אוכל להשיב על כך: גם אנכי הזמנתי לסוכתי אנשים פשוטים, ולא התביישתי בהם אלא שמחתי עמהם ושימחתי אותם ברגל.

על כך אומרת התורה "וְשִׂמְחָתְךָ לְפָנַי ה' אֱלֹהֶיךָ, אֶתָּה וּבִנְךָ וּבִתְּךָ וְעַבְדְּךָ וְאִמָּתְךָ, וְהַלֵּוִי אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ, וְהַגֵּר וְהֵיטוֹם וְהָאֱלֻמְנָה אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ" (שם, יא), ומבאר רש"י הקדוש - אומר הקב"ה, 'ארבעה שלי כנגד ארבעה שלך' שהם בנך ובתך ועבדך ואמתך, אם אתה משמח את שלי (את הלוי היתום הגר והאלמנה) אני משמח את שלך.

הרי לנו סגולה מופלאה לשמחת חג ולשמחה בכל השנה, אדם שזוכה לתת משלו לאחרים, להוזיל מכספו לזנזקים, או לסייע מזמנו ומרצו לזקוקים לעזרתו, זוכה הוא בכך להבטחה אלוקים, "ושמחת לפני ה' אלוך", וכך אומר הרמב"ם הקדוש בסוף הלכות מגילה (ב, יז) "אין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה שנאמר (ישעיהו נ"ז) להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים".

סופה טרופית - הוריקן

לפני כחודש, סופה טרופית אימתנית הייתה בחופה המזרחי של ארצות הברית, שחוותה אסון טבע בקנה מידה שהרבה שנים לא נראה כמוהו, הסופה שקיבלה את השם "איידה" השתוללה וזרעה הרס רב, עשרות בני אדם נהרגו, הרחובות והבתים הוצפו במים, רכוש רב נהרס ומיליוני בני אדם נותרו ללא חשמל במשך זמן רב. הנזק הכללי נאמד במיליארדי דולרים.

סופת ההוריקן היא סופה טרופית רבת עוצמה. השם הוריקן ניתן לסופות שנוצרות מעל האוקיינוס האטלנטי, ואילו סופות טרופיות דומות במקומות אחרים נקראות בשמות אחרים כגון טייפון במערב האוקיינוס השקט או ציקלון במפרץ-בנגל ובאוקיינוס ההודי, אך למעשה אלו שמות נרדפים לסופות טרופיות.

הסופה מתחילה להיווצר כשצברים של ענני סערה נסחפים לאזורים החמים שבאוקיינוס, טמפרטורת המים צריכה להיות חמה דייה בשביל כך, כ-26 מעלות

ומעלה. האוויר החם מעל פני הים ומהסערה מתאחדים ומתחילים להתרומם. מאחר שהאוויר עולה, נוצר לחץ אוויר נמוך בגובה פני המים. רוחות בכיוונים שונים מוסיפות לאוויר תנועה וסיבובים חזקים, ובשל כך אוויר נוסף נשאב פנימה כדי לאזן את הלחץ הנמוך. גם האוויר הזה עולה וכך הלחץ משתנה בגבהים הולכים וגדלים מעל פני הים, עוד אוויר ממשיך להישאב למעלה במהירות שהולכת וגדלה, וגם מהירות הסיבוב גדלה והדבר גורם לכך שאוויר קר ויבש מהגבהים (בניגוד לאוויר החם שלמטה) התחיל להישאב גם הוא פנימה.

בשעה שהסערה מתקדמת על פני המים, יותר ויותר אוויר נשאב פנימה ומזין אותה ועימו מי-ים שהתאדו שעתידיים להפוך לסערת גשמים בעת שיגיעו ליבשה. הוריקנים מדורגים (לפי עוצמת הרוח הנושבת בהם) בסולם בין 1 ל-5, כאשר 5 הינו הוריקן בו הרוחות מנשבות בעוצמה החזקה ביותר, בה הרוחות יכולות להגיע למהירות של 300 קמ"ש ויותר.

להוריקנים נותנים בדר"כ שמות מאחר וכך יותר קל לזכור אותן, בארה"ב שמות ההוריקנים ניתנים לפי סדר האותיות. כשפעם אחת ניתן שם של איש ופעם של אישה. דעיכה של הסופה נגרמת ממעבר ממושך מעל יבשה. הסופה לא יכולה להמשיך בעוצמתה הנוכחית מעל היבשה, ולכן תחזור להיות סופה טרופית רגילה.

בישראל הוריקנים מהסוג ההרסני לא יכולים לקרות, כי עננים מהסוג שנוצרות סופות אינם מתפתחים בישראל בעונת הקיץ. מה שכן מתרחש הוא שלפעמים בתוך שקע חורפי נוצרת סערה מקומית, שממטירה מאות מילימטרים בפרק זמן קצר.

גדולי ישראל בחג הסוכות

פורס עלינו סוכת שלומך

באחת השנים כאשר מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל היה ניצב על סף גיל המאה, ירדו גשמים בחול המועד של חג הסוכות. ומאחר שהלכה ידועה היא ש"מצטער פטור מן הסוכה", פנו הכל ללון בבתיהם. אולם רבינו, שמיאן לבטל מצות סוכה, ישב ספון בחדרו ושקד על תלמודו, כשמעת לעת הוא שואל את נכדו האם הגשמים חדלו מרדת והאם ניתן כבר לישון בסוכה.

נכדו שנוכח כי סבו מתמהמה מלעלות על יצועו ולאגור כוחות בשעות המעטות הקצובות לו למנוחה, פנה אליו בתמיחה: "הלא על פי ההלכה יכול הסבא לישון בביתו?!". שאל. "צודק הנך!" השיב רבינו, "אולם אף על פי כן רוצה אני, תכף כשייעצרו הגשמים, לשוב אל הסוכה!" בשעה שתיים בלילה, כאשר התפוגגו העבים והתבהרו השמים, בישר הנכד לסבו כי הגשמים פסקו מרדת. "עתה כבר הגיעה העת ללמוד!" פסק רבינו ומיד פנה לסוכה והוסיף להגות בתלמודו ללא הפוגה כל הלילה, כשקולו נישא בניגון ובנעימה עד שהגיע זמן תפילה של שחרית!

אימונים לקראת המלחמה

הגאון הצדיק מגדולי ירושלים, רבי זונדל סלנט זצוק"ל, היה מפורסם בחביבות המצוות שלו. פעם מצאווהו באחד מימי חג הסוכות בטרם עלות השחר כשהוא מחזיק את ארבעת המינים בידיו ומנענע בהם 'נענועים'. שאלוהו: "לנענוע מה זה עושה? הרי לא עת לולב עתה, באישון לילה ואפלה, ועדיין לא הגיע זמן ארבעת המינים של שחרית?!".

חיך רבי זונדל והסביר: "אלה הם 'אימונים'! כל חייל בטרם צאתו לקרב - גם לאחר שכל תכנית הלחימה ברורה ונהירה לפניו, עורך הוא תרגילים ואימונים אחרונים... עתה בטרם אקח את ה'מאני קרבא' (כלי מלחמה) בידי ואצא להשיב מלחמה שערה, הנני עושה תרגילים ואימונים אחרונים בדרכי (ובכוונות) המלחמה...", ומקורו הקדוש בתיקוני הזוהר דף כט: "מאני קרבא בימינא נטלין לון, ובאלין מאני קרבא אנון ישראל רשימין דנצחין דינא וכו'", ובתרגום לשפת הקודש, ארבעת המינים אלו כלי מלחמה, נוטלים אותם בימים, ובעזרתם ישראל מנצחים בדין.

מצטער לא פטור מן הסוכה

פעם הזדמן אורח אל הגאון רבי חיים עוזר זצ"ל, הרב קיבל את האורח במאור פנים וכיבדו לעלות לסוכה לאכול ולשתות כדי להשביע את נפשו, ואילו הרב עצמו התנצל בפניו, מפני שהוא הצטנן מאוד מן הקור, והרי אמרו רבותינו 'מצטער פטור מן הסוכה', ואכן עלה האורח והתחיל לסעוד סעודתו בסוכה ללא הרב.

לא עבר זמן רב והנה לפתע הגיע רבי חיים עוזר לבוש במעיל עבה אל תוך הסוכה, ועל פליאת האורח השיב הרב 'אכן מצטער פטור מן הסוכה, אולם במצות הכנסת אורחים מחויב גם המצטער...!'

אולם האירועים המחודש של בית הכנסת "בית לוי"

בסימן

אנו מזמינים אתכם לביקור והתרשמות ולערוך את האירוע שלכם באולם החדש והמשופץ: ברית מילה // סיומי מסכת // אזכרות // שבת חתן // כנסים והוצאות

הכנסות קודש להחזקת הכולל • לתחזוקת המקוה • לנדקקים

רח' יוסף חכמי ליד מלון רימונים-שלום שכונת מדורגי בית וגן ירושלים

לפרטים ותיאום מועד התרשמות:

054-4222931 // 054-3551383 // 02-6540906

מקוה בתנכית הכשרות וההידור לפי כל השיטות והחומרות ובהמלצת הרבנים

נבנה ברמה גבוהה ובייפוי מיוחד, ועובר נקיין יסודי מידי יום ע"י חברת נקיין

לפרטים נוספים: 02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לפניות לתרומות לעלון לזיכוי הרבים, וכן להקדשות לרפואה להצלחה לע"נ -

02-9664455 (בין השעות 10:00 - 15:00)

לקבלת העלון למייל ולכל צרכי העלון נא לשלוח מייל ל:

ALON.BEITLEVY@GMAIL.COM

לקבלת דבר תורה יומי מפי הרב שליט"א בקבוצת וואטסאפ שקטה, נא לשלוח בקשה במייל

לעילוי נשמת
הר"ר משה יהודה
ב"ר שלמה ז"ל
מרמורשטיין
נלב"ע כ"ז אייר תשע"ח
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת
מרת שושנה ע"ה
ב"ר משה יהודה ז"ל
זילברשטיין
נלב"ע כ"ט כסלו תשס"ד
ת.נ.צ.ב.ה.
הונצח ע"י המשפחה

פניני פרשת השבוע

נושא השבוע: חג הסוכות

פרשת האזינו

בס"ד | גיליון מס' 348

מדוע רקד הנער היהודי אל מול הנאצי הרשע?

בסוכות תשבו שבעת ימים!

וכשדאם נמצא בידי של אבא שבשמים - הוא שמח באמת. כי לכל אורך ימות השנה, האדם עשוי להיות לחוץ, מודאג, מתוח. הוא מרגיש שעול חייו מוטל עליו, עליו להתמודד עם אתגרים. זה קשה, זה כבד, זה לא מאפשר שמחה. חג הסוכות נותן לכולנו את היכולת להיכנס לחיקו של אבא שבשמים ולהישען רק עליו, להיות בטוחים רק בו, לשכוח מהבית היפה שאנו משלמים בגינו חובות או מהשולחן שבחרנו באניגנות טעם, ולברוח לבין כפות ידיו האהבות של אבא!

כמו תינוק, כשהוא צועק ובוכה, מוטרד או מודאג, כל מה שהוא צריך - הוא חיבוק של אמא, וברגע שהיא מרימה אותו, מחבקת אותו, נושקת לו, הוא נרגע, הוא מחייך, טוב לו - כך אנו, כל יהודי באשר הוא, לכל אורך השנה הוא צועק ובוכה, מוטרד ומודאג, ובסוכות הוא במצב של 'חבוקה ודבוקה בך' - באבא שבשמים, מתמוגג בחלקו, נשמתו נרגשת בהישענו עליו!

זה המסר של חג הסוכות: אל תבטח בבית היפה שבבית, בשולחן היציב, בכסאות הנאים. אל תחשוב שהעול מוטל עליך, מי ישמור עליך, מי ידאג לך. בוא, היכנס נא לחיקו של אבא שבשמים, תשכח מכל הדאגות שלך, תבטח רק בו, תישען רק עליו, תאמין בו ובכוחו, תן לו להוביל אותך, תן לו לנהל אותך, ואז תראה עד כמה השמחה ממלאת את ישותך, עד כמה אתה שלי, רגוע, בטוח ושמח!

אחים יקרים, זהו תפקידנו בחג הסוכות, זוהי משמעותה העמוקה של שמחה. שמחה זה להישען על אבא, לבטוח בו באמת, לדעת שכל מה שיש לנו - הוא משענת קנה רצוף, רק הביטחון באבא שבשמים הוא המוביל הבטוח, עליו אנו נשענים! ודווקא החשיבה הזו היא המובילה לשמחת אמת, והיא זו שתזכה אותנו לשמוח בחג הסוכות - ולשאוב ממנו מלא חופניים שמחה וביטחון באבא שבשמים לכל ימות השנה!

שיניים ממומנות בביטחון...

היה זה בשעת ערב נאה, בבית משפחת א. באלעד. באותו יום חזרו בנות המשפחה מביקור אצל רופא שיניים, אשר בפנים חמורות סבר קבע כי שתי הבנות הבוגרות זקוקות לטיפול שיניים מקיף ומקצועי, שעלותו יקרה להחריד - כ-7,500 ש"ח, לכל אחת מהן. אם המשפחה שמעה את פסקו של הרופא, ובהכירה את המצב הכלכלי בבית - יצאה מהרופא בברכיים כושלות. 7,500 ש"ח כפול שתיים? - חמשה עשר אלף שקלים? מנין הם יכולים להביא סכום כזה?!

בשעת ערב חזר בעלה, ר' אהרן, מכולל 'נחלת משה' בבני ברק בו הוא לומד, ורעייתו סיפרה לו את הקורות אותה היום. הם החלו דנים אם הטיפול אכן נחוץ, והגיעו למסקנה שהרופא צודק, זהו טיפול שיניים שאי אפשר לוותר עליו. נותרה רק סוגיית המימון, והיא איננה פשוטה כלל ועיקר...

ר' אהרן כלל אינו מודאג. 'לאחר שהגענו למסקנה שזהו טיפול נחוץ - אני סומך על אבא שבשמים. אני בטוח בו ובכוחו. הוא יכול להסדיר את סוגיית המימון. עבורנו -

בשמחה ובטוב לבב, בקול רינה ותודה ובחגיגות מתפרצת, ניגשים אנו בהתרגשות לימי חג הסוכות. בעשרת ימי תשובה טיהרנו את לבבנו, זכינו להמליך את מלכו של עולם והוא סלח ומחל לכל חטאינו. עתה, כשאנחנו נקיים ונוצצים, ששים ועליזים, נכנסים אנו מבעד לדפנות הסוכה, מתיישבים בחיקו של אבא - מלך מלכי המלכים.

אין חג המבטא את השמחה כמו חג הסוכות. 'זמן שמחנתנו' - נאמר על חג הסוכות, גם המצוה של 'ושמחת בחגך' - נאמרה בו. סתם חג בדברי חז"ל - הוא חג הסוכות, ושמחת בית השואבה - אשר היתה השמחה הגדולה והעוצמתית ביותר - נחוגה ממש עכשיו, בחג הסוכות. אין ספק, שברגע בו אנו שומעים את שמע החג, ליבנו עולץ בחדווה, נפשנו יוצאת בריקוד...

חג הסוכות, כך גילו לנו גדולי עולם זי"ע, הוא 'יריד השמחה השנתי'. זה הסנטר. כאן מחלקים שמחה, כמה שיותר, לכל ימות השנה. כל מי שרוצה למלא את לבו בשמחה, לקחת עמו כוחות של שמחה, לפתוח שנה מתוך שמחה - כל מה שעליו לעשות הוא לחגוג את חג הסוכות, אבל מכל הלב. וכשאנו אומרים מכל הלב, הכוונה היא, כמוכן, בשמחה!

אין פלא אפוא, כי בעל ה'פלא יועץ' בספרו בערך 'סוכה', מצטט מדברי גורי האריז"ל, שמי ששמח בחג הסוכות - לאורך החג כולו, ואינו עצב או כועס ולו לרגע קט, מובטח לו שתהיה לו שנה מלאה בשמחה. כי חג הסוכות הוא מרכז החלוקה, בחת הזה משפיעים שמחה. ומי שמתחבר לשמחה ושמח באמת לאורך החג כולו - מתמלא ברגשות שמחה ועליצות, כולו אפוף רגנת שמחה, וזה מספיק לו לשנה שלימה!

באותו אופן מאיר הרה"ק בעל ה'שפת אמת' זי"ע, בדבריו בחג הסוכות שנת תרמ"ד, שחג הסוכות מכונה בשם 'זמן שמחנתנו' - כי כל השמחה מושפעת ממנו, הוא המשפיע את השמחה לכל האנשים, לכל השנה, לכל המצבים. חג הסוכות הוא היום בו מחולקות מנות גדושות של שמחה, ובכדי לרכוש אותן - כל מה שצריך הוא להיות בשמחה, לחוות את השמחה!

וכאן צצות להן שתי שאלות בוערות: הראשונה - מהי משמעות השמחה? כיצד ממלא אדם את עצמו בשמחה? מה עלינו לחוש, להרגיש או לחשוב, כדי להיות בשמחה?! והשנייה - איך זה יתכן? הרי אין חג שאנו עלולים לשהות בו בתת תנאים כמו חג הסוכות. יושבים במרפסת או בחצר, על שולחן מתקפל או מט ליפול, בכסאות פלסטיק או על גבי מיטות. אנו יוצאים מבית בנוי למופת לסוכה המתנוודדת ברוח, וכי זוהי שמחה? וכי כך ניתן לשמוח, בכאלו תנאים?!

בכדי להשיב על שתי השאלות הללו, נתבונן לרגע במשמעות העמוקה של הסוכה. יהודי מזדכך ומיטהר בימים הנוראים, ואז אבא הטוב שבשמים אומר לו: 'בוא אליי, היכנס לביתי, שב בחיקי'. חג הסוכות הוא חג של 'ימינו תחבקני'. כל יהודי, כמו שהוא, עם הבגדים והנעליים, עם הקשיים והמצוקות - נכנס לחיקו של אבא, מחובק בין כפות ידיו - דפנות הסוכה והסכך.

היכל של שמחה...

היה זה בשנתו האחרונה של הרה"ק בעל ה'תפארת שלמה' זי"ע, בעיצומו של חג הסוכות. הרבי כבר היה חלש והתקשה להיכנס לסוכה, אולם באחד הימים אור כוחות ובמסירות נפש נכנס אל הסוכה, בה עמדו המוני חסידים והמתינו למראה זיו פניו. ואז, עם כניסתו, העווה לפתע את פניו, ניכר כי משהו לא מוצא חן בעיניו...

הרבי צועד לאחור, ושואל אם מישוהו כעס בסוכה הזו. הכל הביטו ימינה ושאלה כמחפשים אחר הכוונת האלמוני, ואז - לאחר דקות ארוכות של מחשבה, נענה אחד הגבאים ואמר שבכניסת הרבי נוצרה מסביבו המולה גדולה, והוא - הגבאי - אכן כעס על אחד האנשים שניצבו שם. כששמע זאת הרבי, הורה לפסול את הסוכה באמצעות הזזת הסכך קמעא, ולשוב ולהניח את הסכך מחדש, למען תהא זו סוכה חדשה שלא כעס בה יהודי מעולם...

וללמדנו: באנשים כאלו אל הסוכה, בחג שכולו שמחה. אמת, לא תמיד התנאים נוחים, לפעמים נוצרת צפיפות, אולי נשפך משהו. הבה נזכור כל העת שסוכה היא היכל של שמחה, מקום של רוגע ושלווה, הישענות על ה', עוז וחדוה במקומו. הבה נשמור על אווירה חגיגית ועילאית בסוכה, נוודא כי כל מריבה או טרונאי חלילה לא תקרב באהלנו, כי הסוכה שלנו היא היכל שמחה, ואנו חפצים שתשפיע עלינו שפע של שמחה!

מצוה לפרסם! סגולה בדוקה לעורר רצון לקדושה, לטבול לעילוי נשמת

הרה"ח רבי פתחיה טעלישער בן הר"ר יוסף יונה הי"ד רזנברג
מזקיני חסידי בעלזא, נעקרה"ש בשנות הזעם - י"ג בסיון תש"י

לעילוי נשמת

ר' שלמה פרץ ז"ל ב"ר מאיר הלוי גולדשמיט (אריאל)
ת.נ.צ.ב.ה.

הוצאה של 15,000 ש"ח היא הוצאה כבידה, אבל עבור הקדוש ברוך הוא? - הן הן הכסף ולו הזהב! אם אנו זקוקים לטיפול הזה - אני בטוח בבורא יתברך שיסדיר לנו את המימון הדרוש לכך! - אמר בעוצמת ביטחון נלהבת, שסחפה גם את רעיותו להסכים לדבריו...

חלפו כמה ימים, והנה, אור ראשון בקצה המנהרה. קבוצת נשים ונערות התארגנו לבצע טיפולי שיניים במחיר קבוצתי, והפלא ופלא - המחיר צנח ל-5,000 ש"ח לכל בת, רק עשרת אלפים שקלים בסך הכל. רעיותו של ר' אהרן מספרת לו על הבשורה, והוא מגיב מיד: 'נו, הרי אבא שבשמים יכול הכל. 5,000 שקל הנחה הוא כבר סידר, עוד מעט הוא יסדר גם את היתר. אני בטוח בו!'

ביום המחרת נוסע ר' אהרן לכולל כמדי יום, ובשעת הפסקת הצהריים הוא יוצא לחצר. כמסיח לפי תומו, בשיחה אגבית, הוא מספר לחברו כי הוא מתעתד לערוך טיפול שיניים לבנותיו, ובהשגחה פרטית, בורא עולם סידר לו הנחה של שליש מהמחיר, כך שעלו לגייס רק עשרת אלפים שקל ולא חמשה עשר אלף...

עודו אומר זאת, והוא מבחין כי שפתי חברו מעלות חיוך ההולך ומתרחב, ואז הוא מפטיר לעברו: 'מה אתה אומר? טיפול שיניים? עשרת אלפים שקל? - אני לא מאמין... אני לא מאמין...'

'מה יש פה לא להאמין?' - שואל ר' אהרן בסקרנות. הן אלו דברים של מדי יום ביומו, כל העת אנשים עושים טיפולי שיניים באלפי שקלים. מה המיוחד בסיפור?!

והחבר נענה ואומר לו: 'תשמע. אני מכיר יהודי עשיר, שההיכרות שלי אתו היא בינונית... לפתע פתאום, לפני כמה ימים, הוא מתקשר אליי ובפיו בקשה חריגה. בתו עומדת לעבור טיפול שיניים מורכב ומסובך, והוא מאוד חושש מהטיפול הזה. עלה ברעיונו לחפש מישוה שזקוק למימון הוצאת טיפול שיניים, והוא יממן עבורו את הטיפול - כסגולה להצלחת הטיפול בבתו.

ואני יושב וחושב, ממשך הידיד ואומר, 'מה הוא רוצה ממני? אנחנו בקושי מדברים מעת לעת, למה התקשר אליי במפתיע? ומה הוא חושב שאעשה? שאתלה מודעות שכל מי שזקוק לטיפול שיניים יפנה אליי? מנין אדע מי זקוק לטיפול שיניים? - אז הדחקתי את המחשבה בירכתי מוחי... ועכשיו אתה מגיע, ובפך עניין טיפולי השיניים של בנותיך. הלא הבין למה אני כה מתפעל? וראים כאן את ידיו האהובות של בורא עולם מטפלות בשיניים של בנותיך, הלא כן?'

ור' אהרן כלל אינו מופתע... 'אספר לך את האמת, אמרתי כבר לרעיתי שאני בטוח שבורא עולם ימצא את הדרך לשלוח לי את הכסף. הרי זה לא טיפול סתמי, זה טיפול נחוץ. הוא הטיל אותו עלינו, ואין ספק שהוא יסדיר לנו גם את המימון עבורו. לפיכך לא הייתי בלחץ, בטחתי בו. והוא לא איכזב, עיניך הרואות...'

עד מהרה התקשר הידיד לאותו אדם עשיר, וכשהלה שמע את הסיפור המופתי - ניאות לממן את הטיפול עבור שתי הבנות, ושלח צ'ק על סך עשרת אלפים שקל. ובבית אחד באלעד יושבות שתי בנות ומחייכות חיוך כפה מלא בשיניים בריאות, המוכיחות כי הביטחון באבא שבשמים אף פעם לא מאכזב, תמיד תמיד הוא מוצא את הדרך!

סיפור מופלא זה, שהופיע בגיליון 'ווי העומדים', פותח לנו צוהר: אחים יקרים, מה יש לדאוג? הבה נבטח בה', לעולם הזה יש מנהל, הוא הקובע, הוא המוביל, הוא היוצר לנו התמודדויות - והוא שבכוחו לפתור אותן. כל מה שמוטל עלינו הוא רק להאמין בו, לבטוח בו באמת. וכשנעשה זאת - נזכה שליבנו יהיה שליו ורגוע, סמוך ובטוח, ומתוך תחושות אלו נוכל לחיות מתוך שמחה בחג הסוכות ובכל ימות השנה!

חיים במתנה בזכות השמחה!

היה זה לפני כמה שנים, באחת מערי הפריפריה הקטנות בארה"ק. בערב חג שמחת תורה, נקלע למקום שלא בטובתו יהודי יקר ממאנסי, אשר הגיע ארצה לשהות בצל רבו בחגי חודש תשרי, אולם בשל נסיבות אישיות הוצרך לשהות בשמחת תורה בעיר קטנה, שקהילת היהודים החרדים בה קטנה עוד יותר...

בבוקרו של יום שמחת תורה, הוא משכים קום ולבו מלא בגעגוע לבית המדרש של קהילתו, לריקודים המרקיעים שחקים, לאווירת השמחה השוררת בחלל. הוא חש מעט מתוסכל מהיותו בודד ונודד בעיר שכוחה, אולם השתדל לרומם קצת את מצב רוחו, ופנה לבית הכנסת המקומי. הוא קיווה שימצא שם מניין אחד או שניים של יהודים, וירקודו איתם - ככל שיתאפשר לו, ככל שהאווירה תהיה משמחת מספיק עבורו...

הוא נכנס לבית הכנסת, ובהגיע שעת ההקפות - הוא מופתע לחלוטין. אמנם הציבור קטן, רובם יהודים מבוגרים למדי שאינם אנשי תורה בכל מהותם, אבל במרכז המעגל ניצב יהודי מבוגר מאוד, נראה כבן תשעים ומעלה, הרוקד בשמחה ובעליצות - שמדביקות את כל סובביו. כן כן, באמצע בית הכנסת מנצח

על הריקודים יהודי קשיש מאוד, השש ושמוח לכבוד התורה, רוקד בעוצמה כנער צעיר, שר בגרון ניחר, ורגליו מתנופפות אל על בקלילות...

ולא רק שהוא רוקד - הוא גם לא מניח לאיש מסובביו שלא לרקוד... כאילו הוא 'שר השמחה' של בית הכנסת, הוא פוקד על כולם, מסדר את המעגלים, סוחף אחריו את כל המתפללים. יום שמחת תורה נחוג לו בהתלהבות נרגשת, והאיש אינו נח ואינו מתעייף, שמח ורוקד על כלות הנפש וכוחות הגוף וגם אחרי...

לבני המקום לא היה זה חדש, אולם עבורו - היה זה חידוש מרעיש ומפתיע, עד כדי שלאחר התפילה ביקש לשמוע מהיהודי הזקן את סיפורו. 'במשך כל ההקפות עמדתי נפעם בראותי אותך רוקד בעליזות כזו!' - אמר לקשיש, 'אתה חייב להסביר לי מה הסוד. מה גותן לך את הכוחות, מנין אתה שואב את היכולת לשמוח בכל הכח - וגם לסחוף אחרך...'

והיהודי הקשיש, עצם את עיניו למחצה ועיניו כמו הפליגו אל האופק הרחוק, פתח את פיו וסיפר:

היה זה כמעט שבעים שנה קודם לכן. בחודש אלול תרצ"ט פרצו הכוחות הנאצים ימ"ש לפולין, וכבשו בשעטה את העיר לודז' - בה התגורר אותו קשיש בהיותו נער צעיר. חגי חודש תשרי של שנת ת"ש היו בתוככי הצבת הלוחצת, בין הכיבוש הנאצי ל'תחילת הטיפול' ביהודים, רחמנא ליצלן...

היה זה בחג שמחת תורה באותה שנה, עת יצא הנער הצעיר מביתו לבית הכנסת, ובדרכו ראה חייל נאצי אכזרי במיוחד, שנתקל ביהודי של צורה הפוסע לבית הכנסת, ותקף אותו באלימות. הנאצי הרשע לא הסתפק בכך, באכזריות בלתי נתפסת הוא משך בזקנו של היהודי, עד שצנח על הארץ כשרק חצי זקן מחובר אליו...

הנער ראה את כל הנעשה, ולבו לא עמד במחזה הנורא, הוא חש צורך להשיב את כבודו האבוד של היהודי האומלל. הוא קרב אל החייל הנאצי, ובאין אומר ודברים סטר על לחיו סטירה הגונה וכואבת, שהכאיבה לו מאוד והשפילה אותו שבעתיים. והנאצי, רשע בן רשע, חמתו בערה בו עד להשחית, הניף את הרובה שבידו אל מול הנער היהודי, ובצרחתה מקפיאת דם שאג: 'אני יורה בך עכשיו!'

ורגע לפני שלחץ על ההדק, גיחך אותו נאצי מרושע מתחת לשפמו, ואמר: 'רגע רגע, אני אירה בך ועליי יוטל לקבור אותך? - לא ולא...' - צחק ברשעות. 'אתה, כמו ידיך, תחפור כאן ועכשיו את קברך. וכשהקבר יהיה מוכן לקלוט בתוכו את גופתך - תיכנס לתוכו ואז אני יורה בך מטווח אפס... קדימה, התחל לחפור!' - פקד על הנער...

'לרגע הייתי מפוחד ונרעד' - סיפר הקשיש, 'אולם ברגע שאחרי התעשתתי. אמרתי לעצמי, הן בכל מקרה הוא עומד לירות בי, אלו הן רגעי חיי האחרונים, והיום הוא יום שמחת תורה. למה לי להקשיב לו ולחפור את קברי? עדיף לי לנצל את הדקות האחרונות של חיי כדי לרקוד לכבוד התורה, כאן - מול עיניו הזועפות של הנאצי. מה יש לי להפסיד? אז פשוט פצחתי בריקוד במרכז הרחוב, מול עיניו המוממות של הנאצי שלא ידע איך להגיב למראה ה'משוגע' שעומד למות ופתח בריקוד...'

עמדתי ורקדת' - המשך הקשיש ועיניו מלוחחות בדמעות, 'ולפתע הבחנתי כי הנאצי עומד מולי, ופניו בוערות בזעם. ואז הוא הפטיר לעברי: 'אתה רוקד ושמוח כי נראה לך שסיימת איתנו? - אני אוכיח לך שלא. אתה עוד תסבול מאיתנו רבות! אני אשאיר אותך בחיים, ואתה תחוש את נחת זרוענו במלחמה הזו בסבל נורא!' - צרח עליי הנאצי, והלך לדרכו כשהוא מותיר אותי בחיים!' - חתם הקשיש הנרגש את סיפורו...

או אז הבין היהודי האורח, מדוע הקשיש שמח כל כך בשמחת תורה. הן השמחה הזו היא שהצילה את חייו! אמנם הוא סבל לא מעט בשנות המלחמה, אבל הודות לכח השמחה חייו היו לו לשלל! אין פלא אפוא כי הוא כה מתאמץ בשמחה הזו, כי היא לו עוז ואורה, היא שהצילה אותו והעניקה לו את חייו במתנה!

סיפור מופלא זה, אשר סיפר המשפיע הגה"צ רבי צבי מאיר זילברברג שליט"א, מעודד את כולנו לעשות כדת היום, לתפוס את כח השמחה בכל הכח. הנה כי כן, 'כי בשמחה תצאו' - כשיהודי רוקד ושמוח לכבוד הבורא הוא זוכה בהשגחה עליונה, בורא עולם משפיע עליו שפע של שמחה לחיים טובים וארוכים!

הנה נכנסים אנו לחג השמחה, הוא חג הסוכות. זה הזמן למלא את הלב והנפש במבועי שמחה, להתענג על ה'. לשמוח בכל הלב על כי זכינו להיות בניו אהוביו של מלך מלכי המלכים, ולהתמלא בכוחות של שמחה לכל ימות השנה. וככל שנשמח באמת ונגיל בבוראנו יתברך - כך נזכה לשמוח כל ימות השנה, לרקוד ולשורר לה' על רוב טובותיו וחסדיו עימנו!

משיעוריו של מגיד השיעור הרה"ג אשר קובלסקי שליט"א

לשמיעת השיעורים בדף היומי ובנושאים נוספים חייגו: 073-2951342 | לקבלת העלון במייל: 6778160@gmail.com | לתרומות והנצחות (גם בכ. אשראי) למען הפצת העלון חייגו: 055-677-8160 | ניתן לתרום גם בעמדות נדרים פלוס

חג הסוכות

הסכך המעורב - כח להגן על אדם הראשון מפני המלאכים

על הפסוק בפרשת וירא "והשענו תחת העץ", שאמר אברהם אבינו כאשר הכניס את שלושת המלאכים, אמרו חז"ל (ראש השנה יא.) שבסוכות היה מעשה זה (ע"ש בתוס' ובפני יהושע).

ומובא במדרש (במדבר רבה, פרשה יד): "והשענו תחת העץ - שעשה להם סוכה". **והקשו המפרשים:** מדוע לא עשה להם סוכה כפשוטה שאינה תחת האילן? ועוד, הלא הדין הוא שסוכה תחת האילן פסולה?
הסבר בדרך פלפול, כתב הגאון רבי אביעזרי זעליג מרגליות זצ"ל, בספרו "כסף נבחר" (אמסטרדם התע"ב, פ"י וירא):

לשון המשנה (סוכה ט): כך הוא: "העושה סוכתו תחת האילן - כאילו עשה בתוך הבית", ובגמרא (שם) 'אמר רבא: לא שנו אלא באילן שצילתו מרובה מחמתו, אבל חמתו מרובה מצילתו - כשרה וכו'.' והגמרא מקשה: 'וכי חמתו מרובה מצלתו מאי הוי? הא קא מצטרף סכך פסול בהדי סכך כשר!', והגמרא מיישבת: 'אמר רב פפא: בשחבטן'. ומפרש רש"י: "בשחבטן - השפיל ענפיו למטה, מעורבין עם סכך כשר". כך גם נפסק להלכה (או"ח סימן תרכו).

והקשה הלבוש (שם): הלא אין מבטלים איסור לכתחילה?

והנה, מפרשי התורה כתבו שלאדם הראשון היה תירוץ על שאכל מעץ הדעת: כי הוא ערבב עץ הדעת בשאר פירות והתבטל האיסור, אך עדיין לא יצא ידי חובתו, וכקושיית הלבוש: הלא אין מבטלים איסור לכתחילה?

אולם יש ליישב על פי דברי הזוהר הקדוש, שאברהם אבינו בנטעו אילן זה רצה לתקן את אשמתו של אדם הראשון, ועוד נאמר בזוהר: "והנה שלושה אנשים ניצבים עליו - לעיני בדינא". ולכאורה: איזה דין היה כאן? אך נראה שזה היה הויכוח ביניהם: אברהם אבינו הוכרח לתקן אשמתו של אדם הראשון, שהיה 'נעבד' (שהשתחוו אליו כל הברואים), והוצרך לרדת בעבורו לתוך כבשן האש, ועדיין חטא אכילת עץ הדעת במקומו. ואף שלכאורה יש לו תירוץ על אכילתו - שהרי ערבב עץ הדעת בשאר פירות ונתבטל האיסור, אך מכל מקום האיסור עדיין עומד שהרי אין מבטלין איסור לכתחילה. על כך דנו המלאכים עם אברהם, וזו הכוונה שהמלאכים באו "לעיני בדינא", דהיינו: בדינו של אדם הראשון על אכילת עץ הדעת, משום "אין מבטלין איסור לכתחילה".

מה עשה אברהם? עשה להם סוכה תחת האילן, וערבב ענפי אילן עם סכך כשר והושיבם שם, ולא אמרו לו שום דבר. ומעתה קמה וגם ניצבה הטענה שאין לאדם הראשון שום אשמה באכילת עץ הדעת, שהרי ערבב שאר פירות עמו, ואם תאמרו שאין מבטלין איסור לכתחילה - הלא אתם יושבים בסוכה שמעורב בה סכך כשר עם סכך פסול, וקשה: הלא אין מבטלין איסור לכתחילה? אלא מכאן ראייה שמבטלין איסור לכתחילה, ואם כן יש תירוץ לאדם הראשון... (כמוצא שלל רב - סוכות)

"כִּי יִצְפְּנוּ בְּסֹכְהָ"

ההלכה היא ש'המצטער פטור מן הסוכה', כפי שנלמד מדרשת חז"ל: "תשבו כעין תדורו", הסוכה צריכה להיות כעין הדירה שאדם דר בה כל השנה.

יש להתבונן, במה השתנתה מצות סוכה מכל המצוות כולן, שבאף אחת מהן לא מצינו דין 'מצטער'? אמנם כאשר יש חשש סכנה ופיקוח נפש פטורין מקיום המצוה, אבל אם יבוא אדם ויטען כי הוא מאד מפונק, והתפילין לוחצות לו ומכבידות עליו, והוא בגדר 'מצטער', אין כל צד בעולם שנפטור אותו מהנחת התפילין!

בזוהר הקדוש מובא, כי הסוכה היא מעין גלות. לכן אומרים בתפילת הכניסה

לסוכה: "ובזכות צאתי מבית החוצה, ודרך מצוותיך ארוצה, ייחשב לי בזאת כאילו הרחקתי נדוד". עוד נכתב בזוהר הקדוש, כי אדם שצינו יושב חלילה

בסוכה, גורם גלות ולבני אחריו, כיון שלא עבר את הגלות ביציאה לסוכה.

אם כן הולכת קושייתנו ומתגברת: מכיון שהסוכה היא בבחינת גלות, כיצד ניתן לפטור 'מצטער', הלא כל ענין הגלות הוא שהאדם נודד מאתר לאתר בלא הצרכים הבסיסיים, כשאין לו מקום נח להניח את ראשו?

על שאלה זו עומד בעל ה'באר יוסף', והביא על כך דברים נפלאים: הטעם למצות סוכה נאמר מפורש בסוכה: "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבת את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלוהיכם" (ויקרא מג, כג).

במהלך ארבעים השנים שהלכו ישראל במדבר, הם היו עדין בגלות, אבל לא היתה זו גלות כפשוטה. חז"ל מרחיבים לתאר את הניסים המופלגים שליוו את עם ישראל במדבר, כשהיו מתענגים בנאות דשא של באר מרים, והיה ריחם מפעפע בכל העולם. בנוסף זכו ישראל לירידת המן ולענני הכבוד, שהיו מכבסים ומגהצים את הבגדים שגדלו עמם.

לזכר ענני הכבוד שגלו ישראל במדבר, אנו חוגגים את חג הסוכות, ויצאים לדירת ארעי המשולה לגלות. אבל גם כשאנו יוצאים מדירת קבע לדירת ארעי, אנו יוצאים לגלות הדומה לגלות שהיתה לנו במדבר. וכפי שעם ישראל היה במדבר בצל כנפי השכינה, ולא חסר דבר, כך גם אנו יוצאים לסוכה של גלות בלי שיחסר לנו דבר.

משום כך מצטער פטור מן הסוכה, כיון שכל מטרת היציאה לסוכה הינה להודות על רוב חסדי הקב"ה, שהעביר את ישראל במדבר ברוב טובה וברכה. וממילא אדם היושב בסוכה ומצטער, אינו יכול לעשות בכך זכר לענני הכבוד ולמופתים האדירים שנראו במדבר. ומשום שהעיקר חסר מן הספר - הריהו פטור מן הסוכה.

(יחי ראובן)

אילו יצאתי בלי לולב...

לפני חג הסוכות נכנס הגאון רבי יעקב ישראל קנייבסקי - ה'סטייפלער' זצ"ל למוכר לולבים. הוא בדק את כל ה'סחורה' אבל לא מצא לולב שישביע את רצונו. כאשר עמד לצאת מהחנות, שב על עקבותיו, נטל את אחד הלולבים מהדוכן, שילם את המחיר המלא והלך לדרוך.

שאל מלווהו לפשר המעשה, והסביר לו: היודע אתה מה היה קורה אילו יצאתי מהחנות בלי לולב? מיד היו אומרים שהרב חיפש לולב בחנות פלונית ולא מצא לולב כשר, ושוב לא היו נכנסים לחנות זו. כך עלול הייתי לגרום לבעל החנות הפסד גדול...

"להודיעך כמה מצוות חביבות עליהן"

מובא בגמרא בסוכה (מא:): "מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא שהיו באין בספינה, ולא היה לולב אלא לרבן גמליאל בלבד שלקחו באלף זוז. נטלו רבן גמליאל ויצא בו ונתנו לרבי יהושע במתנה, נטלו רבי יהושע ויצא בו ונתנו לרבי אלעזר בן עזריה במתנה, נטלו רבי אלעזר בן עזריה ויצא בו ונתנו לרבי עקיבא, נטלו ר"ע ויצא בו והחזירו לרבן גמליאל".

שאלה הגמ', 'למה לי למימר החזירו'. ותירצה, 'מילתא אגב אורחיה קא משמע לן, [ש]מתנה על מנת להחזיר שמיא מתנה וכו'.

הוסיפה הגמרא להקשות, 'למה לי למימר שלקחו באלף זוז', ותירצה 'להודיעך כמה מצוות חביבות עליהן'.

הקשה הגאון רבי אברהם ברויזא זצ"ל (אב"ד פראג) בספרו 'אשל אברהם' (על הש"ס), שדקדקו המפרשים מדוע לא הקשתה הגמ' בתחילה על הצורך להשמיע שלקח באלף זוז, מאחר שזה נשנה בברייתא קודם, ואח"כ היה לו להקשות 'למה לי למימר החזירו'?

וביאר האשל אברהם, דכיון שהיה רוצה להוכיח זה שמצוות חביבות עליהן, לכן הוצרך תחילה להקשות 'למה לי למימר החזירו', דלכאורה צריך להקשות, איך מוכח מסיפור זה שמצוות חביבות עליהן מחמת שלקחו באלף זוז, דילמא לא היה מוצא אתרוג ליקח בפחות ולכן היה מוכרח ליתן בעדו אלף זוז כמו שרצה המוכר.

ועוד יש להקשות, מדוע נתן ר"ג בעצמו אלף זוז הלא היה יכול לקנות בשותפות עם חבריו שהיו שם בספינה.

אך באמת, אין זו קושייה, דאולי היה סובר רבן גמליאל כמ"ד מתנה על-מנת להחזיר לי שמיא מתנה ואם יקנו בשותפות אין אחד מהם יכול לצאת בו ידי חובתו, כיון דצריך ליתן האתרוג כולו לשותף במתנה ע"מ להחזיר, ואם לא, לא יצא ידי חובה, ולכן הקדים הש"ס להקשות תחילה מדוע צריך לומר 'החזירו', ותירץ להשמיענו שמתנה ע"מ להחזיר שמיא מתנה, וא"כ יקשה אמאי לקחו בעצמו באלף זוז והרי היה ליקח בשותפות עם חבריו, וע"ז שפיר תירץ להודיעך כמה מצוות חביבות עליהן [א.ה. עיין עוד בערוך לנר (שם)]. (המאור שבתורה)

מספר הגאון החסיד ר' לייבל סטעמפל שליט"א מלונדון:

לפני שלושים שנה נסעתי לדודי, הרה"ק אדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זי"ע, לשמחת תורה. זה היה מנהגי בכל שנה, לנסוע בחול המועד ולעשות את שמיני עצרת בבאבוב שבמנהטן. הייתי אז צעיר יחסית וכוחי במונתי, הקפדתי שלא לטעום מאומה מחוץ לסוכה. הנהגה זאת אינה להלכה, שכן הולכי דרכים פטורים מן הסוכה. מלבד זאת, הטיסה עצמה אורכת כאחת עשרה שעות, הוסיפו לזה שעת נסיעה מהבית עד לשדה התעופה ומשדה התעופה לבית, והרי אלו שלוש עשרה שעות של צום, ואין לצום בחול המועד.

בכל זאת עשיתי כך, פשוט לא הייתי מסוגל להכניס לפי דבר מאכל ללא סוכה לראשי. כיצד טעמתי דבר מחוץ לסוכה, ועל כן ניתן להבין כיצד הרגשתי כאשר המטוס נחת בניו יורק. בלוד יש סוכה כשרה בשדה התעופה וכל מי שרוצה יכול להיכנס לשבת ולטעום משהו, אבל בניו יורק מי יעמיד סוכה לכבודי? בלוד גם קל יותר לעצור מונית ולנסוע. בניו יורק זה הרבה יותר קשה. כיון שידעתי שאצטרך סוכה בהקדם כדי לטעום משהו, ביקשתי מאחת משתי בנותיי שגרות באמריקה שתראה להזמין לי מונית עוד לפני שאני אנחת, כך שברגע שאצא מהטרמינל אוכל להיכנס למונית ולנסוע אל ביתה - אל הסוכה.

הבת עשתה כמצוותי, אך נהג המונית התבלבל והוא נתקע בשדרת הוואי. היה צורך במונית אחרת, וזה לא היה פשוט כלל. ניסינו לעצור מונית, והנהג שואל: "לאן?" "למנהטן", אני עונה לו. "אני לבורו פארק" ענה הנהג. כך עברו נהגים בזה אחר זה, מי שהואיל בטובו לעצור לנו נסע לבורו פארק, כמו אין אנשים במנהטן, ואני אנה אני בא?

מה עושה יהודי במצב כזה, בפרט בימים כאלו של סוכות - חג האמונה והשמחה, כמובן אומר "גם זו

לטובה", "כל מה דעבדי רחמנא לטב עבדי", הקב"ה ודאי רוצה משהו שמיימי בעת כזאת.

סוף סוף אחרי עמידה ממושכת, נעצר לידנו נהג שנוסע למנהטן. על לוחית הרישוי היה רשום שמו של הנהג - דרברמדיקר. הודיתי לנהג על כך שהסכים להעלות אותי ושאלתי: "הרי אתה יהודי, נכון?" זה היה ברור לי לפי שם המשפחה. "אני רואה שהשם שלך דרברמדיקר, אז אתה צאצא של הקדושת לוי, הרה"ק מברדיטשוב, זכותו תגן עלינו".

"כן, כן" ענה הנהג תוך כדי נסיעה, "סבא שלי אמר לי שאנחנו צאצאים של רבי גדול וקדוש".

רחמי נכמרו על הנהג. כזה ייחוס, וככה הוא נראה? שאלתי אותו: "אתה שומר יהדות? מניח תפילין?" "לא. מה אתה רוצה ממני? שם ברוסיה הקומוניסטים לא הרשו כלום, אפילו ברית מילה לא עשו לי".

"אבל פה לא רוסיה", ניסיתי לומר, "כאן אתה יכול לעשות ברית מילה".

"אני מפחד" טען הנהג, "זה ניתוח לא פשוט, ואני חושש מזה. בגיל שלי לא עושים ברית".

הנהג ממשיך לשפוף את ליבו, "סתם כך, אני לא מחפש צרות, די לי עם הצרות שכבר יש לי, אין לי ילדים".

ראיתי שכואב לו, "זה בדיוק העניין, אתה נצר של כזה צדיק עליון וקדוש, שמשמים שומרים על שושלת הדורות שלו, צאצא של הקדושת לוי, איך יתכן שלא יעבור ברית מילה? אתה חייב לעשות ברית".

אמרתי לו בתוקף: "אם תעשה ברית, בעזרת ה' תתברך בילדים".

הנהג לא רצה להמשיך לדבר על כך, אבל אני כבר הבנתי למה הקב"ה סידר ששום מונית לא תעצור לי, אלא רק הדרברמדיקר הזה. "תן לי את הפרטים שלך", ביקשתי, והוא הסכים. הוא נתן לי כתובת ומספר טלפון, שמרתי אותם היטב.

ברוך השם הגענו לביתה של בתי. בירכתי בכל לב "לישב בסוכה", אכלתי ושבעתי וחפשתי רעיון מה לעשות כדי לגרום לנהג לעבור ברית מילה. החלטתי לקשר אותו עם ליובאוויטש, שם יודעים להתעסק עם יהודים שהגיעו מרוסיה ויש להם ניסיון בברית מילה בגיל מאוחר.

יצרתי קשר עם חסיד חב"ד וביקשתי בכל לב שיראו לשכנע את הנהג לעבור ברית. "זה חייב לקרות", אמרתי לו, "הוא נכד של הקדושת לוי מברדיטשוב".

בחב"ד עשו עבודה טובה. קירבו את הנהג, דיברו איתו והתעניינו בו, והוא מצידו עשה צעדים משמעותיים והתחיל לשמור מצוות, אבל לגבי ברית מילה היו צריכים לעבוד קשה כדי לשכנע אותו. לבסוף, אחרי קרוב לשנה, הוא הסכים להיכנס בבריתו של אברהם אבינו. בשלב הזה היה צריך לדאוג לחדר ניתוח בבית חולים, ובסופה של פרוצדורה התפנה יום אחד בשלהי חודש תשרי.

לפני חג הסוכות קיבלתי טלפון שאני מוזמן להיות הסנדק בברית של הנהג, הצאצא של הקדושת לוי. "אתה בודאי תהיה כאן, כמה ימים אחרי סוכות", אמרו לי שם מבית חב"ד. "חשבנו שכיון שבזכותך בכלל הגיע היהודי לברית, מן הראוי לכבד אותך".

התכבדתי ושאלתי: "באיזה יום הברית?" "יומיים אחרי החג".

יומיים... זה בכ"ה בתשרי, יום ההילולא של בעל הקדושת לוי זיע"א.

מר דרברמדיקר נכנס בבריתו של אברהם אבינו בכ"ה בתשרי, והנה אחרי שנים שהיה נשוי ללא ילדים, התברך בבן באותה שנה. עין בעין ראינו איך זכותו של הסבא הקדוש חופפת על היהודי היקר הזה. הבן כבר נכנס לברית בהיותו בן שמונה ימים, ויקרא שמו בישראל לוי יצחק. (מהספר 24/7, מאת ר' צבי נקר)

פנינה לחג בענייני הלכה ואגדה

למה השטן 'התרגש' דוקא מהשבח של רב אחא בר יעקב?

מובא בגמרא בסוכה (לה:): "שיירי מצוה מעכבים את הפורענות וכו'. אמר רבה: וכן לולב. רב אחא בר יעקב ממטי ליה ומייתי ליה (מוליך ומביא) ומחוי הכי ואמר: גירא בעינא דשטנא (=הרי זה כחץ בעיני השטן). ולא מילתא היא (לעשות כך), משום דאתי לאיגרוי ביה" (עלול השטן להשיאו לערות מעל קונו ולמסור את עצמו אל הדין).

בעקבות המעורב בגמרא זו, רב אחא בר יעקב, ביאר הגאון רבי פסח פראנק זצ"ל רבה של ירושלים (הובא ב'כמוצא שלל רבי - סוכות, עמ' רסג) - את דברי הגמרא בבבא בתרא (טז:): "אמר רבי לוי: שטן ופנינה לשם שמיים נתכוונו. שטן, כיון דחזיא להקדוש ברוך הוא דנטיא (=נוטה) דעתיה בתר איוב, אמר: חס ושלום, מינשי (=ישכה) לרחמנותיה דאברהם; פנינה, דכתיב (שמואל א, א, ו): 'וכעסתה צרתה גם כעס בעבור הרעימה'. דרשה רב אחא בר יעקב בפפוגיא, אתא שטן נשקיה לכרעיה" (כלומר: רב אחא בר יעקב דרש דרשה זו בעיר פפוגיא, בא השטן ונשקו על רגליו).

והתמיהה עולה מאליה: הלא רבי לוי הוא בעל השמועה, ומדוע נישק השטן דוקא את רב אחא בר יעקב, שלא היה אלא מעביר השמועה, היה מן הדין שינשק את רבי לוי?

ואולם, ביאר רבה של ירושלים, הלא בגמרא בסוכה ראינו שרב אחא בר יעקב היה 'בר פלוגתיה' של השטן, שכן אמר כי כוונת הנענועים היא לשמש 'גירא בעינא דשטנא', ולכן כאשר שמע השטן שדוקא רב אחא בר יעקב משבח ואומר שלשם שמיים התכווין, אין זה פלא שבא לנשקו, שהרי אמרו במדרש (דברים רבה, פרשה ג): "ברוך תהיה מכל העמים - אמר רב חייא בר אבא: אין שחבה של מטרונא בשעה שמתקלס-מקרבותיה, וגאל בשעה שמתקלסת מצרותיה", ועל-כן דוקא השבח לו זכה מה'ר-פלוגתא' שלו - נגע לליבו של השטן, עד שיצא מגדרו...

באופן שונה ביאר הגאון בעל ה'ערך לנר' (סוכה טם): מכאן שרב אחא אמר בעת הנענועים 'דין גירא בעינא דשטנא', ואמרו בגמרא שיש לחשוש שעל ידי אמירה זאת יבוא השטן להתגרות ולמסור את עצמו להחטאו, לכן אמר רב אחא בר יעקב "שטן ופנינה לשם שמיים נתכוונו", ועל כן באמת אמרו שאחר לא יעשה כן.

ובזאת תיושב הסתירה, לכאורה, בין שתי מימרותיו של רב אחא בר יעקב: מחד אמר כן שבעיני השטן רע אם ישראל עושים מצוות ושם אמר הוא עצמו שהשטן לשם שמיים נתכווין? אך לדברינו לא קשה, כי אמנם המימרא שם נועדה 'לפייס' את השטן, כדי שלא יפגע בו... (ונראה שאכן השטן 'התפייס' כששמע את שבחו, עד 'שבא' ונשקו). ע"כ.

וכבר הקדימו בביאור נפלא זה, הגאון רבי יחיאל היילפרין ממינסק בעל 'סדר הדורות' (סדר תנאים ואמוראים, ערך רב אחא ב"י) שכתב כן, ע"ש [ובתירוץ הראשון יישב,

משולחנו של העורך

שרק בלולב התגרה בשטן ולא בכל יום].

יישוב מעניין נוסף, יישוב הגר"ח סופר שליט"א בספרו כנסת יעקב (עמ' רלט), ע"ש ותרו"ן.

איזה קישוטים מתאימים לקישוט הסוכה?

חידוש מעניין מציינו לגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בשו"ת אגרות משה (אור"ח, חלק ה' סי' לט אות ו, ו-ו סי' מ' אות ד) שכתב, שהמנהג שנוהגים לעטר את הסוכה בקישוטים מקישוטים שונים שאין רגילים כלל לקשט בהם את הבית, אין בזה שום ענין של גוי סוכה, שנוי סוכה הוא דוקא במה שבכלל תשבו כעין תדורו, כמבואר בגמ' בסוכה (דף כה:)' (תשבו כעין תדורו - מכאן אמרו כל שבעת הימים עושה אדם סוכתו קבע וביתו פראי. כיצד? היו לו כלים נאים מעלן לסוכה, מצעות נאות מעלן לסוכה וכו'. ולכן, דוקא בקישוטים שרגילים לקשט בהם את הבית, שייך גם לקשט בהם את הסוכה משום גוי סוכה, אבל מיני שרשראות וכדומה שאין רגילים לקשט בהם את הבית, אין בהם משום גוי סוכה אלא גוי מצוה בעלמא, ואין טעם לקשט בהם, ואם מקשטים בהם אינם נאסרים בהנאה, ויתכן שגם אין ביזוי מצוה בהסרתם.

ודיין כן באגרות משה ממה שהתנא בברייתא מנה רק שני סוגי קישוטים - קרמין וסדינים, שהם קישוטים שמקשטים בהם גם את הבית, ומיני מאכלים שונים שיש להסביר מטעמים שונים למה אין מקשטים בהם את הבית ורק לקישוט הסוכה הם שייכים: א. אם יקשטו בהם את הבית יאכלו אותם מיד ולא יעמדו למטרתם לצורך הקישוט, מה שאין כן בסוכה שהם אסורים באכילה כמבואר בשו"ע (שם), ולכן לא יאכלו אותם ושפיר יועילו לקישוט.

ב. עיקר הסוכה היא לאכילה, ולכן מיני אוכלים הם קישוט אצלה, מה שאין כן בבית שאין עיקרו עומד לאכילה.

ג. בבית צריך הקישוט להחזיק מעמד ימים רבים, ומאכלים רגילים להתקלקל מהר, ורק בסוכה שהקישוט הוא לז' ימים בלבד יכולים לקשט בהם. ומכל מקום נמצא שלא נזכרו בברייתא אלא קישוטים שמקשטים בהם את הבית, או שהיו מקשטים בהם את הבית - לולי טעמים מיוחדים שמונעים זאת. ולכן, מזה שלא הזכיר התנא שאר סוגי קישוטים מבואר שאין ענין לקשט את הסוכה אלא בקישוטים שרגילים לקשט בהם את הבית ולא בשאר סוגי קישוטים. ע"כ.

וכתב הראשון הגר"י יוסף שליט"א בספרו ילקוט יוסף (סוכות, מהד' התשע"ו, עמ' תקדז) ש'דבריו הם מחודשים וצריכים עיון'. ע"כ. ולכאורה, מדברי החזון עובדיה (סוכות, ריש עמ' עו) נראה שסבר לדינא דלא כהאגרות משה, ע"ש ודו"ק.

הארות והערות יתקבלו בברכה!

לעילוי נשמת דינאל הכמת בן דוד, אליהו בן חנה יונה, יהודה בן יוסף ז"ל, הרב שמואל בן שפרה, נתן יעקב בן לזיה, שושנה פורן בת טאוס, חנה יונה בן רומיה, פרבין נחמי בת עוסניגאן, שולמית חווה בת הר"ר רפאל ז"ל, יעל בת רבקה. מיכל נגר ע"ה בת נחמה.

לזיווג הגון שרה בת אילה, רבקה בת דבורה

לרפואת איתמר שריה בן עדית, ראובן בן שרה, נסים בן חורם, מוניה בת פרבין נחמי, אביעד מאיר יהודה בן עדית, בתוש"י

העלון מוקדש להצלחת ברו"ג ישי בן אילה, רחמים בן מוניה, עידן וילך בני מרים, משפ' מנצור וכל התורמים והמסייעים בהפצה. אליהו בן אילה

אֵלֶּזְנֹת

לְעֵלְמֵנוּ עֵבֶת

חַטֵּי הַסְּכּוֹת

בס"ד, אֵלִיּוֹן ה"ט

ובְעֶרְבֵי בְתַחֲלַת לַיְלָה הַכֹּהַ צַל הַלְבָנָה מֵהַשָּׁתִּי וְעָרַב עַל גְּבֵי הַסְּכָה, וְכֵן בִּבְקָר צַל הַחֲמָה עַל גְּבֵי הַסְּכָה מֵהַשָּׁוִי, וּמַחֲמַת זֶה לֹא בָא אֵלֶיהוּ לְהַסְכָּה. וּבִשְׁנַיִם הַקּוֹדְמִים שָׁאֲבִינוּ הִיָּה גַם כֵּן מִתְעַסֵּק בְעֵשִׂית הַסְּכָה וַיִּדַע מִזֶּה, צִמְצָם לְהַעֲמִיד הַסְּכָה שְׁלֹא יִנְטוּ הַצְּלָלִים עַל גְּבֵי הַסְּכָה מֵהַשָּׁוִי בִּבְקָר וּבְעֶרְבֵי, רַק עֲכָשׁוּ שֶׁהִיָּה טְרוֹיד בְּקִנְיַת הָאֲרָבָעָה מִיָּנַיִם, כִּי קֹדֶם יוֹם הַכְּפוּרִים לֹא הִיָּה לוֹ מַעוֹת לְקִנּוֹת הָאֲרָבָעָה מִיָּנַיִם שְׁבִלּוּלָב, לְכֵן לֹא סִיעַ לָנוּ הָאֲחִים בְּעֵשִׂית הַסְּכָה, וְאֲנַחְנוּ הָאֲחִים בְּאֲשֶׁר שְׁלֹא יִדְעֵנוּ מִנְטִיַת הַצְּלָלִים, לְכֵן הַעֲמַדְנוּ הַסְּכָה וְנָטוּ הַצְּלָלִים, לְכֵן לֹא בָא אֵלֶיהוּ אֶל הַסְּכָה לֹא בְלִילָה הָרִאשׁוֹן וְלֹא בָּא גַם כֵּן בִּבְקָר יוֹם א' דְּסְכּוֹת. וְאַחַר שֶׁהִבְטִיחַ אָבִי לְאִמְנוּ שֶׁתִּרְאֶה, לְכֵן אַחַר כֵּן בִּבְקָר וּבְעֶרְבֵי הִיָּה מַעֲנֵן וְלֹא נִרְאוּ הַצְּלָלִים מֵהַשָּׁוִי בִּבְקָר וּבְעֶרְבֵי, וְאֵלֶיהוּ בָּא לְסַכֵּת אֲבִינוּ בְּאִין מוֹנֵעַ וְאִמְנוּ זָכְתָה לְרִאוֹתוֹ. (תּוֹרַת הַמַּגִּיד מִזְלַאטְשׁוּב - בֵּית זְלַאטְשׁוּב עֵמּוּד כ"ז)

בָּאִים לְתַלְמִידֵי חֲכָמִים

בְּיוֹם א' דְּחַל הַמוֹעֵד סְכּוֹת, יוֹם הָאוֹשְׁפִיזִין דִּילִיָּה, הִיָּה רִגִיל הַגַּה"צ רַבִּי יַעֲקֹב יוֹסֵף גִּינּוֹ זצ"ל, בְּעַל שׁוֹיַת 'הַרִי בְּשָׁמַיִם', לִילְךָ לְבַקֵּר בְּהִיכַל קֹדְשׁוֹ שֶׁל הַרְה"ק בְּעַל 'יֵיטֵב לֵב' זִיע"א. וּפְעַם אַחַת שָׁאַל אֶת הַיֵּיטֵב לֵב: אִם יֹאמֵר הַנְּסַחָא לְהַזְמִין הָאוֹשְׁפִיזִין לְסַעוּדָה, כִּי יִדוּעַ מִדְּבָרֵי הַזְהַר הַקְּדוֹשׁ, שְׁכַל מִי שֶׁמְזַמֵּן הָאוֹשְׁפִיזִין וְאִינוּ נוֹתֵן אֶת חֲלָקִים לְעַנְיִים אֲזִי הֵם מְקַלְלִים ח"ו לְאִישׁ הַזֶּה, וּמְכַיֵּן שֶׁהוּא מְאוֹכְלֵי שְׁלַחַן חֲמִיו, אִף שֶׁחֲמִיו מְזַמֵּן אֲוֹרְחִים עַל שְׁלַחַנוֹ, מְכַל מְקוֹם הוּא בְּעַצְמוֹ אִינוּ נוֹתֵן לְהַעֲנִיִים מְאוּמָה, אִם כֵּן אֵיךְ יִנְהַג בְּאַמִּירַת הָאוֹשְׁפִיזִין. וְהַיֵּטֵב לוֹ הַיֵּיטֵב לֵב, שְׁבּוּדָאֵי הוּא פְטוּר מִלּוֹמַר הָאוֹשְׁפִיזִין, כִּי אֵין אֲוֹרְחַי מְכַנְיִים אֲוֹרְחַי.

גְּלוּי אֵלֶיהוּ בַּסְּכָה
הַרְה"ק הַר"י מִיֵּאֲמַרְפֵּלָא זצ"ל, אָמַר שֶׁאִמּוֹ הִיָּתָה צְדָקַת גְּדוּלָה שְׁזָכְתָה לְמַדְרַגַת גְּלוּי אֵלֶיהוּ זְכוּר לְטוֹב, וְכֵן סִפֵּר: בְּלִילָה הָרִאשׁוֹן שֶׁל חַג הַסְּכּוֹת צָוָה אָבִי הַרְה"ק רַבִּי יַחִיאֵל מִיכַל מִזְלַאטְשׁוּב זִיע"א לְקַרְוֹת אֶת אִמְנוּ ע"ה לְבוֹא לְהַסְכָּה לְשִׁמְעַת אֶת הַקְּדוֹשׁ. בְּבוֹאָה אֶל הַסְּכָה הִתְחִילָה אִמְנוּ לְבַכּוֹת מְאֹד, וְשִׁתְתָה מֵעַט מִהַקְּדוֹשׁ וְחִזְרָה לָהּ לְהַבִּית. אָבִי לֹא שָׁאַל אוֹתָהּ לָמָּה הִיא בּוֹכָה. הַבְּקָר אֲוֹר וְאָבִי הֵלֵךְ לְטַבֵּל וְאַחַר כֵּן בָּא לְהַסְכָּה עִם הָאֲתָרוּג וְהַלּוּלָב וְנָטַל הַד' מִיָּנַיִם וּבִרְךָ כַּדָּת. וְצָוָה לְקַרְא אֶת אִמְנוּ לְבָרֵךְ גַּם כֵּן וּבָאָה אֶל הַסְּכָה לְקַיֵּם מִצְוֹת נְטִילַת לּוּלָב וְהִתְחִילָה גַּם כֵּן לְבַכּוֹת, וּבְכַתָּה מְאֹד מֵאִין הַפּוּגוֹת. אֲזִי שָׁאַל אוֹתָהּ: אֲתַמּוּל בְּלִילָה בְּכִית וְלֹא שָׁאַלְתִּיךְ, וְכַעַת גַּם כֵּן אֶת בּוֹכָה, הַגִּידִי לִי לָמָּה בְּכִית בְּלִילָה וְגַם עַתָּה. הַשִּׁיבָה לוֹ אִמְנִי: אֵיכְכָה אוֹכַל לְהַתְאַפֵּק מִלְּבַכּוֹת, כִּי תַמִּיד בְּבוֹאֵי לְהַסְכָּה וְזוֹכָה אֲנִי לְרִאוֹת אֶת אֵלֶיהוּ בְּזֶה אֲנִי מִתְעַנְגֵּת וּשְׂמִיחָה, וְזֹאת נַחֲמַתִּי, כִּי הִלֵּא אֲנִי חִיָּה אֲצַלְךָ חַיִּי צַעַר מִגְּדֹל הָעַנְיּוֹת וְהַדְּחָקוֹת אֲשֶׁר לָנוּ, וְזֹאת הִיא נַחֲמַתִּי שְׁזוֹכָה אֲנִי לְרִאוֹת אֶת אֵלֶיהוּ, וְעַתָּה שְׂאִינִי רוֹאָה אוֹתוֹ לֹא אֲמַשׁ בְּלִילָה וְלֹא עֲכָשׁוּ בְּיוֹם, נִרְאָה מִזֶּה שֶׁמַּעֲשֵׂי גִרְמוֹ לִי, שֶׁהִרְעוּתִי אֶת מַעֲשֵׂי וְאֵיךְ לֹא אֲבַכָּה. אָבִי הַשִּׁיב לָהּ: לֹא מַעֲשֵׂיךְ גִּרְם רַק מַעֲשֵׂי, שֶׁאֲנִי הִרְעוּתִי אֶת מַעֲשֵׂי. וְאִמְנוּ אָמְרָה: לֹא, כִּי אֲתָה צְדִיק גָּמוּר רַק אֲנִי שֶׁהִרְעוּתִי אֶת מַעֲשֵׂי וְאֵיךְ אוֹכַל לְהַתְאַפֵּק מִלְּבַכּוֹת.

אֲזִי הִבְטִיחַ אָבִי לְאִמְנֵי בְּזֶה הַלְשׁוֹן: מַעֲתָה אֲנִי מְבַטִּיחָךְ שְׁכַל פְּעַם שֶׁתְּבוֹא לְהַסְכָּה בְּעֶרְבֵי וּבִבְקָר תִּזְכָּה לְרִאוֹת אֶת אֵלֶיהוּ זְכוּר לְטוֹב, וְכֵן הוּוּ, וְהַסְּכָה שְׁלֹא רָאֵתָה אוֹתוֹ תַחֲלָה הִיא כִּי מִנְּגֵד רְחוּק הַרְבֵּה עִמָּךְ שֶׁם בֵּית תַּפְלָה שְׁלָהֶם וְשִׁתִּי וְעָרַב וְכו',

ובאותו מעמד היה גם כן בנו הרה"ק בעל 'קדשת יום טוב' זיע"א, שהיה אז אבד"ק טעטש, ובא לקבל פני אביו הייטב לב' זיע"א ועמד משתומם ושאל לאביו: נו אבא, כמו כן אני שאוכל על שלחנה בתור אורח לא אזמין את האושפיזין, היתכן. ולא היה יכול להשיבו מיד אבל קם מכסאו והלך הלוח ושוב בספה לערך שעה. ובינתים היו בעל 'הרי בשמים' וה'קדשת יום טוב' משתעשעים זה עם זה. ופתאום פנה בעל 'ייטב לב' להגה"צ הנ"ל והכה על כתפו ואמר: הלא אתה תלמיד חכם, על כן הם באים אליך גם כן, ואם כן אתה יכול להזמין ולומר את האושפיזין.

(שו"ת 'הרי בשמים', בהקדמת בן המחבר)

האושפיזין מביאים מתנות

המקום עליו נבנה בית הכנסת הגדול בבעלזא היה שייך בשתפות ליהודי ולהבדיל לגוי. בתחלה השתדלו אצל הגוי שיזאיל למכר את חלקו עבור בנין בית הכנסת. הגוי לא סרב והסכים למכר את חלקו. אך כאן נתקלו בסרובו של היהודי, שהיה לו קרקע זה מירשת נחלת אבותיו. וכאשר שמע שהגוי מסכים למכר את חלקו, הלך היהודי וקנה ממנו את כל השטח לעצמו. באו לבקש מן היהודי שימכר את השטח עבור בנין בית הכנסת, באמרו שהרה"ק מהר"ש מבעלזא זיע"א רוצה דוקא בשטח זה לצורך הבית הכנסת. אך האיש סרב ואמר שרק בתנאי אחד הוא מסכים למכר את השטח, באם יבטיח לו הרה"ק עשירות ובנים טובים. וכשבאו והציעו את התנאי לא רצה מרו להבטיח. אחר שעברו כמה שנים נכנס היהודי פעם בחג

מאז האירה לו פנים ההצלחה, ולא עברו ימים מרבים, ועוד בימי החנכה של אותה השנה היה עשרו של זה מפרסם בכל הסביבה, וכל שדות התבואה שגדלו בזידיטשוב ובלעמבערג היו שיכות לו, וברב עשרו ויד ה' הטובה עליו נדב עבור בניית הבית הכנסת חלק גדול מבנינו, וגם אותם אבנים יקרות מאד שהביאום מעיר איטליה ועלו הון רב שהשתמשו בהם לבניית הארון הקדש היו הפל מנדבתו של אותו היהודי.

(מפי הגה"צ מנאראל זצ"ל, 'בית הכנסת שבבעלזא,

עמוד כד)

שו"ת קטר

חידון אַזְנֹת - נושא פרסים
איזה תאור יחודי של משה רבנו מופיע
רק בפרשה זו (וזאת הברכה)?

פתרון החידה וכן שם הזוכה, יפורסמו אי"ה בגליונות הבאים

הפותרים נכונה יכנסו להגרלה אי"ה על סידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר". את הפתרונות יש לשלוח אלינו עד ליום שני למספר פקס: 077-470-26-81 או למייל: magdenot@gmail.com נא לכתוב שם, כתובת מדויקת וטלפון. בראש הדף לציין "עבור חידון לנוער".

פתרון החידה - פרשת דברים:

ש. באילו שני הקשרים מוזכר המספר 1,000?

ת. 1) משה מברך את בני ישראל "יוסף עליכם ככם, אלף פעמים" - שהם יהיו פי 1,000 יותר (דברים א, יא). 2) משה מסביר שהוא היה זקוק לעזרה בהנהגת העם, ומינה שופטים שונים, כולל "שרי אלפים" (דברים א, טו).

שם הזוכה בסידור מתיבתא מנחה מעריב בהוצאת "עוז והדר":

פרשת דברים:

ה' אלחנן אמסלם ממושב יד בנימין.

ורכב מאמינים

עלון שבועי מבית 'בני אמונים'

פניני אמונים

אמירת ההושענות בחג הספות

עממים לאמירת ההושענות בחג הספות

"הושע נא למענך אלקינו"

מפני מה תקנו חכמים להרבות בחג הספות בתפלות ובאמירת ההושענות יותר משאר החגים?

פרש השפת אמת:

מצות ספה, המורה לאדם לעזוב את מעונו הקבוע ולעבר לדור בדירת עראי במשך שבועת ימי הספות, מוכיחה לאדם שלעולם לא ישם בטחונו בעשרו או בנכסיו, אלא יבטח תמיד במי שאמר והיה העולם. כדי להוסיף ולהדגיש את תלות האדם בבוראו תקנו חכמים להוסיף על סדר תפלות ימי חג הספות את אמירת ה'הושענות'; דוקא בימים שאוסף האדם את התבואה אל ביתו, תקנו לו להתפלל על פרנסתו והצלחתו, שמתוך כך יכיר שברכת כל השנה כלה תלויה בבורא יתברך ולא יסמך על כחו והצלחתו, אלא יבטח בה' יתברך הנותן לו כח לעשות חיל.

ה'אמרי אמת' פרש:

בימים שלאחר יום הכפורים - זמן כפרתנו - בכל פינו טהור ונקי מרשם חטא. לפיכך ראוי שנגצל עת זו לתפלה ותחנונים, שהרי תפלה היוצאת מפה טהור בודאי נשמעת ומתקבלת יותר. רמז לדברים נוכח ללמד מסמיכות הכתובים בתהלים (טו יד-טו): 'ונקיתי מפשע רב; יהי לרצון אמרי פי' - כאשר אהיה נקי מחטא ומפשע, אזי יעלו אמרי פי לרצון. 'שפת אמת' ספות תרמ"א, תרמ"ה; 'אמרי אמת' ספות תרע"ד

הושענא בזכות אבותינו ומשה רבנו

"הושע נא למענך אלקינו; הושע נא למענך בוראנו; הושע נא למענך גואלנו; הושע נא למענך דורשנו"

דרש בעל ה"יטב לב":

באמירת ארבעת תארים אלו נמצאנו מזכירים את זכות שלשת האבות ואת זכות משה רבנו, וכדלהלן: "הושע נא למענך אלקינו" - בזכות אברהם שגאמר בו (בראשית יח א): "והוא ישב פתח האהל"; "האהל" ראשי תבות: "הושענא למענך אלקינו הושענא".

"הושע נא למענך בוראנו" - בזכות יצחק שגאמר בו (שם כב ח): "אלקים יראה לו השעה לעלה בני"; "ראשי תבות: "השעה לעלה בני" הם כראשי תבות: "הושענא למענך בוראנו".

מאה ברכות מביאות לידי דבקות

"הושע נא חבוקה ודבוקה בך; הושע נא טוענת עלך"

המקפיד לברך מדי יום מאה ברכות בכונה זוכה להדבק בקדוש ברוך וליראה אותו, כדברי הרמב"ם (ברכות א ד): "ומצאו כל הברכות כולן שלשה מינים: ברכות הניה [הנאה], וברכות מצוות, וברכות הודאה... כדי לזכור את הבורא תמיד וליראה ממנו". בספר 'שמן ראש' (ימים נוראים ח"א שבת שובה דרוש ד) כתב שאף מאמר חכמים הנודע (שבת קכב א): "גר לאחד גר למאה" רומז לכך; הרוצה שגשמתו המכנה 'גר' (משלי כו) תהא דבוקה ב'אחד' - ביחידו של עולם - יאיר את מאה הברכות בכך שיאמרן בכונה ובהתלהבות. עוד פרש בדרך זו את מאמר העולם: 'בעל המאה הוא בעל הדעה' - המברך מאה ברכות ביום פראוי, יזכה שתשכן בו דעה וחכמה אמיתית, שהרי: 'ראשית חכמה יראת ה' (תהלים קיא א)'.
על פי זאת נתן לפרש את סמיכות הבקשות שלפנינו; את הפסוק (שמואל ב' כג א): 'נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הקם על', דרשו חכמים (במ"ד יח א) על תקנת דוד המלך לברך מאה ברכות ביום, שכן "על" בגימטריה מאה. אף כאן מבקשים אנו: "הושע נא טוענת עלך" - את ישראל המקפידים לברך 'על' ברכות מדי יום, ומתוך כך הם זוכים להתעלות לבחינת: "חבוקה ודבוקה בך".

אור יצחק' ימים נוראים, בפנת דבר [מנכד המחבר הר"ר שפירא] עמ"כ

"הושע נא למענך גואלנו" - בזכות יעקב שגאמר בו (שם לא נב): "עד הגל הזה"; "הגל" ראשי תבות: "הושענא למענך גואלנו".

"הושע נא למענך דורשנו" - בזכות משה רבנו שגאמר בו (שמות ב טו): "וגם דלה דלה לנו"; "דלה" ראשי תבות: "הושענא למענך דורשנו".
"יטב פנים" להושענא ונא

מקדימים תשובה לכל טענה

"הושע נא אדון המושיע; הושע נא בלתך אין

להושיע; הושע נא גבור ורב להושיע; הושע נא דלותי ולי יהושיע"

לדברים שנשא ביום הושענא רבה, באר האדמו"ר רבי שלמה שפירא ממונקטש תחנה זו על פי משל נפלא:

מעשה בעני בן טובים, שבשל היותו מטפל בילדים רכיס הצרך לנדד מביתו ולחזר על בתי נדיבים כדי להביא טרף לילדיו. בנדודיו הגיע לאחת העירות שבהן שכנה קהלה יהודית. אלא שפאטר הקיש על הדלת הראשונה שנקרתה לפניו ובקש עזרה, השיבו בעל הבית ריקם בטענה שאין זה מתפקידו לסייע לעניים, וכי עליו לפנות לפרנס הממנה מטעם הקהלה לענין זה. בכרפס כושלות פנה העני לעבר בית הפרנס, אלא שגם הוא השיב פניו וריקם, תוך שהוא מסביר במתק שפתים לעני המסכן כי אין הוא מחיב לשאת בגטל העזרה לבדו, ועל פן מוטב שיפנה לביתו של גביר העירה שללא ספק יעניק לו מתת הגונה.

עני ונגע נקש העני על דלת בית הגביר אלא שהפעם לא זכה אף לראות את פני בעל הבית. מסתבר שבדייק עתה חזר הגביר מדרך ארצה ומפרכת, והוא לא היה מסגל לראות פני איש. אולם כיון שלא חפץ לשלחו בלא כלום, שלח את משרתו ליעץ לו, כי יפנה לידידו שאף הוא עשיר ובעל כח ולבטח יעזר לו. מביש וכאוב הקיש העני על פתח ביתו של אותו עשיר, אולם התגובה שקבל הפעם עלתה על כלנה; בעל הבית התנפל עליו בצעקות: "כיצד לא תבוש לבקש נדבות?! הן יהודי בריא אתה, וביכלתך לעבד ולהרויח!"

אף אנו מחלים את פני אבינו שבשמים שיושיענו מפני שעניים ודלים אנו, וכאנו מים עד נפש. ומוסיפים ומטעימים, מפני מה אנו בטוחים שיגבל בקשותינו; שכן, לבטח לא ידחה אותנו בטענה שאין דרכו לעמד לימין אביון שהרי הוא "אדון המושיע". ובדאי לא יפנה אותנו לעזרתו של אחר שהרי "בלתך אין להושיע". אף לא ידחה אותנו ויאמר כי אין בכחו להיטיב עמנו, שהרי הוא "גבור ורב להושיע", ואף לא יגער בנו על שמעזים אנו לבקש את עזרתו, שהרי גלוי ודועף לפניו כי באמת "דלת". על פן סמוכים ובטוחים אנו כי: "לי יהושיע".

'אמרי דבש' [לרד"ב שווארץ] עמ"ק

"שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב"

(תהלים קיט קסב)

כך כתב בספרו 'פלא יועץ' (ערך 'ענייה'):
"ואלו היו יודעים המונעים מלענות אמנים, גדל שכר עניית אמנים... היו רודפים לילך לשמע ולענות... והיו ששים על עניה אחת כמוצא שלל רב".

ברכות השחר: בקול, בכונה, בחברותא.

ה'פלא יועץ'

כ' בתשרי קפ"ח

הצדיק הנודע, רבי אליעזר בן רבי יצחק פאפו בעל ה'פלא יועץ', נתקבל בהיותו בן שלוששים וארבע שנים כרבה של סליטרה שבבולגריה. בקהלה זו שמש שמונה שנים עד לפטירתו בגיל ארבעים ושנים בכ' בתשרי תקפ"ח.

אוצר אמרות אמן לחג הסוכות

רבי יעקב עטלינגר בעל הערוך לנר, פותח את ספרו בכותרת 'יעקב' על הלכות סכה וולוב במלים אלו: 'ישמחו הישרים ויגילו האשורים' אף דלי נחלת ישראל, בחג הקדוש הזה הנקרא יום שמחתנו ושמחתו מכפלת. ויגברו מאד לקיים מצות סכה שמספר (גימטריה) שמה צ"א, כמספר שני שמות הקדושים שכוללם 'אמן' וקדשתה מכפלת והפלימה להלכתה יכפלו שכרו מן השמים".

רבנות נכתב על הקשר שבין הסכה - המכנה בזהר הקדוש (אמר מן א) "צלא זמהינותא" למצות ענית אמן. אמונו אפוא נלקטה נא באמרים מעט מאיזר מדברי קדשים של מאורי הדורות בענין זה:

אין הסכה לשלמה, אלא בהכרת זרע עמלק בספר 'פרי עץ חיים' (חג הסוכות פרק ט) הובא שחבת 'סכה' היא בגימטריה צ"א בגימטריה של שמות ה' וה' ונדגות וכגימטריה של 'אמן' ותמה רבי שלמה הכהן מוילנא כי גימטריה זו נכונה רק אם נכתבת התבה בכתב מלא - 'סוכה', ואולם בפעל בכל התנ"ך היא כתובה בכתב חסר - 'סכה'?

ובאר: אכן בכל התנ"ך נכתבה היא בכתב חסר, אולם בספר תהלים (טו) היא נכתבה בכתב מלא, בפסוק: 'ויהי בשלם סוכו ומעונותו בציון' [ואף בשמחה דורות רבות נכתב 'סכו' בכתב חסר, כספר תהלים שנוגתה על קלף בעיר וילנא והגד"א אגיהו, נכתב 'סוכו' בכתב מלא].

מלשון פסוק זה נוכל אף להבין את הסבה שבכל התנ"ך לא נכתב 'סוכה' בכתב מלא; 'ויהי בשלם סוכו' - אימתי תהא הסכה - שכל מהותה רומזת ומשיכת לשמות הקדושים - שלמה? כאשר קיים הסיפא של הפסוק: 'מעונותו בציון' - בעת שישבו ה' לציון ברחמים, שאז יכתב שם ה' בשלמותו. וכאמרו (תהומות פי' א): 'כל זמן שזרעו של עמלק בעולם, אין השם שלם ולא הפסא שלם'.

הנהות 'חשק שלמה' ריש מס' סכה

מצות הסכה קלה בזכות האמן חכמים (ע"ז א) מכנים את מצות סכה כמצוה קלה לפי שאין בה חסרון פיס. ויש להבין: גם אם נתן להקים סכה ללא עלות כפסית, הלא רבה היא פרוחה במקמתה, וכיצד נתן אפוא לכנותה: מצוה קלה?

פרש רבי צבי הירש הורוויץ, רבה של פרנקפורט: בגמרא (ברכות ג) אמרו: "דול העונה אמן יותר מן המברך". ובאר הרוקח (הל' סגדה סי' של) שהסכה לכך היא משום שהמברך ברכה אינו מזכיר בברכתו אלא שם אדנות בלבד, אולם בעיני אמן נוסף ונרמז גם שם הו"ה. שכן 'אמן' היא בגימטריה צ"א, כגימטריה של

תפלה בבית שעשתה פרות בפרדס...

גם השנה, בשלהי דקייטא, המתינו ידיו בסבלנות לבואו. כמו בכל שנה הוא הגיע לבקרו. אולם הפעם היה זה בקור שונה. הפעם הם לא זיהו למולו בהדרגה, שמועי ענף, מאבקים וחסרי חן, הם עמדו לקראתו, מבישים משהו ממראם.

לא ידעו הם כי עבור בעו, 'האיש והאתרוגים', מראם זה היה הפרוץ ביותר. מצות השמטה שאותה הקפיד לקיים אחת לשבע שנים, ככל פריטיה ודקויותיה, נסכה בו גאון מיחדת וזקפה את קומתו היהודית.

איש לא ידע את סודם של 'אתרוגי בעו'. כיצד מפיקים עצי תנובה מהיבה, פרות עץ הדר מהיבים ונקיים מוכב, פי שנים מחקלאים אחרים, ולבל תטעה; בעו לא הסתיר כל סוד מחבריו, אדרבה, בטוב לבו היה חולק את עצותיו - פרות נסיונו רב השנים - עם כל דורש. אלא שאות סוד הצלחתו לא נתן היה לפרט כי אם במלה אחת: 'אמונה'. בעו אהב את עציו ואת פרותיהם בכל לבו ונפשו. שהדי בפורמים כי אלמלא היה זה מקור פרנסתו, לא היה הוא מוכר מהם ולו אחרון אחד. שהיה היאף מכר אדם דבר שהשקיע בו את כל נשמתו.

בעו אהב את עציו, והללו השיבו לו כגמולו בפרות הפקלאים שהפיקו. ובכל זאת, בשנת השמטה נברה אהבתו לבוראו על אהבתו לעציו. בפרוס שנת השמטה היה בעו נפרד מעציו, מתנצל בפניהם בלא מלים, ואחר יוצא מהפרדס מבלי לגייל את השער אחריו. במשך השנה הקרובה עתיד הוא להתעלם מהם לחלוטין, ורק לקראת סיום השנה יגיע לבקרו.

השנה היה על בעו להיות כאחד האדם. מי שבכל שנה היה רגיל ללכת במחיצתו לחיבת מזמרה את המכור שפברו עליו, פרי שעליו שם את עינו ואותו טפח במסירות מזה כמה חדשים. מי שבבואו לבית הכנסת היה נחרף ליד מקומו תור של חסידים ואנשי מעשה להתחננו לנגנע עוננו על באתרוגו, נאלץ השנה לעמל ולהתאמץ כדי להשיג אתרוג מתדר.

בשונה משמטות קודמות, השנה ידע בעו את הכתבת שאליה יפנה ובה יצא את מבקשו. בשנת השנים האחרונות זמנה אליו ההשגחה העליונה את מחמדו, ערבי מבגר, דור עשירי למשפחת חקלאים, שבעו התקשקש לכנותו כחסיד אמות העולם. מחמד זה בשונה מרבים אחרים פגמתו, שבעו העסיק ופטר לסרוגין בעשרות שנים שבהן עסק במקצועו. הוכיח ונקמת עקבתו ומקצועיות חסרת פשרות.

זמן מה לאחר תחלת עבודתו, כאשר תמה בעו לפשר הידע הרב שהפגין מחמדו בכל הנוגע לטפול באתרוגים, נלה הלה את אנוני כי מזה כמה דורות שמשפחתו מחזיקה במטע אתרוגים קטן. עד לפני שנים רבות היו הרבה מהאיחודים לכתרו ורוכשים מפרדסו ונפלאים בחיורי זול' חסידים. אולם בשנים האחרונות, מאז פרץ האנפאדה והקמת ההוטה הפלסטית, נחסמה הגישה לכפרו בפני יהודים. מקור פרנסת משפחתו הכחד, והוא נאלץ לחפש עבודה פכשיר בתחום שאותו הכיר ככף יד.

בשעת לילה מאחרת בהבנו פנסי מכונית הפיגו החבוטה של מחמד מול החצר של בעו, שכבר המתין מבעוד מועד לאות המסכם. בעו מהר להתישב בספסל האחורי, ובטרם היה ספק בקרב אי מי מבני הבית להבחין בכך. כבר פתח מחמד בנשיעה מהירה לעבר הפרו.

שעה לאחר מכן, באורות כבויים ובנהימת מנוע חלושה, קרטעה המכונית בדרך החתחתים המובילה לכפר פרדסו של מחמד. מאחור ישב בעו, כמעט משתק מפחד. אך לבו מתנוון לנכתב הידיעה כי בשנת שמיטה זו יזכה לברוך על אהבתו ומאור המדר ככל שנה.

פמתה הפרדס כמה מחמד את הפנוע. העלטה היתה סמיכה, בעו נאלץ לגשש את דרכו בין העצים באמצעות ידיו. הקוצים פצעו את ידיו אולם הוא לא נרתע עד שחש בגמגום החלקלק של הפרות.

"מחמדו!" בקש בעו, "תביא לי פנס". "פנס?!", השתאם מחמדו, "השתענת? הרי ברגע אחד יבואו ללון הפגונים, ויגעשו בננו שפטים..."

אולם בעו התעלש: "גלי פנס לא אוכל למחת מקאו אפלו אתרוג אחד".

בלית ברירה גשש מחמד לרכבו והוציא ממנו פנס קטן

שעה לביתו, אולם פגש בעו מחמדו שמת עמו, וזוהי הסיבה לכך. מחמדו לא ידע את סודו של 'אמן' וקדשתה מכפלת והפלימה להלכתה יכפלו שכרו מן השמים".

אין הסכה לשלמה, אלא בהכרת זרע עמלק בספר 'פרי עץ חיים' (חג הסוכות פרק ט) הובא שחבת 'סכה' היא בגימטריה צ"א בגימטריה של שמות ה' וה' ונדגות וכגימטריה של 'אמן' ותמה רבי שלמה הכהן מוילנא כי גימטריה זו נכונה רק אם נכתבת התבה בכתב מלא - 'סוכה', ואולם בפעל בכל התנ"ך היא כתובה בכתב חסר - 'סכה'?

ובאר: אכן בכל התנ"ך נכתבה היא בכתב חסר, אולם בספר תהלים (טו) היא נכתבה בכתב מלא, בפסוק: 'ויהי בשלם סוכו ומעונותו בציון' [ואף בשמחה דורות רבות נכתב 'סכו' בכתב חסר, כספר תהלים שנוגתה על קלף בעיר וילנא והגד"א אגיהו, נכתב 'סוכו' בכתב מלא].

מלשון פסוק זה נוכל אף להבין את הסבה שבכל התנ"ך לא נכתב 'סוכה' בכתב מלא; 'ויהי בשלם סוכו' - אימתי תהא הסכה - שכל מהותה רומזת ומשיכת לשמות הקדושים - שלמה? כאשר קיים הסיפא של הפסוק: 'מעונותו בציון' - בעת שישבו ה' לציון ברחמים, שאז יכתב שם ה' בשלמותו. וכאמרו (תהומות פי' א): 'כל זמן שזרעו של עמלק בעולם, אין השם שלם ולא הפסא שלם'.

הנהות 'חשק שלמה' ריש מס' סכה

מצות הסכה קלה בזכות האמן חכמים (ע"ז א) מכנים את מצות סכה כמצוה קלה לפי שאין בה חסרון פיס. ויש להבין: גם אם נתן להקים סכה ללא עלות כפסית, הלא רבה היא פרוחה במקמתה, וכיצד נתן אפוא לכנותה: מצוה קלה?

פרש רבי צבי הירש הורוויץ, רבה של פרנקפורט: בגמרא (ברכות ג) אמרו: "דול העונה אמן יותר מן המברך". ובאר הרוקח (הל' סגדה סי' של) שהסכה לכך היא משום שהמברך ברכה אינו מזכיר בברכתו אלא שם אדנות בלבד, אולם בעיני אמן נוסף ונרמז גם שם הו"ה. שכן 'אמן' היא בגימטריה צ"א, כגימטריה של

לתגובות הערות: שלח 054-6868199

זמני ת"א:

פְּנִימַת הַחֹג: 18:19

יְצִיאַת הַחֹג: 19:15

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

בס"ד עלון מס' 519 20.9.2021 - יד' תשרי תשפ"ב

זו השמחה לך צדיקים ובוואו בו

סוכות

חג הסוכות ניתן לנו כזכר לענני הכבוד, בהם הסתופפנו ובצילם היינו בצאתנו ממצרים. החג הזה זכה לתואר זמן שמחתנו, זהו החג והמועד שמהותו שמחה, מצוותו שמחה, כל כולו זועק שמחה, 'ושמחת בחגך'. זהו החג בו רגליים נישאות אל על בריקודי שמחת בית השואבה, מהסוכות נשמע קול זמירות השירה המשמחת, אפילו האנשים ברחוב - חייכנים ושמחים מהרגיל...

לא רק שחג הסוכות הוא חג השמחה בעת קיומו, אלא שהוא המעיין ממנו נובעת השמחה לכל ימות השנה, וכפי שגילה הרה"ק רבי מרדכי מטשערנוביל זי"ע, שהמילים 'זמן שמחתנו' - הן מלשון זימון לשמחתנו, כי בחג הזה אנו מזמינים את השמחה לליבנו לכל ימות השנה. וככל שנשקיע יותר בלשאוב את השמחה ולשאוף אותה לתוך נפשנו - נבטיח לעצמנו יותר כוחות ואנרגיות שמחות בכל ימות השנה, גם בימים קודרים בחורף או מזיעים בקיץ... (עלון 'אור דניאל')

ושאתם מים בששון

כזוג צעיר לא בניתי סוכה, ואנו הוזמנו לבית חמי למחצית הראשונה של החג ולבית הורי למחצית השנייה. ביום שהיינו אמורים לנסוע לבית הורי פגש בי יהודי וביקש ממני איזו טובה, שבשלה הייתי צריך ללכת לביתי, מרחק עשר דקות הליכה מבית חמי. בלב עברה לי מחשבה שזאת טרחה גדולה בשבילי, וחבל שיהודי זה מבקש ממני את הטובה דווקא עכשיו ואינו ממתין לאחר החג.

ברוך השם, זו היתה מחשבה מהירה שהתחלפה במהירות לכיוון של עשייה. אני מגיע לביתי ומגלה שכל חדרי השירות מוצפים מים, ומשם כבר פונים המים לכיוון חדר השינה. גיליתי שהכיור של האסלה התפוצץ, ומים זורמים ממנו כל הזמן. מיד סגרת את הברז ועבדתי זמן רב כדי לגרוף את המים שהציפו את הדירה. ברוך השם, הגעתי בזמן, ונזק של ממש לא התרחש.

אני מנסה לחשוב מה היה קורה לו לא הייתי נכנס לבית, לא סוגר את הברז ולא גורף את המים. איזה הפסד הייתי סופג! כמה קובים של מים היו נשפכים, ומי יודע לאיזה מצב היתה הדירה על תכולתה מגיעה אחרי שיטפון כזה. רגע, למה בכלל הגעתי הביתה? אה, כדי לעשות טובה ליהודי. (עלון 'השגחה פרטית')

”לצום בחול המועד??”

מספר הגאון החסיד ר' לייבל סטעמפל שליט”א
מלונדון:

לפני שלושים שנה נסעתי לדודי, הרה”ק אדמו”ר רבי שלמה מבאבוב זי”ע, לשמחת תורה. זה היה מנהגי בכל שנה, לנסוע בחול המועד ולעשות את שמיני עצרת בבאבוב שבמנהטן. הייתי אז צעיר יחסית וכוחי במותני, והקפדתי שלא לטעום מאומה מחוץ לסוכה. הנהגה זאת אינה להלכה, שכן הולכי דרכים פטורים מן הסוכה. מלבד זאת, הטיסה עצמה אורכת כאחת עשרה שעות. הוסיפו לזה שעת נסיעה מהבית עד לשדה התעופה ומשדה התעופה לבית, והרי אלו שלוש עשרה שעות של צום, ואין לצום בחול המועד.

בכל זאת עשיתי כך. פשוט לא הייתי מסוגל להכניס לפי דבר מאכל ללא סוכה לראשי. לא טעמתי דבר מחוץ לסוכה, ועל כן ניתן להבין כיצד הרגשתי כאשר המטוס נחת בניו יורק. בלוד יש סוכה כשרה בשדה התעופה, וכל מי שרוצה יכול להיכנס, לשבת ולטעום משהו. אבל בניו יורק, מי יעמיד סוכה לכבודי? בלוד גם קל יותר לעצור מונית ולנסוע, בניו יורק זה הרבה יותר קשה. כיון שידעתי שאצטרך סוכה בהקדם כדי לטעום משהו, ביקשתי מאחת משתי בנותי שגרות באמריקה שתראה להזמין לי מונית עוד לפני שאני אנחת, כך שברגע שאצא מהטרמינל אוכל להיכנס למונית ולנסוע אל ביתה – אל הסוכה.

הבת עשתה כמצוותי, אך נהג המונית התבלבל, והוא נתקע בשדרת הוואי. היה צורך במונית אחרת, וזה לא היה פשוט כלל. ניסינו לעצור מונית, והנהג שואל: ”לאן?” ”למנהטן”, אני עונה לו. ”אני לבורו פארק”, ענה הנהג. כך עברו נהגים בזה אחר זה. מי שהואיל בטובו לעצור לנו נסע לבורו פארק, כמו אין אנשים במנהטן, ואני אנה אני בא?

מה עושה יהודי במצב כזה, בפרט בימים כאלו של סוכות – חג האמונה, כמובן אומר ”גם זו לטובה”, ”כל מה דעביד רחמנא לטב עביד”. הקב”ה ודאי רוצה משהו שמימי בעת כזאת. סוף סוף, אחרי עמידה ממושכת, נעצר לידנו נהג שנוסע למנהטן. על לוחית הרישוי היה רשום שמו של הנהג – דרברמדיקר. הודיתי לנהג על כך שהסכים להעלות אותי ושאלתי: ”הרי אתה יהודי, נכון?” זה היה ברור לי לפי שם המשפחה. ”אני רואה שהשם שלך דרברמדיקר, אז אתה נכד של הקדושת לוי, הרה”ק מברדיטשוב, זכותו תגן עלינו”.

”כן כן”, ענה הנהג תוך כדי נסיעה. ”סבא שלי אמר לי שאנחנו צאצאים של רבי גדול וקדוש”. רחמי נכמרו על הנהג. כזה ייחוס, וככה הוא נראה? שאלתי אותו: ”אתה שומר יהדות? מניח תפילין?” ”לא. מה אתה רוצה ממני? שם ברוסיה הקומוניסטים לא הרשו כלום. אפילו ברית מילה לא עשו לי”. ”אבל פה לא רוסיה”, ניסיתי לומר, ”כאן אתה יכול לעשות ברית מילה”. ”אני מפחד”, טען הנהג. ”זה ניתוח לא פשוט, ואני חושש מזה. בגיל שלי לא עושים ברית”. הנהג המשיך לשפוך את ליבו. ”וסתם כך, אני לא מחפש צרות. די לי עם הצרות שכבר יש לי. אין לי ילדים...”

ראיתי שכואב לו. "זה בדיוק העניין. אתה נכד של כזה צדיק עליון וקדוש, שמשמים שומרים על שושלת הדורות שלו. צאצא של הקדושת לוי! איך ייתכן שלא יעבור ברית מילה? אתה חייב לעשות ברית!" אמרתי לו בתוקף "אם תעשה ברית בעזרת ה' תתברך בילדים".

הנהג לא רצה להמשיך לדבר על כך, אבל אני כבר הבנתי למה הקב"ה סידר ששום מונית לא תעצור לי, אלא רק הדרברמדיקר הזה. "תן לי את הפרטים שלך", ביקשתי, והוא הסכים. הוא נתן לי כתובת ומספר טלפון. שמרתי אותם היטב. ברוך השם, הגענו לביתה של בתי. בירכתי בכל לב "לישב בסוכה", אכלתי ושבעתי, וחיפשתי רעיון מה לעשות כדי לגרום לנהג לעבור ברית מילה. החלטתי לקשר אותו עם ליובאוויטש. שם יודעים להתעסק עם יהודים שהגיעו מרוסיה, ויש להם נסיון בברית מילה בגיל מאוחר. יצרתי קשר עם חסיד חב"ד וביקשתי בכל לב שיראו לשכנע את הנהג לעבור ברית. "זה חייב לקרות", אמרתי לו, "הוא נכד של ה'קדושת לוי' מברדיטשוב".

בחב"ד עשו עבודה טובה. קירבו את הנהג, דיברו איתו, התעניינו בו, והוא מצידו עשה צעדים משמעותיים, התחיל לשמור מצוות, אבל לגבי ברית מילה היו צריכים לעבוד קשה כדי לשכנע אותו. לבסוף, אחרי קרוב לשנה, הוא הסכים להיכנס בבריתו של אברהם אבינו. בשלב הזה היה צריך לדאוג לחדר ניתוח בבית חולים, ובסופה של פרוצדורה התפנה יום אחד בשלהי חודש תשרי.

לפני יו"ט סוכות קיבלתי טלפון שאני מוזמן להיות הסנדק בברית של הנהג, הנכד של הקדושת לוי. "אתה בוודאי תהיה כאן, כמה ימים אחרי סוכות", אמרו לי שם מבית חב"ד. "חשבנו שכיון שבזכותך בכלל הגיע היהודי לברית, מן הראוי לכבד אותך". התכבדתי ושאלתי: "באיזה יום הברית?" "יומיים אחרי החג". "יומיים... זה בכ"ה בתשרי! יום ההילולא של בעל הקדושת לוי!"

מור דרברמדיקר נכנס בבריתו של אברהם אבינו בכ"ה בתשרי, והנה אחרי שנים שהיה נשוי ללא ילדים, התברך בבן באותה שנה. עין בעין ראינו איך זכותו של הסבא הקדוש חופפת על היהודי היקר הזה. הבן כבר נכנס לברית בהיותו בן שמונה ימים, ויקרא שמו בישראל לוי יצחק. (עלון 'השגחה פרטית')

"האתרוג רומז לצדיקים, הדס ולולב לבינוניים והערבה לאלו שאין בהם לא טעם ולא ריח" אומר הרה"ק ר' מנדלי מויטעבסק זיע"א בעל "פרי הארץ" יסוד מדהים: "ארבעת המינים אינם רק רומזים על ארבעה סוגי יהודים, אלא לכל אדם יש את ארבעת החלקים".

כל אחד ואחד יש לו ימים שהוא קם בבוקר כמו אתרוג, יש לו חשק ללמוד להתפלל, קם ברגל ימין. אבל עם הזמן כשהשמש שוקעת, שוקע גם האתרוג שלו, ומתגלה הלולב וההדס, הם מתחילים להתערבב אצלו, כשמגיע הערב, מתחיל להחשיך, הוא מתחיל לאבד את הסבלנות, מתעייף, כי הוא לא שתה מספיק, וכמובן לא אכל כדי שבעו... הבן אדם מאבד טעם וריח, מתחיל לדבר שטויות, לצעוק ולהתעצבן, נהיה ערבה ממש. אם אדם יראה יזהה שיש בו ביום אחד כל ארבעת השלבים האלה. (עלון 'דרך הבעל שם טוב')

'ברית כרותה לשפתיים':

הייתי השבוע במכירת חסד בבית שמש, מכירה של מוצרי לחם וחלב, פירות וירקות במחיר מוזל ביותר. כמו בכל שבוע נכנס לשם אחד מתושבי השכונה, העמיס עגלה גדולה בכל טוב וניגש למוכר. "כמה צריך לשלם?" הוא שאל. הסתכלתי עליו במבט מתפלא, והוא הסתכל עלי חזרה. "תכננת לתת לי פסק, הא?" הוא שאל אותי. "אהה!" עניתי. הוא סימן לי שהוא כבר מסיים עם החשבון, ואני הייתי מסוקרן ממש.

מאז אני מכיר את היהודי הזה, בכל פעם שהוא מסיים את הקנייה השבועית הגדולה במכירה הוא שואל את המוכר "כמה הנזק?". ככה הוא בחר להתבטא, אולי כי זה פשוט יותר מקורי וייחודי לשאול 'כמה הנזק' במקום 'כמה התשלום'.

בכל פעם כזאת, כשאני בשטח, אני לא יכול לשתוק ואני אומר לו: "למה תגיד ככה? זה לא נזק, זה רווח. אתה מביא אוכל לילדים שלך". אבל הוא צוחק. רווח או נזק, מה זה משנה? גם הפעם, בשעה שהוא סיים את החשבון, עמדתי הכן לדו שיח הקבוע. הוא ישאל 'כמה הנזק', ואני מיד אתקן אותו 'כמה הרווח'. אחרי ששילם הוא סיפר לי: "תמיד אחרי שחזרתי מהקנייה היה איזה נזק. חלב התפוצץ, ירקות התפזרו, שקית נקרעה, משהו נשכח. תמיד! תמיד היה נזק, עד שחשבתי שככה זה ואין מה לעשות. כשקונים קנייה גדולה משהו מוכרח להשתבש.

הדיבורים שלך כנראה השפיעו עלי, והחלטתי לשנות את השפה. בקנייה האחרונה שאלתי את המוכר 'כמה לשלם?' והנה, באותה פעם לא היה שום נזק! הכל הגיע הביתה בשלמות, כל השקיות, כל הפירות והירקות, דבר לא נעדר! נפעמתי ממש. לא דיברתי על נזק ופשוט לא היה! מאז אני שואל 'כמה לשלם' ובאמת הכל מגיע הביתה שלם."

זה היה שיעור מוסר בשבילי. חז"ל אמרו 'ברית כרותה לשפתיים'. ראיתי זאת כאן בחוש. בואו נשמור על הפה שלנו ונקפיד להתבטא באופן חיובי. לדבר טוב, לאחל ולברך במילים טובות, ולהשיג הרבה רווחים על הדרך. (עלון 'השגחה פרטית')

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, לירון אמיר וענבל בני פנינה, הילה בת אסתר, גיא בן זוהר, חנוטל בת ויקטוריה, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל.
לזרע בר קיימא: מוריה בת אורנה.
הצלחה ופרנסה טובה: לשגיא בן מרים, מורן בת רותי, אלכסי בן אירנה, לירון בן פנינה, קורל בת סיגל.

לרפואה שלמה זכות דברי התורה בעלון יעמדו:

בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, אפרת בת מוזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לזרע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.

לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה

מאוצרות הפרשה

אל אמונה ואין עול צדיק וישר הוא (לבד)

למלך אחד היו שנים בני. הגדול היה רשע, והשני צדיק ובעל מעשים טובים, המלך לא רצה שהבן הגדול ימלך אחריו, אלא העדיף שהבן הקטן יהיה היורש שלו. לכן חיפש תרוץ איך לתת את המלוכה לבן השני דוקא. באחד הימים ערך המלך אספה גדולה של שרים והזמין אליה גם את שני הבנים, "אני חפץ למנות את היורש שימלוך אחרי לאחרי מותי", אמר המלך לבניו לעיני כל השרים. "המוכשר מביניכם, הוא יהיה יורש העצר. עכשיו אציג לפניכם שאלה קשה בחשבון, וגם אמר לכם מראש את הפתרון. עליכם לגלות באיזו דרך מגיעים אל הפתרון הזה, מי שיצליח לגלות זאת – הוא ימלוך אחריו!"

שני הבנים שמעו את השאלה ואת פתרונה, ומיד החלו לחשב ולבדוק כיצד מגיעים אל הפתרון הזה. הבן הגדול והרשע התחיל לחשב, אבל היו לו טעויות, כי השאלה היתה קשה מאוד. הפתרון שלו יצא שונה לגמרי מזה שנתן המלך. מכיון שהבן הזה היה גאותן, היה בטוח שהפתרון שלו הוא הנכון ואביו המלך טועה. הוא אמר לאביו בגאווה: "היתה לך טעות. הפתרון שאמרת איננו נכון! הפתרון האמיתי הוא זה שאליז הגעתי עכשיו!" גם לבן השני היו טעויות בחישוב השאלה הקשה, והוא לא הצליח להגיע לפתרון שנתן האב. אבל הוא – שהיה עניו מאוד – היה בטוח שהוא זה שטעה, ולא אביו החכם והנבון, ולכן ניסה לפתור שוב ושוב עד שהגיע לתשובה הנכונה.

מסביר בעל ה"אמרי חיים" מויזניץ: הקדוש ברוך הוא, האבא שלנו תמיד צודק. הפתרון הנכון של כל מה שקורה בעולם הוא לפי איך שה' מנהל את העניינים. ה' אמת ותורתו אמת, ואין עוד מלבדו. אלא מה? לפעמים בני האדם אינם מבינים את החשבונות של ה'. אבל הטעות אינה של ה', חלילה וחס. מי שהחשבונות שלו אינם מתאימים למה שהקב"ה התכוון, סימן שלו עצמו יש טעות.

יש אנשים שהאמונה שלהם חלשה. הם חושבים שהם החכמים. כאשר משהו לא מסתדר להם בחיים וזה מרגיז אותם – הם מתחילים לשאול שאלות על החשבונות של ה'. עלינו לזכור תמיד שה' אמת ואין עוד מלבדו, ואם אנחנו לא מבינים משהו זה מפני שאנחנו לא מסוגלים להבין. הפתרון האמיתי נמצא רק ביד ה'! (משכן שילה)

סוכה - כי כך צונו ה'

ישנה קושיא עצומה, המצריכה עיון: אין מצוה בתורה, שעשו בה צרוף של כל כך הרבה קולות, כמו מצות סוכה. אדם יושב בסוכה, יש חור במחיצה, היא איננה סגורה – לא נורא, יש דין "לבוד". המחיצה נחשבת כאילו היא סתומה. הסכך הכשה מרוחק מהדפנות? – לא נורא, יש דין "דופן עקומה". הדופן כאילו מתעקמת והרידה מגיעה לסכך. הדופן נמוכה ולא מגיעה לסכך, חלק מהגובה נשאר פתוח? – לא נורא, אומרים "גוד אסיק", והדופן כאילו עולה למעלה. אין לסוכה ארבע דפנות, גם לא שלש, יש לה בסך הכל שתי דפנות ועוד דופן שלישית ברוחב טפח? – לא נורא, ישנה הלכה למשה מסיני שמספיק "שתים כהלכתן ושלישית אפילו טפח". הסכך מסוכך רק חמישים ואחד אחוים משטח הסוכה, כאשר בחלק משעות היום יש בה שמש,

ואדם יושב תחת השמש? – לא נורא, מכיון שסוף כל סוף, בשעה מסוימת, כשחמה בראש כל אדם, "צלתה מרובה מחמתה" – הסוכה כשרה. נראה, על פניו, שקיבצו והביאו את כל הקולות האפשריות אל מצוה אחת... ולא זו בלבד, אלא שאפשר לעשות את הדפנות של הסוכה מכל דבר, גם מרהיטים שראו ימים יפים יותר, ועתה הם בדרכם לאשפה, מדיקטים שבורים ואפילו מקרטונים, ולסוכך ניתן בפסלת גרן ויקב, והרי לך סוכה למהדרין... מכל אלו אדם בונה את הסוכה, והם מקבלים קדושה עליונה, אסור להשתמש בהם כמו קרבן! והנה, באותו חג עצמו, כשמגיעים למצות ארבעת המינים, פתאום מחמירים בחומרות ע"ג חומרות. מחפשים בזוכית מגדלת אם אין נקודה זעירה שחורה על האתרוג. נקודה קטנה שכזו – יכולה לפסול את האתרוג. לא שמענו על שום פרי, מפרות ההדר, שמישהו מסתכל על העוקץ שלו... בלאו הכי אין מישהו שאוכל את העוקץ של התפוח... זה לא מענין אף אחד עם העוקץ נמצא או לא, רק באתרוג, אם נפל לו העוקץ – האתרוג פסול. ושוב נוטלים את הזוכית מגדלת להתבונן על חודו של הלולב, אם אין שם פתיחה זעירה, או שחלילה, נקטם קצה העלה במשהו זעיר, שלא ניתן לראותו בעין רגילה בלי להשתמש בהגדלה. מתבוננים, ושבים ומתבוננים, מודדים, ושבים ומודדים, אם שלשת העלים של ההדס, יוצאים בדיוק בקן אחד, "חוט המקיף", ואם הם לא יוצאים מאותו קן – ההדס פסול. מה קורה כאן? באותו חג עצמו אנחנו מתנהגים בהנהגות שונות שהן לכאורה תרתי דסתרי. מקילים מאוד במצוה אחת, ומחמירים מאוד במצוה השנייה, וישראל, עם קדושים, מוכנים להשקיע דמים מרובים ולקנות ארבעה מינים מהודרים, עם כל החומרות. מה ההבדל בין שתי המצוות הנוהגות באותו חג? מדוע במצות סוכה, מקילים, ובמצות ארבעת המינים, מחמירים? שמעתי על כך תרוץ נפלא: אם יגידו לבן אדם: "לך תגור במדבר. תסתדר שם בתוך איזהו אהל" – הוא לבטח ישלול את הרעיון. בשכלו הוא מבין שלא שייך להסתדר במדבר בלי תנאי מגורים הולמים. המדבר הוא מקום מסוכן, יש בו נחשים, ושאר מיני פורעניות. הוא לבטח יאמר, על פי הבנתו ושכלו: "כדי לגור במדבר צריך מינימום של בית, סגור ומוגן, ולא אהל רעוע!". סוד מצות סוכה הוא: שים את שכלך בצד! הקב"ה בעל הבית, והוא יגן עליך גם אם תדור באהל רעוע, בן שתי דפנות ושלישית אפילו טפח. גם באהל כזה תסתדר! אתה תראה שתסתדר גם במה שנראה לך לפי השכל שלך שלא תוכל להסתדר בו. גם אם הפרוץ מרובה, גם אם אין דפנות, גם כשאתה חשוף לאויר – ה' צלך, ושומר עליך בצל כנפיו הנאמנות.

כשמגיעים למצות ארבעת המינים, ושכל האדם לא מבין מה האסון הגדול אם יש על קליפת האתרוג נקודה שחורה, ושכלו גם לא מבין את מי זה מענין אם נפל לאתרוג העוקץ, או מה זה משנה אם שלושת העלים של ההדס לא יוצאים ממש מאותו חוט המקיף – גם כאן אומרים לאדם: שים את שכלך בצד! תעשה את מה שהקב"ה אומר לך לעשות, בין אם השכל מבין, ובין אם אין הוא מבין! שומה על אדם לעשות את המצוות, כי כך צוה הקב"ה! אדם מקיים את המצוה במסירות ובדיקנות, ואת השכל שלו הוא שם בצד! (רבי נואל אלקריף, דורש טוב)

אתרוג מהודר, אבל פסול...

במשך שנים רבות היה רבי בן ציון פלמן זצ"ל נוסע לנוח בימי בין הזמנים (שבחודש אב) במושב "בית מאיר" הסמוך לירושלים. בקצה המושב התגורר אדם שגידל בחצר ביתו אתרוגים, והיה רבנו טורח בכל שנה והולך לביתו לחפש אם יש שם אתרוג יפה ומהודר. והנה אתרוג מרמז על הלב, וכשם שמדקדקים אחר אתרוג מהודר, כך ראוי וצריך להדר אף שלבו של אדם, יהיה נאה ומהודר בעבודת ה', בבין אדם למקום ובבין אדם לחברו. פעמים רבות, כשנשאל על כשרותו ורמת הידורו של אתרוג, לאחר שהשיב, היה אומר: "אבל לא לשכוח את העיקר - לקנות ולהשיג לב מהודר!". מעשה מופלא סיפר רבי משה קפלן שליט"א, שזכה ללמוד בחברותא עם הרב זצ"ל רבות בשנים: שנה אחת, באחד מימי חודש אלול, לאחר שסיימו ללמוד, אמר לי רבנו כי יש לו בעבורי אתרוג יפה מאוד ומושלם בתכלית השלמות, אשר לא נראה כמותו שנים רבות. "אבל", הוסיף רבנו, "כיון שהוא כל כך מהודר, איני רוצה להביא את האתרוג לכולל, בכדי שאחרים לא יראו את זה ויקנאו, אלא בוא לביתי ואתן לך את האתרוג". ממשיך רבי משה ומספר: הגעתי לביתו של הרב, הרב הוציא מהקופסה אתרוג עטוף בפשתן, ובדחילו ורחימו פתח את הקופסה. הבטתי באתרוג והתפעלתי; כזה אתרוג באמת לא ראיתי מעודי... אבל, חשבתי בלבי, כזה אתרוג יפה - לא יתכן שיש לרב שני אתרוגים כאלו!, בוודאי רבנו מביא לי את האתרוג המהודר הזה, ולעצמו הוא מסתפק באתרוג פחות יפה ופחות מהודר... פניתי לרבנו ושאלתי איזה אתרוג יש לו, ורבנו עונה: לא, את האתרוג הזה ייחדתי בשבילך, אני מסודר כבר עם אתרוג אחר. הבנתי כי האתרוג הזה הוא יותר מהודר ויפה, וניסיתי להתנגד ולסרב, אבל רבנו היה החלטי בדעתו שהאתרוג הזה יהיה לי, ונתנו לי. והנה לפתע פונה אליי רבנו ולוחש באוזניי: "ר' משה, אל תברך על האתרוג הזה בסוכות". נבהלתי והתפלאתי; הרי על כזה אתרוג ודאי שראוי לברך בחג!. אך רבנו המשיך: "הוא מורכב!". נדהמתי; האתרוג מורכב?! א"כ מדוע הרב הביאו לי? ורבנו משיב ואומר: "רציתי ללמד אותך שלפעמים אדם נראה מבחוץ הדור ונאה, אבל בפנים הוא מורכב!" האדם יראה לעיניים ונראה לו שהאדם הזה שמתנהג כך הוא שלם בתכלית השלמות, אבל ה' יראה ללבב ואם הלב מורכב - אינו שווה כלום. "רחמנא ליבא בעי", עיקר הדגש בעבודת ה' הוא שהלב יהיה שלם, כמו שכתוב "ומצאתו את לבבו נאמן לפניך", אל תביט אל מראהו, אל תתפעל מחיצוניותו, העיקר תקפיד על הפנימיות, להיות מרוצה לפני השי"ת! (שלמים מציון).

פינת ההלכה

מי ישן בסוכה, האבא חולה קורונה, או הבנים שאינם חולים

שאלה: האבא חולה קורונה והוא מרגיש טוב, אלא שצריך להיות בכידור, ויש להם רק סוכה אחת, מי ידחה מפני מי, האם כל המשפחה יאכלו בבית, ורק האבא יאכל בסוכה, כי הוא עיקר הבית. או שמא כל המשפחה יאכלו בסוכה, והאבא יאכל בבית, כי הוא חולה ובגללו אי אפשר לאכול בסוכה. והנה לגבי אכילה יש מקום לומר, שיתחלקו והאבא יאכל במהירות את הסעודה, ולאחר מכן יאכלו שאר בני המשפחה את האכילה. אלא שהשאלה היא בעיקר לגבי השינה, שיש לו כמה בחורים, שרוצים לישון בסוכה, האם האבא קודם, או שהבנים כיון שהם רבים, הם קודמים?

תשובה: והנה כתב במשנ"ב (סי' תרמ"א ס"ק כ"ד) מי שאין לו מקום לסוכה צריך להמציא לו מקום, ואולי בענינו אם זה קודם סוכות, צריך לטרוח קודם סוכות, כדי לעשות שתי סוכות, או שישכור לו מקום שיוכל לעשות שם סוכה. והנה נחלקו האחרונים אם צריך להוציא חומש ממונו כדי לבנות סוכה. ובפמ"ג (סי' תרמ"א ס"ק טו) נוטה לומר שאע"פ שזו מצות עשה חמורה שביטולה הוא בקום ועשה, בכל זאת יתכן שאפילו חומש נכסיו אינו צריך לבזבז, דתשבו כעין תדורו, וכל מה שעושה בדירה עושה בסוכה, עיין שם.

כמו כן אין אדם חייב לנסוע לעיר אחרת ולעזוב את ביתו כדי לקיים מצות סוכה, כמו שתושבי אנגליה אינם חייבים לעזוב את ביתם כדי לקיים מצות סוכה, למרות שיש שם גשם זמן רב. אבל אם זה כרוך רק בטרחה, בוודאי שחייב לטרוח בזה. ובעיקר הנידון מי קודם האבא או הבנים, מסתבר שהאבא קודם, אף שהם רבים, והוא יחיד, מכל מקום הסוכה היא שלו, וחייך קודמים, ועל דרך משל, אם הם שלשה שהולכים במדבר, ויש לו מים שיספיק או לו, או לשנים אחרים, כי הוא צריך לשתות הרבה כדי להנצל, גם בזה אומרים חייך קודמים, גם לטובת רבים, והוא הדין האב לגבי בניו, כיון שזה ביתו הוא קודם. (הגר"י זילברשטיין שליט"א, קובץ ווי העמודים)

הלך עם לולבו בשבת

שאלה: מעשה באחד שיצא עם לולבו בידו בשבת חוה"מ, שכנו הזכירו ששבת היום ולא נוטלים לולב, האם מותר לחזור הביתה עם לולבו או חייב להפילו מיד?

תשובה: לולב הדסים וערבות הם מוקצה מחמת גופו (רמ"א סי' תרנ"ח ב', משנ"ב סק"ג), אבל אתרוג מותר לטלטלו בשבת שראוי להריח (רמ"א שם ומשנ"ב סק"כ). ויש סוברים שגם האתרוג מוקצה מחמת חסרון כיס היות שאנו רגילים להקפיד ולא לטלטלו לצורך ריח (הליכות שלמה בשם הגרש"ז אויערבך זצ"ל, וספר שלמי יהודה בשם הגר"ש אלישיב זצ"ל). אולם בנד"ד כיון שכבר לקח את הלולב והאתרוג בידים, מותר להמשיך איתם ולהחזירם למקומם בביתו. (שעה"צ סי' תרנ"ד סק"ג בשם פמ"ג, ובכוזרי יעקב. ויש להעיר שמשמע מדברי המשנ"ב סי' ש"ח סק"י"ג בשם אחרונים שבמוקצה מחמת גופו לא מתירים להמשיך לטלטלו וע"ע משנ"ב סי' של"ט סק"י"ט לענין טלטול נרות, ובסי' תק"ו סק"כ"ט, לענין הפרשת חלה ועודה בידו, עיי"ש). (הגר"א דינר שליט"א, גליון מים חיים)

חידה שבועית

מיהו האדם המריא האוכל לכתחילה חוץ לסוכה?

תשובה על חידה פרי"ש: חג הסוכות (ל"א י). תשובה לחידה: ערכם של בגדי הלבן שהיה לובש הכהן הגדול ביום הכיפורים עמד על 3000 דינרי זהב. שם הווכח: נתנאל וינתן לב נ"י

מזל טוב

מרכז העיר: משפחת יצחק יעקב לוי להולדת הבת

גני הדר: משפחות לויליכט - גולדשטיין להולדת הבת הנכדה הנינה משפחת הר אבן-קנון להכנס הבן הנכד לעול תורה ומצוות משפחת ולס לאירוסים הבן

פתרונות לחידות והודעות לשמחות ניתן לשלוח עד יום שני בפקס: 037608833 או למייל a7608833@gmail.com

פתח תקוה. קצב של עיר. לב של מושבה

מגזר רמי גרינברג, ראש העיר

היחידה לחינוך חרדי ותרבות מורשת ישראל

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

המאמר

שבת אורה

סוכות וזאת הברכה

אזהרה המורה! העלון מיועד אך
ורק לרציניים שיוצאים את
השיבות התפילה, ובשעת התפילה
לא גועינים בעלון ובשאר דברים.
עלילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

כך היה אומר רבי יהודה צדקה זצ"ל: לעתיד לבוא כשיבוא משיח צדקנו, יחלק "תעודת אזרחות" לבני העם היהודי, ומי יהיה זכאי לקבל אותה? רק מי שקיים מצוות סוכה כהלכתה! כמו שכתוב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. וכמו שפירשו פסוק זה בוודו הקדוש (פרשת אמור), שהישיבה בסוכה מוכיחה עליו, שהגו "משרש וגזע קדוש של ישראל" (האת ליהודה)

ה"חתם סופר" ראה קשר הדוק בין ההקפדה על התייחסות האדם לכל דבר שבקדושה לבין יראת שמים הטבועה בו. ומעשה שבאו שני בחורים להתקבל לישיבתו המפורסמת של ה"חתם סופר", אחד מהבחורים היה ידוע כעילוי מבריק בשכלו ואילו השני היה בחור מצוין אך לא הגיע לדרגתו של חברו. הבחורים הגיעו מיד לאחר חג הסוכות על מנת להתקבל לזמן החורף. ה"חתם סופר" בחן את שניהם, ולתדהמת כולם קיבל דווקא את הבחור הפחות מעולה בחוכמתו. הדבר, כאמור, עורר את פליאתם של כמה מהבחורים שהכירו היטב את מעלת הבחור שנדחה, ולכן הם נכנסו לשאול את ה"חתם סופר" כדי להבין למה קיבל אחד ודחה את השני. התברר כי בשעה שהגיעו הבחורים לשערי הישיבה עמד ה"חתם סופר" והשקיף מהחלון. והנה ראה שבהגיעם לערימת סכך של אחת הסוכות שזה עתה הורדה, דרך הבחור העילוי על הסכך ופילס לו דרך, ואילו חברו הקיף את הסכך מבלי לדרוך עליו. "זה היה בשבילי הכל", סיים ה"חתם סופר" לספר לתלמידיו, "בחור שדורך על סכך קדוש מי יודע על מה הוא עתיד לדרוך בעתיד?" אמרו חז"ל: תלמיד חכם שאין בו דרך ארץ נבלה טובה ממנו. ואכן לימים נשמע בעיר שאותו בחור יצא לתרבות רעה, ונתן דוגמא אישית רעה לבריות וחילל שם שמים ברבים. (אור פני חיים)

על רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל מספר תלמידו: כאהבתו את התורה כן אהב את מצוותיה בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, אבל אך למותר להגיד ולתאר זהירותו וזריזותו בקיום המצוות ושמתו הגדולה בעת שקיים ועשה אותן בשלמות. ונקח לדוגמא מצות סוכה, אשר כמעט לא מש ממנה ולא חדל לישון בה גם בלילות הקרים מאד, ובבכי ודמעות יצא ממנה מפני הגשם, ובכל עת צאתו מהסוכה היה מביט כה וכה אם אין רואה ונשק את דופניו, כפי שהתבוננו מקורביו שהיו רואים ואינם נראים במעשהו זה. (תולדות יצחק)

הרב מטרנפול רבי דוד מנחם באב"ד זצ"ל בעל 'חבצלת השרון', מוכר היה כאדם גדול בתורה וגדול בצדקותו, דקדק וטרח בכל מצוה ומצוה בהידור רב. בכל שנה ושנה בחג הסוכות, ירד הרב ממעונו שבקומה השלישית אל הסוכה בחצר הבית, ובמשך החג ראו אותו עולה ויורד חליפות, מתוך שמחה והתלהבות יתירה. מבין באי ביתו היו גם שני עורכי דין שבאו אליו בעניני בוורות, הדבר נגע לליבם, קשה היה להם לראות את הרב זצ"ל כשהוא טורח בעלותו לביתו וברדתו מהקומה השלישית לסוכה. הם הזמינו בעלי מקצוע אלו פתחו פתח בתקרה של חדרו המשמש לתורה ותפילה, והסוכה בביתו עמדה על תילה. אך לתדהמתם של העושים, תחת שימשח ויהנה על שחסכו ממנו טרחה ושלטול בקור וברוח, שמעו אותו דואג ומצטער על כך שבנוחיות הזו ניטל ממנו הטעם והמתקנות של "צא מדידת קבע ושב בדירת ארע"י. (המשגיח דקמניץ)

סיפר רבי חיים ברים זצ"ל, כיצד ראה את קיום המציאות שכתב החינוך ש"בטבע ארבעת המינים משמחים לב רואיהם". וסיפר "ראיתי אצל רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל, שבחג הסוכות היה מעמיד גלוי את הלולב האגוד בהדסים וערבות בתוך כלי עם מים, וכך עמדו בפנית חדרו כמלך בגדוד, כולו אומר יופי ולא כיסוה, כשבכל רגע ורגע משעות החג ככל יום מימי החג לא שבעה עין מראות, וכן עשה עם האתרוג שהיה לו אתרוג תימני גדול ומהודר, נקי מכל עלה ומכל רבב, והחזיקו פתוח בתוך כלי מגולה, וכל היואה אומר "ברקאי" וכל זאת להרבות השמחה בלב, ממצות ה' ברה מאירת עינים, כדברי החינוך האמורים". (ומן שמחתנו)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

סוכות

למען ידעו דתתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל שני יסודות מציינו במצות סוכה 'דירת ארע' אשר באה לרמוז על ביטול העולם הזה והנאותיו ו"סוכת שלום" אשר ענני הכבוד באו בזכותו של אהרן הכהן (תענית ט). שהיה אוהב שלום ורווף שלום. ולכאורה מה ענין מרת השלום לביטול העולם הזה והנאותיו. ברם, לכשמתבוננים בדבר, נמצאנו למדים שהשלום ו"ביטול היש" אכן קשורים ותלויים זה בזה. לא תיתכן מציאות של שלום אלא רק ע"י ביטול היש הגשמי, היינו בראיה ברורה ומחלטת שאין כל ערך לשאיפות הגשמיות והחומריות אלא רק לשאיפות הרוחניות. כל עוד שואפים בני האדם למטרות גשמיות ואנוכיות לא יתכן שיהא שלום ביניהם, כי כל אחד רוצה את שיש לחברו, וכל מה שיש לחברו ממעט את רשותו הוא. ומכאן ועד לקנאה, תחרות, מריבה ומחלוקת - קצרה הדרך. לעומת זאת, כשהשאיפה המאחדת את כולם היא למטרות רוחניות אמיתיות, ממילא אין הגבלות, ואין אחד מיצר לחברו, הכל נוחים זה לזה ושמחים זה בזה תמיד. (שלי אורות בשם רבי אליהו א. דסלר זצ"ל)

כותב רבי יעקב ניימן זצ"ל: כבוד מורי ורבי, רבי משה רוזנשטיין זצ"ל, משיגה ישיבת לומז'ה היה אומר: רגילים לומר טעם למה קוראים בסוכות "קוהלת" מפני שהיא זמן שמחתנו ומפחדים שלא ישמחו יותר מראי לכן קוראים קוהלת כדי להזהיב את העולם הזה וממילא ימעט בשמחה, והוא אמר בדיוק להיפך מפני שמצוה להיות שמח מאד וכל זמן שאדם קשור להבלי עולם הזה אי אפשר להיות שמח כראוי כי תמיד הוא מקנא בחבירו והתאוה והכבוד אוכלות את לב האדם ומפילות עליו עצבות, לכן קוראים את קהלת ומתבוננים אין שכל העולם הזה הם הבל הבלים ולא כדאי לרדוף אחריהם, אז הוא יכול לקיים בשלימות המצוה של "שמחת". שמחה אמיתית. (דרכי מסר)

וזאת הברכה

ולא קם נביא עוד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה. כתב הרמב"ם "כל אדם ואדם ראוי לו להיות צדיק כמשה רבינו" (הל' תשובה פ"ה). והדבר תמוה, האמנם כל אדם פשוט מישראל יכול להגיע עד כדי צדקותו הנשגבה של משה רבינו, ארון הנביאים, מקבל התורה מסיני, עליו הכתוב אומר "ולא קם נביא עוד בישראל כמשה". אלא, מבאר רבי אלחנן וסרמן הי"ד מצינו שנקרא משה "עבד ה'". וכתב הרד"ק בביאור המעלה הזו של "עבד", "מי ששם כל כוחו וכוונתו וכל השנחותיו בשם יתברך, ואף בהתעסקו בעניני העולם מתכוין לעבודת הא-ל יתברך, הוא יקרא עבד ה'" (יהושע א, א). כזה היה משה רבינו, שכל כוחותיו וחושיו היו קודש לה' לבדו. וזו גם המידה הנדרשת אפוא מכל אחד מישראל, שיקדיש כל סגולותיו המוקנות לו משמים לעבודת ה' בלבד, כמדרגתו של משה רבינו. אלא שאינו דומה לכתו של משה לכתו של אדם פשוט. סגולותיו הנדירות של משה רבינו, אכן לא יגיע איש אפילו באלפי שנות עבודה ויגיעה. לזה נתכוין הרמב"ם באמרו שכל אדם יכול להיות צדיק כמשה רבנו, והיינו, שכל אדם לפי ערכו, ולפי כוחותיו שלו, יכול להיות עבד ה', ולראות עצמו ככלי חפץ ביד ה', כמו משה לפי כוחותיו הוא. דברים אלו נשא רבי אלחנן בהספרו על רבו החפץ חיים. ועוד העלה אז: מצינו במשה רבינו שבני ישראל בכו עליו שלשים יום תמימים, כמו שנאמר "ויבכו בני ישראל את משה בערבות מואב שלשים יום". אלא שלא נזכר כלל מה הספידוהו ומה אמרו בשבחו, במשך כל אותם ימים של בכי. ברם האמת היא, שהתורה אומרת בשני מילים, את החספד הגדול ביותר שניתן לומר על אדם, "וימת שם משה - עבד ה'". כי כיון שהיה עבד ה', ומה שקנה עבד קנה ארון, אס"כ מה ניתן לשבחו במעלה זו או אחרת, הרי הכל הוא של הארון. רק כיון שהואיל להיות "עבד ה'", הרי כבר יש בו הכל. וכך המליץ ובי אלחנן על רבו: מי שאכן הואיל להגיע למדרגה כזו, שכל מעשיו ומחשבותיו משועבדים היו לצרכי שמים בלבד, הוא רבינו החפץ חיים. אפילו כשהיה טובל את קולמוסו כדי לחתום על קבלת תרומה לישיבה, היה אומר "הנני עושה זאת לשם שמים". עליו ראוי לומר שהיו מעשיו מעין מעשיו של משה רבינו. (פנינים משולחן נבוא)

סיפור מההפטרה

למען תשמר לעשות פכל הכתוב בו כי אז תצליח את דרכך ואז תשכיל: המגיד מישרים רבי שבתאי יודלביץ זצ"ל, סיפר באחת הדרשות: שבשכנותו התגורר יהודי חרדי למחצה, שהיתה לו בת תלמידת ביה"ס ביתי יעקב. ומכיון שהיתה מוכשרת במקצועות חול כמו מתמטיקה וכו', העדיף האב לשלוח את בתו לתיכון "הרתי", ששם הרמה המקצועית היתה גבוהה מסמינר בית-יעקב. אכן נודע הדיבר לר' שבתאי זצ"ל, ופנה אליו בתחנונים. אנא! אם טובת בתך אתה דורש, אל תעז להכניסה למוסד זה שההשקפה של התלמידות שונה לחלוטין מהשקפתך. השיב האב: רבי! מכיר אני את בתי היטב, ויודע אני שהיא בעלת אופי חזק. ומסוגלת היא לעמוד בפני כל הזרמים שינסו לשוטפה. ואכן לא שת ליבו לתחנוניו של הרב. לאחר כ-4 שנים, ביום ה' ארבעה עשר בניסן, שהוא ערב פסח, מצלצל הטלפון בבית הרב ועל הקו, לא פחות ולא יותר אביה של אותה נערה. והפעם הוא נשמע "קצת אחרת". ובקול ענות חלושה פונה אל הרב שוב בשאלה: ר' שבתאי! עזור לי! נתון אני במבוכה גדולה וקול אנחה גדולה יוצאת מגרונו. בתי התקשרה אלי היום בבקר והודיעה לי: אני באה הביתה ללילה הסדר, אבל יחד עם אורח חשוב מאד. קצין בריטי גוי. שיראה פעם כיצד נערך סדר אצל היהודים, אולי ירצה להתגייר. [אציין, כי היה זה בתקופת מלחמת השחרור תש"ח שהסתובבו בחוצות ירושלים חיילים בריטים רבים]. הא, ר' שבתאי! איך יוצאים מזה? איך יוצאים מהבעיה הזאת? השבתי לו בסיפור קטן שהיה. [סיפר ר' שבתאי]. באחת העיירות שבפולין, מאן דהו שהיה סוחר, איבר את פרנסתו וכל מאמציו למצוא איזה עסק קטן עלה בתווה. וכשראה שכלו כל הקיצין והרעב מציק בבית, מחשבת יאוש עלתה במוחו. ואמר בליבו: בעצם מה הרע בזה להיות גנב? והחל לתכנן מעשיו הבאים. אלך בלילות בסתר אל דירות הגויים, ואקבץ שלל רב. ברם לבו נוקפו ופחד החל לכרסם בו. ומה יהיה אם המשטרה תתפוס אותו? חשב וחשב ולפתע הבויק במוחו רעיון. אלך לגנוב אצל הרבנים שבקיר ובמקרה הכי גרוע אם יתפסני הרב, אבקש ממנו שלא יעשה חילול ה' וודאי לא ימסור אותי למשטרה, כי הרבנים רחמנים הם. אך דא עקא! בכל הלילות הנרות דולקים בבתיהם עד השחר, היינו שהרבנים לא הולכים לישון. אז מה עושים? ושוב עלה לו רעיון במוחו. אלך לגנוב בליל שבת אחר חצות הלילה, שאז וודאי גם הרב הולך לישון. והרי "שינה בשבת תענוג". חשב ועשה מעשה. ולכשהגיע סמוך לביתו של המרא דאתרא [רב העיר] הביט לכל עבר ולא מצא גישה נכונה וזלת דרך הארובה של האח. ומכיון שבלייל שבת התגורר וודאי לא דולק, אם כן אכנס דרכו. מה עשה? הפשיט כל בגדיו לבל יתלכלכו מפיה הארובה, וערום כביים היוולדו טיפס אל ראש הארובה, חדר דרך הפתח הצר והחליק היישר למטה לבטן התגורר. והרב, באותה העת ישב ולמד בספרי האר"י הקדוש את תורת תקון הגלגולים אשר בין השאר נאמר שהגלגול לפעמים מופיע ערום ומפויח כולו, מפיה התגוררים שבניהנום. ומכיון, שהרב טרם התנסה בנושא, ורק בראשית דרכו היה, לא ציפה שישלח לו ה' גלגול לתיקון. אך יצא הנגב מהתגור כאשר הבחין שהרב עז לחלוטין ונמצא ממש למולו. ובבהלה פרץ בזעקה ספונטנית: איך יוצאים מכאן? הרב שחשב להגיע שמויבר בגלגול שהיה נראה בדיוק כפי שמתארו האר"י ז"ל בספרו, נתקף בבהלה וזעק לעברו איך נכנסת לכאן? ושניהם כאחד צועקים זה לעבר זה. והבנת ר' יהודי? אתה בא אלי כעת לאחר ארבע שנים לשאול איך יוצאים מהפרשיה המכאיבה, שלבתך יש חבר קצין גוי. ואני שואל איך נכנסת למצב הזה? והרי הזהרתני! אל תכנס למקום זה. ומדוע לא שמעת בקולי? והרי ידעת היטב שההשקפה השלילית מחלחלת כארס, לאט לאט עד שהנפש מתרגלת לזה, כי היא למדה לפתח נוגדנים! (נאות דשא)

ועל הכל...

"פרפראות"

בעיירה לומז'ה, היה בית-כנסת מרכזי מפואר. לקהילה אול הכסף בטרם כלות הבניה, ידעו יהודי לומז'ה כי בית-כנסת זקוק לרצפה. מאידך, היתה זו שאלה של סדר עדיפויות. כשהכסף נדרש כל-כך למטרות צדקה אחרות, דחו מפעם לפעם את יצירת הרצפה. ולכן התפלל הציבור בבית-כנסת ללא ריצוף. מידי ערב שבת מפוז היה השמש חול צהבהב על הקרקע לכבוד שבת. פעם ביקר בבית-הכנסת מגיד מסויים וייסר את הקהל: לבי לבי ליהודי לומז'ה. חז"ל אומרים כי לכשיבוא המשיח, עתידין בתי כנסיות שבחוץ לארץ להיקבע בארץ ישראל (מגילה כט ע"א), ואז יינשאו ארבעת הקירות ותקרתו של בית-כנסת זה למרום ויועברו לירושלים, בעוד כולכם נשארים פה, יען שאין כאן רצפה עליה ניתן יהיה לשאת אתכם! ואז הגיע המגיד והזכיר לקהל את יחס הכבוד הראוי לבית-תפילה. ושוב, היתה זו הדחיפה מצד המגיד אשר עם שהיא מעוררת חיובים או דמעות, דירבנה את הקהל למאמץ נוסף. בפרוס ראש השנה שלאחר-מכן אכן נוצקה רצפה חדשה. (עיירתי מכתוב)

"ענין של טעם"

טעם למנהג שבשמחת תורה מגביהים את הספר תורה אחר הקריאה, שתופסים העמודים ומהפכים שיהא הכתב לכיוון העם והיריעה החלקה כלפי פניו, כדי שיראו כולם שכאן סיום התורה וכאן פתיחת התורה, להורות שסיימו וכן התחילו. כי לפני שנתפשט הדפוס בעולם, לא היה לכל אחד חומש לפניו בעת הקריאה, רק מה ששמע מן הקורא, ועל כן נהגו להראות לעיני כל העם סיום והתחלת הספר דרך חיבה. ובזמננו לא חוששים לזה לעשות כן רק מי שהוא בעל גבורה שהוא בטוח בכוחו שיש לאל ידו לעשות כן בלי מכשול.. (ילקוט דוד)

"מפי כתבם"

מהי העבודה של סוכות? סוכות מתחלק לשני חלקים - שבעה ימים ושמני עצרת. נביא משל פשוט לבעל תשובה. אין לתאר את היופי של בעל תשובה. אדם התגורר בסביבה חילונית והיה שקוע שם במ"ש שערי הטומאה - אידגונים העוסקים בקירוב רחוקים לוקחים אנשים כמוהו למלון למשך שבוע למסגרת שנקראת "סמינר". במשך השבוע האדם נהיה בעל תשובה. הוא רוצה, באמת ובכנות, להתחיל ללמוד תורה ולשמור מצוות. הדבר הראשון שצריך לומר לאדם כזה הוא: "הצעד הראשון שאתה צריך לעשות הוא, לעבור לשכונה אחרת. אם תחזור לחברים הישנים שלך, למצב הישן, זה לא ילך. אתה חייב לשנות את מקום מגוריך". והנמשל: ה' כאילו אומר לנו: "עברתם את ראש השנה ויום כיפור. זה היה כמו 'סמינר'. עכשיו תשנו את מקום המגורים שלכם, תעברו לסוכה. אם תמשיכו להתגורר עם החברים הישנים, זה לא ילך. אתם מוכרחים שיהיו לכם חברים חדשים". ומי הם "החברים החדשים"? אברהם, יצחק, יעקב, משה, אהרן, יוסף ודוד. הקב"ה כאילו אומר לנו: "אלו החברים שלכם! אם אתם רוצים להמשיך בעבודה הרוחנית, תשנו את מקום מגוריכם ותמצאו לעצמכם סביבה חדשה, אחרת זה לא יצליח. כי במקום המגורים הנוכחי שלכם אתם תפגשו בחברים הישנים, והם עלולים להתלוץ עליכם ולומר: 'דאו את פלוני ואלמוני שנכנס בהם פתאום מין רוח של 'צדקות'". (רבי שמשון פניקס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שאלה: איך יתכן שיכולים לעלות לתורה שלושה כוהנים בזה אחר זה?
תשובה: בשמחת תורה: אחד לחתן תורה. ואחד לחתן בראשית ואחד למפטיר, כיון שכל אחד עולה בספר תורה אחר. (ספר החידושים)

מפתגמי אור יתא

פתגמים, נצנוצי מחשבה, ורעיונות בדרכה של תורה

גדול כח התפילה אפילו לשנות הטבע (רבינו בחיי)

החכם יודע ערך נפשו, ולא יאבדנה בדברי הבל. (כתר חוכמה)

ישנם דברים הרבה, שבתחילה יש לנסותם ואחרי כן יראה אם ראויים הם לעשותם. (חזון נחום)

שבת יט' תשרי התשפ"ב

הדלקת נרות	צאת השבת	ר"ת
18:18	19:07	19:17
18:15	19:05	19:14
18:16	19:06	19:16
18:17	19:07	19:16

כל הזכויות שמורות

המאור שבתורה

מעט מן האור דומה הרבה מן החושך

יצא לאור להעמקת התורה ועמלה
עורך: יעל דהאן נ" 050-4194600

לע"נ: מר"א עטר חיים בן שמחה ז"ל לרפואת והצלחת: שמחה בת נעימה תחי'

אם יש דבר שאינו כשורה בחיצוניותו של האדם הרי זה שיש ליקוי בפנימיותו.

לאישה אחת היו בעיות קשות עם הבת שלה. בסופו של דבר בתה עברה ללמוד בחו"ל. לאחר כמה חודשים של ניתוק חשבה האמא לבקר את הבת שלה בהפתעה. היא הגיעה אל הרב **מרדכי אליהו** זצ"ל כדי לקבל את ברכת הדרך, והרב אמר לה: "אין צורך שתיסעי, ולה יהיה שמחה טוב לבב". האישה התפלאה ושאלה: "מה, לא לנסוע?" הרב נענע לשלילה בראשו. היא לא הבינה, אך הקשיבה ולא נסעה.

נעבור חצי שנה באה האישה שנית לקבל ברכה לנסיעה והרב ברח אותה לנסיעה טובה. כאשר האימא הגיעה לחו"ל היא דיברה עם היועצת החינוכית של ביתה, וסיפרה לה בדרך אגב שחשבה לבקר אותה לפני חצי שנה אך הדבר לא עלה בידה. אמרה לה היועצת: "אוי לא! טוב **מאד שלא הגעת** לפני חצי שנה. בתך עוד לא הייתה מוכנה לכך נפשית, זה היה מוזיק, וזה הדבר הכי נכון שלא הגעת!"

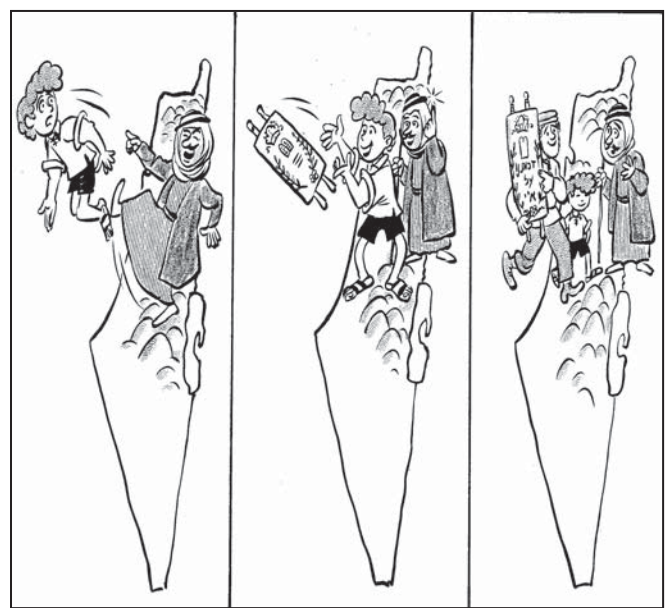
בעניין יחסיו של הרב **משה לוי** זצ"ל עם הרב **עובדיה יוסף** זצ"ל. מעניין לציין כי למרות אהבתו של הרב לוי לרב יוסף, הוא לא נשא לו פנים, וכשמצא לנכון לחלוק עליו בהכרעתו ההלכתית לא נמנע מלעשות זאת. מעניין עוד יותר לראות את תגובתו של הרב יוסף לכך: כשסיים לכתוב את ספרו, 'תפילה למשה' חלק ב', הוא הלך לבקש הסכמה מהרב יוסף, ואמר לו כי הוא מבקש הסכמה דווקא **על התשובות שבהן פסק שלא כדעתו**.

הרב יוסף חיך ואמר: "יפה עשית", והוסיף: "יקומו עליך ויתנגדו כפי שעשו לי כשהייתי אברך צעיר, שפסק לפעמים שלא כמו ה'בן איש חי', והירפוני וגידפוני... אל תשמע להם ואל תהסס! תמשיך להוציא ספרים, וה' יהיה עמך". מאידך גיסא, כשחשב הרב לוי שהצדק עם הרב יוסף, נחלץ להגנת מי שראה בו גדול הדור. מסיבה זו כתב את הקונטרס 'דבר השמיטה', כדי להגן על שיטת הרב יוסף המצדדת בקיומו של היתר המכירה בימינו. הרב יוסף מצדו מזכיר בדבריו את קונטרסו זה של הרב לוי, הצעיר ממנו בכ-40 שנה. בדומה לרב יוסף, גם לרב לוי היה חשוב שיהודים ספרדיים **ישמרו על מנהג אבותיהם**.

מי שריבוי הצומות מוזק לו כמו בדורותינו אלה, אסור לו להרבות בתעניות, אלא כפי אשר ישער בנפשו שבוודאי לא יזיק לו כלל. ומה תקנתו?

לפדות את התענית בצדקה כדברי הכתוב "וחטאך בצדקה פרוק."

לע"נ רחל רשל בת קלרה אלבז

אל תנסה לראות את העולם דרך עיניו של אחר - הוא עלול להיות עיוור

בעודו נער, הגיע הגאון רבי **רפאל ברוך טולידאנו** זצוק"ל ל**סעודת מצוה** ונמנע מלאכול. ידידיו לחצו עליו מאוד שיגלה להם מדוע אינו אוכל, עד שנאלץ לספר להם, שהוא **שרוי בתענית**.

שאלו אותו לפרש התענית, ואמר להם: "הייתי בבית הדין ושמעתי כיצד התווכח אדם אחד עם אבי. הוכחתי את האיש **וגעתי בו**, אבל אבא מחה בעדי והצטער על שהעלכתי את האיש. עתה אני צם כדי לכפר על שגרמתי לאבא צער..."

אדם שמתאונן על מצבו הגשמי אין בכוחו להיות משפיע בישיבה

סיפרו תלמידים שלא ידעו עד היכן מגעת מצות כיבוד אב ואם, עד שראו את זהירותו המופלגת של רבנו **בן ציון אבא שאול** זצ"ל. בכבוד אביו. כשהיה אביו יוצא ובא בביתו או בבית הכנסת, היה קם לפניו מלוא קומתו, ולא ישב עד שנשתלק מן העין. ועל אף שהיה רבנו שקוע ומרוכז בתפילתו, עקב אחר כל תזוזה של אביו על מנת להדרו בקימה בכל פעם שקם ממקומו, גם כשהיו היציאות תכופות זו לזו! העיד רבנו בפני בנו שליט"א על **גודל זהירותו בכבוד אימו**: "מעולם לא ביקשה ממני דבר שאעשה עבודה, כל מה שהבנתי שזהו רצונה מיד הייתי עושה!"

גם בתקופת מלחמת השחרור נזהר רבנו להגיע בכל ערב שבת לבית הוריו ברח' שמואל הנביא שהיה סמוך ממש לגבול הירדני, חרף הסכנה שבדבר, לקיים דבר הארי ז"ל לנשק ידי אמו בליל שבת, ושוב חזר רגלי לבית חותנו בשכונת קטמון הרחוקה.

עקרונות לפתרון

רבי טוביה ישב פעם בביתו ולמד תורה. עברה קבוצת ילדים, והקימה רעש. זה הפריע לרבי טוביה. הוא ניגש לחלון, ואמר לילדים: "**רוצו מהר לבית-הכנסת**, יש שם מפלצת ואיזו מפלצת! יש לה חמש רגלים, שלוש עיניים וזקן כמו לתיש, אלא שצבעו ירוק". מיהרו הילדים לבית-הכנסת כדי לחזות בפלא, ורבי טוביה חזר לתלמודו. לא עבר זמן רב ושוב שמע רעש. הוא ניגש שוב לחלון וראה כמה **יהודים רצים**. "לאן אתם רצים?" - שאל. "לבית-הכנסת - ענו היהודים - "האם לא שמעת? יש שם מפלצת, יצור עם חמש רגלים, שלוש עיניים וזקן כמו לתיש, אבל בצבע ירוק!"

צחק רבי טוביה וחזר ללמוד. אך לאחר רגעים מספר, שמע מבחוץ קולות של המון אנשים. מבעד לחלון ראה אנשים, נשים וילדים וכולם מהרהים. "מה קרה?" - שאל אותם. "מה השאלה, האם אינך יודע? בדיוק לפני בית הכנסת, עומדת מפלצת, יש לה חמש רגלים, שלוש עיניים וזקן-תיש שצבעו ירוק". בתוך המון האנשים שמיהרו לבית-הכנסת ראה רבי טוביה **את רב העיר**. ריבונו של עולם, קרא, אם גם הרב בכבודו ובעצמו הולך איתם הרי שגם אני מחוייב ללכת. סגר את ספרו, תפס את מעילו ורץ עם כל הקהל לבית-הכנסת.

לפעמים כשחוזרים על שקר **פעמים רבות** חושבים שזו היא האמת (העורך)

לא דיי בלכונן היטב - צריך גם לדעת מתי ללחוץ על ההדק

בתניא מבואר שנשמחו של כל יהודי, יהיה מי שיהיה, באה "ממות העליון, שהוא חכמה עילאה כביכול, כמשל הבן הנמשך ממות האב".

בעת **התוערות חסידית** אמר על כך אחד מגדולי החסידים, כשהוא ממרר בבכי: "חכמה עילאה" בתוך שק של בשר ועצמות, עם דם רותח...

אנחנו עומדים עתה בזמן של 'עקבתא דמשיחא'. עקב צריך לדעת שהוא עקב. איזה קשר יש בין עקב לחכמה?

העיקר העבודה בפועל ממש.

הרבנית זקס ע"ה סיפרה מעשים על **החפץ חיים** זצ"ל, שבזמן שהיתה נערה בת כשתים עשרה - שלוש עשרה, הח"ח ביקש ממנה שתגיה ספרים, וכיוון שרצתה ללכת לחברתה אמרה להח"ח: "עכשיו אני רוצה ללכת וכשאחזור אני מוכנה להגיה אפילו מאה ספרים.

כשחזרה **מצאה על השולחן מאה ספרים** מוכנים להגיה, אמר לה הח"ח: "אדם צריך לשמור הדיבור שאומר, וכיוון שאמרת מאה את צריכה לקיים דבריך.

ועוד ספרה שבסוף ימיו שהיה הח"ח כבר זקן וחולה, הבחורים היו שומרים עליו. פעם ראה שהלכו ושאל היכן הם, והשיבו שהלכו להתפלל מנחה, אמר הח"ח: "משאירים זקן וחולה והחפשים מצוות?"

התורה היא מציאות הרבה יותר גבוהה ורחבה מכל הבריאה של שמים וארץ.

למזן שחר טל ילדותו של רבי **מאיר מפרימישלאן** זצ"ל, עת שקד על דלתי תורה בפודוויץ, לא חדל לעמול ולהתעלות בקנייני התורה, עד אשר היה לגאון מופלא בכל מכמניה, הן בתורת הנגלה והן בתורת הנסתר. אמנם, כדרכם של רבים מצדיקי הדורות בימי קדם, וכממשיך נאמן בנתיבות אבותיו הקדושים, אשר צעדו לאורו של מרן, אור שבעת הימים, **הבעל שם טוב הקדוש** זצ"ל, לא גילה רבי מאיר את גאונותו לרבים, לא בנגלה ולא בנסתר. אמנם, לעיתים מסוימות, כאשר השעה היתה צריכה לכך, ניבעו סדקים בפרגוד ההסתר, ואור גדול של גאונות בכל מקצועות התורה, הנגלים והנסתרים, בקע וגילה על טיבו ומהותו של הגאון החוסה בצל פרגוד ההסתר והענווה. גם מתוך דברי תורתו המתוקים מדבש, אשר היו לכאורה "שוים לכל נפש", ניתן היה להבחין, מלבד בעומק ה"נסתר" הצפון בין השיטין, גם **בעצם החריפות והבקיאות** ב"נגלה" הטמונות בהם. השניות הגאונית והיד החזקה בכל מקצועות התורה ניכרות היטב, גם כאשר מדובר במילי דאגנתא ובמילי דחסידותא.

קריאה שקרא ר' **טרפון** על עצמו, ומשמעה שיצטרך למכור את חמורו כדי לפצות בעל פרה, שפסק לו רבי טרפון בטעות, שהיא טרפה. מעשה היה בפרה שניטל רחמה, ופסק ר' טרפון, שהיא טרפה. בעקבות פסיקתו, עשה הבעלים מעשה והאכילה לכלבים. לאחר מכן בא המעשה לפני חכמים שביבנה, והם התירו את הבהמה, וקבעו שאינה טרפה.

כשעמד ר' טרפון על טעותו, אמר על עצמו: "הלכה חמורך, טרפון!", כלומר, עכשיו אני **צריך למכור את חמורי**, ולקנות לבעל הפרה פרה במקום זו שהטרפתי.

שיעור ההשתדלות המותר אינו שווה בכל אדם ואדם

משולחן גבוה

דברי תורה מפי ראש מוסדות "אור החיים" הגאון הרב **ראובן אלבו שליט"א**

"ולקחתם לכם", לכם היינו את עצמכם, קחו את עצמכם לידיים, בתקופה זו שעדיין אין לכם הרבה עוונות (בין שנמחקו ביום הכיפורים, וכדרכת חז"ל "ביום הראשון" - ראשון הוא לכם לחשבון עוונות), תתעלו מהחומריות והגשמיות, ותגבהו עוד ועוד ברוחניות.

ועוד רמו הכתוב **"ולקחתם לכם"** - תקחו את עצמכם, למי? לכם! כל תכלית התורה והמצוות היא לטובתכם ולהנאתכם, וכדאיתא במדרש (משלי טז, יא) אמר הקב"ה וכי מה הנאה יש לי מהם (בשמירת המצוות)? ולא נתתי זאת אלא לכם לטובתכם (ופעין מה שנאמר במשברם אבינו לך לך מארעך, להאנתך ולטובתך).

ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה (ישעיה יב, ג), מלבד המים הגשמיים שהיו שואבים במקדש ממעיני השילוח ומביאים אותם בעלזחיות של זהב וכסף לניסוך על גבי המזבח, זוכים אנו לשאוב בימים אלו ממיימה של תורה, אין מים אל תורה (בב"ק פב ע"א), כל יהודי ויהודי הוא זהב טהור ששואבים בו מים - תורה, בכדי לנסך על גבי המזבח, מזבחו של ה' יתברך.

בוה"ק מובא שיש הבדל בין אדם שאחרים מנקים אותו לבין אדם שהוא מנקה את עצמו. וממשיך זאת הוזהר לתרנגולת שמתעפרת בעפר, אם תכניס אותה לאמבטיה ותרחץ אותה עם שמפו וסבון ותסרק אותה מה יהיה ממנה? **פצע** ותבונה ומפה טויה (ישעיה א, ז), ואילו כשהתרנגולת מנערת את עצמה לבד מיד רואים אותה לבנה כשלג. וזהו שרמזו הכתוב **"ולקחתם לכם"**, כל אדם יקה את עצמו בידיים, ולא יחכה שיבואו אחרים ויטהרו אותו, **"לפני ה' תטהרו"** (ויקרא טז, ל), תטהר את עצמך, ואז לא תרגיש שום כאב. התנערי מנעך קומי... **לקשי בגדי תפארתך ירושלים** עיר הקדש הבגדים של עם ישראל הם המצוות והתורה, החגים והשבת, הם הבגדים שלנו והם מתאימים לכל יהודי ויהודי.

יהי רצון שנזכה לשאוב מהחג הקדוש, קדושה וטהרה לכל השנה כולה, ונראה בקרוב בישועת ישראל השלימה, אמן.

שבת שלום ומבורך לכל בית ישראל

למה אחרים מקבלים את העלון ראשונים ואתה לא?!

בואו והצטרפו לרשימת תפוצה

hamaor.net@gmail.com

לפועל ניתנה משימה, לצבוע את פס ההפרדה בין שני הנתיבים באוטוסטרדה. ביום הראשון צבע הפועל שמונה קילומטרים, ביום השני - ארבעה קילומטרים, וביום השלישי - רק שני קילומטרים. "מדוע התפוקה שלך הולכת ופוחתת?" שאל מנהל העבודה. "אין מה לעשות", ענה הפועל, "ככל שאני מתקדם, עלי ללכת מרחק רב יותר **אל פחית הצבע**."

סיפר בחור, אשר חש על בשרו, כי באמירה שיצאה מפי הצדיק רבנו **מרדכי שרעבי** זצ"ל, ניצל מבעיות... בצעירותי הייתי מבוקש ע"י שלטונות. יראתי עד מות מהמפגש עמם **ונסתתי מעיניהם**. מתוך שידעתי שמד כשאתפס על ידם ישלכוני לכלא... באחד הימים נקלעתי לביתו של הרב שרעבי ובקשתיהו, שיאציל לי ברכה, הצדיק ענני "פסיר ועטיר" ובכך שלחני לשלום. מודה אני בגילוי לב, שלא פעם אחת ולא פעמים נזדמנתי למקום אחד עם השלטונות, **והם כמו לא ראוני**... ואני הלכתי חופשי לנפשי. מצב זה נמשך כארבע שנים כל זמן שהצדיק היה **חי בינינו**.

אולם, בשנת תשד"ם, אשר בה נתבקש רבנו ליישיבה של מעלה, ופנה הודה, **פנה ויזה, פנה הדרך**. בדיוק אז עברתי דירה, ולדאבון ליבי גילו השלטונות את כתובתי החדשה והוסגרת...!

לעילוי נשמת: ניסים בן רימה, שרה בת חורשדי, דינה בת ורבי, יוסף דהאן בן שמחה, ליאור בן אילנה, ששון בן טיפחה, שמחה בת לולו, יחיאל בן לוליה, פנחס חיים אוחנה בן חנינה, נעימה בת עזיזה, כרמלה בת סעידה, סעידה מול בת יעקב, מלכה בת שרה. פנחס בן פנחס, ינאל בן מלכה, דוד זכריה אלבו, הרב אלעזר בן שמחה, יחזקאל בן שמחה, רפאל בן קלרה, הרב יעקב יוסף בן מרגלית, אלכסנדר בן זוהרה, אלעזר בן רגינה, אפרים אליהו בן מרים, שלום בן אורה מרז, הרב יורם אבגיל, הרב יהודה יאיר, ישראל בן שמחה סגל, שמואל בן ברק, רחל רשל בת קלרה, חכם יהודה בן חנה פתיא, שלמה בן דונה, **מרן הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה**

דניאל בא לפסיכיאטר, שואל אותו הפסיכיאטר: דניאל, אפשר לקרוא לך בקיצור דני? דניאל: אפשר **לקרוא לך בקיצור פסיכי?**

חולה נכנס לרופא עם מקל על הראש הרופא: מה זה? החולה: **זה מקל לי על הכאב**

גברת, אני מוכרח לראות את הדוקטור. שתיית רעל מסוכן. "מצטערת", משכה המזכירה בכתפיה, "אני יכולה לקבוע לך תור רק לעוד שישה שבועות." "לעוד שישה שבועות? אני עלול למות עד אז!" "אין דבר. את התור **אפשר יהיה תמיד לבטל**."

להצלחת ורפואת הדסה צביה בת אביגיל זיווג והצלחה רפאל ארז בן הדסה צביה זיווג הגון אבישלום בן אורה

סז רבי חיים קנייבסקי שליט"א בלילה **שהחזו"א** זצ"ל נפטר: "התעוררתי באמצע הלילה והיה נדמה לי שכבר בוקר וחשבתי ללכת כבר לבית הכנסת להתפלל, והעירו לי בבית - להיכן אתה הולך? **הרי עדין לא בוקר**. חזרתי לישון, ואח"כ נתברר לי שבזמן שנתעוררתי זה היה בזמן שהחזו"א נפטר."

המקל והתרמיל מוכנים לעת הצורך מספרים על הרב **שמועלקע זניקלשבורג** זצ"ל, בזמן כהונתו ברכנות היו תלויים תמיד מקל ותרמיל על הקיר שבבית הדין שלו. וכששאלו אותו פעם הפרנסים: "רבי ומה ראית על כך?" ענה להם: "דעו לכם, "ראשי הקהל" שאין אצלי משוא פנים, לא אטה משפט ולא אכיר פני איש, יהיה אשר יהיה, יקוב הדין את ההר. ואם אחד מכם לא יהיה מרוצה, הרני תמיד **מוכן ומוזמן להסתלק מן הרבנות**, לקחת את מקלי ותרמילי ולנדוד ולילך באשר אלך, אפילו אם אצטרך חס ושלום לחזור על פתחי נדיבים."

בס"ד עלון מס' 520 24.9.2021 - יז' תשרי תשפ"ב

זו השבעה לה' צדיקים וביאורו

שבת זול המועד סוכות

לתגובות הערות: שיא 064-6868199

זמני ת"א:

פְּנִיטת הַשָּׁבֶת: 18:14

יְצִיאת הַשָּׁבֶת: 19:09

ר"ת: 19:45

לקבלת העלון במייל-

שלחו הודעה ל:

sagif_@walla.co.il

מסופר על הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע, שפעם פגש את השטן בין כסה לעשור כשהוא עצב, שאלו לעצבות זו מה היא עושה, ויאמר השטן, שהנה הוא רואה ספינה מלאה אתרוגים המפליגה ממדינה למדינה, ועליהם הולכים בני ישראל לברך בחג הסוכות, והלא אמרו (סוכה לח.) שנענועי ארבעת המינים המה 'גירא בעינא דשטנא' [חיצים בעינו של השטן], לא עברו ימים מועטים ושוב פגש הרה"ק מבארדיטשוב את השטן, אך הפעם היה שמח וטוב לב, וסיפר להרה"ק מבארדיטשוב שפעל פעולות שונות ונתנו לו זכות בשמים להטביע את הספינה, וממילא לא יוכלו בני ישראל ליטול את הארבעה מינים, בחול המועד סוכות פגש הרה"ק מבארדיטשוב את השטן בפעם השלישית, ובפעם הזאת היו שוב פניו נפולות, תמה הרבי ושאלו על כך, שהרי מילאו את משאלתו והטביע את הספינה, וא"כ מה לו כי ילין עכשיו, השיב השטן ואמר 'אכן הצלחתי במזימתי ורוב האתרוגים לא הגיעו למחוז חפצם, אך בדרך לא דרך הצליחו כמה סוחרים להעביר אתרוגים בודדים מהכא להתם, ובני ישראל עם קודש הוזילו ממיטב כספם ושילמו סכומי כסף עצומים כדי לזכות במצוה זו, והשתוקקות ורצון אלו גדולים וחשובים יותר מכל עיקר המצוה גופא, ועל כן הנני עצב ומתחרט על שגרמתי להטביע את הספינה, כי טוב היה לי שיהיו אתרוגים מהודרים בריוח, וממילא תמטע השתוקקותם'...

פעם דיבר הרה"ק מסאטמאר זי"ע, בענין ה'סדר' באמירת 'שלום עליכם' בשבת חול המועד סוכות (לנוהגים לאומרו), האם מקדימים 'אזמין לסעודתא' - להזמין את האושפיזין, או מקדימים 'שלום עליכם' למלאכי השרת תחילה, והעיר אחד הנוכחים, שמצד הסברא נראה שצריך להקדים שלום עליכם, שהרי 'שלום עליכם' תדיר יותר שאומרים אותה בכל שבת ושבת 'תדיר ושאינו תדיר קודם', נענה הרה"ק, לא כן, כי אינו דומה אמירת 'שלום עליכם' של שבת אחת לחברתה, שהרי ביאת המלאכים בליל שב"ק תלויה בהכנת האדם בששת ימי המעשה, שכפי גודל עבודתו כך באים אליו מלאכי עליון חשובים ונעלים יותר, ולכן לא שייך לומר דאמירת שלום עליכם בשבת תדירה טפי, כי הכל תלוי לפי הענין ובכל שבת ושבת היא מציאות חדשה. ולענין גוף השאלה הכריע, דעדיף לומר 'אזמין לסעודתא' תחילה, כי בזה מזמינים את האבות לישוב עמנו בסוכה, ואילו בשבת מזמינים את המלאכים, וידוע שמעלת הצדיקים המהפכים את החומר לצורה גדולה יותר ממעלת המלאכים שאין להם חומר וגוף כלל, לכן מצד הדין צריך להקדימם לפני המלאכים. (באר הפרשה)

מעשה בבני קהילה אחת שהיה ישובם במקום רחוק ונידח שבאחת השנים לא נמצא שם אתרוג לקראת חג הסוכות, יום אחד נקלע למחוזם סוחר שבידו היה אתרוג והסכים למכרו להם בסכום גבוה מאד. נאספו ראשי הקהילה ושלחו שלוחים החליטו לחזור על פתחי אנשי העיר כדי שכל אחד יתן יותר מכפי יכולתו למען יוכלו לקנות אתרוג בשותפות, ואכן, כל בני העיירה קיבלו את פניהם בסבר פנים יפות ונתנו בשמחה יותר מכוחם ויכולתם, אך בין התושבים היה קמצן אחד שחשב לעצמו, דממה-נפשך אינו צריך לתרום מהונו למען קניית האתרוג, כי אם לא ירכשו בסוף את האתרוג מחמת מחסור בכסף, הלא אונס רחמנא פטריה ומה יש בידם לעשות, ואם בסוף יצליחו הגבאים לאסוף כסף מאחרים וירכשו את האתרוג, מה טוב ומה נעים, ויזכה אף הוא ליטול את האתרוג חינם אין כסף, וא"כ למה לו להוציא מכספו ורכושו כדי להשתתף בקנייתו, ואכן כך עשה, וכאשר הגיעו גבאי העיר סירב לתת להם תרומתו, ואף אחר ריבוי הבקשות והתחנונים לא הסכים בשום אופן להזיל מכספו למען מצוה רבה זו.

לאחר מאמץ גדול מאד הצליחו ראשי הקהילה לקנות את האתרוג, והשמחה רבתה מאד אצל כל בני העיר, ביום הראשון של חג שחרית נעמד ראש הקהל בהתרגשות וארבעה מינים בידיו, בתחילה בירך המרא דאתרא על הלולב והאתרוג ברחימו ודחילו, ואח"כ עברו כל אנשי הקהילה לפניו לברך עליהם בהתלהבות עצומה, בין העומדים היה גם אותו קמצן שרצה גם הוא לנענע את הארבעה מינים, אולם כאשר הבחין בו ראש הקהל, הודיע לו שלא יתן לו לקיים את המצוה, למען ישמעו ויראו שהפורש מן הציבור לא יוכל לבוא בסוף ולקצור הפירות חינם אין כסף, ויהי כשמוע כן הפציר בראש הקהל שיתן לו לקיים המצוה, אך תחנוניו ובקשותיו נפלו על אוזניים ערלות ואף אחר שהבטיח שבצאת החג ישלם סכום כסף גדול לקופת הקהל לא הסכים ראש הקהל בשום אופן לתת לו את האתרוג כדי לנענע בו.

למותר לציין שלבו של הקמצן התפלץ בקרבו, אך את הנעשה אין להשיב, וכיון שהוא השתוקק עד מאד לקיים מצות-עשה מן התורה כמצות היום, לכן כשיצא ראש הקהל מבית המדרש וארבעת המינים בידיו, פתח הקמצן ובירך בכוונה 'על נטילת לולב' והרים את ראש הקהל ונענע אותו לכל ארבע רוחות העולם, ובכך נרגעה רוחו שהרי סוף סוף נטל את ארבעת המינים כמצוות היום, באותה שעה פרצו כל הנוכחים בצחוק גדול בראותם את מעשיו, אך הוא לא התייחס כלל לאלו שלעגו לו כי היה שש ושמח על שזכה לקיים את המצוה.

עברו ימים ושנים ואותו קמצן נפטר ונסתלק לעולם שכולו טוב, משנעמד לפני בית דין של מעלה עשו עמו דין וחשבון ומצאו בו שהכף של העבירות מכריעה את הכף של הזכויות, וכמעט פסקו להוליכו לגיהנם, אך אז הופיע מלאך טוב והזכיר את נטילת הלולב שקיים באותה שנה, ובירר אם חישבו גם מצות נטילת לולב באותה שנה, משהשיבו לו הדיינים בחיוב, הוסיף הסניגור ושאל אם העלו גם את כובד משקלו של ראש הקהל על המשקל, תמהו הדיינים ושאלו מה ענין ראש הקהל להכא, דהא לא נצטוונו לנענע כי אם ד' מינים בלבד, אולם הסניגור המשיך לטעון דמכל מקום הרי כל מה שנענע את ראש הקהל היה בגלל שבער בקרבו לקיים המצוה, ולכן צריך להעלות את משקלו על כף המאזנים. ואכן קיבלו את טענתו בב"ד של מעלה, וזה מה שהכריע את הכף לזכות וניצל עי"ז מדינה של גיהנם. ועתה הבה נתבונן במעשה זה, הלא אם לא היה הלה משתוקק ומצפה בכל לבו לקיים המצוה, היה פוטר עצמו בטענת 'אונס רחמנא פטריה' ותו לא, ואף שמצד הדין כך הוא, אך אם היה מתברך בלבבו לומר כן היה עלול לרדת לבאר שחת רח"ל, ורק הרצון וההשתוקקות הם גרמו לו להרים את ראש הקהל ולנענעו, בבחינת אהבה המקלקלת את השורה, ועי"ז ניצל מדין קשה בגיהנום. (באר הפרשה)

מסופר שבימים שבין יוהכ"פ לסוכות ישב הגה"צ גאב"ד טעפליק זצ"ל במעונו אשר בירושלים עיה"ק, והשיב לשואליו דבר בכשרות ארבעת המינים, באחד הימים נודע לו על כמה משפחות עניות שאין להן מעות עבור צרכי החג, ומאז ביקש מכל מי שבא למעונו שיתן מנדבת לבו עבור העניים, בין הבאים היה איש אחד שהתנצל לפניו, שגם מצבו דחוק מאד, ועדיין לא השיג כסף כדי לקנות ארבעה מינים, ואיך יוכל לתת לאחרים כאשר אין לו כדי סיפוקו, והלא חייך קודמין, נענה הגה"צ מטעפליק ואמר אם מחסורך הוא רק 'ארבעת המינים' עדיין עליך לפזר מממונדך לעניים, כי ארבעת המינים תוכל ליטול משל אחרים במתנה על מנת להחזיר, אבל לאותה משפחה ענייה שלא יהיו דגים ובשר לחג, ובדחקם יזילו דמעה אחת מחמת מצבם הדל, אזי עלולה דמעה זו לעורר קטרוגים נוראים בשמי מרומים ח"ו, ויצטרכו להרבה רחמים וחסדים כדי להמתיק את הקטרוג...

ואכן, נאים הדברים למי שאמרם, כי בדידיה הוה עובדא, שביקש פעם ביום ראשון של סוכות מאחד המתפללים עמו שיתן לו את הארבעה מינים במתנה על מנת להחזיר כדי שיוכל לצאת בהם ידי חובתו. לאחר בירור הדבר נתברר, שבערב סוכות היה לו אתרוג מהודר ביותר, אך אז הגיע לאזנו קול יללה הבוקע ועולה מביתה של שכנתו הקרובה אליו, משדפק על דלת ביתם לשמוע מה קרה, נודע לו, שהילד הקטן הפיל בטעות את האתרוג של אביו חורגו, והאם ובנה חוששים מאד מתגובת האב שבודאי יתרגז עליו ויענישו עונש חמור, ויהי כשמוע הגה"צ מטעפליק את צרתה חזר לביתו ונטל את האתרוג שלו והושיטו להם, כשהוא מורה להם להודיע לאביהם, שהרב ביקר בביתם וראה את האתרוג שלו, וקבע שאינו ראוי לברכה, על כן מסר לו אתרוג אחר כדי שיוכל לצאת ידי חובתו למהדרין. ועל כגון זה נאמר 'אתרוג כנגד הלב', כי ביותר חפץ הקב"ה בלב טהור, ומידות טובות כאלו עולות עשרת מונים מנטילת לולב ואתרוג נקי ומהודר ללא כתמים.

סיפר לי בעל המעשה אשר היו לו צרות הרבה רח"ל, ונכנס להגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל ושפך בפניו ליבו, נענה לו הגרש"ז ואמר, כי מכיר הוא יהודי שהוצרך לעבור ניתוח ומני אז אינו שומע באוזן אחת, גם אלמן הוא ל"ע, ובנוסף לכך יש לו ג' ילדים שלא זכו לפרי בטן, ומכל מקום שרוי הוא תמיד בשמחה ובכל עת פניו שוחקות ומחייכות, אמר לו הלה שאינו מאמין שיתכן כדבר הזה, שוב חזר בפניו הגרש"ז על דבריו והלה עמד על שלו שאי אפשר שיהיה כן, עד שאמר לו הגרש"ז, יהודי זה עומד בפניך עתה מדבר עמך...

הרה"ק רבי אלעזר מנדל מלעלוב זי"ע פירש במה שנאמר (שם ב-ג) אָז יֹאמְרוּ בְּגוֹיִם הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ הַיְיִנוּ שְׂמֵחִים, שלעתיד לבוא כאשר יגאלו עם בני ישראל ויגדיל הקב"ה את חסדו עמם, יבואו הגוים וישאלו מדוע בְּגוֹיִם הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִם אֱלֹהֵי, וכי צדיקים גמורים היו בכל שנות הגלות, ומדוע יקבלו שכר רב כל כך, על זה יענו להם בני ישראל ויאמרו – הַגְדִּיל ה' לַעֲשׂוֹת עִמָּנוּ עַל כִּי הַיְיִנוּ שְׂמֵחִים, היינו על אף רוב הסבל והצרות הרבות שסבלנו בשנות הגלות לא משה השמחה מלבנו לעולם, ותמיד התחזקנו בבורא כל עולמים בשמחה של מצוה, ועל כן בדין הוא שניטול 'שכר טוב'.

הנה חג הסוכות הוא 'זמן שמחתנו', שבו ציוונו הבורא יתב"ש (דברים טו יד-טו) וְשִׂמְחָתָּ בַּחֲגֹךָ וּגְוֹ, וְהָיְתָ אִךְ שְׂמֵחִי. ומתאמרא בשם הרה"ק האמרי נועם' זי"ע לבאר הטעם שמצינו בתורה שמצות שמחה עדיפא מנטילת ד' מינים, שהשמחה נוהגת כל שבעה ואילו ולקחתם לכם אינו אלא ביום הראשון, שבא הכתוב ללמדנו שהקב"ה אוהב את השמחה וחפץ שיהיו בריותיו ל בשמחה על כן הגדיל המצוה יותר. (באר הפרשה)

דבר נפלא אמר אחד מצדיקי הדור שליט"א, כי לכאורה מן התימה הוא, כיצד הננו מרהיבים עוז בנפשנו לומר בפה מלא 'אזמין לסעודתי אושפיזין קדישין', וכי 'דרך ארץ' הוא להזמין את שבעת הרועים הקדושים לבוא להסב עמנו קרוצי חומר... אלא שהיות ובחג הסוכות אנו מקריבים שבעים פרים כנגד שבעים אומות העולם, וכדברי חז"ל הנודעים (במ"ד כא, כד), והרי אנו גומלים חסדים אף למי שאינם ראויים, על כן 'בדין' הוא שאף האושפיזין קדישין ירדו ממכון שבתם השמים לקדש את בני ישראל אף אם אינם ראויים...

ומעתה קל וחומר בן בנו של קל וחומר למי שגומל חסד ומיטיב לעמו בית ישראל שבוודאי שהאושפיזין קדישין יגילו וישמחו עמו, וכלשון ה' יסוד ושורש העבודה הנזכר למעלה שזה חלקם. וזה כלל גדול, שכל העושה חסד לאחרים הרי באמת עושה הוא טובה לעצמו הרבה יותר, ופעמים שזוכה לראות נפלאות ההשגחה בעליל ופעמים שאין נראה הדבר לעינינו, אך נאמנים עלינו דברי חז"ל שיותר ממה שבעל הבית עושה עם העני - העני עושה עם בעל הבית.

שמעו נא למעשה פלא שאירע בשלהי שנת תש"פ, מאברך חשוב צדיק בן עליה, הנודע בשערים במסירות נפשו להביא שמחת חג בבתי אלמנות, והוא שולח לביתם מתנות לקראת כל מועד, לשם סידור החבילות המיועדים לחלוקה בארבע כנפות הארץ עליו למצוא מקום רחב ידים, ששם יסדרו אותם באריזות נאות, ומשם נשלחים אל לכל עיר ועיר. והנה לקראת ראש השנה דהאי שתא ביקש מבעל 'אולם' שיואיל בטובו לנדב את האולם שברשותו, ואכן הלה ניאות והסכים לתיתו חינם אין כסף.

כאשר הגיעה המשאית שהיתה מלאה באותם החבילות ביקשו להכניסם אל תוככי האולם, אלא שמחמת השעה המאוחרת בלילה היה המקום סגור על מסגר ובריח, מה עשה הקב"ה עד שנתיישב האברך בדעתו האם להעיר את בעל האולם משנתו, עבר שם אחד מקרוביו שראה את הנעשה וסיבר את אזנו, אף אני תחת ידי מפתחות המקום, ופתח את הדלת לרווחה, והחלו לפרוק את 'הסחורה'. אדהכי והכי סייר 'בעל המפתח' באולם לראות שהכל כשורה, ומן השמים מצא שזרם החשמל של חדר ההקפאה נפל, ובאתה שעה היו מונחים בחדר ההקפאה מיני בשר לרוב, אשר שווים וערכם עולה קרוב לעשרים אלף שקל, ואילו לא היה מרגיש בזה הרי לא היו נכנסים לשם עד למחרת, והיה הבשר 'נפסל בלינה'... ומתקלקל בחום הכבד ששרר באותם הימים. וזכה בעל האולם לראות כיצד אותו החסד שעשה לאחרים - בנדבת 'האולם' חינם אין כסף, הועילה לו עצמו פי כמה וכמה - שלא ניזוק בממונו. (באר הפרשה)

זכות דברי התורה בעלון יעמדו:
בע"ה זיווג הגון: עוז בן מרים, אפרת בת מזל, נועה בת יעל, קרן בת רחל, עדן שירה בת גילה.
לורע בר קיימא: רווית רבקה בת אורלי, מוריה בת אורנה, מורן בת רותי.
לפרנסה טובה: שגיא בן מרים, מורן בת רותי, לירון בן פנינה.
לרפואה שלמה: מרים בת ציפורה, ציפורה בת מרים, אורלי בת מלכה, אייל בן שרה, שי בן רחל, יחזקאל בן אידה, רבקה בת מסעודה, אלכס בן רימה, יצחק יעקב בן יפה, אילן בן מסעודה, יוסי בן ציפורה, יוסף בן ציפורה, עזיזה בת שוליקה, שולה בת עזיזה.
לעילוי נשמת: ציפורה בת מורוור ז"ל, אביגיל בת מרים ז"ל, אהרון רפאל בן רבקה ז"ל, בנימין בן סולי ז"ל, חביב בן סולי ז"ל, בתיה בת סולי ז"ל, גבריאל בן מורוור ז"ל, מיכאל בן מורוור ז"ל, רחמים בן מורוור ז"ל, יחזקאל בן יהודית ז"ל, דבורה בת טובה ז"ל, ישראל בן חנה ז"ל, דבורה בת מרים ז"ל. ארז בן חיה ז"ל, יוסף מיכאלשולי בן רפאל ז"ל, חנה בת שמחה ז"ל, דוד אמנו בן מוולה ז"ל, משה בן שושנה ז"ל, שרה רוסיקו מנשרוב בת תמרה ז"ל, ז'קלין לוי בת מסעודה ז"ל, יוסף בעדאש בן נוארה ז"ל, ירושה בת רות ז"ל, זהרה ואסתר ושמחה ומכלוף בר חנינה למשפחת בן שבת ז"ל, אברהם בן חנה וזבולון הכהן ז"ל, אסתר בת מרים ז"ל, רות בת יוכבד ז"ל, אליעזר בן אסתר ז"ל.

ילדי החסד

ילדי ישראל עוסקים במצות חסד של אמת
לעלוי נשמות שלא זכו להניח אחריהם ילדים

גליון מספר 32
חג הסוכות תשפ"ב

דבריהם הם זכרונם

דבר תורה מגדולי ישראל שלא זכו לילדים,
ולומדי תורתם הרי הם כבניהם

שקשבונו קץ הגאולה רמזו כאן, שפאשר תפול כל כך עד הסוף, שלא
היה עוד מקום ליפול יותר, אז תהיה הגאולה של בעתה אחישנה
(ישעיה ס, כב), כמו שאמר הכתוב נפלה לא תוסיף קום בתולת
ישראל (עמוס ה, ב), אולם אנו רוצים את הגאולה של אחישנה, שלא
תהיה הגאולה בסוף הנפילה אלא בעודה נופלת, וזהו שמבקשים אנו
הרחמן הוא יקים לנו את סכת דוד הנופלת, דייקא.

[ערבי נחל]

הוי"ה אדני בגימטריא סוכה

ופרש עלינו סכת שלומך (תפלת ערבית)

איתא בתקוני זוהר הא אינון תמניא לקבל יאהודנה"י, דאיהו חושבון
סוכה"ה כ"ו ה"ס (הקדמת תקוני זוהר ב, ב), ולפי זה אומר הרה"ק
רבי רחמיאל ישראל יצחק זצ"ל מאלקסנדר שבלייל סכות מיד
מבקשים ופרש עלינו סכת שלומך שיתאחדו השמות הללו
וישפע לעם ישראל שלום ושלחה.

[ישמח ישראל]

ביום כיפור ובסכות מתקנים הבכיות בשמחה

מנהג ישראל לומר גלילי חג הסכות את הפיוטים מיום כיפור.

ואפשר לומר שהבכיות ביום הכפורים מתקנים את הבכיות שבאו
במשך כל השנה מצד הסטרא אחרא, ואלו השמחה בסכות מתקנים
את השמחה שבא מצד הסטרא אחרא, ולכן מזמין את הבכיות של
יום כפור בסכות שהוא זמן שמחה לרמז שגם הבכיות וגם השמחה
שניהם לתקוני אהו.

[ישמח ישראל]

תקומת סכת דוד תהיה בעודה נופלת בבחינת אחישנה

הרחמן הוא יקים לנו את סכת דוד הנופלת (ברכת המזון).

וצריך באור מדוע אומרים הנופלת בלשון הוה, דהיינו שנופלת
תמיד, ויש לפרש על פי מה שכתב רבינו חיים ויטאל ז"ע על
הכתוב כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו, קומה
עזרתה לנו ופדנו למען חסדך (תהלים מד, כו-ז).

זכות הרבים תלוי בך!

רבבות שעות תורה במסגרת לימוד ה'דף היומי' יזקפו לזכותך!
הורד אינך פוסט אפליקציה והוא גלוי ונא להצטרף לרשימתנו

DAF.TFILOT.ORG

רַב אַחָא - שַׁר הַבִּירָה

ספור היסטורי בהמשכים

[ארכיון המחנה החרדי]

פרק י"א

בתוככי הבירה

נשען על צדו כְּדֵי לְהַחֲלִיף כַּח. בִּינְתִים הַתְּבוּנוֹ בְּנוֹף אֲשֶׁר נִגְלָה לְעֵינָיו מְגוּבָה זֶה. הַכֹּל נִרְאָה לוֹ כְּמַדְבָּר שָׁמַם וּמְרַחֵק נִרְאָה גַם קִצְהוֹ שֶׁל חוֹף הַיָּם מִמְּנוֹ הַגִּיעַ.

לְאַחַר מִנוּחָה קִצְרָה, הִסְתַּוּבַּב רַב אַחָא וְהֵבִיט פְּנִימָה אֶל תוֹךְ הַבִּירָה. הַתְּבַרֵּר לוֹ, כִּי הַחֲלוֹן שֶׁבּוֹ הוּא יוֹשֵׁב הוּא חֲלוֹן שֶׁל חֶדֶר יֶשֶׁן וְעִזּוֹב אֲשֶׁר קִירוֹתָיו סְדוּקִים, קוֹרֵי עֶכְבִּישׁ מְכַסִּים אֶת תְּקֵרָתוֹ, וּבְפִנֵּת הַחֶדֶר יֶשֶׁן גְּרוּטָאוֹת שׁוֹנוֹת (חִפְצִים יְשָׁנִים וְשִׁבּוּרִים שֶׁיִּצְאוּ מִכֻּלָּל שְׁמוּשׁ) וְלִכְלוֹךְ רַב. הוּא קִפֵּץ פְּנִימָה אֶךְ לֹא הֵעִז לְגַעַת בְּעֶרְמַת הַגְּרוּטָאוֹת.

הוּא יֵצֵא מִן הַחֶדֶר דֶּרֶךְ הַפֶּתַח וְגִלָּה, כִּי הוּא הַגִּיעַ לְמִסְדָּרוֹן הַבְּנוּי בְּצוּרָה עֲגוּלָה, לְפִי צוּרַת הַבִּירָה. בְּכֹל הַקוּמָה הָעֲלִיוֹנָה הָיוּ חֶדְרִים דּוּמִים לְחֶדֶר שֶׁמִּמְּנוֹ הוּא נִכְנָס, וְחֲלוֹנוֹתֵיהֶם הִשְׁקִיפוּ אֶל הַנוֹף.

הוּא נִכְנָס לְחֶדֶר הַסְּמוּךְ שָׁם הִשְׁמֵשָׁה לֹא הִיָּתָה שִׁבּוּרָה, וְגִלָּה כִּי שְׁמֵשֶׁת הַחֲלוֹן הִיא שְׁמֵשָׁה מִיּוֹחֶדֶת. הוּא נִטַּל מִתּוֹךְ עֶרְמַת הַגְּרוּטָאוֹת, שְׁאֵרִית שֶׁל בְּגָד יֶשֶׁן וּבְלוּי, נָעַר אוֹתוֹ מִן הָאֲבָק

רַב אַחָא הַתְּבוּנוֹ בַּחֲבֵל הָעֵבֶה, וּבִדֵּק אֶת מִדַּת הַחֲזֵק שְׁלוֹ כְּדֵי לְדַעַת הָאֵם הוּא מְסֻגָּל לְשֵׁאת מְשַׁקֵּל אָדָם. לְאַחַר שֶׁכָּל הַקְּשָׁרִים נִרְאוּ לוֹ חֲזָקִים דַּיִם, הִצְמִיד רַב אַחָא אֶת שְׁנֵי חֲלָקֵי הַחֲבֵל שֶׁהִשְׁתַּלְּשַׁל מִשְׁנֵי הַחֲלוֹנוֹת, וְכִרְךְ אוֹתָם זֶה סָבִיב זֶה. לְיֵתֵר בְּטַחֲוֹן גִּלְגַּל רַב אַחָא אֶת אֶחָד הַסְּלָעִים שֶׁהָיוּ בְּקִרְבַּת מְקוֹם וְהִנִּיחוֹ עַל קִצְוֹת הַחֲבֵל כְּדֵי שֶׁהַחֲבֵל יִשָּׂאֵר מְתוּחַ.

עַתָּה הַחַל רַב אַחָא לְטַפֵּס לְאֵטוֹ בְּמַעֲלֵה הַבִּירָה כְּשֶׁהוּא נֹאחֵז בַּחֲבֵל הָעֵבֶה. בְּהִיּוֹתוֹ תְּלוּי בֵּין שָׁמַיִם וְאָרֶץ, דּוֹבְבוֹ שְׁפָתָיו תְּפִלָּה שֶׁיִּצְלִיחַ בְּמִשְׁמַתּוֹ וְיִגִּיעַ לְיַעֲדוֹ לֹלֵא כָּל תְּקֵלוֹת.

וְאִמְנָם תְּפַלְתּוֹ הַתְּקַבְּלָה בְּשָׁמַיִם, תוֹךְ דִּקּוֹת מִסְפָּר הַגִּיעַ רַב אַחָא לְמְרוֹמֵי הַבִּירָה. הוּא נֹאחֵז בַּחֲלוֹן בּוֹ הִיָּתָה פְּרָצָה, וּבְעֶזְרַת חֲרִבּוֹ הוּא נִפְּץ אֶת הַשְּׁמֵשָׁה לְגַמְרֵי כְּדֵי שֶׁיִּכָּל לְהִכָּנֵס דֶּרֶךְ הַחֲלוֹן.

רַב אַחָא הִתְיָשֵׁב עַל אֶדֶן הַחֲלוֹן כְּדֵי לָנוּחַ מְעַט מִהַמְאַמֵּץ הַקָּשָׁה שֶׁל הַטְּפוּס בַּחֲבֵל. הוּא נִשֵּׁם בְּכַבְדוֹת, יָדָיו כָּאֲבוֹ מִהָאֲחִיזָה בַּחֲבֵל וְהוּא

שליחי 'שומע תפילה' יעתירו עבורכם בכותל המערבי

40 יום רצופים

להעברת שמות חייגו כעת: 0722-81-85-82

אלפים
כרך
1181

השמש.

ובעזרתו הסיר את הלכלוך מן

בראותו כי האריה לא שכח אותו
וממשיך ללוותו ולהגן עליו.

התברר לו, כי השמש עשויה מזכוכית מגדלת,
זכוכית אשר דרכה אפשר לראות כל דבר בצורה
מגדלת מאד וברור יותר.

בתחילה התפלא רב אחא: לשם מה הושמה כאן
זכוכית מגדלת? אך מיד הבין את פשר הדבר.

"הלא בעבר שמש המקום כמבצר, זאת נודע לי
לפי צורת הבירה, שנבנתה ללא חלונות מלבד בקומה
העליונה. ועכשיו אני מבין מדוע יש צורך בזכוכית
מגדלת, פנראה החילים ששהו במבצר הזה היו רוצים
לדעת אם האויב מתקרב ולכן היו מביטים דרך החלונות
הגבוהים המשקיפים על פני הסביבה כלה ורואים
בצורה ברורה ומוגדלת את כל מי שהתקרב לשטח.

רב אחא שמח מאד: "זהו גלוי חשוב מאד", הרהר
בלבו, "גם אני זקוק לזכוכית מגדלת כדי לצפות למרחוק
וקד אולי אגלה בני אדם העוברים בשטח. אולי איזוהי
שירה תעבור כאן במסעה?"

הגלוי החשוב שמח אותו מאד, עד כי היה קשה לו
להפרד מהחלון ולהמשיך לסיר בבירה. הוא המשיך
לביט דרך החלון, בחן היטב את כל הנוף אשר נשקף
אליו בהגדלה רבה ולפתע... לפתע הבחין בנקודה כהה
ההולכת ומתקרבת במהירות.

"מי זה יכול להיות?" _ תמה רב אחא ולא גרע את
מבטו מאותה נקודה אשר הולכת וגדלה מרגע לרגע.
"אולי זהו שודד? אולי זהו בעל הבירה? אולי חית טרף?"

אך עד מהרה נעלם פחדו ונפתרה התעלומה. התברר
לו כי זהו האריה אשר חזר זה עתה ממסע טרף, כשהוא
שבע די צרכו.

"ידיד נאמן, הוא האריה", הרהר רב אחא בשמחה

"יתכן שהאריה אשר יגיע עוד מעט יתפלא לאן
נעלמת?" _ הרהר רב אחא בלבו והחליט לחכות פאן
עד שהאריה יגיע ולנופף לו מלמעלה כדי שידע היכן
הוא נמצא.

"אני ראיתי את האריה בצורה מגדלת דרך השמש
המיוחדת, אך למעשה הוא עדין רחוק ויקח עוד זמן רב
עד שהוא יגיע" _ חשב בלבו.

רב אחא המתין עוד זמן-מה עד שהאריה אכן הגיע.
ואז רמז לו כי הוא נמצא למעלה בבירה. האריה הקיף
את הבירה ונסה למצוא דרך להכנס, אך השער עדין היה
נעול.

"עלי לפתוח לו את השער", נזכר רב אחא ויצא מן
החדר כדי לחפש דרך המובילה לקומה הראשונה.

בקצה המסדרון המעגל הוא מצא מדרגות לוליניות
(מדרגות הבנויו בצורה עגולה סביב עמוד מרפזי)
המובילות לקומה השנייה.

בקומה זו היו חדרים נוספים, אך ללא חלונות בצד
החיצוני אלא רק בצד הפנימי לכוון אמצע הבירה.

גם מקומה זו היו מדרגות לוליניות ישנות וסדוקות
שהובילו לקומה הראשונה. רב אחא ירד דרכן במהירות,
הגיע לקומה הראשונה ויצא אל החצר כדי לפתוח את
השער.

הבריח הישן והחלוד אשר פנראה שנים רבו לא הוזז
ממקומו סרב לנוע, רק לאחר שרב אחא הכה בו בחזקה
על-ידי אבן, סוף-סוף נשמעה חריקה, הבריח הוסט
הצדה והשער נפתח לרוחה.

המשך בשבוע הבא בעזהשי"ת

לזכרון עולם בהיכל ה'

מתאחדים לכתיבת ספר תורה שכל כולו חסד של אמת!

קחו חלק בספר התורה ובחרו פסוק מיוחד לזכותכם ולזכות בני ביתכם, חייגו כעת: **0722-81-85-82**

לְעֻוֵי נְשָׁמָתָם

שְׁמוֹת הַנְּשָׁמוֹת שֶׁלֹּא זָכוּ לִילָדִים
שֶׁהֵאֲרִצִּיט שְׁלָהֶם חֵל בְּשָׁבוּעַ זֶה

י"ח תשרי - ר' מנחם ב"ר שלום
י"ח תשרי - מרת ברוריה אסתר מלכה ברכה
ב"ר חיים נחמן מרגליות
י"ח תשרי - ר' חיים חנוך ב"ר אברהם
י"ט תשרי - ר' דוד ב"ר שמואל צבי פלדמן
י"ט תשרי - ר' מיכאל ב"ר אברהם
כ' תשרי - ר' מיכאל ב"ר אברהם
כ"א תשרי - רבי מנחם מענדל ב"ר אליעזר מפרעמישלן
כ"א תשרי - ר' אברהם נחום ב"ר ברוך
כ"א תשרי - מרת מנצי פיגא ב"ר מנשה גרוס
כ"א תשרי - הב' מנחם ישראל ב"ר יוסף שטיינברג
כ"ב תשרי - מרת ליאורה ב"ר הלל אלסרוביץ
כ"ג תשרי - הג"ר דוד ב"ר ברוך ראובן שלמה "אור דוד -
ראב"ד ירושלים" יונגרייז
כ"ג תשרי - ר' אליקים געציל ב"ר נתן פייטל לוינקף
כ"ג תשרי - ר' שלום ב"ר ישכר דוב
כ"ג תשרי - ר' משה אהרן ב"ר יוסף קמפלר
כ"ג תשרי - הב' ישראל חיים ב"ר מיכאל ויזל
כ"ג תשרי - הב' יקותיאל יודא ב"ר אברהם אלעזר פפרקורן
כ"ד תשרי - רבי חיים זנוויל ב"ר משה "מריבניץ" אברמוביץ
כ"ד תשרי - חיים שלום ב"ר יהודה יחזקאל
כ"ד תשרי - ר' יהונתן בנימין ב"ר נחום אליהו
כ"ד תשרי - ר' שמואל ב"ר יוסף כהן
כ"ד תשרי - אסתר ב"ר שמעון

ט"ו תשרי - הג"ר יצחק אייזיק בהג"ר יואל הכהן "ברית כהונת
עולם" מקאריץ
ט"ו תשרי - הג"ר מאיר בהג"ר אהרן יהודא "טל תורה" אראק
ט"ו תשרי - הג"ר ישראל בהג"ר חיים מאיר יחיאל "בינת
ישראל" מגראדזיסק
ט"ו תשרי - רבי יעקב משה מכפר גדעון קרמר
ט"ו תשרי - ר' לוי ב"ר מרדכי צבי ליבר
ט"ו תשרי - ר' אברהם ישעי' ב"ר שניאור זלמן גרוסמן
ט"ו תשרי - ר' ישראל ב"ר אברהם חי
ט"ו תשרי - ר' חיים בן יעל
ט"ו תשרי - ר' יוסף ב"ר קלונימוס קלמן קאלא
ט"ו תשרי - ר' יוסף מסיקה ב"ר שמחה
ט"ו תשרי - ר' יעקב משה ב"ר שמואל זנוויל
ט"ו תשרי - מרת שרה בונא ב"ר שלמה כהנא
ט"ו תשרי - מרת רוני בת מוטי
ט"ז תשרי - ר' ארי' שלו' ב"ר אלחנן לרמן
ט"ז תשרי - ר' חיים משה ב"ר יוסף
ט"ז תשרי - ר' יצחק אייזיק ב"ר נתן
ט"ז תשרי - ר' פסח ב"ר יעקב ראובן לרנר
ט"ז תשרי - מרת הינדא ב"ר שמואל זאנוויל מרדכי שמאלהוויזן
י"ז תשרי - אשר ב"ר שמעון
י"ז תשרי - ר' נחום מרדכי יעקב ב"ר יצחק גליק
י"ז תשרי - מרת שבע אסתר ב"ר שלמה
י"ח תשרי - רבי חנה מקאלישיץ ב"ר מנחם מנדל "דברי חנה"
הלברשטאם

קו ההגָרלות - ילְדֵי הַחֶסֶד

ילְדִים יְקָרִים בּוֹאוּ לְקַיֵּם מִצְוַת חֶסֶד שֶׁל אֲמֹת, וְאוֹלֵי גַם תִּזְכּוּ בְּהִגְרָלָה שְׁתִּתְקַיֵּם בְּסוּף הַחֶדָּשׁ!!!

אֶפְשָׁר לְהִכַּנס מִיָּדֵי שָׁבוּעַ 3 פְּעָמִים בְּהִגְרָלָה
הַחֶדָּשִׁית (פְּעַם אַחַת עַל כָּל מְשִׁימָה) וּבְסֹף
הַכֵּל עַד 12 פְּעָמִים בְּחֶדָּשׁ.

אֲזַ קְדִימָה חִיגוּ עִכְשָׁו לְקו ילְדֵי הַחֶסֶד
וְהִשְׁתַּתְּפוּ בְּהִגְרָלָה הַגְּדוֹלָה!

ילְדִים יְקָרִים שִׁמּוּ לִבְ: הַהִגְרָלָה נִעְרַכֶּת לְפִי
מִסְפְּרֵי הַטֵּלְפּוֹן מִהֶם הַתְּקַשְׁרֶתֶם, לְכֵן חֲשׂוּב
מְאֹד שֶׁתִּתְקַשְּׁרוּ בְּכָל פְּעַם מֵאוֹתוֹ מִסְפָּר.

שְׁלֹשֶׁת הַמְשִׁימוֹת הַשָּׁבוּעִיּוֹת הַמִּזְכּוֹת אֲתֶכֶם
בְּהִשְׁתַּתְּפוֹת בְּהִגְרָלָה:

- 1 << לומדים 2 משניות לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה.
- 2 << אומרים בסעודת השבת דבר תורה המופיע בעלון זה
- 3 << מדליקים נר לעלוי הנשמות המופיעות בעלון זה (באשור ההורים בלבד!)

077-204-9772

נָתַן לְהִרְשֵׁם לְהִגְרָלָה אֶךְ יוֹרֵק עַד יוֹם ד' ב-12:00 בְּלִילָה

לתרומות והנצחות חייגו - 0722-81-85-82

"כי יצפנוני בסכה"

סיפור מיוחד לחג הסוכות. מאת הרב רבי יאיר וינשטוק שליט"א.

פרק ראשון

כאבים בלתי מזוהים

לעוברים ושבים ברחוב השקט נדמה היה כי הם חולפים ליד ים רועש שגליו המקציפים מתרוממים ונשברים על סלעי החוף. עובר אורח שתהה כיצד הגיע הים לאמצע הרחוב, והרים את עינו לעבר מקור המיית הגלים, גילה מיד כי שאון הגלים המתנפצים בוקע מחלונות של בנין גדול, שבקיר החזית שלו בלטו אותיות גדולות "ישיבת מחזה אברהם". בהיכל בית המדרש היו אותה שעה כארבע מאות בחורים שברובם הגדול היו ישובים על ספסלים ארוכים. הם למדו בהתלהבות מתוך גמרות גדולות, שהיו פתוחות לפניהם על סטנדרים גבוהים. קולות הלימוד של הקבוצה הגדולה הפכה להמיה גדולה ומתוקה.

הבעת מתיקות לא היתה נסוכה על פניו של שלום פניגשטיין ברגעים אלו. את מקום הבעת האושר שעטתה את פניו העדינות לפני רגע אחד בלבד, כאשר ירד לעומקו של תירוץ התוספות, תפסה לפתע ארשת של כאבים כאשר שוב הרגיש את גלי הכאב הגדולים גואים בבטנו.

הוא לפת לרגע את צדו השמאלי הקרוב למוקד הכאב, ושאל את עצמו מה אכל בארוחת הצהרים שלשום, עת התחיל הכאב להציק לו, וכיצד זה מתעתע בו הכאב כאשר פעם אחת הוא הולם בו בצד ימין, אחרי כמה דקות בצד שמאל ולפעמים הוא מצליף בו במרכז הבטן. ובכלל, מדוע כואב לו כל כך.

כנראה קלקלתי את הקיבה, לחש לעצמו וניסה להבליג מול היסורים שחתכו בבטנו ללא רחמים. הוא ניסה למקד את מבטו בשורתיו של ה"ברכת שמואל" בו עיין לפני כן, אך יונתן, החברותא שלו, נבהל מול פניו המאפירות ושאל בדאגה "אתה מרגיש טוב?"

"לא" הודה שלום, "אני לא יודע מה קורה לי, כבר שלושה ימים שהכאבים האלו מציקים לו. באים ונעלמים ושוב חוזרים". "אולי תנוח במיטה" שאל יונתן.

שלום לא קיבל את ההצעה והמשיך ללמוד מתוך כאבים, אבל כאשר חזרה ההתקפה לאחר חצי שעה נכנע והלך לחדרו בפנימייה. שתי כוס תה ועוד כוס, דבר די נדיר אצלו, והניח בקבוק חם, תופעה נדירה עוד יותר, על מוקד הכאב. מאוחר יותר הקיא את התה ואת כל מה שאכל בשעות האחרונות.

למחרת בבוקר, התגברו הכאבים עוד יותר, והמשיגים נכנס לתמונה. "סע הביתה, לך אל הרופא שלך ותחזור לישיבה בריא ושלם" הציע בחיך שחיפה על דאגה שכססה בקרביו. פניו האפורות של שלום מאד לא מצאו חן בעיניו. שלום נסע הביתה במונית. בדרך החל מרגיש יותר טוב והצבע הלבן אפור התחלף שוב בצבעו הרגיל.

אמו נבהלה כשראתה את בנה יקירה חוזר הביתה שבוע בלבד לאחר תחילתו של זמן אלול. "מה קרה לך מיין קינד?" "כבר כמה ימים יש לי כאבי בטן חזקים והקאות" סיפר. "אני צריך ללכת לקופת חולים".

היא חששה קצת שאולי משבר נפשי עובר על בנה, אולי געגועים פתאומיים אחזו בו. "לא ולא", דחתה את המחשבה, בגיל 13 וחצי הבחור עזב את הבית ועד עכשיו לא זיף, אז בגיל 17 נקלע למשבר? מאידך, אולי בכל זאת יש בעיה? אולי החברותא נטש אותו, אולי התעמת עם המשגיח?

"בישיבה, הכל בסדר?" ביררה בטון אגבי.

"אמא מה קרה לך?" ענה בעלבון קל. "בישיבה הכל מצוין, אבל כשיש הקאות וכאב בטן כזה חזק, המשגיח בעצמו עודד אותי לנסוע הביתה".

אחרי הצהרים הלך לקופת חולים, ישב במסדרון על ספסל והרגיש משונה להמתין לרופא יחד אנשים מבוגרים. כשהגיע תורו להיכנס שמח לעזוב את המקום המעיק.

הרופא בדק אותו, מישש את בטנו, שאל שאלות שונות, ושלח אותו לבדיקות דם מגוונות.

הבדיקות לא העלו מאומה. "כנראה זה היה קלקול קיבה חולף" הסביר לו הרופא. כיון שבינתיים הוקל לו, החליט שקלקול הקיבה מאחוריו וחזר לישיבה. ליומיים.

ההתקפה הבאה הגיעה ביום השלישי לאחר ששב לישיבה. לפי הגוון האפרפר שכבש את לחייו הבין יונתן כי חברו שלום שוב במצוקה. "אני חושב שאני יודע ממה אתה סובל" קרא בהתרגשות, "לאבא שלי היתה פעם התקפת כליות, והפנים שלו נצבעו באפור כמו שלך. שלום, לדעתי יש לך אבן בכליות. אתה לא שותה מספיק".

את הדיאגנוזה והסיבה ירה במהירות ותיכף מיהר להסיק גם מסקנה. לרגע קצר נעלם ומיד שב ובידיו שתי כוסות מים. "שתה שלום, אתה חייב לשתות הרבה".

כעבור שעה, לאחר ששתה ארבע כוסות מים בזו אחר זו ולא הוקל לו, אלא אדרבה, הקיא אותם והכאבים החמירו, נסע שלום הביתה ומשם שוב דידה לקופת חולים.

הנוכחים בתור פינו לו את מקומם למראה הגוון החולני שעל פניו. הוא נכנס אל הרופא ללא שהיות והתלונן על התקפת כאבים חוזרת. סיפר גם מה אמר לו החבר וביקש להיבדק באזור הכליות.

הרופא הרחיב את הבדיקות, ורשם לערוך אולטרא סאונד בחלל הבטן ובעיקר לבדוק את הכליות, הכבד וכיס המרה. התשובות היו שליליות. לא הודגמו אבנים בכליות או בכיס המרה. הכל נראה תקין. גם הכבד לא היה מוגדל. אבל הכאבים...

ארבע התקפות חוזרות של גלי כאבים איומים חווה שלום על בשרו ובפעם הרביעית 'ראה כוכבים'. הוא שכב במיטה וגנח בכאבי תופת. רופא הוזעק אליו ומיהר להזריק לו משכך כאבים הישר לתוך הוריד. באותה שעה הוקל לו, אבל גברת פנינה פניגשטיין, אמו של שלום החליטה שעד כאן! היא תשים קץ לשאננות האופיינית והאדישות של קופת חולים. נסעה אתו במונית לקופת חולים ובכעס נורא חוללה שם סקנדל. הרימה קול וצעקה על הפקידות ועל כל מי שצריך. "תתביישו לכם, אני חברת קופת חולים מיום לידתי ומשלמת מס חודשי כמו שעון, זאת התמורה שאני מקבלת?! הילד שלי מתפתל מכאבים ואף אחד לא יכול לעזור לו?!"

הצעקות הועילו, וכמאמר הבריות "במדינת ישראל שום דבר לא זז בלי צעקות". שלום הוכנס לרופא פנימי בכיר ששאל את פנינה, האם המודאגת, "אתם רוצים הפניה לחדר מיון?" "רק זה לא" ענתה וקפצה אצבעותיה. "נשב שם יום שלם לפני שמישהו יואיל להסתכל עליו". "אם לא תהיה ברירה, נשלח אותו לשם". אמר הרופא בנועם ובדק את תוצאות הבדיקות של שלום במסך המחשב. "עשיתם לו בדיקות כבד?"

"בודאי, הוא עבר בדיקת אולטרא סאונד והתוצאה היתה שהכבד לא מוגדל". "ובדיקת תפקודי כבד בדקתם? רמת פרוטאין בדם?" "לא".

הרופא רשם לערוך לשלום בדיקה דחופה על תפקודי הכבד, והריץ את צוות המעבדה לתת לו את התשובה המהירה ביותר.

התשובה נפלה על משפחת פניגשטיין כפצצת חמש קילוטון. הבדיקה העלתה שהכבד של שלום אינו מתפקד. או כפי שהגדיר זאת הרופא בשפה מאד לא מקצועית באזני ההורים המבוהלים, "הכבד של בנכם שלום מת".

פרק שני

השתלת כבד

"אבל איך?" לחשה גברת פניגשטיין ופניה מאבדות צבע. "איך מת הכבד ואנחנו לא הרגשנו כלום?" הרופא חש שהפריז בעוצמת הניסוח החריף וניסה להישמע אנושי ומתחשב. "הבן שלך התלונן על כאבי בטן לאחרונה? הוא הקיא?"

"התלונן?" היא צחקה במרירות. "הוא קפץ עד לתקרה מרוב כאבים. היו לו כמה התקפות כאבים ובכל פעם הפנים שלו נראו כפני מת, והקיא הרבה מאד. אבל חשבנו שיש לו אבנים במרה או בכליות". "ההתקפות האלו נבעו מהכבד". הסביר איש הרפואה, "זו מחלת כבד נדירה שיכולה לתקוף כבד בריא ושלם וסתם כך להוציא אותו מכלל פעולה. אנחנו חושדים שנסתם צינור מרכזי בכבד, אבל מדע הרפואה טרם למד את הבעיה הזו לעומקה. ואנחנו חושבים..."

"רגע אחד" מנורה אדומה נדלקה לפתע בראשו של האב ההמום, ר' גדליה פניגשטיין. "אתה יודע מה מפריע לי כל הזמן בסיפור הזה? הבן שלנו לא היה צהוב בשום שלב, לכן לא חשדנו בכלל שזה נובע מהכבד. הוא היה מחוויר ומאפיר, אבל לא היה צהוב. אני רוצה להבין איך זה יתכן שהכבד שלו הרוס, והילד שלי בכלל לא צהוב".

"התפרצת לדלת פתוחה" ענה לו הרופא. "הקדמת את המשפט הבא שלי. רצייתי לומר לך שאחד הסימנים המאפיינים את המחלה הזו, שאנחנו ממששים קצת באפלה אודותיה, הוא שהחולה כלל אינו צהוב, אבל יחד עם זה הכבד שלו חדל מלתפקד".

הוא השתתק לרגע. מחפש את המילים הבאות. הם נשמו בכבדות כשהרופא חזר ודיבר. "אם אתם רוצים להציל את חיי בנכם, אין לכם ברירה אלא להשתיל בגופו של בנכם כבד חדש".

השתלת כבד?!

סחרחורת נוראה תקפה את אמו של שלום. החדר כולו הסתחרר סביבה במחול שדים.

להשתיל כבד! איך מתמודדים עם המילים המאיימות האלו.

עצמה את עיניה בכוח, מתנתקת מן המציאות. זה לא קורה לי, שיהיה ברור. החוויה הזו לא מתרחשת בשום אופן. זה

רק איזה חלום רע שעוד רגע אתעורר ממנו ואגלה שטבעתי במצולות סיוט. שלום הוא בחור בריא כארז.

אבל כשחזרה ופקחה את עיניה לא ליטפו אותה קצות השמיכה שלה, כבכל בוקר, והתמונה הנהדרת של האגם הכחלחל והברבורים הצחורים השטים בו, שציירה סבתא רחל בגיל הנעורים והעניקה לה למזכרת, אותו ציור עתיק ומשובב נפש התלוי על קיר חדר השינה שלה, לא עמד מולה כעת. רק פניו המתוחות של הרופא העומד וממתין בסבלנות עד שיתאוששו בני הזוג מן ההלם שתקף אותם.

"השתלה? איפה עושים השתלת כבד?"

את המילים האלו לא אמרה פנינה פניגשטיין. כלומר, הלסת שלה עלתה וירדה והלשון נעה בחלל הפה. הצלילים יצאו לאויר. אבל זו היתה רק תגובת שרירים בלתי רצונית לתא זריז במוח שקלט את דברי הרופא, עיבד את הנתונים ושירר פקודה למערכת העצבים בלי להתייעץ עם מערכות נוספות במוח. היא, פנינה פניגשטיין עצמה, במלוא הכרתה, לא

אמרה את המילים המזעזעות האלו.

הרופא חיכה לשאלה הזו.

"יש לנו כמה מרכזי השתלות כבד מצוינים בארץ, ביניהם בתי החולים הדסה עין כרם ובילינסון. אבל הצרה היא ששם יש תור ארוך. עלולים לעבור חודשים עד שיגיע תורו של שלום. הייתי ממליץ על טיסה לקולומביה".

"למה קולומביה?" נעו שפתייה חוורות וקפוצות. מה זה קולומביה, איפה נמצאת קולומביה למען השם? מעולם לא יצאו מגבולות הארץ.

"אומר לכם את כל האמת" הרופא הצמיד את ידיו ללוח לבו במחווה של שבועה. "יש מרכזי השתלות מתקדמים באירופה. כגון צרפת, גרמניה ובלגיה. אבל מה, הם יקרים מאד, אתם לא תעמדו במחירים שלהם. לכן קופות החולים בארץ שולחות ל"מרכז ההשתלות הבינלאומי על שם פאבלו טובון אוריב" הנמצא במדינת קולומביה, אתם יודעים, דרום אמריקה. או בעצם, אם נדייק, בצפון-דרום אמריקה. אתם תיסעו לעיר 'מדאין'. שם תאשפזו את שלום בבית החולים האוניברסיטאי, שמחירי הניתוחים שלו עממיים יותר, וטיב המנתחים שלו לא רק שאינו נופל במאומה מאלו של עמיתיהם באירופה או בישראל, אלא לדעת רבים, עוד עולה עליהם. בראשות הצוות הרפואי של בית החולים עומד פרופ' גונזלו קוריאה, פתולוג בעל שם עולמי שהצעיד את בית החולים קדימה מאז התמנה למנהלו. אנחנו מצדנו נשתדל שפרופ' חורחה איוון גוטיירז, הנחשב לאחד המומחים הגדולים בעולם לניתוחי השתלות אברים, יערוך בגופו את השתלת הכבד. אבל אתם חייבים להזדרז עם ההשתלה - הטעים הרופא במנגינה מאיימת - במצבו הנוכחי, בנכם לא ישרוד את החורף הבא".

פרק שלישי

טיסה לקולומביה

חיי משפחת פניגשטיין נכנסו בשבועיים הבאים לסחרור כמוהו לא ידעה מעולם. התרוצצות רבתי שהחלה בפניה לעסקנים רפואיים בכירים שהצטרפו בחום להמלצתו של הרופא על מרכז ההשתלות בקולומביה ובמיוחד על הרופא הנבחר. בני הזוג מעולם לא טסו לחו"ל, שלום בודאי לא. היה צורך להנפיק לכולם דרכונים. הימים הנוראים חלפו עליהם והוטבעו בחותם של תפילות נרגשות שמעולם לא ידעו כמותן. זכרנו לחיים מלך חפץ בחיים. בכל שנה מתפללים ומתכוונים במילים האלו ומבקשים בכל לב, אבא יקר תן לנו חיים. אבל בראש השנה וביום הכיפורים הנוכחיים... כל הנשמה בכתה. עיניה של פנינה פניגשטיין הפכו לשני מעיינות נובעים של דמעות. לבה כמעט קרס תחת נטל האיום. אוי, שרק לא יקרה לו משהו רע. פרח של ילד הוא. זה עתה נפתחו עלי הכותרת שלו, כמהים להציץ אל העולם בחינניות ביישנית. שלא יקמול הפרח, אבא שבשמים.

למחרת יום הכיפורים טסו בני הזוג פניגשטיין עם שלום, הבן החולה. היתה זו טיסה ארוכה ומייגעת שבסיומה הבלחה קרן אור בדמותם של טים, אלכס, רון וקלאודיה, צוות של ארבעה מקומיים האחראים לקבל את הפונים להשתלה ובני משפחותיהם, ומלווים אותם לאורך כל התהליך כדי להקל עליהם את הקשיים. הם המתינו להם עם רדתם מהמטוס. טים ואלכס נצמדו לצבי פניגשטיין, האב. רון היה המלווה הקבוע של שלום ואילו קלאודיה נבחרה ככת לווייה לפנינה, אמו של הנער החולה. לכל הסיידורים האלו היה אחראי העסקן הרפואי הבכיר שהמליץ על הניתוח בקולומביה. מעבר להמלצתו, הוא דאג לכל הפרטים על הפסיק האחרון.

הם היו מפוחדים. המילה קולומביה הטילה עליהם אימה משתקת. חששו שמדובר במדינה מן העולם השלישי. המפגש הראשון עם צוות המלווים, שחומי הפנים בעלי הלשון המתגלגלת המם אותם. הם היו מאירי פנים וחייכניים במידה שלא תיאמן ועשו כל מאמץ לשבור את הקרח כבר מן הרגע הראשון.

הנחיתה בבוגוטה היתה בשעת צהרים. ר' צבי פניגשטיין, הניח למלוויו החייכניים לגרור את עגלת המזוודות בבנין הטרמינל בעוד הוא נושא את הנרתיק עם הלולב בזירות מרבית. בתוך חבילה קשיחה היו ארוזים גם אתרוג והדסים, ור' צבי הניח כי ערבות בודאי ימצא היכן שהוא.

מקבלי פניהם חשבו על הכל והגיעו במיני ואן גדול מאובזר ומרווח. הם נסעו מבוגוטה במשך כמה שעות אל העיר מדאין השוכנת צפונית מערבית לקולומביה. המלווים עשו כל מאמץ להנעים להם את הנסיעה הארוכה, ולמרות קשיי התקשורת, כאשר בני משפחת פניגשטיין אינם שולטים באנגלית על בוריה, הצליחו לתקשר עם אלכס וטים שכבר ליוו יותר מחולה אחד מישראל והבינו משפטים בסיסיים בעברית.

פרק רביעי

סוכות בבוגוטה

מדאין הפתיעה אותם. היא התגלתה כעיר יפהפיה השוכנת בעמק עטור ירק ומים זורמים, ומוקפת הרים טרופיים המתנשאים עד לגובה של 2500 מטר. כשיצאו לרחוב הוקל להם. האנשים היו מאירי פנים, אדיבים ושקטים, הרחובות היו מלאים עצים ופרחים.

"אני לא מאמין למראה עיני" אמר ר' צבי לאלכס, "חשבתי שנגיע לאיזה ג'ונגל שורץ פושעים ואני רואה אנשים נחמדים בכל מקום"

"מה אתך? צחק אלכס, "מדאין נקראת 'עיר האביב הנצחי'. מזג האוויר כאן תמיד נוח, כמו האוכלוסיה. נכון, מדי פעם יורדים כאן גשמי מונסון כבדים, אבל הם מתחלפים מיד בשמש הקיצית המלבבת של העיר. כפי שאתה רואה, העיר מחולקת לשכונות עוני נוסח ה'סלאמס' בברזיל. אבל ממול אתה יכול להבחין בשכונות פאר עם מגדלי ענק, שם נמצאים קניונים ומסעדות בשפע".

ומה עם סוכות? הציקה השאלה בראשו של ר' צבי. "האם יש כאן קהילה יהודית?" פנה אל מלווהו בתקוה. אלכס החל מנפנף בידיו. "תראה, אנחנו מכירים את המנהגים שלכם. אתם צריכים "כושער פוד" (מזון כשר). אז תדע שבחנויות כאן אתה יכול להשיג דגים עם קשקשים ואנחנו נדאג לכם לאספקת מוצרי חלב כשרים. בשר כשר נוכל לספק לך מבוגוטה הבירה, שם קיימת קהילה יהודית".

חצי צרה. אוכל כשר לכל הפחות יהיה. "אז כאן אין קהילה יהודית?" שאל בפנים נחמדות. "כאן לא".

ובכן, אם ברצונו לשבת בליל החג בסוכה יהודית כשרה, כנראה עליו לנסוע לבוגוטה. בית החולים העניק להם יחס אדיב להפליא. צוות המחלקה עטף את שלום בחום ואהבה. הרופאים הצטיירו בעיניהם כמלאכים משמים. הם היו אדיבים ואכפתיים, והעניקו להם יחס נפלא. קבוצת רופאים נכנסה לחדרו של שלום זמן קצר אחרי שהתקבל לאשפוז. הם עברו על תיקו הרפואיים וערכו התייעצות בינם לבין עצמם בנוכחות המשפחה. רופאים בכירים שאלו, חשבו ושוב התייעצו, גם עם זוטרים מהם, ואפילו לא התביישו בכך. ה"קונסיליום", אותה התייעצות רפואית בכירה בחדר, נמשכה כחצי שעה. לאחריה הסביר הרופא הבכיר משהו ארוך בהיגוי לטיני מתגלגל באזני אלכס וזה תרגם את המסר לבני המשפחה:

"ככל הנראה יש תורם עבור בנכם. מאושפז כאן בבית החולים בחור צעיר שעבר תאונת דרכים והוא מוגדר כצמח. משפחתו מסכימה לתרומה. אגב, אחוז התורמים בעיר מדאין עומד על 39 למיליון. אחוז זה הינו הגבוה בעולם, הודות למודעות הגבוהה של האוכלוסייה המקומית. זמינות איברים זו מאפשרת לנו ביצוע השתלה חוזרת במידת הצורך בזמן קצר מאוד, ובכך היא מקטינה באופן דרסטי את הסיכון הכרוך במקרה של דחייה. כעת יעבור בנכם סדרת בדיקת ארוכה שבמרכזה בדיקת התאמת רקמות. אם הכל יהיה כשורה - נוכל לערוך את ההשתלה בתוך יומיים שלושה, או ארבעה, תלוי בכל מיני גורמים. מצב הבריאות של בנכם, מצבו של התורם, אשר כרגע הוא ללא שינוי, קריטי אך יציב. וגם מצב התור הכללי בבית החולים. ישנם כאן כמה מועמדים להשתלת כבד. בהם אחד הממתין להשתלה כפולה: כבד וכליה. אם כי לכם ניתנת עדיפות כמעט ראשונה".

צבי פניגשטיין ערך לעצמו חשבון מהיר. יומיים או שלושה, עיתוי הניתוח הוא אפוא בדיוק בחג הסוכות. האם יהא עליו לעבור חג סוכות ללא סוכה?

פנינה כמו קראה את מחשבותיו. "צבי, אל תילחץ". לחשה לו, "נבקש מהם שידחו את הניתוח בעוד יום או יומיים. אני חושבת שזה לא קריטי. אתה תיסע לימי החג הראשון לבוגוטה הבירה. שם ישנה קהילה יהודית ובודאי תהיה לך שם סוכה, שלא לדבר על תפילות החג בבית כנסת יהודי כהלכתו".

"איך אוכל לעזוב אתכם במצב מסובך כל כך?" דמעו עיניו של צבי מבלי שחש. "את זוכרת שמדובר ביומיים חג. אמנם אנחנו לא חייבים לשמור את החג השני כיון שאנו תושבי ארץ ישראל. אבל אסור לי לחלל בפרהסיה את יום-טוב שני של גלויות. לא אוכל לחזור למדאין עד צאת החג השני, ואם בינתיים ינתחו את שלום?" "לא ינתחו אותו בחג, מילה שלי"

הרופאים הביטו בהם באהדה. הם לא ידעו על מה נסוב הדיון בין הבעל והאשה, ואלכס הזדרז לתרגם באזני הרופאים מה שלחש לו צבי. הם השמיעו מילות הערכה, אך כששאל אלכס אם יאותו להמתין לאב עד שישוב מבוגוטה בסוף החג, הסבירו כי לא יוכלו להבטיח זאת. מנגנון בית חולים אינו מתיישר לפי מנהגי העם היהודי. זאת היא מערכת מדי מורכבת, הסביר הרופא.

פרק חמישי

התורם מתאים

בערב החג יצא צבי לבוגוטה בירת קולומביה חמוש בארבעת המינים – הוא מצא עץ ערבות קטן לא הרחק מבית החולים - וראשו בל עמו. לפי הסיכום שערכו, יעמדו הוא ורעייתו בקשר באמצעות הטלפונים הסלולאריים שברשותם, כאשר מעברו של כל טלפון יעמוד איש קשר שאינו יהודי. בבית החולים, ליד מכשיר הטלפון של פנינה עמדה המסייעת קלאודיה, גם היא נמנתה על צוות הליווי לעזרת המשפחות, ואילו את מכשיר הטלפון של צבי - יאייש טים, שהתנדב לנסוע עם צבי לבוגוטה, ולשהות עמו שם במשך יומיים וחצי בקרב בני הקהילה היהודית. לפי כל הסימנים, עמד ניתוח ההשתלה להתבצע ביום החג השני אחרי הצהרים, אם בדיקת סיווג הרקמות תהיה חיובית. הרכב עשה את דרכו בכיוון ההפוך מכפי שהגיע, כעת טיפס והעפיל בכיוון דרום-מזרח, חולף במשך כמה שעות על פני מראות נוף ססגוניים ומרהיבי עין עד שהגיע לבוגוטה הבירה. צבי היה מצויד במספרי הטלפון של רבנים מקומיים האחראים על הכשרות, ומיד עם כניסתו העירה יצר איתם קשר. אבן הוסרה מלבו כאשר אכן נודע לו בוודאות כי במקום קיימת קהילה יהודית, ויותר מסוכה אחת מתנוססת בגאווה בחצרות בוגוטה. מארחו היה ישראלי לשעבר בשם שרוליק ברנד, יהודי תוסס ושמח שהגיע לכאן לרגל קשרי מסחר, ו'בטעות' השתקע במקום למעלה מעשרים וחמש שנה. הוא שמע על המקרה הקשה של אורחו ועשה כל מאמץ להנעים לו את השהות בביתו.

לקראת ערב ירדו להתפלל בבית הכנסת. צבי פניגשטיין סקר מדי פעם את פניהם של המתפללים וחשב לעצמו, "מי כעמך ישראל". חשבתי שרק בארץ ישראל יש יהודים טובים... בוגוטה, קצה העולם, הבט וראה כיצד יהודים צעירים עומדים ומתפללים בכוונה, בפנים רציניות. לא יאומן כי יסופר. כשראה את הסוכה המקושטת בפאר והדר, חשב כי אילולא טס עד לכאן כדי לראות את תמונותיהם של גדולי ישראל מכל החוגים בעבר ובהווה, מתנוססות לתפארה על דפנות סוכה במדינת קולומביה, דיינו!

באמצע סעודת ליל החג הראשון נכנס לרגע הביתה מן הסוכה, ושמע את המכשיר הסלולארי שלו מצלצל במטבח, שם ישב טים וסעד את לבו. הוא נדרך כקפיץ. טים שוחח במשפטים מהירים קצביים שנשמעו לו כמנגינה חסרת פשר. "מה אמרו לך?" שאל אותו בחרדה.

טים החזיק את המכשיר בידו. "הם עוד מדברים" אמר, והרי"ש המתגלגלת שלו היתה עגולה מתמיד. "מחכים לתשובה שלך".

לבו צנח בקרבו. "מה אני צריך לומר?"

טים הביט בו בפנים מתוחות. "התורם מתאים. רוצים להקדים את הניתוח ביום, אבל אשתך אומרת שאתה תחליט".
"ואם אני מחליט מיד?"

"הוא ייכנס לצום כבר מעכשיו, ומחר אחרי הצהרים יעבור את הניתוח".
בלעדיו!

הוא פתח בהתרוצצות נסערת בטרקלין ביתו של מארחו. שולי השטיח התרוממו כאשר רגלו התנגשה בגדילי הצמר פעם אחר פעם. מן החצר הגיעה שירתם של בני המשפחה והאורחים הרבים, "הרחמן הוא יקים לנו את סוכת דוד הנופלת", במנגינה הידועה. יכול היה לחוש כאן כמו בבית, אלמלא הנסיבות החמורות.

מה לענות? מה! אם יאשר מידיית את הניתוח, לא יחכו לו והניתוח יתבצע ללא נוכחותו. ולא תהיה לו הזדמנות לומר כמה מילות עידוד ותמיכה באוזניו של שלום ברגעים הקשים הללו.

לא, הוא לא יכול לאשר זאת.

בחופזה חזר אל המטבח. טים המתין לו בקוצר רוח.

"אני מבקש לחכות עם כל הפרוצדורה עד מחר, ולבצע את הניתוח כמתוכנן, רק מחרתיים". אמר בהחלטיות.

טים הנהן בראשו, "אולי לא אמרתי מקודם, אבל יכול להיות שפרופ' חורחה גוטיירז לא יהיה מחרתיים בבית החולים. יש לו יום עיון בגלל זה הוא רוצה להקדים את הניתוח למחר".

עקשנות חסרת פשר חדרה ללבו כמסמר פלדה שראשו נקטע, וכל צבתות שבעולם לא יוכלו לשולפו עוד ממקומו. "אז נחכה לו שיחזור, אני לא מסכים שיעשו את הניתוח בלעדי. נקודה".

טים הסתכל בו במבט שאומר "זה החיים של הלב שלך". צבי כבש את עיניו בקרקע. הוא בעצמו לא ידע להסביר מה עבר עליו.

פרק שישי

המקדים רפואה למכה.

שמש הבוקר של חג הסוכות שלחה קרניים מהססות אל קני הסכך והציצה מבין החרכים. אור זהבהב ליטף את זקנו האפור של צבי פניגשטיין. הוא מתח את ידיו בפיהוק גדול, פקח את עיניו ומיד כבשה מועקה את לבו. בלילה התקשה להירדם וכעת היה מטושטש למחצה, אבל הזכרון היכה בו מיד: עיכבתי את ניתוח ההשתלה של שלום. למה? גם אני לא יודע.

המארח המתין שיטול ידיו ויתלבש ומיד הגיש לו קפה חם שניחוחו הערב התפשט בכל הסוכה. "זאת קליה מקומית". הסביר לו בחיוך. "קפה קולומביאני, אתה יודע. אנחנו מייצאים קפה לכל העולם".

אבל בטרם יגמע את הקפה לגרונו היבש, לחש בשפתיים רוגשות את "יהי רצון" שלפני נטילת לולב, ושעה ארוכה התייחד עם האתרוג והלולב. ידיו מוליכות ומביאות את תשמישי המצוה הירקרקים מעלה ומטה, מזרח ומערב, צפון ודרום.

בבית הכנסת פרץ ויכוח סוער בין שלושה מתפללים שכל אחד מהם רצה לקנות לאורח מארץ ישראל את העליה החשובה בקריאת התורה. הרב הכריע בין הטוענים וקנה בעצמו את העליה עבורו...

לאחר התפילה ניגשו אליו כל המתפללים. לחצו את ידו וברכוהו בחום בברכת חג שמח. הוא השתדל לחייך, אבל לפתע כשלחץ את ידו של אחד המתפללים זלגו עיניו דמעות.

"שמחת החג... ושמחת בחגך והיית אך שמח" אמר הלה בניגון נלבב, מלא אמפתיה.

פיקת גרונו עלתה וירדה. ההזדהות של יהודי בקצווי תבל בצערו, נגעה ללבו. יבבה לא רצונית פרצה מפיו. "אתה צודק, אני רוצה לשמוח, אבל איך אני יכול? בעיר מדאין שוכב הלב שלי במצב קשה ומצפה להשתלת כבד".

האיש שמע אותו במלוא הריכוז. "שמע, אני משתתף בצערך ודאגתך, אבל אתה יודע מה? הסיפור שלך נשמע לי מאד מוכר. לפני כמה שבועות שמעתי סיפור דומה מחבר שלי. אחד מבני הקהילה המקומית. אני חייב לברר זאת".

הם נפרדו לשלום. צבי חשב שבזאת תם הענין, אך אותו יהודי לא נח ולא שקט. מיד עם תום הסעודה פסע רגלי מרחק של שעה לביתו של ידידו, שוחח עמו וביקש ממנו להתלוות אליו. בשעת אחר צהרים מאוחרת הגיעו שני האנשים לביתו של שרוליק ברנד, נרגשים מאד היו. הם דברו עברית רצוצה ובסיוע האנגלית העילגת של צבי, הצליחו שני הצדדים להבין זה את זה לא רע...

"מה היה ללב שלך?" שאלו. הזר ביניהם, זה שהגיע ממרחקים הוסיף, "חשוב לי מאד לשמוע את הכל. פרט אחרי פרט".

צבי פניגשטיין שיחזר את תולדות מחלתו של שלום, מהתקפי כאבי הבטן וההקאות, עד שבדיקת תפקודי כבד גילתה כי הכבד חדל לפעול, והצורך הדחוף בהשתלת כבד.

"אואן מומנט, רגע אחד" עצר אותו האורח. "יש לי משהו חשוב מאד לומר לך. גם אשה שלי היה חולה עם כל סימפטומים כמו בן שלך".

הוא שטח את המקרה של רעייתו. שהמיוחד במחלתה היה כי הכבד היה חולה אך החולה לא הצהיבה בשום שלב. הרופאים אבחנו כי הכבד מת, וכבר דובר על השתלה במדאין, העיר הסמוכה. אבל אז הגיע ד"ר פיליפה שונקופ, רופא בכיר המתגורר לא רחוק, וטען כי לאור מחקרים שערך, במחלה זאת הכבד לא מת, אלא רק חדל זמנית מפעולה, ואפשר לעוררו לחיים על ידי תרופה ניסיונית שעדיין לא נכנסה לספר התרופות. הוא השיג את התרופה שבית החרושת המייצר

שלח דוגמיות ממנה לבתי חולים בכל העולם. אשתו החולה בלעה מנה הגונה של גולות מן הסוג הזה, והבריאה בלי ניתוח.

"מה אתה אומר?" קפץ צבי ממקומו. "אתה רוצה לומר שהבן שלי יכול להבריאה בלי ניתוח?"
"יתכן מאד, וכדאי לברר", אישר האיש.

הם רצו לביתו של הרב והציגו את הנתונים. "אם זה לא פיקוח נפש" אמר הרב, "איני יודע פיקוח נפש מהו".
הוא התיר להם לנסוע מיד לביתו של ד"ר שונקופ ולבקש ממנו סיוע לנער החולה.

ד"ר שונקופ היה בביתו למרבה המזל. היתה שעת בין ערביים כאשר נכנסו לחניון מתחת לביתו. השמש כבר שקעה למחצה וצבעה פס ורדרד ארוך לאורך הרקיע. מיליוני אורות פנסים ריצדו בקו האופק של בוגוטה כאשר נכנסו לביתו של הרופא, ד"ר פיליפה שונקופ. מלוויו דברו אתו ופרסו בפני הרופא את הנתונים, ואילו צבי ישב ושפתיו לחשו פרקי תהלים. הלוואי, הלוואי שזה אמיתי. אבא שבשמים, תעשה נס שהבן שלי יבריא ויחזור לאיתנו, ללא צורך להיכנס להרפתקה המסוכנת הזו ששמה השתלת כבד. ומה יהיה אם הניתוח לא יצליח?

הרופא טלפן מיד ל"בית החולים האוניברסיטאי על שם פאבלו טובון אוריב" בעיר מדאין. דיבר עם כמה רופאים ובירר את פרטי המחלה. לא היה לו צל של ספק כי זאת היא בדיוק אותה מחלה, ממנה הצליח לרפא את האשה החולה לפני זמן קצר. מכשירי הפקס והמחשבים בבית החולים ובביתו של ד"ר פיליפה עבדו שעות נוספות באותו ערב ארוך. בבתי הכנסת באזור התפללו תפילת ערבית חגיגית של ליל יום טוב שני. בארץ ישראל נערכו החגיגות הראשונות של שמחת בית השואבה, כאשר תמונת המצב התברר לאשורה.

בעשר בלילה הצליח ד"ר פיליפה לשכנע את הצוות המטפל בבית החולים במדאין, להקפיא לפי שעה את ההכנות לניתוח.

"או קי" אמר לו פרופ' גוטיירז, "אני מסכים לחכות עם הניתוח עד שהחולה יקבל את התרופה הנסיונית. אמא שלו מוכנה לחתום על אחריותה לבנה אם יקרה לו משהו כתוצאה מדחיית הניתוח".

צבי נשם לרווחה כאשר הגרזן חבט בראשו בשנית.

"אבל איפה התרופה?" שאל פרופ' גוטיירז, "לנו אין אותה".

זאת היתה שאלת השאלות באותו לילה ארוך כאורך הגלות. היכן ניתן להשיג תרופה ניסיונית מסוימת המיועדת לעורר כבד שנפגע מדלקת בלתי ברורה וחדל לפעול. תרופה שהיצרן שלה שיווק אותה לפני כחצי שנה בכל רחבי תבל אולם כעת לא מצליחים להשיג אותה.

דומה היה לצבי פניגשטיין כי שערות זקנו הלבנים לגמרי באותו לילה של יום טוב שני של גלויות. חגו שלו היה חול המועד, אולם חגם של היהודים המקומיים נעשה גם הוא חולי-חולין, בשרשרת טלפונים אינסופית שהתמשכה כל הלילה והקיפה כמעט את כל הגלובוס.

בשלוש לפנות בוקר, לאחר התשובה השלילית, אולי המאתיים במספר, חש צבי כי לבו עומד לפקוע. טעמה המר של האכזבה ייבש את לשונו לערמת חול ועשה משינוי גל של אבני חצץ. אולם, לא יתכן שהביאו אותו עד לנקודה זו, נתנו לו פתח של תקוה רק כדי לחזור ולנעול אותו בפניו.

השעה היתה כבר ארבע לפנות בוקר. גם הרופא ד"ר פיליפה שונקופ הפקיר את לילו למען נער יהודי שמעולם לא ראה. טלפון אחרון לבית חולים פרטי, אי שם במדינה קטנה העונה לשם ישראל.

"יש לנו את התרופה הזו" ענתה סגנית מנהל בית החולים, "אפילו את כל הכמות שקבלנו. לא עשינו בה שום שימוש, ואם אתה אומר שהיא עשויה להציל חיים – אנו נדאג להטיס אותה עוד היום לקולומביה".

הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו!

"הקב"ה טלטל אותנו עד קצה העולם", צחק ובכה צבי לסירוגין, "כדי ששם נשמע על גלולה שרק היא יכולה לרפא את בני, וגם היא נעלמה מהמדפים ונמצאת באופן פלאי נדיר רק באיזה בית חולים פרטי קטן בישראל, ממנה באתי. מי חכם ויבן זאת".

"לא! אמרה פנינה. "אתה מסרת נפשך על מצוות סוכה, יכולת לומר שאתה פטור הפעם מן הסוכה בגלל הניתוח. אבל אתה התעקשת. נסעת למרחקים לחפש סוכה. ושם פגשת את האדם שהיה השליח ממרומים לבטל את הצורך בניתוח. איך אנחנו אומרים במזמור לדוד ה' אורי וישעי? כי יצפנני בסכה ביום רעה. ה' החביא והצפין אותנו ביום רעה".

לאחר שבועיים וחצי חזרו בני הזוג פניגשטיין לישראל. שלום הבריאה לחלוטין בסיוע התרופה הנסיונית. הכבד שאמנם לא מת, אלא רק "נרדם" חזר והתעורר לחיים בריאים תקינים.

עד מאה ועשרים.

פנינים

ופרפראות נבחרים לפרשת השבוע

"חג הסוכות"

*****

עורך: הרב יוסף ברנר

לתגובות והנצחות - לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

בסוכות - הקב"ה מנחמנו ומביא אותנו אל ארמונו

בנועם שיהו הסביר פעם המגיד מדובנא ז"ע, מדוע בעת תפילת נעילה נוהגים בכל תפוצות ישראל לבכות ולשפוך דמעות כמים, וכדרכו ביאר במשל, למה הדבר דומה, למלך רם ונישא שהיתה לו בת יהודה והיפש עבודה בחור מושלם בכל המעלות, בין ההצעות הציעו לו בחור אחד ממדינה רחוקה, וסיפרו לו שהוא בנו של מלך פלוני ושמו יוצא לפניו כאהוב למטה ונחמד למטה. ואכן לאחר הקירות ודרישות עשה המלך את השידוך, וכל בני העיר צהלו ושמחו בשמחת מלכם האהוב.

אחר ההתנהגות דרש החתן מבת המלך שתבוא לדור עימו בעירו, בתחילה ניסתה לסרב, כי איך תעזוב את ארמון המלך, אך הוא עמד על שלו עד שבילית ברירה הסכימה לעבור לאותה מדינה רחוקה, כאשר הגיעו להתם התברר לה שבעלה אינו בן מלך כלל, והוא אינו מתנהג כלל בגינני מלכות רק כאחד הריקים, ולכן סבלה ממנו צרות רבות ורעות, אך מחמת המרחק שהיה בינה לבין אביה לא יכלה לספר לו מה מעיק על ליבה, ובילית ברירה סבלה את יסוריה בדומיה.

יום אחד הגיע אליהם מכתב מאת המלך, בו הודיע המלך שנפשו יוצאת מרוב געגועים לביתו ולחתנו, ולכן יבוא לבקרם ביום פלוני. כאשר שמע מכך החתן ידע שעליו להכין את ביתו לפני המלך, ומיד התחיל לעמול בכל כוחו לנקות ולקרצף את מקום דירתו, ואף קישמו בקישוטים נאים ותמונות מפוארות למען ימצא חן בעיני המלך, ובד בבד היה מרצה ומפיים את אשתו בכל מיני מתנות ותכשיטים, והרבה לכבדה בכבוד ויקר תפארת.

כשהגיע העת ובא המלך אל ביתם, קרנו פניו מרוב שמחה ואושר, בראותו שמצא זיווג הגון וטוב לבתו האהובה, וכה עברו עליו ימי הביקור בנעימים, כאשר המלך מתפעל ונהנה איך חתנו מורה ודואג לבתו בכל לבו וממלא את כל משאלותיה לטובה. אולם כטרם עלה המלך על מרכבתו כדי לחזור לעירו, קראה לו בתו ההדרה ופרצה בככי תמרורים על גורלה המר, וגילתה באוזניו שכל מה שבעלה היטיב עמה בתקופה האחרונה אינו אלא לפנים כדי למצוא חן בעיני המלך, אבל בכל השנה כולה הרי הוא מולול בה מאד.

והנמשל מובן: שהנשמה היא בת המלך והגוף הוא החתן, ובכל ימות השנה עושה האדם ככל אשר עולה על רוחו והולך בשרירות ליבו, ובה גורם להצר ולצער את הנשמה שהיא חלק אלוקי ממעל הצובה מתחת כסא הכבוד, אמנם בחודש אלול שומע הגוף שמלך במשפט יעמוד ארץ, ובר"ה יתייצבו כל יושבי ארץ לפניו יתב"ש כבני מרון, ולכן הוא חוזר בתשובה ודואג לכל צרכי הנשמה בהרחבה, וכאשר המלך מלכי המלכים רואה את הזיווג של הגוף והנשמה עולה נחת רוח לפניו, שהרי הגוף דואג לצרכי הנשמה ועושה רצון קונו, אולם בעת תפילת נעילה כטרם יסגרו את השערים, אז נכנסת הנשמה לפני ולפנים ומתאוננת במר ליבה על מצבה העגום, ובוכה בדמעות שליש לפני מלכו של עולם על צערה וסבלה בכל ימות השנה, ובכייתה מעוררת היהודי לבכות ולהתחנן על נפשו.

המגידים הוסיפו לסיים משל זה בכי טוב, שכראות המלך את בכיית בתו הרי הוא מייעץ לה עצה טובה, שהרי כאשר שהה החתן במהיצתו דאג עבודה והיטיב עמה בכל המובנות, ואם כן יבואו נא שניהם לגור סמוך ונראה לארמונו, וממילא תדחה עימו בשלום ובשלחה...

ואכן אחר יום הכיפורים נכנסים בני ישראל בצילא דמהימנותא זה ביתו של הקב"ה כביכול, וממילא יכולים הגוף והנשמה להמשיך להיות בצוותא מתוך שמחה ותענוג, והן הן הדברים שהסוכה היא צל השכינה, ולכן גם הגוף ירא ומפחד ללכת אחר תאוותיו, וצריך רק להאמין ולדעת שהוא נמצא אצל המלך ועל כן עליו לדאוג לצרכי הנשמה.

קדושת הסוכה - כסוכה נמצאים שמותיו של הקב"ה!

הגימטריא של שתי האותיות הקיצוניות של המילה "סוכה" - ס ה' היא שישים וחמש, ואילו שתי האותיות הפנימיות של המילה סוכה - ו' פ' שוות לעשרים ושש. שתי הגימטריות הללו הן שמותיו של הקב"ה: א-ד-נ-י בגימטריא שישים וחמש, ואילו י-ה-ו-ה מגיע בגימטריא לעשרים ושש.

יהודי הם 91 כמנין צ"א, והנה הפרק הצ"א בתהילים הוא "יושב בסתר עליון בצל שד-י יתלונן", וזה הרי ענינה של מצות סוכה, שבה אדם לן והוסה בצל דמהימנותא, בצל שד-י.

איך מותר לדרוך בסוכה?

מסופר על הרה"ק רבי יהואל מאלכפנדר ז"ע, ששנה אחת לביל התקדש הג הסוכות, התעכב מלהיכנס אל תוך הסוכה כשהוא מפחד ואומר שאסור לדרוך על שמות הקדושים הרמוזים בסוכה...

אך לאחר זמן התישבה דעתו ואמר: "שמות על שמות מותר"... היינו שעל האדם לדעת שיש בו חלק אלוקי ממעל, ונמצא שגם בו יש משמותיו של הקב"ה, וכמו שמותר להניח ספר על ספר, כך יכול לדרוך בסוכה ולהיכנס לתוך בית ה' כי "שמות הקודש על שמות הקודש מותר"...

לסוכה יש קדושה של גן עדן?

כתב הרה"ק בעל ה"שפת אמת" ז"ע: לסוכה יש קדושה של גן עדן! כי למעשה המקום של בן אדם בגן עדן, כפי שכתוב (בראשית ב, ח) "ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם וישם שם את האדם אשר יצר". אך האדם קלקל וגורש מגן עדן. אבל לאחר יום הכיפורים כשכולנו זכים וטהורים ע"י מחילת העוונות, אז רשאים אנו להיכנס לגן עדן. וממילא נתנו לנו את המצוה להיכנס לסוכה שיש בה קדושת גן עדן, אך העבודה שלנו היא להשאיר את קדושתה בנו לכל ימות השנה, שלא נגורש משם שוב...

ובכך הוא גם מסביר את דברי הגמרא (עבודה זרה ג.) שהסוכה נקראת מצוה קלה. וזאת על פי מה שמובא בגמרא (גיטין נו): לגבי טיטוס שיצתה בת קול ואמרה: "רשע בן רשע בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה". ומסבירה שם הגמרא מדוע היא נקראת קלה, "דמעלנא אית לה ומפנקא לית לה". ומסביר רש"י: "מעלנא" - פה להכניס מאכל יש לה. "מפנקא" - מוצא דרך בית הרעי להוציא את האוכל אין לה.

ולכן גם הסוכה נקראת "מצוה קלה", כי אנו הפצים להכניס ולאצור את קדושתה בתוכנו ולא להוציאה ח"ו.

הסוכה היא דוגמת החופה בין ישראל לאביהם שבשמים

נוראות כתב הרה"ק בעל ה"שפת אמת" ז"ע: "ענין סוכה, כמו חופה, שגומרת הקנין אשה לבעלה", היינו שהג הסוכות הוא בהינתן החופה בין ישראל לאביהם שבשמים, ודוגמת החתן המכניס את הכלה לביתו ולדירתו. ובשמיני עצרת הוא היחוד הגדול ביותר, וכמו שאמרו (סוכה נד) "משל למלך בשר ודם, שאמר לעבדיו עשו לי סעודה גדולה, ליום אחרון אמר לאוהבו, עשה לי סעודה קטנה כדי שאהנה ממך", שכביכול הקב"ה מתייחד ביחידות עם כלל ישראל ואף אחד אינו נוכח שם כלל. ומה לנו יותר מדברי חז"ל (סוכה ט.) "כשם שחל שם שמים על ההגיגה, כך חל שם שמים על הסוכה", היינו שחל שם שמים בדפנות הסוכה כשם שחל שם שמים על הקרבנות, ולכן אסור ליהנות מעצי הסוכה כיום טוב.

וכאשר יתבונן האדם בה יאהוזהו אימתה ופחד ביודעו לאן הוא נכנס, בתוך שם שמים ממש.

ובזה ביאר הפריים (ראה בספר 'הפד לאברהם' להגה"ק רבי אברהם אזולאי זצ"ל זקינו של החיד"א, [מעין רביעי נהר נח], וכיוון לכך ה"שפת אמת" שנת תרמ"ב ד"ה כתיב) שמשום הכי פסולה סוכה שהיא פחותה מעשרה טפחים, שהא ידוע (סוכה ת.) שמעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה, והשכינה שורה על הסוכה.

מדוע נהגים שלא לומר "שלום עליכם" כשהל יו"ט מוכות בשבת?
הרה"ק בעל ה"שם משמאל" זי"ע (מבאר בספרו "שבת הוה"מ סוכות" שנת תרע"ג), מדוע אין אנו נהגים לומר "שלום עליכם" כשהל יו"ט מוכות בשבת: כי בכל שבת ושבת זוכה כל יהודי לנשמה יתירה, ולכן אומרים "שלום עליכם" למלאכים המלוים את הנשמה היתירה מן העולם העליון ומוסרים אותה למלאכים המלוים את האדם. וזאת בכל ימות השנה, כי מחמת שהאדם רחוק כל כך מלקבל את הנשמה הקדושה על כן זקוק הוא למלאכים שיסייעו בעדו לקבלה, אבל בסוכות שבני ישראל יושבים בצילא דמהימנותא, כענין שכתוב (שיר השירים א, ד) "הביאני המלך הדריי", ונרמז בשמה "סוכה" העולה בנימטריא כמספר השמות הקדושים הו"ה וא-ד-ג-נ-י, נמצא שהאדם מוקף בשמותיו של הקב"ה מקום שמלאכי השרת אינם יכולים להגיע לשם, וכענין שכתוב (במדבר כד, כג) "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל", ופירש רש"י שם "עוד עתיד להיות עת כעת הזאת, אשר תיגלה היכתם לעין כל, שהם יושבין לפני ולומדים תורה מפיו ומחיצתם לפני מלאכי השרת, והם ישאלו להם מה פעל א-ל", וכדונמא זו היא הסוכה והאושפיון עם ישראל בסוכה, שמעלת ישראל אז גבוהה ממלאכי השרת ואינם נצרכים לאמצעים.

ומוסף עוד ה"שם משמאל", ע"פ מה שהגיד אביו הרה"ק בעל ה"אבני נזר" מפוכחטשוב זי"ע בשם רבותיו וצללה"ה, שאם יבוא מלאך למקום שבני ישראל מתקבצים ומתאספים יתבטל המלאך מחמת פחד ה', שהרי אמרו (סנהדרין לט), "כל כי עשרה שכינתא שריא", ולכן אינו יכול להישאר שם.

ומקור הדברים בדברי הרה"ק רבי שניאור זלמן מלאדי זי"ע בעל השו"ע"ר וחת"נא' באגרתו הקדושה ("אגרת הקודש" פרק כג) שכתב: "שמעתי מרבותי, כי אילו נמצא מלאך אחד עומד במעמד עשרה מישראל ביהד, אף שאינם מדברים בדברי תורה, תיפול עליו אימתה ופחד בלי גבול ותכלית משכינתא דשרי עליהו, עד שהיה מתבטל ממציונתו לגמרי", וב"שם משמאל" מביא כן בשם הרה"ק רבי דוד מלעלוב זי"ע, "שכל מקום שיש בו עשרה מישראל, אפילו מלאך שבא לשם מתמוגג מפחד משום דכל כי עשרה שכינתא שריא".

"על אחת כמה וכמה שיש לומר, שאין ביכולת המלאך לבוא אל הסוכה מפני פחד ה' ומהדר גאונו, כי חל שם שמים על הסוכה, והאושפיון גבוהין הרבה מן המלאכים כידוע, א"כ אין מקום לאמצעים", כי בסוכה גדולה מעלת כל יהודי ויהודי מישראל שאין המלאך יכול להגיע אליה, כי הוא יתבטל מגודל הקדושה השורה שם, "ובזה תוכחת מגולה לכל איש היושב בסוכה לידע מה שלפניו..."

ולקחתם לכם ביום הראשון - ראשון לחשבון עונות

איתא במדרש: "ביום הראשון, ראשון לחשבון עונות". וכבר דנו המפרשים היאך הוא ראשון לעונות, ואמרו שכיון שבארבעה ימים מיום כיפורים עד סוכות עסוקים העם במצוות, לכן לא היה להם פנאי לחטוא, אולם גם זה דחוק, כי איך אפשר לומר שכולם לא חוטאים כלל במשך ארבעה ימים. מה גם שאמרו חז"ל "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יהטא", אם כן גם העוסקים ועושים טוב עדיין חוטאים.

אלא הסביר הגרי"א מוילנא זי"ע באופן נפלא לפי יסודו והסברו המפורסם בביאור ההבדל שבין "דין" ו"חשבון". דהרי המשנה (אבות ג, א) אומרת: "הסתכל בשלושה דברים ואין אתה בא לידע עבירה. מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון".

ומהו לכאורה כפילות הלשון "דין" ו"חשבון"? ומסביר הגר"א: כי ב"דין" מעניישים האדם על העבירה שעשה, וב"חשבון" מחשבים אותו על אותו זמן שחטא, שהיה יכול לעשות מצוה במקומה. אמנם זה הכל אם חטא במחשבה תחילה, שאז ענש על מה שלא עשה מצוה במקום זה. אבל בארבעה ימים של ערב סוכות, אמנם אפשר שאנשים חוטאים, אבל מרוב עיסוקם במצוות אי אפשר שיחטאו במחשבה תחילה. לכן, על זה בלבד אין דנים עד יום ראשון של סוכות.

לפי זה מדוקדק הלשון ראשון "לחשבון" עונות. דהיינו, לא ראשון לדין על עונות בכלל, רק ל"חשבון" העונות, מה יכול לעשות בזמן החטא...

ראשון לחשבון עונות - לפריעת העונות

הרה"ק רבי יחזקאל מקוז'מיר זי"ע הסביר, ע"פ משל את דברי המדרש "ולקחתם לכם ביום הראשון - ראשון לחשבון עונות":

משל למהדר שהיה מקבל סחורה בהקפה, מוכר בריחה ומשלם. לימים אתרע מזלו ונקלע לחובות, הלך למוכר בעל חובו וביקש להאריך את זמן הפירעון, ונעתר לו. עבר זמן ולא הצליח לשלם חובו, הלך שוב לבעל החוב והפציר בו שירחם עליו, הסכים לוותר לו על חלק מן החוב, והשאר ישלם לזמן מאוחר יותר. ושוב, עבר הזמן ולא מצא מוכין לשלם, התחנן לפניו ומחל לו על חלק נוסף מחובותיו, משלא הצליח גם לעמוד בזה, בא פעם נוספת כבושת פנים עד שלבסוף הסכים למחול לו על הכל.

הכך הסוחר בדעתו, אכן נתפטרתי מכל חובותיי, אולם מי יסכים למוכר לי מחדש סחורה בהקפה, אחרי שראו שאיני משלם, הלא את כל האימוץ בי הפסדתי. קרא לכל קרוביו ומכרו וישטו לפניהם את צרתו, שנשאר ללא סחורה וללא מקור פרנסה. התנדבו הקרובים לתת לו כל אחד כפי יכולתו, עד שאסף כדי כל חובו, ופרע לסוחר כל חובותיו, וההל לסוחר מחדש ולהשתקם.

כן הוא אצלנו: כמובא במדרש תנחומא (הובא בטור או"ח תקפ"א) וזה לשונו: "ולקחתם לכם ביום הראשון וכי ראשון הוא, והלא מ"ז הוא, אלא ראשון לחשבון עונות. משל למדינה שהיית מם למלך ולא נתנו לו, בא אליה בחיל לגבותה, כשנתקרב אליה בעשרה פרסאות יצאו גדולי המדינה לקראתו ואמרו לו אין לנו מה ליתן לך, ויתר להם שלישי. כיון שנתקרב יותר, יצאו בנינו העיר לקראתו, ויתר להם שלישי השני. כשנתקרב יותר, יצאו כל בני העיר לקראתו והניח להם הכל. כך המלך, זה מלך מלכי המלכים - הקב"ה. בני המדינה, אלו ישראל שעושים עונות כל השנה. ובערב ראש השנה הגדולים מתענים ומוותר להם שלישי עונותיהם, בעשרת ימי תשובה בנינו מתענים, ומוותר להם שני שלישי, אבל ביום כיפור הכל מתענים ומוותר להם הכל. במוצאי יום הכיפורים עוסקים במצוות סוכה ולולב ואין עושין עונות, לכך קורא יו"ט ראשון - ראשון לחשבון עונות..."

אך לכאורה קשה, היה לו לומר ראשון לחשבון המצוות? אלא העניין כי אף שויתר לנו הקב"ה כל העבירות, וביום הכיפורים הקב"ה הסכים למחול לנו עד הפרומה האחרונה, אולם אין לנו במהון כמה להתחיל ולשאת עמו, כדי לקבל סחורה חדשה, שישפיע לנו מחדש מהארותיו, ונוכל להתחיל לסחור מחדש. על כן מזמינים אנו בימי חג הסוכות את אבות המשפחה והקרובים, הם האושפיון הקדושים, ומבקשים מהם שיתנו לנו סיוע שנוכל לסחור מחדש. אברהם נותן לנו ביום הראשון ממידת החסד, יצחק אבינו נותן לנו ממת הגבורה שלו, התגברות על היצר, יעקב נותן לנו תורה וכן הלאה...

ולכן ביו"ט ראשון הוא "ראשון לחשבון עונות", שאו ישראל מתחילים לפרוע את חשבון עונות, כאשר במשך ימי החג מגיעים כל האושפיון, נתקבץ לנו מזכויותיהם ומידותיהם הטובות סכום הגון די והותר לפרוע כל חובת עונותינו, ואז אנו עושים מרוב שמחה: שמחת תורה!...

ראשון לחשבון עונות - מיו"ט סוכות משתלם לחשב את העונות

על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע מסופר כי בשנה אחת ביום טוב ראשון של סוכות נכנס בחפזה לבית המדרש והכריז בקול רם: מי מכס, יהודים, יש לו איזו עבירה?

מכל קרן זוית שבלבכם הפשו והוציאו והביאו לי עבירות!... שכן המדרש אומר: "ולקחתם לכם ביום הראשון - ראשון לחשבון עונות". ומה הפשט בכך? אלא בראש השנה וביום כיפור יהודי חוזר בתשובה. ואותה שעה "נעשות לו זדונות כשגגות", ואילו בסוכות, בשעה שיהודי מקיים ומחכב את המצוה של ארבעה מינים, הרי זו תשובה מאחבה, ואותה שעה "זדונות נעשין לו כזכויות". אם כן, ככל שנשתירו עוד עבירת ישנות מוסתרות בפניות שבלב, יותר זכויות אפשר לקנות בהן... זכרו איופא, יהודים, מי מכס יש לו איזה עבירה, ימהר נא ויצרף אותה היום לחשבון!...

עם הארבעה מינים מנצחים את השטן ומתחיל חשבון חדש לעונות

הרה"ק בעל ה"תפארת שלמה" מרדומסק זי"ע הסביר הסבר נפלא - מפני מה דווקא היום הראשון של סוכות הוא "ראשון לחשבון עונות":

דהנה, בשעה שהשטן בא בימים הנוראים ומביא את הצרות הכבדים ומתחיל מפרט את החטאים שחטא כל יהודי במשך כל ימות השנה, מתייצבים מליצי היישר וטוענים, שכל אותם החטאים לא חטאו ישראל אלא בשוגג, ועל כן ראוי למחול להם, שכן לא הם, אלא הוא, השטן והיצר הרע, הוא שפיתה אותם בשקרים ובדברי תרמית שונים להאמין כי העבירות הללו אינן עבירות כלל, והם האמינו לו ונתפתו לשקריו... משיב על כך השטן: "מפני מה מניחים לרמות אותם דווקא בשעה שמסיתים אותם לרעה? האם בעסקי ממוץ שלהם הם גם תמימים כאלה ומאמינים לכל אחד על דברתו? אם ידרוש אחד מהם מחכירו, שיתן לו בעד הפץ ששווי עשר פרומות כפלים מזה, וכי יתן לו?..."

ובתורת פשרה בין שתי הטענות הללו, מחליטים, שימתינו כמה ימים ויערכו נסיון בשביל לקבוע, אם היהודים הם קלי אמונה רק בשעה שהם באים לקנות את עבירותיו של יצר הרע, או קלות אמונתם זאת מתגלה גם בעניינים אחרים... והנה, בשעה שיהודים יוצאים לאחר יום כיפור לקנות את ארבעת המינים, והם משלמים בעדם מחירים ממולחים, וביום הראשון של סוכות הם באים לבתי הכנסת ואתרונגיהם עם לולביהם בידיהם, מראים לשטן, כי גם בנינו ממונות מניחים היהודים שירמו אותם, והא ראייה, האתרונגים והלולבים הללו, ששילמו בעדם מחירים גבוהים כל כך, אם כי המצרכים האלה יש להם ערך מועט ביותר, וגוי לא היה נותן בעד ארבעה מינים אלה אפילו עשר פרומות... ואם כך, הרי שוב אפשרות להאמין, כי גם בעבירות הניחו לו ליצר הרע לרמות אותם וקבלו אותן כסחורה טובה...

לאחר ההוכחה המשכנעת הזאת, שאין לו לשטן מה למעון כנגדה, כל הצרות הקודמים של עבירות נמחקים ומתבטלים ו"ראשון לחשבון עונות" - מן היום הזה מתחיל חשבון חדש, רישום חדש...

פנינים

וּפְרָפְרָאוֹת נְבַחְרִים לְפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ

"חג הסוכות – שמחת תורה"

*****

עורך: הרב יוסף ברנר

לתגובות והנצחות – לשיעורים והרצאות: pninim16@gmail.com - 054 - 8455798 - ניתן לקבל את העלון במייל.

חג הסוכות:

אמר הכותב: ראשית, בכדי שנבין ונחיה את הדברים שיכתבו להלן, אציג לכל אחד לפתוח את 'חומש ויקרא' – פרשת אמור ו'חומש דברים' – פרשת ראה בו מזכירה התורה את חג הסוכות, את מצוות הסוכה הלולב והשמחה, ללמוד את הפסוקים שם ולחיות אותם... (האמת שהג הסוכות מזכרת בתורה ארבע פעמים: פר' משפטים, פר' כי תשא, פר' ויקרא, פר' ראה. אך רק ב'פרשת אמור' וב'פרשת ראה' כתובים במפורש ובהרחבה את כל מצוות החג).

מה גם שראיתי **בספר "ארי במסתרים"** ששואל על דברי הכתוב (פרשת אמור כג. לו) "אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קודש להקריב אשה לה' וכו' דבר יום ביומו". דלכאורה מה הכוונה במילים "דבר יום ביומו", הרי המועדים אינם מידי יום ביומו? אלא ידוע כי קדושת המועדים הלים רק בזמנם, כלומר, קדושת שבת מתגלה אך ורק בשבת ואינה מתגלה ביו"ט, וקדושת כל חג מתגלה אך ורק בחג עצמו, ולא בזמן אחר. אך ע"י שלומד האדם הלכות מועד מסוים, מעורר הוא את קדושת המועד באותו היום, כי הקריאה מעוררת את הזמן כידוע. וזהו הפירוש: "אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קדש" – ע"י שתקראו ותלמדו את אותם מקראי קדש המדברים מענייני החג, או אז אתם מעוררים את קדושת החג "דבר יום ביומו" – אפילו ביום של השנה, עד כאן דבריו המתוקים...

אז כל שכן וכש"כ כאשר לומדים את פסוקי החג בחג עצמו, ודאי וודאי שהקדושה מתעוררת לעילא ולעילא ומכניסה רווח חיים בכל אחד ואחד...

על הרה"ק **רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע** מסופר, שביקר פעם אצל **הגאון מהרי"י עניזל זי"ע** שהיה מתנגד הריף. בעודו יושב עמו, שאל הגאון את רבי הירש, מפני מה אומרת הגמרא (סוטה כא. א) כי מצוה מצילה רק בעידנא דעסיק בה (בזמן שהאדם עוסק בה), אבל בזמן שאינה עוסק בה, מגינה ואינה מצילה. אולם תורה, מגינה ומצילה בין בזמן שעוסק בה ובין בזמן שאינה עוסק בה. (בכך התכוין לרמזו לרבי הירש שהיה נראה עוסק במצוות יותר מאשר בלימוד התורה...)

השיבו רבי הירש תשובה ניצחת: הפירוש בגמרא אינו כפשוטו, דברי הגמרא שמצוה מצילה רק בעידנא דעסיק בה, אין הכוונה 'בזמן שעוסק בה האיש', אלא 'בזמן שקיימת המצוה', כלומר, דדווקא אם אדם מנענע לולב בזמן של המצוה בחג הסוכות אז היא מגינה ומצילה אותו, אך אם מישוהו ינענע לולב בפסח, או יאכל מצה בסוכות, הרי לא עשה ולא כלום, ועל כך אומרת הגמרא שהיא מגינה עליו אך לא מצילה אותו. אולם תורה, מגינה ומצילה בין בזמן שעוסק בה ובין בזמן שאינה עוסק בה, כלומר, מי שלומד הלכות פסח בסוכות או הלכות סוכה בפסח, הרי הוא עוסק בתורה, על כן היא מגינה ומצילה על האדם גם אחר שקיים אותה בזמנה, בעוד שהמצוה מצילה רק בזמנה הנכון...

ועל אחת כמה וכמה שהדברים אמורים כאשר האדם לומד את התורה בעידנא של אותו מצוה, שבוודאי מצילה אותו ומגינה עליו...

חג הסוכות הוא העיקר והחשוב מכל המועדים:

המתכוון בפסוקים בפרשת אמור, יראה דבר תמוה, התורה מתחילה לומר "בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות" וכו', ומסיימת "אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם מקראי קודש". ואח"כ מיד ממשיכה ואומרת: "אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי" וכו'. ואינו מובן, מדוע סיימה "אלה מועדי ה'" לפני שסיימה דיני חג הסוכות, ואח"כ חוזרת ואומרת "אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי"? אלא מובא **בספר "צרור המור"** – למדנו מכאן שהג הסוכות הוא העיקר מכל המועדים, וגדול מכולם! לכן המשיכה התורה מיד ואמרה: "אך בחמשה עשר" להורות על מעלתו שאינו שווה לשאר המועדים. שיש בו מצוות מיוחדות, סוכה וד' מינים, וקרבת מיוחדים. ולכן אומרים בו בכל הימים הלל שלם, משא"כ בפסח שרק בב' הימים הראשונים אומרים הלל שלם.

והטעם לפי שבחג הפסח עדיין לא היו ישראל בשלימות, שעדיין לא קבלו את התורה, ובחג השבועות שקבלו את התורה, לא היו בשלימות מכיון שעשו את העגל, ועד יום הכיפור לא נתכפר להם העוון. ואחר יו"ט הגיעו לשלמותם, ולכן חג הסוכות הוא המועד העיקרי מכל המועדים, ולכן אומרים בו הלל שלם בכל הימים, ומטעם זה חלקתו התורה לב' חלקים, בתחילה אמרה ביהוד עם שאר המועדים: "בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות", וסיימה, "אלה מועדי ה' אשר תקראו אתם". ואח"כ חזרה לומר לנו: "אך בט"ו יום לחודש חג הסוכות", כלומר, תדעו לכם שהג זה הוא עולה על כל המועדות משום שאז הושלמו בני ישראל, ולכן מצווה לנו התורה מצוות מיוחדות: ולקחתם לכם, בסוכות תשבו שבועת ימים, ושמחתם לפני ה'...

ילכו מחיל אל חיל.

תקיעת היתד לסוכה מיד לאחר יום הכיפורים, או קניית ארבעת המינים ושאר מצרכי החג, ועצם מצוות ישיבת סוכה ונמילת ארבעה מינים, אותה הליכה מחיל אל חיל יש בה משום ערובה להליכתנו בדרך החדשה, שאותה הבטחנו לבוראנו ולעצמנו ביום הכיפורים.

המגיד מדרבנא זי"ע הסביר זאת במשל: איש אחד היה, בלי מזון ומחיה, ולו אשה השוכה וגם בבנים המשה, ואין בביתו להם לאכול. אמר: "אצא לעולם הגדול ואשכיר עצמי לכל מלאכה. אולי יוכני מן השמים, ואשוב לכאן וצרוור כסף בידי. כך אוכל לעסוק במסחר ולהתפרנס ברווחה". אמרה רעייתו: "לך ויצליח לך ה' דרכך". הלך, ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. השכיר עצמו לעשיר אחד ועבדו בנאמנות רבה כמה שנים. מפתו אכל ובביתו דר. ככלות התקופה אמר למעבידו "שלחני ואלכה למקומי, ואשובה אל משפחתי המחכה לי בכליון עיניים". שילם לו האדון את שכרו במלואו, והוסיף לו העניקה ביד רחבה. נטל האיש את אמתחתו ונפרד מאדונו לשלום. הוא יצא החוצה, וראה כרכרה עוברת. הניח לרגע את האמתחת מידו ונופף לעברה בידו. הכרכרה עצרה להסיעו. בקש לעלות עליה אך אבוי, האמתחת נעלמה ואיננה. גנב זריו נטלה ממש מתחת לאפו...

בשברון לב ובכפיפת גו שב לבית אדונו, ושה על אסנו.

בטר עניא אזלא עניותא" (בבא בתרא צב.) – נד לו האדון, "שב כאן, ואראה מה אוכל לעשות", מיד הפעיל האדון את צוות משרתיו, והם התפזרו בכל קצווי העיר, לקטו רמזים ופרורי ידיעות בקרב הגנבים ויושבי הקרנות, עד שעלו על עקבותיו של הגנב והכריחו להשיב את שללו.

אין לשער את שמחתו של האיש בראותו את אמתתו. הוא מזהה את דמעותיו, והודה לאדוני נרגשות. אחר קם ממקומו ובקש ללכת לדרכו. אמר לו האדון: "הנה נוכחת לדעת כמה מאמצים עשיתי כדי להשיב לך את כספך. תוכל איפוא לשער כמה עז רצוני שתשוב לעירך ולמשפחתך וצורר הכסף בידך, תתחיל לסחור בו ותצליח במסחרך. אבל הדרך עדיין ארוכה לפניך ויש בה גנבים, ואתה עלול להרדם, ולהתעורר, והאמתתה תעלם, וכל עמלי להשיבה עתה לידך, יעלה בתוהו. לפיכך, הבה איעצך עצה: בוא עמי אל פלוני, הסוחר. הוא שולח תדיר סחורות יקרות לעירך, בלווי שמירה מעולה. נפקיד בידו את האמתתה, היא תגיע לידי רעיתך ואתה תסע לדרכך רגוע ושלוי".

הבין האיש שאלו דברים של טעם, וקבל את ההצעה. הוא שלח את האמתתה ביד אותו סוחר, ונסע לביתו כשהוא שמח וטוב לב...

והנמשל: בכל ימות השנה שעברה, אמורים היינו לקיים מצוות ולהמנע מעבירות. הגיעו ימי הדין, ומששנו את בלינו, והנה אין בהם מתום, כה רבות העבירות, ואילו המצוות מעטות והיוורות. באנו לפני מלכנו בשברון לב, שבנו בתשובה ובכינו על אבדתנו. והוא, ברחמי הרבים, השיבה לנו: מזה את המאינו, והחשיב לנו את מצוותינו. אבל בכך לא די: מה יהיה בשנה הבאה, האם הכל ישוב על עצמו, האם נשוב לעבור עבירות, חלילה, ונמעיט במצוות. אמנם, קבלנו על עצמנו לשמור על האמתתה מכל משמר, התחייבנו להשתפר, להתעלות, להרבות במצוות, אבל הדרך לפנינו כה ארוכה ומסוכנת, והגנבים אורכים בה לכל תנומה שלנו... מה נעשה?

נחפש ונבקש אחר עצה, שתבטיח את דרכנו. והעצה היא: "מצוה גוררת מצוה" – אם נפתח במצוה אחת, היא תגרוור את רעותה. אם נתחיל במצוה, הרי "המתחיל במצוה אומרים לו גמור", והמצוה האחת תגרוור רבות, ודרכנו החדשה תהיה סלולה, מרווחת וכמוחה. לפיכך, מתחילים אנו בשרשרת של מצוות, שרשרת של מצוות החג...

טעמים וסודם של מצוות החג.

הגה"ק בעל העוללות אפרים זי"ע ביאר את טעמים וסודם של שניים ממצוות החג – הסוכה והלולב, במשל ובמליצה: באי מרוחק גילו מומחים הרים שלמים שבתוכם מרבצי זהב. שלח המלך קבוצת עובדים לכרות את הזחב ולהמעינו על ספינות. יביאוהו למדינתו ויזקקוהו, אוצר הממלכה יתעשר לרווחת כל התושבים, והמלך יגמול לפועלים ברוחב יד.

אך ממה יהיו הפועלים בזמן הכרייה? שלח עמם שקי זרעים, והורה שכל פועל יעבד חלקת אדמה ליד ביקתתו, בה יגדל מעט תבואה וירקות כדי חייו.

חשש המלך שהפועלים ישימו כל מעיינם בטיפוח גן הירק ויזניחו את עיקר ייעודם, כריית הזחב. וזאת, משתי סיבות: ראשית, השדה מניבה פירות וירקות טובים למאכל, תועלתה מיידית וניכרת לעיין. מה שאין כן עבודת הכרייה, שאמנם שכרה רב לאין ערוך, אך לא ישולם אלא בתום התקופה, עם שובם למכורתם. ועלולים הפועלים להתפתות לטפח את הגינה על חשבון הכרייה. והסיבה השנייה, שהגינה פרטית היא, לכל אחד גינתו וירקותיו, בהם הוא גאה והם תוצרתו ופרי יגיעו. אבל הכרייה מתבצעת בצוותא, העמל משותף, וחלקו של היחיד נבלע בעבודת הציבור. עלול האדם להעדיף את עבודתו שלו, להרגיש את ייחודו ולשמוח בעולותו, ולככר את עבודת שדהו על עמל הכרייה.

מה עשה המלך, הורה שתי הוראות. האחת, שהפועלים ידורו בדירות עראי, וחלק משכרם תמורת הכרייה יהיה, שהמלך יורה לבנות עבורם טירות מפוארות בשכונת יוקרה בעיר הבירה. כך יידעו שאין לטפח את הגינה הצמודה לביקתתם הארעית, כיון שאינה אלא אמצעי ביניים לקיום זמני עד שובם לארצם והתנחלותם במירה החדשה המחכה להם. וההוראה השנייה, שיהיו תמיד בחבורה מגובשת. כך

יידעו שעיקר משימתם בעבודת צוות. שמצויים הם כאן כדי לכרות יחדיו את הזחב, ולא כדי לפנות איש איש לחלקת אדמתו. אם ימלאו את תפקידם כיואת ישביעו רצון המלך, ישאו חן בעיניו, יקבלו שכר רב, ישתקעו בחווילת פאר וישבעו רוב מובה...

והנמשל: מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא שלחנו לאי הנידה, לעולם הזה, כדי לכרות בו אוצרות רוחניים יקרים, ללמוד ולקיים מצוות, להרבות במעשי חסד ולעדן את המידות. כל אלו נשלחים למרום ונצברים לזכותנו, ושכרנו הולך ומתרבה: "יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא יותר מכל חיי העולם הזה". אך בינתיים, מתפרנסים אנו מויגיע כפינו בחלקתנו הקטנה, עמלים להביא לחם לפי המף, ואם אין קמח אין תורה. אך רב החשש שניסחף בעמל זה שתועלתו מיידית ומוחשית, בעוד ששכר המצוות ממתין לנו לעתיד לבוא ונסתר מן העין. ועוד, בעמל הפרנסה מוצא האדם סיפוק וגאוה בהצלחתו ומתייחד בכישוריו, אבל עבודת הבורא נעשית בצוותא: אינו דומה יחיד העושה את המצווה לרבים העושים את המצווה, ותלמוד תורה דרכים עדיף על לימוד ביחיד, שאין התורה נקנית אלא בחבורה, ותפילה במניין, וכיוצא בכך. לפיכך הורנו אבינו מלכנו שתי מצוות שינחנו בדרכנו בתחילת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה: שבו בסוכה, בדירת ארעי, כדי לדעת שדירת הקבע נבנית לנו שם, למעלה: "עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות!" וקחו ארבעת המינים המסמלים את כל שדרות העם ותאגדו אותם יחדיו, לדעת שהעיקר להעשות לאגודה אחת, לעשות רצונו יתברך בלבב שלם!

ולקחתם לכם ביום הראשון וכו' (ויקרא כו. מ)

איתא במדרש "ביום הראשון, ראשון לחשבון עוונות". וכבר דנו המפרשים היאך הוא ראשון לעוונות, ואמרו שכיון שבארבעה ימים מיום כיפורים עד סוכות עוסקים העם במצוות לכן לא היה לחם פנאי לחטוא, אולם גם זה דחוק, כי איך אפשר לומר שכולם לא חוטאים כלל במשך ארבעה ימים. מה גם שאמרו הו"ל "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא", אם כן גם העוסקים ועושים טוב עדיין חוטאים. אלא מסביר הגר"א מוילנא זי"ע באופן נפלא לפי יסודו והסברו המפורסם בכיאר ההבדל שבין 'דין' ו'חשבון'. דהרי המשנה (אבות ג.א) אומרת: "הסתכל בשלושה דברים וכו' ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון", ומהו לכאורה כפילות הלשון – 'דין' ו'חשבון'? ומסביר הגר"א: כי ב'דין' מענישים האדם על העבירה שעשה, וב'חשבון' מחשבים איתו על אותו זמן שחטא, שהיה יכול לעשות מצוה במקומה. אמנם זה הכל אם חטא במחשבה תחילה שאז נענש על מה שלא עשה מצוה במקום זה. אבל בארבעה ימים של ערב סוכות, אמנם אפשר שאנשים חוטאים, אבל מרוב עיוסקם במצוות אי אפשר שיחטאו במחשבה תחילה. לכך על זה בלבד אין דנים עד יום ראשון של סוכות. לפי זה מדוקדק הלשון "ראשון לחשבון עוונות". דהיינו, לא ראשון לדין על עוונות בכלל, רק לחשבון העוונות, מה יכול לעשות בזמן החטא...

ואילו הרח"ק רבי יחזקאל מקוזמיר זי"ע הסביר, ע"פ משל את דברי המדרש "ולקחתם לכם ביום הראשון – ראשון לחשבון עוונות": משל לסוחר שהיה מקבל סחורה בהקפה, מוכר בריחה ומשלם. לימים אתרע מזלו ונקלע לחובות, הלך למוכר בעל חובו וביקש להאריך את זמן הפירעון, ונעתר לו. עבר זמן ולא הצליח לשלם חובו, הלך שוב לבעל חובו והפציר בו שירחם עליו, הסכים לוותר לו על חלק מן החוב, והשאר ישלם לזמן מאוחר יותר. ושוב, עבר הזמן ולא מצא מהיכן לשלם, התחנן לפניו ומחל לו על חלק נוסף מחובותיו, משלא הצליח גם לעמוד בזה, בא פעם נוספת בכובשת פנים עד שלבסוף הסכים למחול לו על הכל. חכך הסוחר בדעתו, אכן נתפטרתי מכל חובותי, אולם מי יסכים למכור לי מחדש סחורה בהקפה, אחרי שראו שאיני משלם, הלא את כל האימוץ בי הפסדתי. קרא לכל קרוביו ומכריו ושטח לפניהם את צרתו, שנשאר ללא סחורה וללא מקור פרנסה, התנדבו הקרובים לתת לו כל אחד כפי יכולתו, עד שאסף כדי כל חובו, ופרע לסוחר כל חובותיו, והחל לסחור מחדש ולהשתקם.

כן הוא אצלנו: כמובא במדרש תנחומא הובא כמור או"ח (תקפ"א) וזה לשונו: ולקחתם לכם ביום הראשון וכי ראשון הוא, והלא מ"ז הוא, אלא ראשון לחשבון עונות. משל למדינה שחייבת מס למלך ולא נתנו לו, בא אליה בחיל לגבותו, כשנתקרב אליה בעשרה פרסאות יצאו גדולי המדינה לקראתו ואמרו לו אין לנו מה ליתן לך, ויתר להם שלישי. כיון שנתקרב יותר, יצאו בינוני העיר לקראתו, ויתר להם שלישי השני. כשנתקרב יותר, יצאו כל בני העיר לקראתו והניח להם הכל. כך המלך, זה מלך מלכי המלכים – הקב"ה. בני המדינה, אלו ישראל שעושים עונות כל השנה. ובערב ראש השנה הגדולים מתענים ומוותר להם שלישי עונותיהם, בעשרת ימי תשובה בינוניים מתענים, ומוותר להם שני שלישי, אבל ביום כיפור הכל מתענים ומוותר להם הכל. כמוצאי יום הכיפורים עוסקים במצוות סוכה ולולב ואין עושין עונות, לכך קורא יו"ט ראשון – ראשון לחשבון עונות...

אך לכאורה קשה, היה לו לומר ראשון לחשבון המצוות? אלא העניין כי אף שיותר לנו הקב"ה כל העבירות, וכיום הכיפורים הקב"ה הסכים למחול לנו עד הפרוטה האחרונה, אולם אין לנו במחול כמה להתחיל ולשאת עמו, כדי לקבל סחורה חדשה, שישפיע לנו מחדש מהארותיו, ונוכל להתחיל לסחור מחדש. על כן מומינים אנו בימי חג הסוכות אבות המשפחה והקרובים, הם האושפיון הקדושים, ומבקשים מהם שיתנו לנו סיוע שנוכל לסחור מחדש, אברהם נותן לנו ביום הראשון ממידת החסד, יצחק אבינו נותן לנו ממות הגבורה שלו, התגברות על היצר, יעקב נותן לנו תורה וכן הלאה... ולכן ביו"ט ראשון הוא "ראשון לחשבון עונות", שאז ישראל מתחילים לפרוע את חשבון עונות, כאשר במשך ימי החג מגיעים כל האושפיון, נתקבץ לנו מזכויותיהם ומידותיהם הטובות סכום הגון די והותר לפרוע כל חובת עונותינו, ואז אנו עושים מרוב שמחה: שמחת תורה...

טעם מצות סוכה.

כתב הגה"ק החיד"א זי"ע: "והנה, נודע ביהודה ובישראל כי אחד מטעמי פשוטי מצות סוכה הוא להעיר אוזן שומעת ועין רואה כי ישיבת עולם הזה דירת עראי כסוכה. וכשיסתכל האדם בעין יפה כי העולם הזה הבל, וישיבתו בו עראי והנאותיו עראי דעראי, לא ילך בעצת יצרו, וישיב מאוייו בדבר הקיים, שהם תורה ומצוות. וצונו מצוה זו בזמן שמחתינו, הוא הרגל הקדוש "חג הסוכות זמן שמחתינו", לרמוז כי העולם הזה עראי והשמהה היא לזמן מועט. ועוד רמוז: כאשר נסתכל בסוכה ונדע שאנחנו עראי בעולם הזה, אז יהיה זה שמחנתנו, כי בזה לא נלך בעצת יצרנו לבלות עצמנו בהכנות העולם הזה והבליו כי הם הבל ואבל כבד. ואז נפנה לדבר הנצחי והישר התדירי – עסק התורה והמצוות..."

כמה מתאים כאן הסיפור הבא! מעשה בהלך עני, שהיה מסובב מבית לבית, הולך מודלת לדלת ופושט יד לנדבה. פרוטה לפרוטה הצטרפה, ואפשרה את מהייתו הדלה. פעם אחת הגיע להווילתו של עשיר אחד. חוילה מפוארת, רחבת ידיים, בהט ושש ודר וסחרת... העשיר ישב במפרסת הפונה אל הרחוב, שקוע בספרי חשבונותיו. התקרב העני הושיט ידו וקרקש במטבעותיו, לעורר את תשומת לבו של העשיר. והעשיר לא היה רע לב ואטם רגש. להיפך, היה מוכן לתת נדבה, וביד נדיבה אבל לא עכשיו, לא כרגע. "המתן מעט", הפטיר לעבר העני, "אני מחשב עתה את שווי נכסי, ואסור לי להסיה דעתי, פן אתבלבל בחשבונותי". נשא הרעיון חן בעיני העני. מדוע לא יחשב גם הוא את שווי נכסיו, נפנה לפינת השולחן וערם את כל הפרוטות שבכיסו בגדיו, ומנה אותן אחת לאחת, סדרן בקבוצות של עשר עשר. נשא אליו העשיר מבט משעשע: עני מרוד זה מבקש לעשות כמעשהו, אלא שבהבדל קטן: זה מונה רכוש במיליונים, וזה סופר פרוטות. סנט בעני בהזיחות דעת, ואמר: "מה יש לך לחשב, כלום מבקש אתה לדעת כמה חסר לך כדי להגיע לעושרי". הוורו לרגע פניו של העני, אך מיד התעשת ואמר: "לא, לא! זאת אינך צריך לחשב. זאת בררתי בעבר, ואני יודע משכבר". נעורה סקרנותו של העשיר: "מה בררתי, מה הפרש בינינו" "אמנם כן", ענה העני.

"ולאיו תוצאה הגעת" – שאל העשיר, משועשע. "הגעת למסקנה שאיננו רחוקים זה מזה. כל ההפרש ביננו מסתכם בעשרה זהובים בלבד", – ענה העני. "הבלים תדבר", הפטיר העשיר, ושב לחשבונותיו. "עשרה זהובים", – שב העני ואמר, "ואין זה על פי אמון או השערה! שאלתי מבינים ויודעי ענין, והם אמרו את הנתונים שבידי". סקרנותו של העשיר התעוררה. אחד מן השניים: או שלפניו אחד הקמצנים – עשיר מופלג החי קבצן, שעושרו רב למאד ואין הוא ראוי לנדבה, או שלפניו עני עז פנים המתקלם בו, וגם הוא אינו ראוי לנדבה... "פרש נא דבריך", תבע. בבקשה! פשוט מאד! – התעניינתי אצל הקברן, והוא אמר לי שיש שני סוגי תכריכים בלבד, לעניים ולעשירים. ההפרש במחירים הוא עשרה זהובים....

כי בסכות הושבתי את בני ישראל (ויקרא כג. מג)

בספר "שמה הרגל" להגה"ק החיד"א זי"ע מובא: דיש שלושה פעמים במסורה "כי". "לא כי ברחוב נלין". "כי בסכות הושבתי". "כי נר מצוה". ואפשר להסביר את שלשתם כך: שבשלושה דברים הללו יש לנו דין משותף של "עשרים אמה ועשרה טפחים". (המילה "כי" מורכבת משני אותיות, כ-עשרים. י-עשר). "מבוי" – דינו שהוא גבוה למעלה מעשרים ימט. אבל פחות מעשרה טפחים פסול. "סוכה" – גבוהה למעלה מעשרים אמה או נמוכה מעשרה טפחים פסולה. "נר הנוכח" – למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי, אבל מצוות להניחה בתוך עשרה. וזה מה שמרמזת לנו המסורה הנ"ל שבשלושה הדברים הללו הדין שווה בהם: "לא כי ברחוב נלין" – מבוי. "כי בסכות הושבתי" – סוכה. "כי נר מצוה" – נר הנוכח.

לקיים את המצווה ככוונה נכונה...

בסכות תשבו שבעת ימים למען ידעו דורותיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אתם מארץ מצרים (ויקרא

מב-מג)

שאלו הראשונים – הלא יציאת מצרים בניסן היתה, והיה ראוי לעשות את הזכר לכך בתקופת המאורע הראשון, בניסן, ולמה נצטוונו על תשרי? ותירצו: שבדווקא אמרה התורה לעשות זאת בתקופת תשרי, בכדי שתהא היציאה מן הכית נכרת שהיא עשויה לשמו של הקב"ה. כי בימי ניסן רגיל אדם לצאת מביתו להנאתו ולדור בסוכה, שכבר פסקו הגשמים והחום מתנבר. אבל בימי תשרי הכל חוזרים מסוכותיהם לכתיהם מפני הגשמים המשמשים ובאים. אבל ישראל שקובעים להם דירה בסוכה בתקופת תשרי, הכל רואין שמחמת גזרתו של הקב"ה עושים כן ולשמו. וכן הכתוב אומר "למען ידעו דורותיכם", מצוה שיהא ניכר ונדע שהסוכה עשויה לשם ה'...

אך **הנאון מוילנא זי"ע** השיב תירוץ נפלא: דאמנם אין עושין זכר לאותם ענני הכבוד הראשונים שהיקפום מיד בצאתם ממצרים, כיון שעננים אלה נסתלקו מהם אה"כ כשעשו את העגל. אלא עושין זכר לענני הכבוד ששוב חזרו להם אחר כך ולא נסתלקו מהם כל ארבעים שנה. ממשיך הגר"א ואומר: וכשתידוק תמצא, כי חג הסוכות נקבע בדיוק ביום בו זכו בני ישראל, שוב, לאותם ענני הכבוד. היאך?

כשהטאו ישראל בעגל נסתלקו מהם ענני כבוד, וכמו שדרשו חז"ל (שמות לב. כה) "וירא משה את העם כי פרוע הוא" – שנעשו פרועים (גלויים) מענני הכבוד. ורק אחר שהור הקב"ה ונתרצה לישראל ביום הכיפורים ואמר למשה "סלחתי כדבריך" ונצטוו ישראל להקים את המשכן חזרו ענני הכבוד למקומם.

וכך היה סדר הדברים: ממחרת יום הכיפורים י"א בתשרי. אמר משה לעם שיביאו תרומתם להקמת המשכן, במשך יומיים הביאו כולם את נדבותיהם, כמו שכתוב "והם הביאו אליו נדבה בבוקר בבוקר", לשני בקרים דהיינו י"ב וי"ג בתשרי, בי"ד בתשרי לקחו חכמי הלב את הנדבה מידי משה, במ"ז החלו עוסקים במלאכת המשכן, ואז חזרו ענני הכבוד. נמצא כי במ"ז בתשרי הוא המועד המתאים לשבת בסוכה, לזכרון הנס "כי בסכות הושבתי את בני ישראל" כי מאז נשארו ענני הכבוד במשך כל הארבעים שנה בשהותם במדבר...

הוסיף על כך הגה"ק בעל המשך הכמה זי"ע נופך מיוחד, דלכן בפ' משפטים ובפ' כי תשא נקרא החג 'חג האסיף', ואילו בחומש ויקרא

(פר' אמור) ובדברים (פר' ראה) נקרא 'חג הסוכות'. כי קודם מעשה העגל נקרא החג על שם 'חג האסיף', ורק אחר שחטאו בעגל וענני הכבוד חזרו במ"ו בתשרי נצטוו על מצוות סוכה זכר לאותם ענני כבוד שהזרו...

ישיבת סוכה מסוגלת לאריכות ימים.

אמר הר"ק רבי נפתלי מרופשיץ ז"ע – ישיבת סוכה מומנת בתוכה סגולה לאריכות ימים ומניין? כי כתוב (ויקרא כג) "בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" – והפשט הוא כך: "בסוכות תשבו שבעת ימים". ומה הוא השכר על כך? "כל האזרח בישראל ישבו בסוכות" – "אזרח" בגימטריה "גבורה" – מכאן רואים שהבטיח הקב"ה שכל היושבים בסוכה יזכו לאריכות ימים ושנים כמו שנאמר (תהילים צ.י) "ואם בגבורות שמונים שנה"...

סוכה

הר"ק רבי אברהם מטריסק ז"ע אמר לבניו לפני חג הסוכות שילמדו מסכת סוכה. וכאשר סיימו המסכת, אמר להם ללמוד המסכת עוד פעם, וכן היה כמה פעמים. כשידעו את המסכת כולה בעל פה, שאל אותם: ננו תאמרו לי, כמה סוכות הן כשרות וכמה פסולות? לא ידעו בניו להשיב. אמר להם – פשוט! בכל מסכת סוכה יש ס"ו כשרות וכו"ה פסולות כמניין סו-כה...

שלושה סוגי סוכות כשרות מצינו בהלכה: א. סוכה בעלת ארבע דפנות. ב. סוכה בעלת שלוש דפנות. ג. סוכה בעלת שני דפנות, כאשר הדופן השלישית היא בשיעור טפה בלבד, שאף היא כשרה. שלושה סוגי סוכות אלה אמר הגר"א מוילנא ז"ע מרומזות באותיות המרכיבות את המילה "סכה". ס – האות ס' סגורה מארבעת רוחותיה, לרמז על סוכה בעלת ארבע דפנות. כ – האות כ' סגורה משלושת רוחותיה, לרמז על סוכה בעלת שלוש דפנות. ה – האות ה' סגורה משני רוחותיה, ועוד רגל קטנה לה, לרמז על סוכה בעלת שתי דפנות ושלישית טפה, שאף היא כשרה.

בצילא דמהימנותא.

סיפר אחד מתלמידיו של הגה"ק בעל שו"ת ויען יוסף ז"ע – בליל ראשון של יום טוב סוכות, כשעמד רבינו להיכנס אל סוכתו ולקדש, נזדמן לפניו ינוקא כבן שנתיים שלוש – ילדו של אחד הקרואים אל שולחנו – והוא שאל אותו: אמור נא ילד! מה טעם אנו יושבים היום לאכול בסוכה? הילד השיב כיאות לגילו: "ווייל די מאמע האט גיזאגט" (כי כן ציוותה אמה). אולם רבנו ז"ע נתלהב מאד למשמע תשובתו ויקרא: האה! כמה היטיב האי ינוקא להשיב! כי באמת זה סוד מצות סוכה, כי כך נצטוונו מאימא עילאה, כדאיתא בספרים הק' שאנו יושבין בסוכה בצילא דמהימנותא בכחינת "אימא דמסכא על בנוהי (אמא שמגנת על

בניה) – המה בני ישראל להסתירם מכל פגע ולגונן בעדם"...

הר"ק בעל החידושי הרי"ם ז"ע היה אומר על "ראש השנה – יום כיפור – סוכות" שיש לנו אמא טובה... "מען בלאזט אונץ אפף" – (נושפים לנו בשופר) זהו ראש השנה. "מוואשט אונץ אפף" (רוחצים אותנו) זהו יום כיפור. "מדעקט אונץ ציא" (עוטפים ומכסים אותנו) זהו סוכות...

סוכה פטורה ממוזוזה!

הר"ק בעל התפארת שלמה מדרומסק ז"ע כותב: בחינת מצוה סוכה הבאה אחר ימים הקדושים, להיות למחסה ולמסתור על האורות היורדים בראש השנה ויום כיפור, כאם המסוככת על בניה לבל יכס כל פגע וכל און הלילה, והנה לכך הסוכה פטורה מן המזוזה, כי היא איננה צריכה שמירה ממוזוזה, כי היא עצמה נעשית לשמירה כנ"ל!...

ענייני מצוות סוכה.

על הר"ק בעל הדברי חיים מצאנז ז"ע מסופר: כי פעם אחת ערב יום כיפור הלך הלוך ושוב בביתו מגודל הפחד ואמר: אוי מה נעשה לעת ערב כשיבוא גודל הבהירות ונהיה צריכים לגלות כל המקומות לפניו יתברך שמו, כנאמר "אדם יראה לעינים וה' יראה ללבב" פירוש שיזריח ללב, ואין עצה אלא לברוח תחת הסינר של אמא

הקדושה... (בזוהר הק' מובא, שהסוכה היא כמו אמא הסוככת על בניה) והוא הרמז (תהילים כז.ה) "כי יצפני בסוכו"...

לפיכך – אמר הר"ק בעל הבני יששכר ז"ע נוהגין לומר בתפילת נעילה (וכן בעשרת ימי תשובה) "הביאנו צל ידו תחת כנפי השכינה", והוא לפלא בעיני, כי ידוע תחת כנפי השכינה, הוא רק נשמות הגרים, מה שאין כן נשמות ישראל על כנפי השכינה? ושאלתי את פי כבוד מהותני הרב הקדוש מהרצ"ה זצוק"ל, ואמר שנוכל לפרש הכוונה על צל הסוכה, אשר מצוותה אחר יום הקדוש צילא דמהימנותא...

הר"ק בעל האהב ישראל מאפסא ז"ע כותב: מצוות סוכה היא לחסות בצל כנפי השכינה, וכשם שמנהגה של התרנגולת לקרוא לאפרוחים לאכול מה שהכינה להם, ולאחר מכן היא פורשת כנפיה עליהם, כך כביכול נוהגת השכינה עם בניה כנסת ישראל, כי בראש השנה ויום הכיפורים היא מקציבה להם היים מזון ופרנסה. ואילו בחג הסוכות היא מכניסה אותם תחת חסותה ומסככת עליהם בכנפיה...

ובספר צמח דוד מובא: אנו רואין כשהילד יוצא ממעי אמו מלפפין אותו בבגדים שלא יזיק לו שינוי האוויר, כן ביוה"כ הקב"ה מוחל לעונותיהם של עמו ישראל ונעשים כתינוק שנולד, על כן הקב"ה סוכך עליהם בצל סוכה לבושי יקר, כאדם שמניף על בנו...

לפיכך – אמר הר"ק בעל השפתי צדיק ז"ע "סוכה" ר"ת ויאמר ה' פלחתי בדברך, כי שכינה שרויה בינינו, השי"ת מושיב אותנו בצלו – צלא דמהימנותא, צלא דקודשא בריך הוא, וסולה ומוחל על כל עונותינו...

ואילו בספר דרשות רבינו יוסף נהמיה להנה"ק אב"ד קראקא ז"ע מובא טעם מעניין של מצוות ישיבת סוכה מיד לאחר הימים הנוראים: דכאשר אדם הולך, לא עלינו, באחד מאיברי גופו, הרי הרופאים עושים כל השתדלות לרפא תחילה את האיבר החולה, וכאשר עלה הפצע בידם והאיבר החלים ממחלתו – אז מבקשים לחזק את הגוף כולו, שנחלש בעקבות המחלה, ועל כן הם משגרים את הפציינט לנפוש באתר שיש בו אויר טוב או מרחצאות מרפא, שיחזקו את גופו וישיבו אותו לאיתנו. וכחולי הגוף – כן חולי הנפש: הלא ידענו שתרי"ג מצוות הן כנגד רמ"ח איברים ושס"ה גידין, כל מצוה או עבירה היא כנגד איבר מסוים וכאשר מבטלים מצוה או עוברים עבירה – פוגעים באיבר המסוים שכנגד המצווה או העבירה, ובראש השנה ויום הכיפורים אנו שבים בתשובה ומשתדלים לרפא ולתקן את האיברים הרוחניים שנפגעו בעבירות שכנגדם, אך גם לאחר שנרפאו אותם איברים, עדיין הנפש חלשה, כאדם הקם מחוליו, וצריכה היא למעין 'מרחצאות' של חיווק כללי. וכדי להכריא את הנפש, זיכתה אותנו התורה לשבת בסוכה, שיש בו אור המקיף, סוכת שלום לגוף ולנפש. כך תתחזק הנפש ותכריא מחוליי העוונות...

שיעור דפנות הסוכה לכפרה על עוונות כל השנה!

ביאור נפלא נתן הר"ק רבי יששכר דוב מבעלזא ז"ע על הפסוק (תהילים סח.) "אלוקים דבר בקודשו אעלוזה אהלקה שכם ועמק סוכות אמדד", ובכך הוא מסיק, דשיעור דפנות הסוכה הם רמז לכפרה על עוונותינו במשך כל ימות השנה!...

דהנה יום הכיפורים היום הקדוש אשר נתן לנו השם יתברך למחילה ולסליחה ולכפרה ולמחול בו את כל עוונותינו, וכן בארבעה ימים שאחריו, עד סוכות, אלו ימים שישאל עמוקים וטרודים במצוות ואינם עושים עוונות. נמצא כי חמשה ימים אלו משם"ה ימות השנה, נקיים הם בלי חטא, ונשארו אם כן ש"ס ימים, בהם יכול האדם לחטוא ולפשוט חס ושלום. וזה הרמז בכתוב: "אלוקים דבר בקודשו אעלוזה" – "אעלוז ה'" – אשמח באותם חמשה ימים שהם בלי עוונות, "אהלקה" – אהלק ה' – אותם חמשה ימים, מחשבון שם"ה ימות השנה, וישאר "שכם" – בגימטריא ש"ס – ימים שנכשלים בהם חס ושלום בעוונות, אבל הקב"ה אבינו אב הרחמן רוצה שגם באותם ש"ס ימים לא נתלכלך, לפיכך: "ועמק סוכות אמדד", הכוונה, כי שיעור הכשר סוכה הוא שלוש דפנות, וכל דופן כשר עד עשרים אמה, ומדת אמה היא ששה טפחים, נמצא דשלוש דפנות הן ש"ס טפחים, נמצא דכל טפה

מכוון כנגד יום אחד בשנה, לכפר על כל ימות השנה. וזהו שרמו "עמק סוכות אמדד" – פירוש, אמדוד עמקו וגבהו של שיעור הסוכה, שהוא מספר ש"ס, לכפר גם על הש"ס ימים בהם עושין עוונות... וזה נרמז גם בפסוק (תהילים לטו.) "הנה טפחות נתת ימו" – נתת הטפחים של שיעור סוכה, לכפר על ימות השנה, כי שיעור הטפחים כשיעור ש"ס ימות השנה בהם עושים עוונות, ואלו מכפרים על אלו, כאמור....

מצוות סוכה – סגולה כנגד יצר!

הרה"ק רבי הנוך העניך מאלכסנדר זי"ע אמר שמצוות סוכה היא סגולה שלא יבוא היצר"ר עוד הפעם אחר התשובה שעשינו בימים הנוראים, וסימן לדבר היא, שהרי יעקב אהר שהלך עשו ממנו עשה סוכות, ככתוב: (בראשית לג מז-זז) "וישב בין ההוא עשו לדרכו שיעירה ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סוכות על כן קרא שם המקום סוכות", וזה הכל עשה בכדי שיפטר מן העשו לגמרי....

כספר דברי אליהו מוכא בשם הגר"א מוילנא זי"ע דבר מדהים: שסגולתה המיוחדת של מצוות סוכה היא להכניע את "יצר לשון הרע" שבאדם. וענין זה – ממשיך הגר"א ומוסיף, רמוז בתיבת "סוכה", אשר ארבע אותיותיה הן מארבעה מוצאות הפה: סמ"ך – מאותיות זסר"ץ, שהן מהשיניים. וא"ו – מבומ"ף, שהן מהשפתיים. כ"ף – מגיכ"ה, שהן מהחך. ה"א – מאהח"ע, שהן מהגרון. והנה, דווקא מהאותיות דטלנ"ת, שהן מוצא הלשון – אין בו. וכל כך למה? מפני שארבעה המוצאות האחרים מסבכים את הלשון ושומרים אותה לכל יחמא בלשון הרע... ואף רמז לכך יש בפסוק: "תצננם בסוכה מריב לשונות"....

הג הראשון של סוכות שחל בשבת!

הרה"ק רבי בונים מפשיפא זי"ע אמר – שמצוות סוכה היא גדולה כל כך משום שכל האדם נכנס בגופו ובמלבושו בתוך הסוכה מה שלא נמצא בכל המצוות... אבל הרה"ק רבי שלמה לייב מלעמטשנע זי"ע אמר – שמצוות שבת גדולה יותר, משום שאף שיוצא החוצה – השבת מקיפה, אבל מצוות סוכה דווקא אם הוא מכפנים, אבל כשיוצא לחוץ אינו עם מצוות סוכה... אבל הוסיף ואמר: כשהג הראשון של סוכות יוצא בשבת, הרי הם מתחברים יחדיו, ואז הוא המצווה גדולה לאין ערוך משום שאז האדם מקיים אותה מכפנים ומכחוץ יחדיו, מה שבאמת לא נמצא בכל המצוות!...

אגב, הרה"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע אמר: דהגם שהמלית של ציצית מכסה גם כן את רוב הגוף, אף על פי כן אין הרגליים נכנסין לתוכה, מה שאין כן הסוכה דגם הרגליים נכנסין לתוכה... ולא עוד אלא דהסוכה כולה שמות הקדושים וקרקעית הסוכה גם כן שורה בתוכה שמות הקדושים כידוע, והשי"ת צוה לנו לכנס לתוך הסוכה לדרום עליהם כדי לקדשנו ולטהרנו ולכפר פשעינו....

מסופר על הגה"ק רבי מאיר אריק זי"ע שבא פעם לבקר את הרה"ק מקאלשיין זי"ע בסוכתו, ושאלו על מה שידוע בשם צדיקים שמצוות סוכה היא מיוחדת כ"כ מה שאין בכל המצוות שכל הגוף עם המנעלים אשר עליהם נכנסים לתוך המצוה, ולכאורה הרי אנו רואים שמצוות ראיה בעזרה היתה ג"כ בכל הגוף, דהרי האדם היה צריך להראות את עצמו בבית המקדש? השיב לו הרה"ק מקאלשיין אמרת בעצמך את התירוץ! דהרי לתוך הסוכה נכנס כל הגוף עם המנעלים, משא"כ במצוות ראיית העזרה, היה דווקא בלי מנעלים כדאיתא בגמרא....

בשם הגר"א מוילנא זי"ע מוכא, שפירש את הפסוק (תהילים עו. ג): "ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון", באופן זה: בדרך כלל אדם מקיים את המצוות כאבר מסוים: לולב הוא נוטל בידו, קריאת שמע הוא קורא בפיו, תפילין הוא מניח על זרועו ועל ראשו, וכך בכל המצוות, אך יש רק שתי מצוות שהאדם נכנס אליהן בכל גופו ומקיימן בכל איבריו: מצוות סוכה ומצוות ישוב ארץ ישראל, ואין האדם נקרא שלם – עד שיוכה לקיים שתי מצוות אלו, וכן יעקב לא נקרא שלם אלא כאשר הגיע לארץ ישראל, כדברי הפסוק (בראשית לג.יח): "ויבא יעקב שלם עיר שכם אשר בארץ כנען". וזהו הרמז בפסוק: "ויהי

בשלם" – אלו מצוות מקיים האדם בשלימות כל גופו? "סוכו ומעונתו בציון" – מצוות סוכה ומצוות ישוב ארץ ישראל!...

הגה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זי"ע אמר, שלכאורה מדברי הגר"א הנ"ל, יתכן שיש נפקא מינא למעשה, שכן במשנה (סוכה ב. א) נאמר: "הישן תחת המיטה בסוכה לא יצא ידי חובתו", ופירש רש"י: משום שאוהל מפסיק בינו לסוכה. ובגמרא אמר שמואל שדין זה נאמר במיטה שהיא גבוהה עשרה טפחים. הרי לנו שאוהל שיש בו עשרה טפחים, נחשב הפסק בינו לבין הסכך. ואם כך הוא הדין לגבי אדם היושב כולו מתחת למיטה הגבוהה עשרה, שנחשב כאילו אינו בסוכה, אז לכאורה, לדברי הגר"א שלסוכה יש ליכנס בכל גופו – אדם היושב ליד שולחן גבוה עשרה טפחים ורגליו מתחת לשולחן, נצטרך לומר שנחשב כאילו רגליו מהוין לסוכה, ואם כן אף שמעיקר הדין יצא ידי חובה לכתחילה, אך לא קיים מצוות סוכה בכל גופו ולא נאמר לגביו "ויהי בשלם סוכו"....

אושפיון

דורשי רשומות היו אומרים: "בסוכות תשבו שבעת ימים, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות". לכאורה יש כפילות בפסוק? אלא דאיתא בזהר הקדוש "תשבו" רומז על האבות הקדושים שהם אושפיון עילאין. ומרמז הכתוב שמקודם צריכין האושפיון לישב בסוכה ואח"כ כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. והרמז לכך: שהראשי תיבות של הפסוק – בסוכות תשבו שבעת ימים הם בגימטריה כמנין "אלו הם שבעה צדיקים"!!!... והאחד שנשאר הוא אלופו של עולם!.

מסופר על הרה"ק רבי פנחס מקוריין זי"ע שנמלך פעם בליבו שלא טוב הדבר שאנשים רבים באים אליו עם בקשותיהם להיפקד בדבר ישועה ורחמים, מפני שזה מבטל אותו מעבודת הבורא, ולכן ביקש מאת השי"ת שיהא שנוא על האנשים, וממילא לא יבואו אליו ולא יהיה לו התקשרות עם שום איש. וכן היה, והתבודד בינו לבין קונו והי חיי צער, ולא היה נמצא בחברת אנשים בלתי בשעת התפילה להתפלל עם הציבור. ויהי היום לפני חג הסוכות הוכרח לעשות סוכתו על ידי גוי, כי היהודים לא רצו לעזור לו מפני שהוא שנוא עליהם, והגוי לא היה בידו כלי האומנות הדרושים לכך, והלך לשאול מהשכנים גרון וכדומה, ומחמת שהיה שנוא בעיני כולם לא רצו להשאילו, ובקושי גדול השיגם. בליל ראשון של חג כאשר גמר הרב את תפילתו בבית הכנסת, קרא אליו כמה אורחים למעוד אצלו ביום טוב, ולא היה אפילו אחד שישכים לסור אל ביתו מפני ששנאו אותו, והוכרח ללכת לסוכתו בלי שום אורה. בבואו לסוכה והתחיל להזמין את האושפיון "ליעול אברהם" וראה שאברהם אבינו ע"ה עומד מבחוץ ואינו רוצה להיכנס, שאל אותו הרב, מה פשעי ומה הטאתי, והשיב לו אברהם אבינו, אין דרכי להיכנס במקום שאין שם אורחים, ויהי בשמעו זאת נשא עינו למרום, ככה וביקש מהשי"ת שיהזור הדבר כמקודם שימצא חן בעיני אנשים....

שנה אחת בחג הסוכות עת ישב הרה"ק בעל הדברי חיים זי"ע עם חסידיו, נתן סימן מעניין בדבר האושפיון! שלפי מנהג האר"י הק', שהאושפיון של משה ואהרון קודמים לאושפיון של יוסף, והם כסדר הזה: אברהם יצחק יעקב משה אהרון יוסף דוד. ניתן לדעת תמיד בכל שנה לפי יום היארצייט שלהם שחל באחד מימות השבוע, באיזה יום מימי השבוע יחול האושפיון שלהם!...

כששאלו אותו מניין ראה לומר זאת? ענה ואמר: בתורתנו הק'! בסוף "פרשת האזינו" כשהקב"ה אומר למשה רבנו: "עלה אל הר העברים ומת בהר אשר אתה עולה שמה והאסף אל עמך כאשר מת אהרון אחיך בהר ההר ויאסף אל עמיו" משם ראיתי רמז להנ"ל, כי זה מה שמרמזת לנו התורה, "ומת והאסף אל עמך" – שבחג האסף יהיה האושפיון שלך באותו יום שחל בו המיתה בימי השבוע, "כאשר מת אהרון אחיך ויאסף אל עמיו" כמו שבאותו יום שמת אהרון חל אושפיון שלו בחג האסף בימי השבוע, כך אצלך יהי כן....

אצל הרבה צדיקים נהגו לחוג את האושפיון של אנשים שנקראו כשמות האושפיון ואף היו מציינים זאת במיוחד. מסופר שבליל ב' דסוכות, אושפיון דיצחק, אצל שולחנו של

הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זי"ע, היה איש אחד ששמו "בן ציון". ציוה הרבי עליו להציג משקה על השולחן באמרו, מאחר ששמך "בן ציון", העולה בגימטריא למנין "יצחק", לכן היום האושפיון שלך, ועליך להציג משקה...

הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע אמר דמי ששמו "צבי" יש לו אושפיון ביומא דיצחק, כי אצל יצחק נאמר טעם הגדי כטעם הצביו...

כן שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר ממישקולין שליט"א שבהיותו נער שאל את אביו הרה"ק בעל הזכרון אליעזר ממישקולין זי"ע מתי יש לו (לאביו) אושפיון? ונענה ואמר לו: הרי שמי "אליעזר", ואליעזר עבד אברהם היה, וממילא יש לי אושפיון ביום הראשון... הוסיף כ"ק מרן אדמו"ר ממישקולין שליט"א וסיפר: כשהראיתי לאבי סימני אכזבה שאני עצמי אין לי אושפיון, נענה ואמר: לך! הרי יש לך בכל יום מימי הסוכות אושפיון... ולתמיהתי השיב לי: הרי שמך "שלום", והרי אנו אומרים "ופרוש עלינו סוכת "שלומך"... ממילא האושפיון שלך הם בכל הימים... באותה שנה נסעתי עמו באחד מימי חול המועד לכ"ק הרה"ק רבי אהרן מבעלזא זי"ע וחזר לו אבי הק' על השיג ושיח שהיה לו עימי בדבר האושפיון, היך הרבי ואמר: יפה כוונת!

בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות (ויקרא כג. מב)

על הרה"ק רבי יצחקל מוויעליפאלי זי"ע מסופר, כי שנה אחת בליל ראשון של חג הסוכות תיכף אחר התפילה נכנס לסוכתו, ונשאר עומד אצל הפתח כדי לומר את האושפיון, ופתח ואמר: בתחילת הפסוק נאמר "בסוכות 'תשבו' שבעת ימים", ובסופו "כל האזרח בישראל 'ישבו' בסוכות", ומהו פשר שינוי הלשון? ובאמת זה כבר שואל הזוהר הקדוש: "בקדמיתא 'תשבו', ולבתר 'ישבו'? אלא מתרין הזוה"ק: קדמא לאישפיון, תניינא לבני עלמא" – בתחילה 'תשבו' האושפיון הק', ולבסוף 'ישבו' בני ישראל. ואז המשיך הרה"ק מוויעליפאלי זי"ע ואמר בהתלהבות: רבי שמעון בר יוחאי בדורו הנשגב יכל לומר שהפשט הוא – בתחילה 'תשבו' האושפיון הק', ולבסוף 'ישבו' בני ישראל. אך אני אומר בדורי השפל שהפשט הוא: שמקודם 'תשבו' – תשבו בתשובה, ואחר כך 'ישבו' בסוכה – אפשר לישב בסוכה, ואם אין שבים בתשובה, אפשר לחשוב שיושבים בסוכה, ובאמת יושבים על התנור...

והמשיך הרה"ק מוויעליפאלי זי"ע וסיפר: אצל הרה"ק בעל החוזה מלובלין זי"ע היה נהוג שחודש אחד כיבדוהו להיות סנדק בבית מילה, ובחודש שלאחריו היו מכבדים את ראש הקהל, כן היה נהוג מידי חודש בחודשו. וכשהיה קורה שראש הקהל רצה להיות סנדק אצל אחד ממקורביו אך זה לא יצא בחודש שלו, הרי הם היו מתחלפים. אך אירע פעם שגולד בן לחסיד בחודש שהיה שייך לראש הקהל, והחסיד רצה שהחווה יהיה הסנדק, וכשאמר להחווה שברצונו לכבדו בסנדקאות, אמר לו החווה שילך לראש הקהל ויבקש ממנו שיסכים לכך, וכן עשה וביקש ממנו שיסכים שהחווה יהיה הסנדק, אך בפעם הזאת לא רצה ראש הקהל לוותר בשום פנים ואופן. הלך החסיד וסיפר להחווה שראש הקהל אינו מסכים. אמר לו החווה, אי"כ אין לי שום עצה בעבורך. הלך החסיד לביתו, וסיפר לאשתו מה שאמר לו החווה. אמר לו אשתו: אם החווה לא יהיה הסנדק אזי לא אתן את התינוק למולו בבית... הלך החסיד להחווה וסיפר לו מה שאמרה אשתו, ענה לו החווה, אם כן הדבר, אנכי אהיה הסנדק! והנה, ביום השימיני קודם הברית מילה בבית המדרש, שמע אבי הבן את השמש מכריו שראש הקהל מכובד בסנדקאות, וממש לא האמין למשמע אוזניו, דהלא החווה אמר לו שיהיה הסנדק, אבל לא הגיב על זה כלום. אחר הברית ניגש החווה לאבי הבן ואמר לו בזה הלשון: "אנכי הייתי הסנדק, אותו (ראש הקהל) הושבתי על התנור, והא לך ראייה, שמלבוש העליון שלו מלוכלך מאבק שעל התנור..." סיים הרה"ק מוויעליפאלי זי"ע ואמר: רואים מסיפור זה שאפשר לחשוב שיושבים על "כסא של אליהו" ובאמת יושבים על התנור... כן הדבר בסוכה, אם אין עושים תשובה חושבים שיושבים בסוכה ובאמת יושבים על התנור...

גשמים בסוכה!

מסופר על הרה"ק רבי צבי הירש מרימנוב זי"ע ששנה אחת בליל הראשון של חג הסוכות בשעת הסעודה, התקדרו השמים בעבים והחל לרדת טיפות גשם, אך עדיין לא היה כ"כ חזק בכדי שיכנס לסוכה. באו ואמרו לרבי שהגשמים יורדים. פתח הרבי ואמר: כתוב בתורה (בראשית ית. ד) "יוקה נא מעט מים ורחצו רגליכם" וגו', ותימה על אברהם אבינו ע"ה שהיה מאכיל ומשקה לכל עובר ושב בשפע רב, ועתה הקפיד ואמר מעט מים, הכי היה רע בעיניו אם ישפכו מים לרוב הלא המים כהנם הם, ובפרט אצל נדבן כמוהו וחרד על דבר ה', אדרבה היה לו נחת רוח אם ירחצו במים הרבה?

אך הענין הוא כך – המשיך הרבי: אברהם אבינו ע"ה שהלילה הל האושפיון שלו בעודו יושב עם אורחיו – אושפיון, לימד דעת את העם וגם אותנו, שאם יראה אדם איזה השתנות יהרהר בתשובה. כלומר, אם בעת ישיבה בסוכה כשהאושפיון מגיעים ינטפו הגשמים, שזהו סימן רע שאין מעשינו מקובלים לפני הבורא יתברך כמאמרם ז"ל בגמרא (סוכה כט.), אז צריכים לחזור בתשובה! וזה מה שאברהם אבינו ע"ה רמוז לנו בעת שישב עם אורחיו – אושפיון: "יוקה נא מעט מים" שהקב"ה הרוצה בתשובה והפץ בהצדקם שולח מעט מים מי גשמים, שיתחילו בני ישראל להרהר בתשובה, וזהו שאמר "ורחצו רגליכם", פירוש שתעשו תשובה ורחצו "מהרגילות" שלכם בתאוות עולם הזה והבליו, "והשענו תחת העץ" – תחת עץ החיים, שתלמדו את התורה שנקראת עץ החיים, ואז יהיו מעשינו לרצון לפני הבורא יתברך, ונוכל לקיים המצוה כתיקונה, אם נקבל עלינו כנ"ל... וראה זה פלא, מיד אחרי גמרו את דבריו הק' נתפורו העבים, ועלה מאור הלכנה והאירה חשכת לילה...

פעם בחג הסוכות כאשר ישב הרה"ק רבי שלמה מסאסוב זי"ע בתוך הסוכה, אמר למקורביו: שמעו נא את אשר אספר לכם, מה שאירע אצל זקני הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע: באחת השנים ירד גשם חזק בחג הסוכות ולא יכלו לקיים מצות ישיבת סוכה. צער רב הצטער זקני על כך מרוב צער ועגמת נפש לא אכל ולא שתה כמה ימים, עד שהגיע למצב של סכנת נפשות. פנתה אליו הרבנית עם קערה של דברי מאכל, וביקשה ממנו שיאכלנה. אמר לה בהקפדה: האם אינך רואה איך הקב"ה ברוגז עלינו, ואת רוצה שאני אוכל מה שהכאת?

כאשר שמעו הנוכחים דברים אלו שיצאו מפי קדשו התעוררו כולם בתשובה, והוילו דמעות מעיניהם. אך, כאשר אמר הרבי דברים אלו נרגע, וציוה למשמשו שיצא לראות אם הבהירו השמים, אך הוא חזר ואמר שלא, עדיין ירדו גשמים כהוץ. מרן היכה עוד זמן מה, ושלה את המשמש פעם נוסף לראות האם הבהירו השמים, ואכן נתפורו העננים, והגשם נפסק...

סיים הרה"ק מסאסוב זי"ע את סיפורו ואמר: צאו ראו! זה כוחה של תשובה, כי כאשר נתעוררו הנוכחים בתשובה, מיד סר רוגזו של הקב"ה והעננים נתפורו, והקב"ה נתרצה למצוותיו של בני ישראל, ואז ראו בחוש איך נכון המשל לירידת גשמים בסוכה – "עבד שמוג כוס לרבו, ושפך לו רבו את הכוס בפניו". שברגע שעשו כולם תשובה, כבר לא היו צריכים בשמים לאותו רמוז, והשמים התבהרו...

כן מסופר, כי בשנת תש"ט, בהיות הרה"ק בעל האמרי חיים מויזניץ זי"ע באנטוורפן בחג הסוכות, בליל החג, בשבתו בסוכה, החל לרדת גשם זלעפות. ובאכלו את המרק, נטפו הטיפות מהשטריימל לתוך הצלחת... רבינו ישב בשמחה עצומה, כשפניו קורנות באור יקרות, ומלמל ללא הרף: "גלויכט השם יתברך!" והרבה לומר זמירות החג. מתי מספר העומדים סביבו קשה היה להם לעמוד בקור וברטיבות, והשתאו להדוות השירה של הרבי ולעליצותו. בעוד השירה נמשכת, חדלו הרעמים להרעיש, כמקשיבים לקול השירה, והגשם פסק גם הוא. משהתבהרו השמים והירח האיר בטהרו, החלו החסידים להיכנס לסוכה. נענה הרבי ואמר: "איתא בגמרא (סוכה כה:), כי גשם בסוכה היא בכחינת משל לעבד שבא למזוג כוס לרבו, ושפך לו קיתון על בפניו. כרם בסוכות אנו בכחינת בנים למקום, בן סכל כשאביו כועס עליו – עוובו ויוצא ומתרחק ממנו, אבל ילד פקה – נשאר עומד במקום לפייסו, שיסלח לו. כן אנהנו – אף אם הקב"ה אולי כועס ח"ו עלינו

ושופך כוס מים בפנינו, אין אנו עוזבים את ביתו אלא שמחים לחסות בצילו". ומיים: "ב"ה ב"ה – הקב"ה התפיים עמנו!"...

מסופר על הרה"ק מזיכרון זי"ע שישב שנה אחת במעודת היום בסוכה ואמר תורה, החלו גשמים לרדת בזעף ובשטף מים רבים. הרבי לא הפסיק מתורתו, ונתלהב יותר ויותר בהתלהבות דקדושה באמירתו לגבוה, עד שהסוכה נתמלאה כמעט כולה במים. לפתע קם הצדיק מכסאו וצעק בקול, "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה", ובאותו רגע נתפורו העננים והגשם הלך הלך לו...

על הרה"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע מסופר, שישב בסוכה עם קהל חסידיו וירד גשם שוטף. הצמערו היושבים שראו בזה סימן רע, כדברי הגמ' (סוכה כה) משלו משל למה הדבר דומה לעבד שבא למזוג כוס לרבו ושפך לו קיתון של מים לפניו. אמר להם הרבי: הם ושלום שניפול לתוך עצבות. להיפך, אני רואה בזה סימן טוב! ונכון שכך כתוב בגמ', אבל אני יאמר לכם מהי מטרת הגשם עכשיו! למה הדבר דומה? לאם שיש לה ילד מפואר ונפלא והיא מופחת מעינא בישא והיא יורקת לו על פניו. אף כאן: בעיני השי"ת מצויינים אנו במעלות ובמידות טובות, אחרי שעבר עלינו כאלו ימים נעלים ונוראים, וכדי שלא תשלוט בנו עין הרע הוא יורק בפנינו כסגולה להניצל מהמזיקין...

מסופר שפעם שהה הגרי"ז מבריסק זי"ע בעיר קרעניץ והתאכסן אצל אחד מתלמידי ההכמים שבעיר. ויהי בבוקר בעת התפילה ראה הבעל אכסניא שהרב מבריסק מסתכל במראה בשעת הנחת התפילין. וחרה לו מאד דהלא הרה"ק בעל הדברי חיים זי"ע הקפיד על כך מאד, ולהעיר לו לא רצה מפני כבוד תורתו. על כן כשהכין להרב מבריסק את סעודת השחרית, הניח שם כמתכוון על השולחן את השו"ת "דברי חיים", ובתוכו סימן לתשובה הנ"ל. ויהי כאשר בא הגרי"ז לסעוד פת השחרית וראה את תשובת "הדברי חיים", הכין מיד את כוונת מארחו, ואמר לו: הנה, חסיד אתה ולכן אסביר את עצמי לך כלשון החסידים. והוא על פי מה שידוע שפעם ירדו גשמים עזים בסוכות, והרה"ק הדברי חיים זי"ע נשאר לישב בסוכה. וכששאלוהו הלא הנשאר בסוכה נקרא בשו"ע – הדיום? ענה ה"דברי חיים", אהיה אדויט ובלבד שבסוכה אשאר!... כמו כן אומר אני לך אהיה "בור" כדבר ה"דברי חיים" בתשובתו, והעיקר שאני תפילין כהלכה!...

על הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זי"ע מסופר ששנה אחת ירדו גשמים בליל הראשון של סוכות והוא לא יצא מן הסוכה, וכאשר נפלה טיפה אל תוך מרק הבשר התמלטו המילים מפי אחד העומדים שם: "שבהלכה מוכר על מי שיושב בסוכה מתי שיוורד גשם שנקרא "הדיום". אדמו פני הצדיק ואמר: "פלא שבכל ימות השנה אינם מדקדים אם ראויים להיקרא הדיום על ידי המעשים, אבל אם באים לעשות מצוה מדקדים. רבש"ע כבר בישתנו למדי' אחרי רגעים מספר השמים התבהרו. בשנה אחרת כשירד גשם ענה ואמר: כל מה שיאמר לך בעל הבית עשה, חוץ מצא!... ואכן השמים מיד נתבהרו!...

בסוכות תשבו שבעת ימים כל האזרח בישראל ישבו בסוכות.

צריך להבין מהו הלשון "האזרח" אשר לא מצינו בשום מצווה בתורה בלשון זה? אלא שמעתי מכ"ק מרן אדמו"ר ממשיקולין שליט"א להסביר, אחרי שעבר עלינו ראש השנה ויום הכיפורים שכולם עשו תשובה, וקיבלו עליהם מכאן ולהבא להשכיל ולהטיב בעסקי שמים, עוזבים עם ישראל את ביתם והונם וכל קנייני העולם הזה, ויוציאים לסוכה שהיא דירת עראי, להורות בזה שמשליכים מעליהם כל תענוגי העולם הזה ורצונם לחסות רק בצילו של הקב"ה. והנה מטבע של אדם לחשוב שהוא אזרח, והיינו תושב קבוע בעולם הזה. על כן אמרה התורה בלשון "כל האזרח" – אפילו מי שמחשיב את עצמו לתושב ואזרח קבוע בעולם הזה, צריך לדעת "ישבו בסוכות" – שכל העולם הזה הוא ישיבת עראי בלבד.

שינה בסוכה.

הרה"ק בעל השם משמואל מסוכטשוב זי"ע הביא בשם אביו הרה"ק בעל האבני נזר זי"ע דבר חידושו! והוא, שהיות וקדושת הסוכה היא גדולה לאין ערוך, והיא מסוכבת בשמות הקדושים, שכן כידוע "סוכה" בגימטריה צ"א, כמנין שני השמות הקדושים "הו"ה" ו"אדנ"י". וכמו שכתוב בזוהר הקדוש: בעת שיושבים בסוכה מסתלקים המקטרגים מן האדם ואינם יכולים להזיק, לכן, בחג הסוכות די בקריאת פרשה ראשונה של קריאת שמע בלבד כמו כליל שימורים!...

מסופר כי בחג הסוכות באחת השנים נשבו בעיר בראד רוחות חזקות ביותר, ובאותו זמן היה גר שם הגה"ק רבי אריה ליבוש זי"ע אביו של הרה"ק בעל הדברי חיים זי"ע, וכמעט מהנמנע היה לישון בסוכה, אך על פי כן איוותה נפשו לקיים מצוות סוכה כדת, אבל לא רצה לישון יחיד, והזמין אצלו את הייט העיר שיישן עמו בסוכה. באחת הלילות הסתערו רוחות חזקות וגשמים עזים, והסוכה היתה מוצפת כולה במים עד שגם החייט הלז לא רצה ללכת אתו, וניסה לשדלו בדברים וכסף אך ללא הועיל, עד שלבסוף הבטיח לו מחצית מהלקו בעולם הבא אם יבוא אתו! ועל זה הסכים החייט ונענה לו. לימים חלה אותו חייט ונפל למשכב והגיע למצב של גסיסה, לפתע ראה לפניו את דמותו של הרה"ק רבי אריה ליבוש זי"ע – שכבר היה בעולם האמת עומדת לפניו, ונכנסת אתו בדברים ושאלו אם זוכר אותו מעשה, והוא לא זכר מאומה מכל הנעשה עד שנתן לו כמה סימנים וזכר ככל המאורע. ויאמר לו: הנה זהו באו לקחתך אתי להיכלי, ותשב שם על ידי ותקבל מחצית שכרי, ואולם הכרירה בידך אם תרצה ותוותר על הבטחתי יוסיפו לך שנות חיים. הלה שהיה אדם פשוט ומגושם בחר בחיים ומחל על ההבטחה, ומיד החל להזיע בכל גופו ותוך כמה ימים ירד ממשכבו וחזר לאיתנו. כעבור משך זמן התבונן בכל מה שקרה איתו, ונקפוהו מצפוניו ולבבו בחרטה והתמרמרות על אשר עשה, וכשנדוע לו כי בן יש לאותו צדיק בעיר צאנו הלא הוא הרה"ק בעל הדברי חיים זי"ע החליט לנסוע אליו. כשהגיע אל הצדיק שפך לו את מר לבבו ואת כל אשר קרהו, הרבי שמע את סיפורו וחיוך קל עבר על פני קדשו ונענה ואמר: "נער בלייבט נער", אין מקח בלייבט מקח" – טיפש נשאר טיפש... והמקח וממכר נשאר גם במקומו!...

להרה"ק רבי יצחק לייב מצעלים זי"ע – בא פעם איש זקן וישיש בן מאה והמש שנים, וביקש ממנו שיתפלל עליו שימות! ולתמיהת הרבי על בקשתו הלא שיגרתית... סיפר מה שהביאו לך, וכך היה מעשה: בימי ילדותו דר בעיר קאלאמיי, מקום מושבו של הרה"ק רבי הלל מקאלאמיי זי"ע, ופעם אחת בחג הסוכות כשהיה קור גדול עד מאד, לא רצתה הרבנית של הרבי לישן עמו בסוכה מחמת הקור הגדול, וברצונה היה שגם בעלה הקדוש לא ישן בסוכה שפחדה שישאר שם לבד, ועל כן ביקש הרבי מילד הזה, בעל המספר, שישן עמו בסוכתו בלילה הזה כדי שלא יתבטל ממצות סוכה, ואכן הסכים הילד לישן עם הרבי בסוכתו, ולמחרת בבוקר אמר לו הרבי: מאחר שהחית את נפשי שהיה ביכולתי לקיים מצות סוכה ולישן בסוכה גם מחמת הקור הגדול, וזה היה רק בשביל שישנת עמי בסוכה, על כן אברכך שיהיה לך אריכות ימים! ועוד בירך אותו ששום אחד מבניו לא ימות בחייו! ואכן נתקיימה כי ברכתו של הרבי שאזכה לאריכות ימים שכבר הגעתי לשנת המאה וחמש, אבל אחד מבני הוא חולה מסוכן זה זמן רב ושורה ביסורים גדולים, ואין אני יכול לראות בעיני גדל היסורים שיש לו, והוא אינו יכול למות בחיי, מחמת ברכת הרבי, על כן אבקש מהרבי שיתפלל בעבורי שאמות, ואם כן ימות גם בני ולא יהיה עוד ביסורים הגדולים... שמע הרבי ואמר: להתפלל שתמות אינני יכול! כי אף פעם לא התפללתי כזו תפילה... אבל שבנדך יבריא יכול אני, ולכן אני גוזר שבנדך יבריא, ואתה תמשיך לחיות את ימך שנשארו פה בעולם!...

בסוכות תשבו שבעת ימים וכו' למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים (כג. מב-מג)

כתב הב"ה (אזרח חיים סימן תרכ"ח): "כיון דכתיב "למען ידעו וכו'", אם לא ידע כוונת מצוות סוכה כפי פשוטה, לא יצא! דעיקר הכוונה

בישיבת הסוכה שיוזכר יציאת מצרים ... ומשמע ליה, שצריך שיכוון בשעת ישיבת הסוכה הטעם המכוון במצוה. "לכן, אם אכל בלילה הראשונה בסוכה בלא כוונה זו, יש להחמיר לאכול שוב כזית בכוונה". "ועל כל פנים, יזהר כל אחד ללמוד ולספר לבניו ולבני ביתו בלילה הראשונה כוונת מצוות סוכה, כמו שצריך ללמוד להם טעם המצוות בליל הסדר...

נביא בפניכם עובדה נפלאה, המראה בעליל, כיצד דקדק הגה"ק רבי שמעון סופר זי"ע רבה של קראקא בכוונת מצות סוכה: דרכו של הגאון מקראקא היה לשבת בסוכתו, להשמיע דברי תורה לבני עירו, ולשוור שירים שהיבר לכבוד החג. השולחן עצמו מעומר במיני מגדים ערבים ויינות משוכחים. כך האריך עד אחר הצות לילה. כאשר הבחינו המסוכים שהגאון נרדם בתנומה, עמדו והלכו להם איש איש לדרכו. מעשה היה בשנה אחת, בליל ראשון של החג, כעבור שעה-שעתיים שהשתקע בשינה, הקיץ מתרדמתו, ובראותו שכל ביתו נמים שינת ישרים, פנה לסוכת שכנו הקרוב אליו. בראותו כי השכן עדיין ער, דפק על דופן סוכתו... השכן ששמע את הדפיקות, וראה מבעד לדלת מי נצב לפניו, לא הבין מה קורה כאן, מה בעצם כה דחוף באישון לילה? התנצל הרב ואמר: "אחרי שבתחילת הסעודה הייתי רעב מאד מחמת שבערב סוכות כמעט ולא בא אוכל לפי, בגלל המרדות והשאלות שנקראו לפתחי - אכלתי לחמי בתיאבון גדול, חוששני שמא לא אכלתי את הכזית הראשון ככוונה רצויה לשם מצות סוכה". ומאחר שבני הבית כולם ישנים, אין ברצוני להעירם בהיכנס הביתה, ולכן אבקשך להמציא עבורי "לחם משנה", כדי שאוכל שוב...

בחמשה עשר יום לחודש השביעי הזה חג הסוכות שבעת ימים לה' (ויקרא, אמור, כג. לד)

המתבונן בפסוקים ישים את ליבו לשינוי הדורש הסבר: בעוד שבפסוק שלפנינו, המצווה על חג הסוכות, נוקט הכתוב בהגדרה "לחודש השביעי הזה", וכך גם לגבי יום הכיפורים (פסוק כז): "אך בעשור לחודש השביעי הזה" - הרי לגבי מצוות לולב (פסוק לט): "אך בחמשה עשר יום לחודש השביעי באספכם" (וכן) נוקט הפסוק רק בלשון "לחודש השביעי" ולא "לחודש השביעי הזה" - מדוע? עמד על כך הגה"ק בעל ה"עונג יום טוב" זי"ע, שאף יישב את הדברים בביאור נפלא:

דהנה ידוע מה שאמרו חז"ל (ראש השנה כג): "יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת - במקדש היו תוקעין, אבל לא במדינה", והתבאר בגמרא שזהו משום הגזירה שמא יעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים, ועל כן בראש השנה שחל להיות בשבת אין תוקעין בשופר. ושם בסוגיית הגמרא התבאר שזהו טעם שינוי הלשון בין שני הפסוקים: "זכרון תרועה" שנאמר בפרשת אמור (ויקרא כג. כד) ו"יום תרועה" (במדבר כג. א), והיינו ש"יום תרועה" הוא כאשר הל ראש השנה בחול, שאז תוקעים בשופר בפועל, ואילו "זכרון תרועה" מתייחס לשנים שבהן הל ראש השנה בשבת, שאז אין תוקעים בשופר בפועל, אלא רק זוכרים את השופר באמירת הפסוקים.

מעתה, אמר בעל ה"עונג יום טוב", הלא כאן בפרשתינו (פרשת אמור) נאמר "זכרון תרועה", ומכאן שמדובר כשחל ראש השנה בשבת ואז אין תוקעים בו בשופר מגזירת "שמא יעבירנו". והרי אם הל ראש השנה בשבת - יהול גם סוכות של אותה שנה בשבת. יום הכיפורים, לעומת זאת, יהול באותה שנה ביום שני - יום חול.

כמה נפלא, אם כן, הדיוק בלשון הפסוקים: יום הכיפורים יהול ביום חול, ועל כן כל דיניו ינהגו כרגיל, ועל כן נאמר בו "זהה". גם לגבי דיני סוכה אין כל שינוי אף כשחל יום טוב ראשון של סוכות בשבת, ועל כן גם בפסוק העוסק במצות סוכה נאמר "זהה". רק לגבי מצות לולב נמנע הכתוב מלהוסיף "לחודש השביעי הזה" - שהרי בחודש השביעי, כלומר באותה שנה, אין נמילת לולב ביום הראשון, שהרי אף בלולב גזרו חז"ל "שמא יעבירנו" כאשר הל יום ראשון של סוכות בשבת. ציווי התורה, אם כן, מתייחס רק לשנים אחרות, שבהן יהול יום ראשון של סוכות ביום חול, ולא "לחודש השביעי הזה", שחל בשבת... ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא - הפלא ופלא!...

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר (ויקרא כג. ז)
"ולקחתם לכם ביום הראשון וכי יום ראשון הוא, והלא יום ט"ו הוא, אלא ראשון לחשבון עיונות" (מדרש תנחומא). רבים תמהו מהו ההסבר שראשון הכוונה - לחשבון עיונות? בספר **כרם הצבי** מובא: שבדבר הטאו של אדם הראשון באכילת עץ הדעת יש מחלוקת איזה פרי היה, ודעה אחת - ר' אבהו דעכו אמר: "אתרוג היה", (בראשית רבה ט"ו). יוצא אפוא, כי החטא הראשון שחטא האדם הראשון התחיל מן האתרוג, וזהו הפשט של דרשת חז"ל ולקחתם ביום הראשון "פרי עץ הדר" - ראשון לחשבון עיונות - זאת היתה העבירה הראשונה לחשבון העיונות שמשתרך עד היום...

על הרמ"ק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע מסופר כי בשנה אחת ביום טוב ראשון של סוכות נכנסם בחפזה לבית המדרש והכריז בקול רם: מי מכם, יהודים, יש לו איזו עבירה? מכל קרן זוית שבלבכם הפשו והוציאו והביאו לי עבירות!... שכן המדרש אומר: "ולקחתם לכם ביום הראשון - ראשון לחשבון עיונות". בראש השנה וביום כיפור יהודי הוזר בתשובה. ואותה שעה נעשות לו זדונות כשגגות, ואילו בסוכות, בשעה שיהודי מקיים ומחבב את המצוה של ארבעה מינים, הרי זו תשובה מאהבה, ואותה שעה "זדונות נעשין לו כזכיות". אם כן, ככל שנשתיירו עוד עבירות ישנות מוסתרות בפניות שבלב, יותר זכיות אפשר לקנות בהן... זכרו אפוא, יהודים, מי מכם יש לו איזה עבירה, ימהר נא ויצרף אותה היום לחשבון!...

ואילו הרמ"ק בעל התפארת שלמה מרדומסק זי"ע אמר: מפני מה דווקא היום הראשון של סוכות הוא "ראשון לחשבון עיונות"? על כך אמר הסבר נפלא! דבשעה שהשטן בא בימים הנוראים ומביא את הצרורות הכבדים ומתחיל מפרט את החטאים שהטא כל יהודי במשך כל ימות השנה, מתייצבים מליצי היושר וטוענים, שכל אותם החטאים לא חטאו ישראל אלא בשוגג, ועל כן ראוי למחול להם, שכן לא הם, אלא הוא, השטן והיצר הרע, הוא שפיתה אותם בשקרים ובדברי תרמית שונים להאמין כי העבירות הללו אינן עבירות כלל, והם האמינו לו ונתפתו לשקריו... משיב על כך השטן: מפני מה מניחים לרמות אותם דווקא בשעה שמסיתים אותם לרעה? האם בעסקי מומן שלהם הם גם תמימים כאלה ומאמינים לכל אחד על דברתו? אם ידרוש אחד מהם מחברו, שיתן לו בעד חפץ ששווי עשר פרוטות כפלים מזה, וכי יתן לו... ובתורת פשרה בין שתי הטענות הללו מהלטיים, שימתינו כמה ימים ויערכו נסיון בשביל לקבוע, אם היהודים הם קלי אמונה רק בשעה שהם באים לקנות את עבירותיו של יצר הרע, או קלות אמונתם זאת מתגלה גם בעניינים אחרים... והנה, בשעה שיהודים יוצאים לאחר יום כיפור לקנות את ארבעת המינים, והם משלמים בעדם מחירים ממוחלים, וביום הראשון של סוכות הם באים לבתי הכנסת ואתרוגיהם עם לולביהם בידיהם, מראים לשטן, כי גם בדיני ממונות מניחים היהודים שירמו אותם, והוא ראייה, האתרוגים והלולבים הללו, ששילמו בעדם מחירים גבוהים כל כך, אם כי המצרכים האלה יש להם ערך מועט ביותר, וגוי לא היה נותן בעד ארבעה מינים אלה אפילו עשר פרוטות... ואם כן, הרי שוב אפשרות להאמין, כי גם בעבירות הניחו לו ליצר הרע לרמות אותם וקיבלו אותן כסחורה טובה... לאחר ההוכחה המשכנעת הזאת, שאין לו לשטן מה למעון כנגדה, כל הצרורות הקודמים של עבירות נמחקים ומתבטלים - ו"ראשון לחשבון עיונות", מן היום הזה מתחיל החשבון החדש, רישום חדש...

איך נחיה אתרוג שקול כתרונג מצוות?

הובא **בבארי היטב** (סימן תרמ"א ס"ק ט') בשם **תשובות מהרי"ו** אתרוג בנימטריא תר"י, ועם ג' המינים הנוספים - הוא תרונג, לומר לך ששקול כנגד תרונג מצוות. ולכאורה צריכים להבין את כוונת פשר הדברים? אלא פירש הגה"ק בעל **החפלאה זי"ע** דיש כאן לימוד השכל גדול! דהרי ידועים דברי המדרש שאתרוג הוא רמוז למו שיש בו תורה ומעשים טובים, לולב רמוז למו שיש בו תורה לבה, הדסים - למו שיש בו מעשים טובים לבה, וערבות - למו שאין בו לא תורה ולא מעשים טובים. ופשוט הוא הדבר, שמי שיש בו תורה ומעשים טובים ובכל

זאת הוא עומד יחיד ואינו מעורר את האחרים לעבודת הכורא והי רק לעצמו בצדקתו – לא יצא ידי חובתו... ועל כן האתרוג הוא בנימטריא רק תר"י, כי עדיין הוא חסר ג' מצוות. מתי ישרים אותו 'אתרוג' את ג' המצוות החסרות לו? כאשר הוא יצרף אליו את הלולב, כלומר: את מי שיש בו תורה אבל אין בו מעשים טובים, בקירוב ובהארת פנים את הדרך אשר ילכו בה, וכן את ה'הדסים', שאין בהם תורה, צריך ה'אתרוג' ללמדם. וגם את ה'ערבות', שאין בהם לא תורה ולא מעשים טובים, צריך לעורר לשוב בתשובה שלימה, ועל ידי קיום ג' מצוות הללו – יהיה האתרוג שלם. ולכן רק בצירוף ובקירוב ג' אלו יחדיו עם האתרוג הוא נהיה בנימטריא תר"י...

וכאן מתבקשת ההערה הבאה: גם כשמוכיחים או רוצים לקרב מישהו, חייבים לעשות זאת עם לב חם... בחמימות... עם פנים שוחקות, ולא ח"ו בקרירות עם פרצוף יבש וחמוץ... וגם את זה נראה מתוך דינו של האתרוג – כפי שמסביר לנו הגה"ק בעל השבט מוסר זי"ע בספרו מעיל צדקה: רמז נפלא בדיני האתרוג. הו"ל אמרו שהאתרוג דומה ללב. לפיכך יובן מדוע "אתרוג היבש פסול" (סוכה לד:). כי הלב צריך שיהיה חם, פועם, מרגיש ומבין, ער למצוקות הזולת ולסיבלו. נחליץ לעזרה, תמיכה ועידוד. ואתרוג היבש – פסול...

ובעוד אנו מדברים על מה שמסמל האתרוג ועל כך שאתרוג דומה ללב – אביא בפניכם סיפור מדהים: חג הסוכות תפס מקום בראש הצרו של הרה"ק רבי שלמה (הראשון) מבאבוב זי"ע בצידו של בית המדרש היתה סוכה ענקית, והרבי עודד את חסידיו להכין עבודה קישוטים בכל ימות השנה. וכי דבר פשוט הוא, לשבת בצילו של הקב"ה, להסתופף בחיכוך "בצל האמונה" כדברי הוזהר הק'. תשומת לב מרובה הוקדשה גם לארבעת המינים. הן רומזים הם לארבעת האותיות של שם ההוי"ה ברוך הוא, רומזים לכל חלקי העם, ורומזים לקשר שביננו לבוראנו (רקאנטי. ויקרא רבה ל"ב). והתורה עצמה ציוותה שיהיו נאים ומהודרים. והשלוחים יצאו מבוהלים ודחופים בדבר הרבי לחפש ארבעת מינים משופרא דשופרא, בלי להתמקח על מהירם!... ההג התקרב, והשלוחים החלו לחזור ולהתקבץ. כל אחד, והרכש בידו. הדסים אלו נאים יותר, משולשים בדייקנות, לכל אורכם. לולבו של זה נאה, והלולב שביד רעהו נאה יותר, זקוף יותר, "סגור" לחלוטין. אבל העיקר, כמוכך, הוא "פרי עץ הדר", האתרוג. ובו, כידוע, אין אחד דומה לחבירו. לזה נקודה זעירה ליד ה"שושנתא" ולזה פגימת עלה באמצעו. אבל אחד מן השלוחים הביא אתרוג – לא נראה כמוהו להדר וליופי! היו לו בליטות ושקיעות סדורות תלמים ומסתיים בפיטם גאה. זוהר וכולו נקי מכל סיג ופגם. לא נקודה קטנטונת, אף לא שרט של עלה! היתה זו שכיית המדה, כיהלום הכתר. הכל נהרו לראות את האתרוג הוזהר המונה על אדרת הפשתן שהוצעה תחתיו, ולא פסקו מלגמור עליו את ההלל... יום טוב ראשון של סוכות הגיע. לפני ההלל פנה הרבי אל הסוכה, ועימו כל קהל החסידים, לחוות בנענועים הנערכים על פי רזי תורת הקבלה. להפתעתם, לתדהמתם ולאכזבתם, בירך הרבי על אחד האתרוגים האחרים, הפחות מהודרים. האתרוג המושלם נשאר בחדר הרבי, זנוח על מצע הפשתן... הכל התפלאו, השתוממו, ואיש לא העז להפריע את הרבי בעבודתו הקדושה, ולשאלו לפשר ההחלטה. אבל אחד הנוכחים החליט, שאם הרבי אינו מקיים את המצוה בהידור – הוא יעשה זאת... התגנב בחשאי לחדרו של הרבי כשהלולב בידו, נטל את האתרוג המהודר, ומרוב פחד ורטט פן יתפס – נשטט האתרוג מידו ונפל! נכהל האיש, הרים את האתרוג בחיפזון והשיבו למקומו, ונמלט מן המקום. כשהרבי שב לחדרו, קלט בחדות מכטו שמישהו נגע באתרוג. ניגש לבחנו, והבחין שהפיטם הנאה מנותק למעשה מגוף האתרוג, ומחט דקה מחברת אותו. מקודם אי אפשר היה להבחין בכך, אבל מחמת הנפילה התרופף החיבור, והמחט התגלתה לעין... האתרוג – פסול הוא! נרעשו מקורביו של הרבי: הרי הם עדים לגילוי של רוח הקודש, הרבי ידע על כך מראש! חייך הרבי ואמר: "לא ולא, להיפך! כשראיתי אתרוג כלול בחדרו זה, ראיתי לפני את התגלמות השלימות! אבל, דווקא משום כך נמנעתי מלברך עליו. משום

ששלימות אמיתית, יש רק בתורה: "תורת ה' תמימה". מושלמת. מלבדה, אין לך בעולמנו דבר שלא יהיה בו חיסרון. לפיכך נמנעתי מלברך על האתרוג. שכן, אם אין רואים בו חיסרון גלוי – מי יודע איזה חיסרון סמוי מסתתר בו... ואכן, הוברר שהוא היה פסול לחלוטין... עד כאן הסיפור הנפלא! ואם נרצה לראות מהו הלכה שאפשר ללמוד מסיפור זה: ישנם כמה דברים, ראשית, אין שלימות! רק בתורה יש שלימות! ואם הנך בכ"ז רואה משהו שלם ומושלם, בדוק זאת טוב לראות שאין משהו מסתתר מתחתיו... והדבר השני: "אתרוג דומה ללב" – כמו האתרוג, כך גם הלב, אין אדם שהגיע לשלימות! ואדרכה! אדם שאוחז שהוא מושלם והוא אינו צריך לשום תיקון – הוא צריך לתיקון הגדול ביותר!... כמו שאמרו צדיקים: "אשר אין כוּם מוּם אשר לא עלה ולקחתם לכם פרי עץ הדר..."

המקובל הגה"ק בעל הסולם זי"ע נתן הסבר נפלא לפסוק זה, באומרו, דיש כאן רמז וציווי על האדם, וכך הסביר: "עץ" – הוא הצדיק, כמו שהורה משה רבינו עליו השלום (במדבר יג. כ וברש"י) למרגלים לראות "היש בה עץ" – האם יש שם צדיק שמגונן על דורו כסיוך העץ. "פרי עץ" – מה הם פירות העץ? 'תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים' (רש"י בראשית ו. ט). "הדר" – דרשו הו"ל: "פרי עץ שדר באילנו משנה לשנה". שכן האתרוג, שלא כשאר פירות, גדל לאיטו במשך שנה שלימה ויותר. והנה, לא מכבר עברו עלינו הימים הנוראים. אמרנו סליחות, תקענו בשופר, צמנו כיום כיפור, נטהרנו לפני ה', פתחנו דף חדש. עתה, "ועמך כולם צדיקים" – לא ערבה ואף לא הדם ולולב, כולנו "אתרוגים", הדר שבהדר... והשמיענו הכתוב בדרך רמז: "ולקחתם לכם פרי עץ" – הרוצה אתה לקחת את עצמך ולדעת כאמת ובתמים האם מעשיך הטובים 'תולדותיהם של צדיקים' הם, האמנם הפכת להיות אתרוג מוכהר? מצטערים, לא תוכל לדעת זאת, איש אינו יכול לדעת זאת. כי תלוי הדבר ב'הדר' – האם הפרי ידור באילנו משנה לשנה! האם ההלכות ראש השנה ויום הכיפורים, החרטה והקבלה, יהיוקי מעמד עד לשנה הבאה, ולא יתפוגגו תוך זמן קצר...

ארבעת המינים והנענועים!

הגמרא (סוכה לו: לח.) מסיקה: שמצוות נטילת הלולב, כשמה כן היא: משנוטלים את הלולב ומיניו ביד – יוצאים כבר ידי חובה! הנענועים הם רק "שיירי מצוה" – הם לא המצוה בעצמה אלא הדברים שמסביב. אבל עם כל זאת אומרת הגמרא: שסגולת הנענועים הם לעצור רוחות רעות וטללים רעים. וממשיכה הגמרא א"ר יוסי בר אבין ואיתימא ר' יוסי בר זבילא, זאת אומרת: שיירי מצוה מעכבין את הפורענות!... אביא בפניכם סיפור מופלא המראה לנו עד כמה נשגבים הם אותם שיירי מצוה ומה כוחם לפעול! מסופר, על הרח"ק הבאבא סאלי זי"ע כשעלה בדרכו לארץ ישראל הפלוג באוניה, התחוללה סערה עוה. היה זה בערב שבת קודש, והבאבא סאלי היה אז באמצע קבלת שבת, וברוב דכיותו בשבת ובקדושתה לא חש בתנודות האוניה המטלטלת בין הגלים הסוערים. רבינו היה נתון בשרעפיו, שריו בעולמות עילאיים, אבל משמשו, חש היטב במלטת האוניה. בהחבא יצא מתאו ועלה לסיפון לחוות בגלי הענק המתנשאים לגובה בל יאומן, ומשתברים בקול רעש גדול בענני קצף בוחק. לפתע צדה עינו תכונה קדחתנית. הוא ראה את רב החובל מנחה את צוות המלחים בהכנת סירות ההצלה, והנוסעים המבוהלים חוגרים את חגורת ההצלה ונכנסים לסירות. רב החובל הכחין במשמש, וצעק לעברו, כשקולו מתנשא מעל לרוחות השורקות ומשברי הגלים: "מהר, לך קרא לרבך, שיבוא מהרה. האוניה עומדת לטבוע, אנו עומדים לנטוש אותה בכל רגע!" מיהר המשרת וחפז לתאו, כשהוא כושל עם תנודות האוניה. הגיע לתאו ומצא את רבינו בסיום התפילה. הודיעו בהתרגשות על הסכנה המרחפת. סיפר שהאוניה עומדת לטבוע, ונוסעיה נכנסו כבר לסירות ההצלה. ימהר הרב ויעלה עימו – רב החובל הזהיר שהזמן קצר, והסירות עלולות להפליג... אך רבינו נשאר שליו ובטוח, זיו פניו הקורן מקדושת השבת לא הועם, כל בהילות לא נשמעה בקולו כאשר שאל: "ההכנת את

השולחן למעודת השבת? "כן", אמר המשמש והביט אל השולחן. הכל היה מוכן עליו, אבל בתנודות האוניה נפלו כל המאכלים והתגבבו בפינת התא... "אם כן", אמר רבינו, הגש לי את היין ואת הכוס לקידוש. נקדש, וירחם ה'! מובלבל ונכבד הושיט המשמש את כוס הקידוש, ומוזג את היין ביד רועדת מפחד ומתנודות הספינה. רבינו החל לקדש, במתינות ובכוונה רבה, כמונה מעות, וכל מילה נראתה בעיני המשרת כנצה. שתה רבינו מכוס הקידוש, מסרה למשרת, ואמר: "עלה אל הסיפון, ושפוך את שארית היין שבכוס לתוך הים"... העיד המשמש: בו ברנע שהיין שבכוס נשפך לים – צללו אוזני מקול הדממה. הרוח שקמה לפתע, הגלים נחו מועפם. הים שקט, נרגע, היה חלק כראוי. האוניה התייצבה ושייטה כאילו היתה באגם. רב החובל, שעמד ליד סירות ההצלה, הבחין בנעשה. הוא רץ לעבר המשרת, תפס בזרועו, ותבע לדעת: "מה עשית לים, ששקט בין רגע מועפו?" "לא כלום", אמר משה הקטן, תמה לא פחות, לא עשיתי כלום. רק ביצעתי את פקודת הרב"ז "בא ונלך אל רבך", אמר לו רב החובל. ירדו שניהם לתאו של רבינו. נכנס רב החובל בפחד ובמורא, הסיר את כובעו ביראת כבוד, קד לפני הרב ואמר: "איש קדוש וצדיק, נוסעי האוניה הביים לך את חייהם, בזכותך ניצלה האוניה וכל נוסעיה!" ענה רבינו ברוב ענוותנות: מעיית! בורא העולם הוא שהצילנו, ולו חבים אנו את חייו, עלינו להודות לו על חסדו הגדול, ועל הנס שגמל עימנו! הרי מה שעשיתי – המשיך הרב ואמר: הוא בסך הכל, לקחתי את אותו מעט יין שנשאר מהקידוש שבו אנו אומרים: "וינה ביום השביעי" ואת זה הוריתי לשפוך לים כדי שהים ידע ששבת היום והוא צריך לנח... עד כאן הסיפור המופלא!... ומכאן אנו צריכים ללמוד, שאם זו סגולתם של שירי מצוה, עד כמה היא סגולתה של המצוה עצמה! אלו הארבעה מינים שצינו הכורא לקחתם ולנענעם בימים אלו...

ארבעת המינים.

בזוהר הק' כתוב: "ולקחתם לכם ביום הראשון" – ובאותם ארבעת המינים שהם כלי זיין – כלי מלחמה, יכולים ישראל לנצח את הדין... מסופר, שבשנה אחת בערב ראש השנה הגיע אל הרח"ק רבי מאיר מפרמישלאן זי"ע חסיד אחד שהיה גר בכפר אחר, וצרתו בפיו: הפריץ של העיירה גזר גזירה נוראה על כל יהודי הכפר, והיה אם היא תצא לפועל יהיו מאות יהודים נשארם מחוסרי פרנסה, ואולי יהיו גם נועדים לגירוש! ואותו חסיד הצליח להבריה עצמו בתר את הגבול, ולכן ביקש להיות לשליח עבור כל העיירה, לפעול ישועה ולבקש מהרבי שיבטל את הגזירה! שאלו הרבי: האם השתדלו בדרכים טבעיים? ענה החסיד שכבר עשו כל מיני השתדלויות אבל ללא הועיל, הפריץ הוא רשע עריץ ואי אפשר לשנות את דעתו כזה. דבר אחד בלבד – המשיך החסיד – יכול לשנות את המצב, באם ימות בנו יחידו של הפריץ, דאז יתעצב אל לבו ויתחרט על מה ששלח ידו ביהודים ורק בזה יש לנו תקוה (דכן היה דרך הפריצים בימים ההם, שהיו מאמינים, ובבוא עליהם צרה, פשפשו במעשיהם והקילו לזמן מה ברשעתם). כששמע זאת הרב, לא נח ולא שקט בתפילותיו בימים הנוראים, ואף דיבר בשיחותיו הקדושים מענין הגזירות ועורר רחמים. גם נתן לחסיד לחזור לביתו קודם סוכות, באמרו שהד' מינים נקראים בזוהר הקדוש "מאני קרבא" – כלי זיין, ובהם יוכל לילך למלחמה ובעזרה לפעול ישועה כרצונו, החסיד עשה כן ונשאר אצלו לכל ימי ההג. באמצע ההושענות, קרא לפתע את החסיד ושאלו היכן דר הפריץ, למזרה או למערב העולם וכו', כאשר הישב האיש ומצא, הראה לו, לקח הרבי את הלולב באופן כזה כאילו היה קנה – אש, ועשה כאילו קולע אל מטרה מסוימת, וקרא בקול "פא!" ומיד המשיך באמירת ההושענות, לאחר התפילה אמר להחסיד שלא ידאג עוד, כי כבר היתה הישועה. מיד במוצאי י"ט נסע החסיד לביתו שמח וטוב לב, ובעודו באמצע הדרך כבר שמע את הכשורה המשמחת שבנו של הפריץ מת פתאום. בירר את הזמן מתי קרא הדבר, ונתחוויר לו שבדיוק אז מתי שירה הרבי עם הלולב אז מת בנו יחידו של אותו רשע. דברי הרבי נתקיימו, והפריץ ביטל הגזירה וליהודים היתה אורה...

זמן שמחתינו.

"ושמחת בהגך והיית אך שמח" – מה מקורה של השמחה היתירה בהג הסוכות? הסביר זאת הרח"ק רבי משה מקאזניץ זי"ע – פסוק זה נאמר אחרי שכתוב בתורה על ראש השנה ויום הכיפורים שבו אנו מבקשים מחילה וכפרה על מעשינו, וממילא עכשיו אנו כבר בשלים וראויים לשמחה, כי כל עוד מלא האדם גאוה, לעולם אין השמחה יכולה לשרות עליו, שהרי מה שיש לו אינו מספקו, ואם יש לו מנה רוצה מאתיים. לעומת זאת, העניו, המסתפק במועט וטוב לו במה שיש לו, בנקל בא לידי שמחה וטוב לב. ולכן כשאנו עומדים אחרי הימים הנוראים בהכנעה ובכפיפה אחרי שבקשנו שיכפר לנו ה' על מעשינו לכן אנו יכולים לשמוח! ואת זה באה התורה לומר לנו: אחרי ראש השנה ויום הכיפורים, "ושמחת בהגך והיית אך" שמח" רמוז נאה יש לך כאן! דרך אחרי שמעטת את עצמך והגך מתנהג בענוה ובכפיפה בכחינת "אך", הגך זוכה לשמחה אמיתית!..

הרח"ק בעל השפת אמת זי"ע אמר: מה בא ה"אך" למעט, ויש לומר דה"אך" בא למעט הוללות ופריקת עול...

הרח"ק מטריסק זי"ע אמר: "זמן שמחתינו" היא לשון הכנה! מלשון "זימן שחורים ומצא לבנים". היינו שמצות סוכה שאנחנו מקיימים בשבעה ימי החג, הוא הכנה להמשיך שמחה על כל השנה כולה!... **כן מובא בספר פלא יועץ:** ציוונו לשמחה של מצוה, והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל – שמי שהוא שמח וטוב לב בהג הקדוש הזה של סוכות, מובטח לו שתעלה לו שנה טובה, ויהיה לעולם שמח!...

כן מובא באברבנאל: כלל במאמר "והיית אך" שמח" להבטיחו שאם ישמח ויגיל בהג הסוכות, יהיה שמח וטוב לב כל השנה, ואם התעצב בראשית השנה, בעצבון תאכלנה. כי כן טבע המציאות, השמחה בחלקו ששון ושמחה ישיג, והנאנה בלא סיבה יאנק דום כל הימים...

שמחת בית השואבה.

מי שלא ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו. במוצאי יום טוב הראשון של חג ירדו לעזרת נשים ומתקנים שם תיקון גדול (סוכה נא). מסופר כי פעם בעת השתתף הרח"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זי"ע בחתונה – מרוב החמון היתה המהומה רבה והנשים נדחקו לחדר בה התקיימה השמחה. פנה הרבי בשאלה אל הנוכחים: מדוע מנסים תמיד הנשים לדחוק עצמן בעת שירה וזמרה? נענה התנו הרח"ק רבי פנחס מאופטילא זי"ע ואמר: הנה אומרים בשם גדולים על מה דאיתא בגמ' (קידושין לד.) לגבי חיוב נשים במזוזה משום דכתיב במזוזה (דברים יא. כא) למען ירכו ימיכם. אומרת הגמ': וגברא בעי חיי, נשי לא בעי חיי! לשון בתמיה. אבל אם לא יאמרו דברי הגמ' "נשי לא בעי חיי", בניגון של תימה, היה משתמע כאילו ח"י נשי לא בעי חיי. נמצא דכל היות הנשים הוא מהניגון של בתמיה שבדברי הגמ': וכי נשי לא בעי חיי? ולכן – סיים ואמר: דוחקות הן עצמן בכל מקום ששומעות ניגון ושירה כי כל היותם הוא משם... כששמע הרבי זאת הפטיר ואמר: מהיכי תיתי! אין זה עיקר הטעם. אלא הטעם הוא משום דאיתא במסכת סוכה (נא.) שבעת שמחת בית השואבה תיקנו תיקון גדול שתהיינה הנשים למעלה והאנשים למטה כדי שלא יתערבו. יוצא לפי זה שהשים קרובות היו ללויים המשוררים יותר מישראל, משום שהלויים עמדו כמ"ז מעלות שבין עזרת נשים לעזרת ישראל במלה עשירית והנשים עמדו בגזוטרם במקום גבוה, ולכן נשפע עליהן מקדושת שיר הלויים. ולכן בכל מקום שיש שירה וזמרה נדחקות הן כי אז שבה ומושפעת עליהן קדושת השיר שהלויים היו אומרים בבית המקדש... ולכן צריכים רק לעשות תיקון גדול כמו במקדש והפרדה מוחלטת, אך לא ללכת עם ראש בקרו!...

"והיית אך שמח" (דברים. ראה טז. טז)

בציווי התורה על חג הסוכות נאמר "חג הסוכות תעשה לך שבעת ימים... ושמחת בהגך... והיית אך שמח". (אגב, מי שיתבונן שם בפסוקים, יראה שבתורה זה לא מוזכר בנשימה אחת – "ושמחת בהגך והיית אך שמח", אלא בשני חלקים, מי שהיבר את המילים לשיר אחד הוא בעל כשרון לא קטן...) ויש להבין כיצד אפשר לצוות על האדם לשמוח? האם שמחה היא תחושה שבאה לפי הזמנה או

בלחיצת כפתור? מה ביכולתו של אדם שמרגיש עצוב, לעשות, כדי לשנות את תחושותיו, ולהפוך להיות שמח?
כדי להשיב על כך עלינו להתבונן ולחקור בעצמנו, מהו הגורם לתחושת העצבות, וכיצד ניתן לעקור אותו מן היסוד. ואכן, כאשר נבדוק היטב נמצא שהרבה פעמים העצבות מקורה בגאווה (כך גם מובא בספח"ק). הגאווה משוכנע שמן הדין חייבים לתת לו כל מה שהוא רוצה, וכאשר הוא מבחין במחסור כלשהו, הוא מתעצב אל ליבו. ולעומת זאת, מי שמרגיש שמצד הדין אין הוא זכאי למאומה, אינו מרגיש מחסור, ולכן איננו חש בעצב.
היו שדרשו על כך במליצה: "והיית אך שמח", בכל מקום שכתוב בתורה "אך" הוא בא למעט, ואכן, "והיית אך", מי שממעט את עצמו, יהיה "שמח" – יצליח לחוש בשמחה ללא עצב כלל...

כיוצא בכך ביאר הגאון מוילנא זי"ע את הפסוק (קהלת י. ב) "לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו". מימינם של האותיות למ"ד ובי"ת המרכיבות את המילה "לב", נמצאות האותיות כ"ף ואל"ף, המרכיבות את המילה "אך". ומשמאלם של אותיות אלו, מופיעות האותיות גימ"ל ומ"ם, היוצרות את המילה "גם".

וכך הסביר הגאון: החכם מטה את ה"לב" שלו, לצד ימין, וממעט את עצמו, בהתאם למילה "אך", ואילו הכסיל מטה את ליבו לשמאלו, ונהג על פי המילה "גם", שהיא לשון ריבוי, ומרגיש שכל דבר ודבר 'מגיע לו' על פי דין... ומשום כך, מה שאינו מקבל, הוא בעיניו כאילו נלקח מבין ידיו...

זמן שמחתנו?

אחד הדברים שהיו מאד אופייניים אצל הרח"ק בעל האמרי חיים מוויזניץ זי"ע – הרי היא מידת השמחה! ואם בכל השנה היה בשמחה, ובהגים בפרט, פי כמה גדלה שמחתו בהג הסוכות, שהוא "זמן שמחתנו" בכניסתו לסוכה (גם בימי מחלתו) ניתן היה לחוש את גדול שמחתו למצוה זו, כמו כן בעת "שמחת בית השואבה" או היה מפוזר ומרקד עד כלות הנפש ממש. בשנה אחת סיפר, בעת שולחנו בהג הסוכות, על הרח"ק מקאברין זי"ע – כי פעם אחרי יום הכיפורים קרא אליו את אחד מאנשיו, בעל מרה שחורה שבא ממרחקים, ואמר לו שישוב לביתו לחג, והטעם: "יען כי לסוכה נקבל אורחים חשובים, הם האושפיון קדישין, והם אינם יכולים לסבול מרה שחורה, וכאשר יראו אותך עם פנים של עצבות ומרה שחורה שלך, לא ירצו לשבת אצלי, כי אינם סובלים אלא פנים של שמחה – ואינני יכול להחליף אותם כך..."

שנה אחת הסביר האמרי חיים זי"ע להרה"צ רבי מנדל גפנר זצ"ל מדוע מכונה הג הסוכות "זמן שמחתנו", בהמשילו: כל פרי יש לו הזמן והעונה שלו, וכאשר עוברת העונה, שוב אין בנמצא אותו פרי. ברם, באם רוצים לאכול מהפרי בתום עונתו, אזי בעת העונה כשהפרי מצוי, עושים ממנו "שימורים" למען יוכלו לאכול ממנו במשך כל השנה. כן הדבר בהג הסוכות – שהוא "זמן שמחתנו" – בעת הוא הזמן והעונה של השמחה, על כן צריך לאסוף הרבה שמחה ולשמר (קאנזרוורירן) את השמחה לכל השנה...

ומובא בספר פלא יועץ: ציוונו לשמוח שמחה של מצוה, והוא סימן טוב לכל השנה, שכתבו גורי האר"י ז"ל – שמי שהוא שמח וטוב לב בהג הקדוש הזה של סוכות, מוכטח לו שתעלה לו שנה טובה, ויהיה לעולם שמח...

כן מובא באברבנאל: כלל במאמר "והיית אך שמח" להבטיחו שאם ישמח ויגיל בהג הסוכות, יהיה שמח וטוב לב כל השנה, ואם התעצב בראשית השנה, בעצבון תאכלנה. כי כן טבע המציאות, השמח בחלקו ששון ושמחה ישיג, והנאנה בלא סיבה יאנק דום כל הימים...

שמחת בית השואבה!

סיפור מעניין סיפר הרח"ק בעל השפע חיים מצאנז זי"ע: בימי זקני הרח"ק בעל הדברי חיים מצאנז זי"ע היה שם ראש הקהל ושמו ר' שמואל, פעם אחת בנה ר' שמואל – ראש הקהל, בית כנסת חדש ועשה חנוכת הבית וגם הזמין כלי זמר, שיזמרו, והעולם היו מרננין עליו למה היה צריך להוציא כל כך הוצאות להזמין מוזיק וכלי זמר

וכד'. וכשנכנס לזקני הרח"ק מצאנז זי"ע להזמין אותו שיבוא לחנוכת הבית, רימו לו זקני מה שהעולם מדברים ומרננים... ובהיות ר' שמואל – ראש הקהל, מקורב כ"כ אצל זקני הק', הרחיב לענות ולומר: רבי, אני זוכר כשהרבי בא לעיר צאנז והיו אז הרבה אנשים 'מתנגדים' בעיר, וכשהגיע ימי הסוכות הזמין הרבי מוזיק לכבוד שמחת בית השואבה ואמרו אנשים להרבי שהעולם מדברים על זה שהזמין מוזיק וכלי זמר, ואמר אז הרבי: "שמחת בית השואבה ברענט און מוזיק שפילט והעולם ידברו מה שרוצים" – ("שמחת בית השואבה מתקיימת ועובדת, והמוזיקה מתנגנת, והציבור ידברו מה שרוצים"...)
כך אני אומר המשך ר' שמואל – ראש הקהל: די חנוכת הבית ברענט און מוזיק שפילט והעולם ידברו מה שרוצים... היך הדברי חיים למשמע הדברים והנהן בראשו לאות הסכמה...

הושענא שואגים הושענא!

הרח"ק השר שלום מבעלזא זי"ע דקדק מהו הלשון 'שואגים', והלא אנחנו אומרים בתפילת ר"ה "וכל מאמינים שהוא עונה לחש", הרי שהקב"ה עונה לתפילת בניו שמתפללים אליו בקול שאינו נשמע ולא בשאגה. וכמו"כ מתפללים אנו תפילת שמונה עשרה בלחש כמו שכתוב בזוה"ק (פר' ויגש – פנחס) שהמתפלל בקול רם אין תפילתו נשמעת למעלה וצריך דווקא להתפלל בלחש, וא"כ מהו הבקשה "הושענא שואגים" הושענא נא? תירין, שיש תפילות שעליהם אין אף מלאך יכול לקטרג ותפילות אלו צריכים להתפלל בשאגה, אך יש תפילות שצריך להתפלל בלחש שלא יקטרגו המשיטנים על התפילות, וזה שאנו אומרים "וכל מאמינים שהוא עונה לחש, עד כאן דבריו הק'.

ושמעת מהגאון רבי ישראל ברנר שליט"א – רב קהילת מישיקולין בירושלים, לפרש את ביאור הדברים ע"פ יסוד גדול בענין התפילה הנאמר בשם הבעש"ט הק' זי"ע ותלמידו, ומובא בספר "תורת אמת" מהרח"ק מלובלין זי"ע, דהנה כשכא אדם להתפלל על עצמו או על חבירו על חסרון או צער שיש לו ח"ו מצרכי הגוף וכדומה, יכול לפעמים להיות קטרוג ח"ו או מצד המתפלל שאינו כדאי שישמעו את תפילתו, או מצד מי שמתפללים עליו שאינו ראוי ראוי אל הטובה ההיא. והעצה לזה הוא להתפלל על צער השכינה הק' שמצטערת כשיהודי בצער, כמאמר חז"ל "שכשישראל בצער שכינה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי", וכשכוונת המתפלל תהיה על צער השכינה, מובטח הוא שתקובל תפילתו, שכן על תפילה כזו לא יכול להיות קטרוג ומתקבלת תפילתו, וכיון שמתמלא החסרון למעלה ממילא מגיע הישועה גם למטה.

ובזה פירשו תלמידי הבעש"ט זי"ע את הפסוק (ישעיה סג. ט) "בכל צרתם לו צר". שהכתיב הוא 'לא' באל"ף, והקרי 'לו' בוי"ו, שאף כשיהודי יהיה בצער ח"ו, אך עם כל זה יהיה צערו על שכביכול 'לו' צר, ויקרא אליו יתברך על צער השכינה, אבל או ממילא יפעל שיתהפך הצרה ויהיה 'לא' באל"ף ויתבטל הצער.

וזהו גם מה שאנו מתפללים "ימלא ה' כל משאלותיך" שכל משאלותינו תהיה "ימלא ה'" – שיתמלא החסרון של השכינה הק'.

ולפי זה אפשר לומר שזהו כוונת הרח"ק מבעלזא זי"ע, שתפילה על צרכי הגוף צריכה להיות בלחש שלא תהא עליה קטרוג על שאינו ראוי לישועה. אך כשיהודים מתפללים "הושענא למענך אלוקינו" "למענך בוראנו", אזי צריכה לפרוץ השאגה "הושענא שואגים" הושענא, ותפילה כזו אין שום קטרוג יכול לחול עליו, ובודאי תקובל תפילת ישראל.

ועל פי יסוד זה פירש הרח"ק בעל האור מלא מקאסאן זי"ע באופן נפלא את הושענא "אדון המושיע בלתיך אין להושיע", שאנו מבקשים מאדון העולם "אדון המושיע" – שיהיה ישועה לאדון של מעלה ויתוקן החיסרון למעלה, כי "בלתיך" – אם לא מגיע הישועה למעלה, "אין להושיע" – אין יכול להגיע הישועה למטה אצל כלל ישראל...

ועל פי יסוד זה פירש המגיד הק' ממעזריטש זי"ע את המשנה (ברכות ג. א) "אין עומדין להתפלל אלא מתוך כובד ראש". שכשחם ושלום עת צרה לישראל צריכה להיות התפילה על מה שחסר למעלה כביכול על "הכובד שבראש" היא אם הכנים השכינה הק', וכשכוונתו בתפילה

לכבוד שמים ממילא מגיע הישועה לעם ישראל.

ועפ"יז גם פירש הרה"ג הנ"ל את היהי רצון שאנו מבקשים ברה"ה "שנהיה לראש ולא לזנב", שאנחנו מבקשים מאת השי"ת שתהיה כל מאווינו ושאיפתנו בתפילותינו ל"ראש", שנתפלל על צער השכינה שהיא ה'ראש' של עם ישראל, "ולא לזנב" לא נכוין על הדברים השוליים, מפני שלדברים השוליים תבוא הישועה אנב הישועה הכללית...

"למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלוקים אין עוד" (הושענות).

כשביהן הרה"ק רבי אריה לייב תאומים זי"ע כרב העיר בראד, ראה בשעת ההקפות הושענות, איך מקיפים הגבירים את הבימה באתרוגיהם, וקופצים בראש, ללכת לפני הרבנים ותלמידי החכמים, והרה לו מאד, מדוע אינם יודעים לתת כבוד לתורה, ולכבד את לומדיה. נענה רבי אריה לייב ואמר בדרך צחות: מעולם היה קשה לי על הסיום שלאחר הקפות הושענות, "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלוקים אין עוד". שלכאורה אינו מעניין דיומא. אולם עכשיו נתיישב לי הענין, והלא ידוע מה שדרש רבי עקיבא (פסחים כב:), "את ה' אלוהיך תירא לרבות תלמידי חכמים", וכיון שראו מסדרי הושענות שבשעה שמקיפים ואומרים הושענות, אין עמי הארצות מכבדים את תלמידי החכמים, והדיוט קופץ בראש, כנראה שאין הם דורשין כרבי עקיבא "את ה' אלוהיך תירא לרבות תלמידי חכמים", ויש חשש שמא ידרשו לרבות שני רשויות חס והלילה, לכן העמידו הסיום "למען דעת כל עמי הארץ כי ה' הוא האלוקים אין עוד"....

הושענא רבה.

הרה"ק רבי בונים מפשיסחא זי"ע אמר פעם בהושענא רבה: שהמעלה וגודל העניין של הושענא רבה, הוא: שהוא הותם בתוך הותם! והסביר ואמר: יום הכיפורים היא החתימה, ובהושענא רבה גם כן נחתמים, וזהו הותם בתוך הותם, ולפי ההלכה לגבי יין נסך אין חוששים במקרה כזה, כי יש עליו שני התימות. וביום הושענא רבה נוטל הקב"ה התפילות והבקשות וכל הזכויות וכל הטובות שעתידים לבוא, ומעלה אותם לשמים מומל, במקום שאין שם שליטה לקטרוג. כי הם נמצאים הותם בתוך הותם – ואז שום גוי ומשמין לא יכול לבוא למאואת ולקטרוג עליהם...

שמיני עצרת הוא חג מן התורה, שחל ביום השמיני של חג הסוכות, אולם הוא נחשב רגל בפני עצמו ואינו קשור לסוכות, אלא סמוך לו בלבד, ודיניו כדיני יום טוב. בארץ ישראל חל באותו היום גם שמחת תורה, וזהו השם המוכר יותר ליום זה. אולם אין מדובר באותו החג כי שמיני עצרת הוא חג מן התורה, ואילו שמחת תורה נקבע רק ע"י החכמים. בארצות חו"ל, שבהן נהוג יום טוב שני של גלויות, ההבדלה בין שני החגים ברורה: היום הראשון הוא שמיני עצרת, ולמחרתו נחגג יום שמחת תורה.

ביום השמיני עצרת תהיה לכם (במדבר כט. לה)

מסביר הרה"ק בעל הבאר משה מקוויזנין זי"ע – דהנה ידוע, הגם שבהושענא רבה יוצאין הפתקין, עם כל זאת עדיין הם נעצרים עד שמיני עצרת, ועוד נותנים זמן לאדם שישוב בתשובה, ויקבל עליו עול מלכותו יתברך עול מלכות שמים שלימה. וזהו "ביום השמיני עצרת תהיה" – שיהיה עוד עצרת דהיינו מעצור ועיכוב להגורין והפתקין, "לכם" – אותיות מלך, שעוד נותנים להאדם זמן עד שמיני עצרת לקבל עליו מלכות שמים, ולשוב בתשובה לפניו יתברך...

על הפסוק "אז איתם ונקיתי מפשע רב" אמר הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זי"ע – "אז" עולה למנין ה', הוא שמיני עצרת, כלומר שבשמיני עצרת "נקיתי מפשע רב"...

ואילו הרה"ק רבי מנחם מנדל מוארקא זי"ע אמר: אנחנו עברנו כזה ראש השנה שהוא יום הדין הנורא, וכזה יום כיפור קדוש, ואחריו נכנסנו לסוכה ואנחנו בשמחה, אומר לנו הקב"ה – "אם לא תהיו שומים אראה לכם עוד יותר טוב" וזה הוא – "שמיני עצרת", ואסמכתא לכך ניתן לראות ממה שכתוב בתורה (שמות יג. כ) "ויסעו

מסוכות ויהנו באיתם" – אחרי שנוסעים מסוכות, חונים ב"איתם", שרומז ל"אז איתם ונקיתי מפשע רב כנ"ל...

שמיני רגל בפני עצמו לעניין פז"ר קש"ב (ראש השנה ד:)

אמרו חז"ל (ראש השנה ד:): "שמיני רגל בפני עצמו לעניין פז"ר קש"ב". (סימן זה בא להזכיר שיש שישה דינים "פים, זמן, רגל, קרבן, שיר, ברכה", שבהם נבדל חג שמיני עצרת מחג הסוכות, וממילא הוא איננו סיומו של חג הסוכות אלא חג בפני עצמו) אבל הרה"ק רבי שלום מבעלזא זי"ע אמר, דרמז יש כאן בדברי הגמ' "שמיני עצרת רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב" – שביום שמיני עצרת, כל התפילות שהיו "פזורות" ולא נתקבלו עדיין בשמים, ביום זה הקב"ה מקבל אותם ו"מקשיב" אליהם...

יום עליית התפילות...

הרה"ק בעל התפארת שלמה זי"ע הסביר את הפסוק – "ביום השמיני עצרת תהיה לכם" – על פי דברי הזוהר הק' על הפסוק "ותנח התיבה בחודש השביעי" (בראשית ח.ד): "בחודש השביעי" רומז לתשרי שהוא השביעי מניסן, שבחודש זה "ותנח התיבה" – כל התיבות והתפילות מכל השנה יעלו לרצון עם התפילות שאנו מתפללים בחודש הזה. וזהו גם כן הרמז "ביום השביעי עצרת תהיה לכם" – לרמז על כל התפילות הנעצרים בכל ימות השנה ולא עלו למעלה גם המה יעלו עתה לרחמים ולרצון למעלה, ואז ממילא תהיה לכם שפע ברכה ורחמים אמין...

מנין שמיני עצרת בהשכמת הבוקר היא זמן החיתום?

בזוהר הקדוש כתוב שגמר חיתום האחרון הוא בהשכמת הבוקר של יום שמיני עצרת. והביא לכך הרה"ק מאוסטרובצא זי"ע חשבון נפלא שעל פיו נראה שאכן הם הדברים: דהרי איתא שמשנה רבינו התפלל לפני הקב"ה תקט"ו תפילות שיכנס לארץ ישראל, כמניין "ואתחנן", ונשתתק ולא התפלל עוד, כי ה' אמר לו (דברים ג. כו) "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה", שאילו היה מתפלל עוד תפילה אחת היה נענה, אבל משה קיבל עליו גזרת המקום ולא התפלל עוד. ואימתי התפלל משה תפילותיו אלה? בשנה האחרונה, בשנת הארבעים. ומתי התחיל בתפילה? בשעת הרחמים והדין, בראש השנה של שנה זו. מראש השנה ועד בוקרו של שמיני עצרת, כמה שעות? המש מאות ושש עשרה שעות. שכן אם תכפיל עשרים ואחד יום עד ליל שמיני עצרת, בעשרים וארבע שעות היום, יצא לך המנין המש מאות וארבע. הוסף עליהם שתים עשרה שעות של ליל שמיני עצרת – הרי המש מאות ושש עשרה שעות. ומשה התפלל כל אותן השעות שעה לתפילה, שעה לתפילה, הוץ מן השעה האחרונה שלפני גמר החיתום האחרון. ואילו היה מאריך בתפילה עד שעת החיתום, היה קשה לפני הקב"ה לדהות תפילתו של צדיק זה. והיה שומע תפילותיו ועונה לו על תפילתו שבשעת החיתום...

המסתופפים בצל הצדיקים יזכו לחתימה טובה בנקל!

הרה"ק בעל המאור ושמש זי"ע כותב: והנה בידוע אשר גמר החתימה נעשית בהושענא רבא, וביום השמיני עצרת הפתקין נמסרין, לזה מבשר הכתוב (ויקרא כג. ז) "וביום השמיני עצרת תהיה לכם" – עצרת ראשי תיבות עדת צדיקים רחמים תהיה, שכל המסתופפים בצלם יהיו לרחמים, אכן עדיין לא ידענו האם יהיה הדבר קל ומהר להפעל בלי שיצטרכו הצדיקים לעבוד עבודה להרבות ולהפציר בתפילה, לזה אמר "כל מלאכת עבודה לא תעשו", פירוש שהדיבור יהיה מסור בידיכם, שלא תצטרכו לעשות עבודת התפילה הרבה...

שמיני רגל בפני עצמו (סוכה מז).

הרה"ק בעל הבית אברהם זי"ע הסביר את דברי הגמ' "שמיני עצרת רגל בפני עצמו" – הוא רגל שכל יהודי צריך להתבונן "בפני עצמו" אחרי ימים כל כך קדושים איך נראים הפנים שלו... (וואס פאר א פנים ער האמ...)

שמיני עצרת – יום חתימת הפרנסה!

הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זי"ע ציוה לאחד מחסידיו שלא היה לו פרנסה, להתפלל בכוונה בשמיני עצרת כי היא יום חתימת הפרנסה!...

לעתידי. שמה האדם מותך תקוה ואמונה שיוכחו ד' ללמוד את התורה ולקנות את קנייניה...

מעם הריקודים והשמחה בשמחת תורה.

שבעת ימי חג הסוכות מאופיינים במצוותיהם: ישיבה בסוכה ונמילת לולב. היום השמיני הוא חג בלבד, והמצוה היחידה בו – מלבד איסור המלאכה – היא השמחה שמחת החג, כמו שכתוב בתורה (במדבר כט. לה): "ביום השמיני עצרת תהיה לכם" ומסכיר רש"י בשם המדרש: שהקב"ה אומר לבני ישראל: בכל השבעה ימים הקרבתם קורבנות ושמחתם, עכשיו לפני שנגמר החג תעצרו ותעשו לי עוד סעודה קטנה ותשמחו. אבל באו חכמים וקבעו: הבה נסיים ביום זה את המשת חומשי התורה ונתחילם מחדש, ונעשה את החג לא ל"זמן שמחתנו" סתם, אלא ל"שמחת תורה". בהקפות בשירים ובמהוללות. ונשאלת השאלה: מה ראו חכמים לפרש כך את השמחה, בעוד שמן התורה משמע שרק צריכים לשמוח ללא סיבה מיוחדת? אלא אפשר להבין זאת על פי המשל שהמשיל **הבעל שם טוב הקדוש ז"ע**: מעשה במלך ששלח את בנו הנסיך לסיר את ביצורי הגבול שמקיפים את הממלכה, וכמובן, לנסך התלוצות מוכבדת שהלכו אחריו לכבודו. מרחוק הבחין האוייב בפמליה הגדולה, פשט עליה ושבה את בן המלך. הואיל וידעו שהמלך לא יחסך כל מאמץ לאתר את בנו ולחלצו, הלבשהו בגדי כפרי, הגלוהו באלמוניות למחוז נידח בירכתי המדבר והורו לאנשי המשטרה המקומית לפקוח עליו עין ולדווח על כל תכונה חשודה. בכפר הנחשל הסרו לבן המלך תפנוקי הארמון ומנעמיו, אבל יותר מכל התגעגע לעדינות הליכות ההצר ולאור פני המלך, לקירבתו ואהבתו. וכשם שהתגעגע לאביו, כך לא פסק האב מלדאוג לבנו. הטיל על מרגליו להודיע מה עלה בגורלו ולאתר את מקומו, ומשגילו להיכן הוגלה הטיל המלך על שר צבאו להתוות תכנית לחילוץ. ביקש המלך לבשר לבנו על החילוץ הקרוב. כדי שלא יפול לדיכאון, ולא יתמכר ליאוש. יום אחד הגיע בדרך לא דרך מכתב, איגרת מהאב אל בנו: "הנה איתרנו את מקומך, ולא נחסך כל מאמץ לחלצך. בני יקירי, אל תיפול ברוחך, כי קרובה הישועה! אל תמנע בין הכפריים, ואל תסיה דעתך מהליכות המלכות וגינוני החצר!" אין לשער את התרגשותו, הוא רעד בכל גופו. אין לשער את שמחתו, עיניו זהרו והוא ביקש לצאת במחול... אבל פיקח היה, וידע שעיני השוטרים צופיות, ואם יראו שפניו מאירות ועיניו בורקות, אם יראו שגיוו נזקף ורגליו קלות – יבינו שהגיעו ידיעה משמחת. יבינו שמקום גלותו נחשף ונרקמת תכנית לחילוץ. יגבירו את השמירה, או יאסרוהו ויחבשוהו בבית כלא, ויסכלו את כל המחלף! מה יעשה? ליבו מתרונן, הוא מבקש לצאת במחול, ואסור לו להסגיר את התרגשותו ולגלות את שמחתו! ואז ניצנץ בו רעיון: קם ועלה לבית היין, אל המסבאה אליה היו פונים האיכרים לאחר יום עמל ועבודה, כדי להטביע יגיעם ויגונם ביין ובשיכר. השוטר שהבחין בו הייך בספק: הנה שלב נוסף בנקמתם: בן המלך מתקרב צעד נוסף לאיכרים המגושמים והולך להשתכר כמותם... ואכן, הוא פילם דרך בין הרוקדים הלומי היין והזומין כוס שיכר, גמעה בגלימה ויצא אף הוא במחול סוער, יד ביד עם השיכורים החגים סביבו, אבל 'הם' שמחו ביין ובשיכר, שמחה ריקנית והמונית, ואילו 'הוא' שמוח על הבשורה שהגיעו מאביו, על הקשר שהתחדש, על פתח התקווה שהאיר לו במחשכיו! – עד כאן המשל. והנמשל: הקב"ה מלך מלכי המלכים שלח אותנו לזה העולם בכדי לקיים את מצוותיו, עברו עלינו ימי אלול, ראש השנה, יום כיפור, סוכות, בהם עשינו את מצוות החג כדת וכדין, והגענו גם לשמחת תורה בו אנו מסיימים את התורה הקדושה לאחר שמידי שבת בשבתו אנו קוראים והוגים בעוד פרשה ועוד פרשה, רוצים אנו לשמוח בשמחת התורה ובשמחת המצוות הנפלאות שקיימנו בחודש זה, אך הקב"ה יודע שיצר רע וזמר אורב לפתחנו, ומנסה לנעוץ בנו את ארסו, לכן ציוונו ביום האחרון של חג זה: תרקדו! תהיו בשמחה! עוד יום אחד, סתם כלי הסברה! יחשוב נא אותו יצר הרע כי אתם שמחים סתם... ואז יניח לכם ולא יעלה על דעתו לשבש אתכם, אבל באו חכמים וגילו לנו בשקט בשקט! דעו לכם, אין זה סתם שמחה זו שמחת התורה! אתם תדעו למה אתם רוקדים, אבל

והרה"ק בעל האהבת ישראל מוויזניץ ז"ע אף נתן הסבר לפסוק (דברים טו. יג-יד) "וכי תשלחנו הפשי מעמך לא תשלחנו ריקם, הענק תעניק לו מצאנך ומגרנך ומיקבך וכו'", הר"ת של "וכי תשלחנו הפשי מעמך", הוא תיבת חותם, וזה הכוונה עכשיו כשאתה חותם הימים הנוראים, לא תשלחנו הפשי, כי רק הענק תעניק לו וכו', תשפיע כל מיני השפעות טובות...

בספר מנחת יהודה מובא: הנה מנהג אבותי הקדושים ז"ע לומר היום "אשת חיל", כי היום יהוד כנסת ישראל עם דודה הקב"ה, והנה כ"ק אבי אדמו"ר זצ"ל פירש בפסוק של הזמר אשת חיל (משלי לא. כו) "פיה פתחה בהכמה" – שכנסת ישראל מתחילה להתפלל ולהדבק כך יותר ויותר מהימים הקדושים בראש השנה שמצותו בשופר שהוא חכמה ואיה מלאכה, כמאמר חז"ל (שבת קיז.): ומסיימת הימים הקדושים בשמיני עצרת ושמחת תורה, וזה הכוונה: "פיה פתחה בהכמה" – בראש השנה שיש בה חכמה, ומסיימת "ותורת חסד על לשונה" – בשמחת תורה שהיא תורת חסד. אבל עכשיו "צופיה הליכות ביתה" – מגיעים ימי החורף וכל אחד מישראל הולך לביתו ודואג להם לפרנסה ולחם לפי המף לכן אבקש ממך ה': "ולחם עצלות לא תאכל" – שיה לכלל ישראל פרנסה בריווח ובנקל, ולא לחם עצלות...

שמחת תורה.

המגיד מוויזניץ ז"ע הסביר, מה הטעם שאנו מחכים עם שמחת תורה עד לאחר סוכות ולא קובעים אותו לשבועות? דהרי לכאורה שמחת התורה היתה צריכה להיות בחג השבועות באותו יום שקבלנו את התורה, ולמה מחכים עד לאחר סוכות? אלא למה הדבר דומה, לשדכן שימים רבים הציק לבחור אחד שיאות להכיר את המשודכת, יען כי היא אשה כל כך טובה, ממש מושלמת במעלותיה. לאחר שהפליג בשבחיה והציק לו מידי יום, הסכים הבחור להצעה, אף שעדיין לא נודע לו אם נכונים דברי השדכן, כי זאת היתה האפשרות היחידה להפטר מנדנדויו... ועל כן ערך חופה עם מנין אנשים ומעט מזונות. אך לאחר מספר חודשים התברר שכל מה שהשדכן אמר אודות הכלה הוא כאין וכאפס לעומת המציאות, כאלו מידות טובות ואצילות נפשו! כזאת יראת שמים! כיון שכך, אמר החתן, צריך לערוך חתונה כמו שצריך, שכר אולם גדול, והזמין כל מיני כלי זמר, וקרא לכל אנשי העיר לבוא לחגוג בשמחתו. כך אנו עם התורה, ד' אמנם נתן לנו את התורה, אבל כפה עלינו הר כגיגית, ואנחנו הסכמנו, אבל לאחר הצי שנה ביחד, אנו רואים שכל מה שד' אמר זה מעט מזער לעומת שויה האמיתי, לכן צריך לשמוח כראוי בשמחת התורה...

הרה"ק בעל השפת אמת ז"ע אמר: דלא בכדי קבעה לנו התורה את שמחת התורה בתחילת השנה, כי שמחת התורה היא הכנה לכל השנה להיות קבוע בתורה! ולכן בתחילת השנה יש "שמחת תורה" שיתבונן האדם גדלות התורה שהם דברי אלוקים חיים, וע"י התשובה והשמחה להתדבק בתורה, נשאר אח"כ דביקות מעסק התורה. וכן אף אנשים סוחרים שבכל השנה אין עוסקים תמיד בתורה, מ"מ ע"י השמחה בתחילת השנה שקובע בליבו וקשה לו לפרוש מדברי תורה, מועיל לו שלא ישכח לגמרי אף שעוסק בדברים אחרים. וזהו גם הפירוש בכרכת משה רבינו את זבולון בפרשת זאת הברכה (דברים לג.ה): "שמה זבולון בצאתך", וקשה כי למה ישמח בחלק זה, אלא שזהו עצה לזבולון לסוחרים לעובדים למחייטים, שע"י השמחה קודם שיצא לפחורה, הוא יהיה נשמר בצאתו, ולכן יש שמחת תורה בהתחלת השנה...

הרה"ק בעל הלב שמחה מגור ז"ע אמר: מפני מה נקרא החג "שמחת תורה" ולא "שמחה בתורה", והלא השמחה ביום זה היא שמחתו של האדם מישראל בתורה? אלא התירוץ הוא, שלא די בשמחתו של האדם בתורה, צריך גם שהתורה תשמח בו...

ואילו הרה"ק רמ"מ מוויזניץ ז"ע ענה על כך: שמחת התורה אינה על העבר, שכך, מיהו זה אשר ירהיב עוז בנפשו לומר שלמד את התורה, ועל כך הוא שמח ורוקד. אלא "שמחת תורה" היא קבלה

אותו יצר הרע לא יידע, הוא יחשוב בכלל ששמחים בו ושותים בשביל לכבד את הגוף, ולבנתיים אתם מסיימים את התורה ומתחילים אותה מחדש...

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאלוב זי"ע הסביר את טעם הריקודים והשמחה בשמחת תורה על פי משל: לאחד שבא לבית מלון וצוה לתת לו מכל טוב מאכלים טובים, והדרים נאים ביותר, וכל מיני תענוגים. כך נשאר הדבר זמן רב, עד שבא בעל הבית אצלו עם השבון גדול שישלם. אמר לו אין לי לשלם, א"ל הבעה"ב אם כן אמסור אותך למשטרה, שיעמידו אותך למשפט. א"ל ומה יהיה לך מזה, הלא לא תרויח בזה כלום. אך כיון שאין לי לשלם, ארקוד לפניך ריקודים נאים מה שאני יכול, ועל ידי זה יתרבו הכספים כאן בשביל לחזות ברקדן המופלא שמציע בעל המלון ללקוחותיו, ותרויח עי"ז ממוון הרבה כפי התשלומים המגיעים לך. וכן הוא הנמשל: שבכל הימים נוראים או מבקשים בני חיי ומוזני, ומבטיחים להקב"ה להיטיב את מעשינו, ובהגיע יום שמחת תורה ואין לנו מה לשלם, רוקדים לפניו יתברך בשמחת תורתו, ומכניסין בזה הרהורי תשובה בלבבות בני ישראל, ועל ידי זה יתרבו מצוות ומעשים טובים...

שמיני עצרת רגל בפני עצמו (ראש השנה ד):

מספרים על הרה"ק רבי יואל מפאטמר זי"ע שסבל יסורים נוראים ברגלו, והיזרוהו הרופאים שלא ירקוד בשמיני עצרת ושמחת תורה. אך לא שמע לציוויו הרופאים, ואמר בדרך צחות, "שמיני רגל בפני עצמו, והיינו, בימים אלו יש רגליים אחרות... וידוע לפלא עבודת ההקפות שהיה אצלו... ואירע פעם שהיה דם שותת ויורד מרגלו, וכששאלו אותו איך יוכל לרקוד למהר במצב זה, ענה, שהרה"ק רמ"מ מרימנוב זי"ע, היה רגיל לומר בזה הלשון: "פיסעלעך הייבסט ענק, לכבוד די הייליגע תורה, עם וועט נאך קומען די צייט וואס עמץ וועט שוין רוען אין רוען..." (תרגום: רגליים, תרימו עצמכם לכבוד התורה הקדושה, עוד יגיע הזמן שתנוחו ותנוחו...)

אין מערבין שמחה בשמחה...

הרה"ק רבי מאיר מפרימשלאן זי"ע ידוע היה באמרותיו המחכימות שדרכם היה מביא ישועה לכל מיני צרות שהזכירו בפניו, וכך היה דרכו: כשהיה מזכירים בפניו על איזה דבר שזקוקים לישועה, היה אומר איזה ווארט או היה מפרש איזה דבר מן התורה או מאמר הו"ל שעל פי זה משמע שצריך לבוא אותו ישועה, וכך היה פונה אל הקב"ה: אבא כך כתוב בתורה! והינד צריך לקיים זאת!... והגם, שבדרך כלל קיימא לן (ברכות ה:) "אין חבוש מתיר עצמו מכית האסורים", עמדה לו חכמתו העליונה, למלט פעם אף את עצמו הוא, באותה חכמה צרופה. ומעשה שהיה ב"שמחת תורה" באחת השנים – כך היה: אחת מבנותיו של רבינו, הלטה, לא עלינו, במחלה אנושה, אשר הלכה והחמירה מיום ליום, מבלי יכולת להושיעה. כל ימי החגים, היה מצבה הולך ומתדרדר, כשגם שערי התפילה, כמו מוגפים היו ונעולים... כליל שמחת תורה, כאשר נכנס הרבי לבית מדרשו ועמד להתחיל ב"הקפות", פרץ משמשו הנאמן אל בית המדרש, וכישר לצדיק בלילה מרה, כי החולה נמצאת, רחמנא ליצלן, על סף גסיסה... סב הרבי על עקבותיו, יצא מבית המדרש אל הדר החולה, התבונן וראה עד היכן הדברים מגיעים, או אז, חזר אל ההיכל, ניגש אל ארון הקודש, נשא את עינו ולבו לשמים, וקרא: "רבונו של עולם! ציווית לתקוע בשופר – מאיר תקע. ציווית להתענות ביום הכיפורים – מאיר התענה. ציווית לישב בהג הסוכות בסוכה וליטול ארבעה מינים – מאיר ישב בסוכה ונטל ארבעה מינים. עתה, ציווית לשמוח בשמחת התורה – ומאיר שמח! אמנם, בד כבוד, עשית אף את בתו של מאיר חולנית מסוכנת, וציווית על מאיר לקבל את הדבר בשמחה. שכך שנינו (ברכות נ"ד): "הייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה", ופירשו בגמרא (שם ה:) שהכוונה היא, שצריך לקבל את הבשורה הרעה בשמחה. אבל דא עקא, שהלכה פסוקה היא (מועד קטן ה:) "אין מערבין שמחה בשמחה!"... לא ארכה השעה, עד שנכנסו וכישרו לרבי, כי נשטפה החולה בזיעה מרובה, ויצאה מכלל סכנה. תוך ימים מועטים, החלימה החולה כליל, ושבת, בסייעתא דשמיא לאיתנה...

ושמחת בהגן, והיית אך, שמה.

הרה"ק רבי אהרן מקרלין זי"ע היה מספר את הסיפור הבא מידי שנה בעת "שמחת בית השואבה" שנערכה בבית מדרשו. בעיירה אחת לא רהוק מקרלין, היו שני אנשים. האחד "מתנגד" עשיר מופלג. היה לו הכל ולא היה חסר שום דבר, רק דבר אחד אין לו: אין לו שמחה בלב! הוא תמיד מלא מרידות וכעס, ובשבת קודש עת היה יושב עם משפחתו היו נשמעים מכיתו צעקות ומרינויות, וכמוכן הם לא שרים זמירות, מפני שלא מוכרחים. הרי זה לא דין... והשני באותו הרחוב, מול ביתו של העשיר התגורר ה"חסיד" עני ואביון, בקושי יש לו מה לאכול, אבל תמיד הוא בשמחה. ובביתו היה תמיד נשמעים שירות ותשבחות, וזמירות שבת שהיו ערבים ומגיעים לאוני כל הרחוב.

המתנגד הזה חוץ מוכך שהיה במרידות עצמית וללא שמחה, כאב וחרה לו מאד איך יכול להיות שכזה עני מרוד כל הזמן שמה, ואילו אני שיש לי כל טוב, הנני מלא כעס ומרידות.

בכל ימות השנה הצליח איכשהו המתנגד להעביר מליבו את הרהורי הקנאה בחסיד זה, אך עם הגיע חג הסוכות כשכולם יושבים בסוכותיהם בחצרות הבתים. הדבר לא נתן לו מנוח, בסוכתו אזורת נכאים, ואילו ממוול בסוכת שכינו העני, אזורת יום טוב ושמחה עד לב השמים. שנה אחת החליט מרוב קנאה ושנאה: אין לי כוח לעבור עוד פעם "סוכות" כזה, אני מוכרח לעשות משהו כנגדו, אני לא אתן שלחסידי זה יהיה סוכה. ומכיוון שהוא היה עשיר גדול מאד, וכמעט כל פרנסת אנשי העיר הייתה תלויה בו, אמר הוא לכולם: "מי שיינתן אפילו התיבת עץ אחת לחסיד – העני, יפסיד את עבודתו". ומפני שלעני זה לא היה אף פעם כסף לקנות עצים לסוכה, ומידי שנה היה אוסף מכל שכניו ומכריו עוד קרש ועוד קרש, בשנה זו לא הצליח להשיג אף לא קרש אחד! לכל מי שהיה מבקש בעירו הייתה בקשתו הזורת ריקס מכיוון שאף אחד לא רצה לסבך את עצמו ופרנסתו בגלל הוראתו של העשיר. הולכים ומתקרבים הימים לחג, והחסיד אינו יודע מה לעשות! איפה הוא יישב עם משפחתו בהג בעוד הוא הושב ומהרהר לעצמו, פתאום הבריק לו רעיון: בפאתי העיר עומדת לה "בית הקברות" ושם בהצר מנוחים בערימה מאות קרשים ועליהם כתוב: פ"ג, פ"ג. מוכנים הם לעת הצורך ר"ל, חשב הוא בליבו הרי לא ימותו כל כך הרבה אנשים בסוכות, אלך אני ואקח את אותם קרשים ויבנה מהם סוכה, ולאחר החג אחזירם למקומם, וכך הוזה, הלך העני ובנה מכל אותם הקרשים סוכה – כך שבכל דפנות הסוכה מכל צדדיו הופיע המילים: פ"ג, פ"ג...

בהגיע ליל יו"ט, שש ושמח העני ובני משפחתו על הזכות שהם זוכים שוב לשבת בסוכה כשירה, ופיומו לעצמם זמירות ותשבחות כמידי שנה ושנה. והנה ממוול יושב לו העשיר וצופה מבעד לחלונו ורואה כי העני יושב ברגיל ושר ושמח כאילו לא קרה כלום, לא יכל העשיר להתאפק ולא שלט בעצמו, פרץ הוא לסוכתו של העני, ושאלו: "מי נתן לך את העצים?" אמר לו החסיד: תירגע תירגע. אני שמה שבאת לבקרני בסוכתי, בא ותשב ואספר לך את השתלשלות הענינים:

כפי שקיווית שיקרה, מאחר שציווית על כל היהודים שלא יביאו לי עצים לסוכתי, כאמת לא יכולתי לבנות סוכה, ולכן לא היה לי מה לעשות והסתובבתי במל מרוב צער, בלילה שלפני החג אני מטייל ברחוב, ופתאום את מי אני רואה? את ידידי הוותיק מלאך המוות! ואני אומר לו שלום לך אחי, ידידי מלאך המוות! איזה כבוד לראותך, מה אתה עושה כאן בעירנו? והוא אומר לי: אחי אני כאן בשליחות מיוחדת. "באתי להרוג את הגביר הזה!" או אמרתי למלאך המוות אל תהרוג אותי. אל תבזבו את האנרגיה שלך על האיש הזה. הוא כבר מת, הוא יותר ממת! הוא מת מיתה משונה אף פעמים ביום, הלא הוא מלא כעס. אין לו טיפת שמחה בעצמות. זה מתחת מכבודך להתעסק עם סחורה כזאת. אמר לי מלאך המוות: "אני מודה לך מעומק הלב, חסכת לי עבודה ואנרגיה. ולאות הוקרה, אני נותן לך במתנה את העצים של בית הקברות" הנה אתה רואה: פ"ג, פ"ג.

כמו היצים הדרו דברי החסיד לליבו של הגביר, והוא התחיל לבכות מעומק הלב... לבסוף הוא אמר לחסיד: מה אני יכול לעשות? אני לא יכול להוציא את העצבות מהלב שלי. תסביר לי: לי יש הכל ואין לי שום שמחה. ואתה, אין לך כלום. או מאיפה את לוקח את כל השמחה הזאת? אמר לו החסיד בוא איתי מהר "לשמחת בית השואבה" אצל הרבי ושם תילמד מה היא שמחה אמיתית, ובפרט בהג הסוכות, הגיעו הם למחרת לרבי בעת השמחה, פנה אליו הרבי ואמר: ושמחת בהגן – בהג הייבים לשמוח. והיית אך – אבל מה עושה אדם שהוא כעוס וזעוף וכל היום הוא מתענה: אך אך! שמה – הייבים להיכנס כל כך בשמחה עד שמימלא כל העצבות ומרידות מסתלקין ובטילים ממנו...

פְּנֵי נֵי קִדְשׁ

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

לעילוי נשמת הרבני החסיד המפורסם מוהר"ר ר' מנחם שמואל חיים בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל פריערמאן

א ווארט אויף יו"ט

הברכה נתקנה על הלולב - מחמת ענותנותו ושפלות רוחו

אשר קדשנו במצותיו וציונו על נטילת לולב.

יש להבין, מדוע קבעו חז"ל להזכיר בברכה דייקא את הלולב מתוך ארבעת המינים, ולא בחרו באתרוג שהוא המעולה והמובחר מכולם!?

ונראה לבאר עפ"י דברי רז"ל (יבמות יד, א; עירובין יג, ב), שבאמת היו בית שמאי מחדדי טפי מבית הלל, ובכל זאת "זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותן, מפני שנוחין ועלובין היו ושונים דבריהן ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהן". והנה איתא במדרש (פסיקתא דרב כהנא פסקא כו אות ט): "כפות תמרים - אלו תלמידי חכמים שהן כופין (מכופפין) את עצמן ללמוד תורה אלו מאלו", ועוד איתא (ויק"ר ל, יב) שהלולב מרמז על אנשים שיש בהם תורה ללא מצוות, בניגוד לאתרוג המרמז על צדיקים גמורים בעלי תורה ומצוות.

מבואר מזה שהלולב מרמז על תלמידי חכמים שאינם בתכלית השלימות כמו האתרוג, אולם, הם מכופפים את עצמם אלו לאלו בענוה ובשפלות רוח.

מעתה יבואר לנו מדוע תיקנו לברך דייקא על הלולב ולא על האתרוג, כי מחמת ענותנותו היתירה זכה ליטול חלק בראש ולקבוע הברכה על שמו.

(אושפיזא דאהרן תשמא)

ההתקרבות להשי"ת - מעוררת לשוב בתשובה על פגמים שעדיין לא שבו עליהם בר"ה ויו"כ

ולקחתם לכם ביום הראשון וגו' (ויקרא כג, מ).

במדרש תנחומא (פיסקא כב): "וכי ראשון הוא, והלא ט"ו הוא... אלא ראשון הוא לחשבון עוונות".

יתבאר בהקדם יסוד ידוע מהרבי ר' בער זי"ע בביאור הגמרא (קידושין ב, ב): "דרכו של איש לחזור על אשה", עפ"י הידוע שבתחלה צריך האדם לעבוד בכוחות עצמו על יראת השי"ת, ולאחר מכן יקבל משמים אהבת השי"ת.

והנה "איש" מרמז על אהבה (כנרמז בפסוק תהלים צ, ג "זכר חסדך, חסד הוא אהבה), ו"אשה" רומזת על יראה (כמו שכתוב משלי "אשה יראת ה' היא תתלל"), וזהו: "דרכו של איש לחזור על אשה", שרק לאחר עבודת האדם על "יראה" תבוא ה"אהבה" בעקבותיה.

עוד יש להקדים מה דאיתא במדרש (שיר השירים רבה ג, א): "אמר הקב"ה לישראל, בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו", והיינו שבכל עניני עבודת השי"ת התחלה היא בידי אדם, וההמשך הוא בידי שמים, כי רק לאחר שהאדם "בא ליטהר" ומתחיל את עבודתו אזי "מסייעין אותו" משמים (עפ"י יומא לח, ב).

מעתה יומתקו לחיך דברי המדרש:

בפסוק "ולקחתם לכם ביום הראשון" משמע שהעבודה בחג הסוכות היא עבודה עצמית ("לכם").

ומקשה המדרש: "וכי ראשון הוא והלא ט"ו הוא?! פירוש: הרי התחלת העבודה מיראה היתה בר"ה, ולאחר העבודה מיראה אנו זוכים בחג הסוכות לעבודה מאהבה שהיא מתנה משמים, ואם כן קשה תרתי: א. מדוע נאמר "ביום הראשון" הרי אנו עומדים כבר באמצע העבודה?! ב. מדוע נאמר "ולקחתם לכם", הרי אהבה אינה עבודה עצמית!?

על כך תירצו: "אלא ראשון לחשבון עוונות", כי ככל שהאדם מתקרב אל בוראו יותר, הריהו מוצא אצלו עוד ועוד פגמים שעדיין לא חישב אותם עד עכשיו, ועדיין לא עלה בדעתו לשוב בתשובה עליהם.

וממילא לגבי עבודת התשובה על פגמים חדשים אלו שפיר היו יום ט"ו ה"יום הראשון", כי רק עכשיו הוא מתחיל לשוב עליהן בתשובה, וכמו כן עבודה זו היא בבחינת "ולקחתם לכם" - עבודה עצמית, כי תמיד התחלת התשובה צריכה להיות בידי אדם.

(יום ב' דסוכות תשמ"ה)

נטילת ארבעה מינים - הוראה שכל הליכות חייו יהיו למען כבוד שמו יתברך

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל וגו' (ויקרא כג, מ). במדרש (ויק"ר ל, ט): "פרי עץ הדר - זה הקב"ה שכתוב בו (תהלים קד, א) 'הוד והדר לבשת'. 'כפות תמרים' - זה הקב"ה שכתוב בו (שם צב, ג) 'צדיק כתמר יפרח'. 'וענף עץ עבות' - זה הקב"ה דכתיב (זכריה א, ח) 'והוא עומד בין ההדסים'. 'וערבי נחל' - זה הקב"ה דכתיב ביה (תהלים סח, ה) 'סולו לרוכב בערבות ביה-ה שמו'".

יש לתמוה, מאחר שכל המינים מרמזים כולם על אחד יחיד ומיוחד, אם כן, מדוע נצטוונו לקחת ארבעה מינים, ותיסגי לך בהד?!

ונראה בהקדם מה שאומרים בתפלה לפני אגדת לולב: "ומשם יושפע... חיים טובים שעולה עם שני התיבות כמנין הדס וכמנין לולב, ותתן לי זרע כשר חכם וצדיק שעולה כמנין ערבה עם הכולל, ותתן לי לב טהור וכשר להבין תורה שעולה כמנין אתרוג עם הכולל".

כי הנה האדם חי על אדמות חיי הגוף, והתכלית היא חיי הנפש, דהיינו, עסק התורה והמצוות, ועל האדם מוטל התפקיד להעמיד זרע כשר שגם הם יעסקו בתורה ומצוות.

וכל אלו רמוזים בארבעת המינים: לולב הדס בגימטריא חיים טובים, מוסב על חיי הגוף (הנרמז ב"לולב" שיש בו טעם ללא ריח, והטעם הוא דבר שהגוף נהנה ממנו) וחיי הנפש (הנרמז ב"הדס" שיש בו ריח ללא טעם, והריח הוא דבר שהנפש נהנה ממנו ולא הגוף. ברכת מו, ב). אתרוג בגימטריא תורה, רומז שתכלית חיי הגוף והנפש הן עבור תורה ומצוות. וערבה בגימטריא זרע, רמז שהתכלית היא להנחיל התורה והמצוות לדורות הבאים.

מעתה מתוק מדבש לשלב דברי המדרש יחד עם נוסח ה"יהי רצון" האמור: "פרי עץ הדר" - זה הקב"ה, שעל האדם לעסוק בתורה (הנרמז באתרוג) לשמו יתברך, ולא עבור כוונה אחרת. "כפות תמרים" - זה הקב"ה, 'וענף עץ עבות' - זה הקב"ה, על האדם לחיות חיי הגוף והנפש (הנרמזים בלולב והדס) אך ורק עבור כבוד שמו יתברך, ולא עבור תכלית אחרת זולתה. "וערבי נחל" - זה הקב"ה, על האדם להעמיד דורות (הנרמז בערבה) לתכלית ולמטרה להרבות כבוד שמו יתברך ולצרף עוד ועוד חיילים ללגייונו של מלך מלכי המלכים הקב"ה.

אז, כאשר כל צעד ושעל של האדם הוא עבור קדושת שמו יתברך, הריהו פועל בכך לתקן גם עוון חילול ה' שבדיו, כי אם אמנם שעל חילול ה' רק מיתה מכפרת (יומא פו, א), עם זאת, כבר גילה לנו רבינו יונה בספרו "שערי תשובה" (שער א אות מז) שקידוש השם מכפר על חילול השם, וממילא מצות ארבעה מינים היא תיקון גם על עוון זה. בזה יובן מה שדרשו רז"ל (ויק"ר ל, ב) על מצות ד' מינים את הפסוק (תהלים טז, יא): "תודיעניי אורח חיים שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח", כי ע"י לקיחת ד' מינים ביד "ימינך", אנו זוכים למדת "נצח" כנגד המקטרגים הטוענים שגם לאחר הכפרה בר"ה ויו"כ נשאר עוון חילול השם בידינו שאי-אפשר לתקנו בחיים, כי במצוה זו הודיענו הקב"ה "אורח" דרך ישראל לתקן הכל ב"חיים".

(יום א' דסוכות תשמ"ה; יום ב' דסוכות תשמו)

השמחה והחגיגה בחג הסוכות -
מחמת זיכך האיברים הגופניים

ולקחתם לכם... ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים (ויקרא כג, ז).

פעם בעת סיום מסכת חגיגה דיבר כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע בקדשו וביאר את הנוסח "הדרן עלך חומר בקודש וסליקא לה מסכת חגיגה", לפי המסופר על הגרף פוטוצקי שכאשר לקחוהו לשריפה על קידוש השם, ניסה אביו לשדלו ולפתותו בכל מיני אופנים לחזור לדת הנצרות, וכאשר התעקש פעם אחת כבר לקחוהו להישרף, ואז קרא לו אביו וניסה שוב לפתותו לשוב לסורו, כך חזר הדבר על עצמו פעם אחר פעם.

וביאר כ"ק מרן זי"ע, כי על אף שהגרף פוטוצקי התגייר ועזב לגמרי את דרכו הישנה, עם זאת, עדיין היה לו חומריות עבה וגסה ביותר מחמת כל המאכלות האסורות שאכל במשך השנים, ולכן נסתבב הדבר שנתעכבה שריפתו זמן טובא, כדי שבאותו זמן יוסיף להזדכך ולהתנער מזוהמתו וחומריו, וכך יאזן ומזוכך לגמרי כשתתעלה נשמתו לגנוי מרומים על קדושת שמו יתברך.

בזה ביאר כ"ק מרן זי"ע את הנוסח: "הדרן עלך חומר בקודש", צריכים לעבוד פעם אחר פעם כדי לקדש ולזכך את החומר, ועל ידי זה "וסליקא לן מסכת חגיגה", תתעורר חגיגה ושמחה גדולה בהסתלקותו למעלה לאחר מאה ועשרים שנה, כי "רוכב ערבות שש ושמח בבוא אליו נפש נקי וצדיק" (מו"ק כה, ב). ע"כ.

הדברים האמורים אינם דייקא בשעת פטירתו של אדם, אלא בכל עת שהאדם מזכך את איבריו ומקדש את חומריו וגופו, הריהו גורם שמחה גדולה לעילא ולתתא.

והנה, איתא במדרש (ויק' ל, יד): "כל עצמותי תאמרנה ה' מי כמוך" (תהלים לה, י), לא נאמר פסוק זה אלא בשביל לולב, השדרה של לולב דומה לשדרה של אדם, וההדס דומה לעין, וערבה דומה לפה, והאתרוג דומה ללב, אמר דוד, אין בכל האיברים גדול מאלו שהן שקולין כנגד כל הגוף, הוי' כל עצמותי תאמרנה, ונרמז בזה ענין זיכך האיברים הגופניים ושעבודם להש"ת.

זהו שכתוב: "ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר וכפות תמרים וענף עץ עבות וערבי נחל", שתזככו את כל האיברים הגופניים ותקדשו אותם לגבוה, ועל ידי זה "ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים", תזכו להשתתף עם השמחה והחגיגה הגדולה המתעוררת אצל הקב"ה בכל עת שיהודי מתקדש ומזכך את חומריו.

(יום ב' בסוכות תשמו)

כאשר עלה הרה"ק ר' מנדל מוויטעפסק זי"ע מחו"ל לאר"י, היה במצב ירוד מאד, כי הוא נשאר לבדו ללא גבאים ומשמשים, ואף את ה"מוחין" לקחו ממנו משמשים. בהגיע חג הסוכות הוצרך לבדו לבנות סוכה, והלך לקנות עצים וסכך ומסמרים וכו', והתחיל לבנות בעצמו. אולם, מאחר שלא הורגל בזה, עלתה לו הבנייה בקושי רב, כאשר דם רב ניגר מאצבעותיו בכל הכאה והכאה, והיה מצבו ב"קטנות" מכל הבחינות, הן מהבחינה הגשמית והן מהבחינה הרוחנית.

ברם, בליל חג הסוכות כאשר נכנס לסוכתו, חזרו אליו כל ה"מוחין", ועלה ונתעלה בקדושה לעילא ולעילא, עד כדי שלאחר מכן כשנכנס לבית הכנסת נפל פחד גדול על כל הנמצאים, וייראו מגשת אליו מחמת קירון אור פניו.

(שיחת קודש - אדר תשסא)

סוכתו של הרה"ק ר' יצחק אייזיק מאקאמארא זי"ע היתה עשויה באופן שה"שלאק" שע"ג הסוכה מורכב משני נסרים רחבים, ששניהם נפתחים לאמצע הסוכה (לא כמו "שלאק" רגיל שנפתח לצד הסוכה), ועומדים מעל הסכך (באופן שאם היו מונחים בשיבה היה רחבם ארבעה טפחים, אבל עתה הם מונחים על צידם, בקופה, ורחבם פחות משלשה טפחים).

בעיר קאמארא היו הרבה מתנגדים, והללו המתינו עד ליל התקדש החג, ואז שלחו להודיעו שבש"ת "פנים מאירות" (א"ח סימן סא) פוסל סוכה כזו (כמו בסכך פסול שיש בו ארבעה טפחים, ר"הפך על צדיה"ך כדי שיהיה רחבם פחות משלשה, דנקטינן שהם פוסלים את הסוכה. סוכה יד, ב; שו"ע א"ח תרכט, יח).

הצטער הרה"ק מאקאמארא זי"ע על כך, כי אף שלפי דעתו היתה סוכתו כשרה בלי פקפוק, עם זאת, מה יעשה עם דעת ה"פנים מאירות" שהלכה כמותו בכל מקום?! מתוך מחשבות אלו נהפכה לו שמחתו לתוגה, ולאחר התפילה לא הלך תיכף לסוכתו, רק נכנס אל ביתו, ומחמת דכדוכה של נפש התנמנם.

בחלומו נתגלה אליו דודו הרה"ק ר' צבי הירש מווידיטשוב זי"ע, ואמר לו: "אל תתעצב אל לבך, הסוכה שלך כשרה בלי פקפוק, וכן הסכימו עמך גם במתיבתא דרקייעא, ואם שהגאון בעל 'פנים מאירות' אסר סוכה כזו, חזר בו אח"כ מהוראתו".

כשראה הרה"ק מאקאמארא זי"ע את החיוון ההוא, קם בשמחה והלך אל סוכתו ולא פנה לתרועת מתנגדיו.

ביום א' דחול המועד שלח שליח מיוחד אל הגאון ר' יצחק אהרן איטינגר זצ"ל ללבו, שיספר לו את כל המאורע. לקח הגאון הנ"ל את הספר "פנים מאירות", ושלחו אל הרה"ק מאקאמארא זי"ע, וציין לו לעיין ב"קונטרס אחרון" בסוף הספר, ששם הוא חוזר בו מהוראתו הראשונה, ומתיר סוכה כזו (וזה לשונו שם אות כ': "מה שתמה עלי שרציתי למנוע מסוכה שבאמצעיתה מונח דף אחד רחב הרבה אפילו מהופך על צדו... אמת כי שגגה היה לפני", ואליבא דאמת אין הסוכה נפסלת בכך, כי רק כשכל הסוכה או רובה מסוככת מנסרים רחבים ארבעה מונחים על צידם, הסוכה פסולה משום "גירות תקרה", משא"כ בנסר אחד או שתיים לא שייך גזירה זו, עיי"ש).

אז נתגלתה צדקת הוראתו, ופני שוטניו חפרו.

(שיחת קודש - אלול תשסג)

הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב זי"ע התגורר תקופה קצרה בעיר בראד. בחג הסוכות החלו לרדת גשמים ברחבי העיר, אולם, למרבה הפלא בסוכתו של רבי מיכל'י לא ירד גשם, ואנשי העיר סחו בהתפעלות על כך.

הגיעה השמועה לאזנו של הגאון ר' חיים צאנזער זצ"ל מגדולי חכמי הקלויז בבראד, והוא היה סבור שבכל האזור הוא אין גשמים יורדים, ולכן עשה את דרכו לשם כדי לקיים מצות סוכה כדבעי.

אולם, בהגיעו למקום ראה שגם שם יורדים גשמים כמו בכל העיר, ורק בתוך סוכתו של רבי מיכל'י אין הגשמים יורדים. בראותו זאת סב על עקבותיו, ולא רצה להכנס לסוכה, באמרו: "קיינ קונצען דארף איך נישט...".

(אסרו חג הסוכות תשלז)

פעם פגש כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע את החסיד ר' סענדר יערוסלב'ער ז"ל למחרת יום הכיפורים. פנה אליו כ"ק מרן זי"ע ושאלו: "סענדר, מדוע אינך חוזר לביתך לחג הסוכות?!" השיב ר' סענדר: "אין לי סוכה פרטית בביתי, וסוכתי משותפת לכמה שכנים שאוכלים בסוכה יחד עם בני משפחותיהם. ומאחר ואינני רוצה לשבת בסוכה שכזו, לכן אני נשאר בבעלזא לחג הסוכות".

נענה כ"ק מרן זי"ע: "הרי הגמרא (סוכה כו, ב) אומרת ש'כל ישראל ראוים לישב בסוכה אחת', ואתה אינך רוצה לישב בסוכה יחד עם אחרים?!" והורה לו לשוב לביתו לחג הסוכות.

(אסרו חג הסוכות תשלז)

מורו ונרבו עיי' ירידש הרה"ה ר' יצחק אייזיק פריער שליט"א
לעילוי נשמת אביו החסיד המפורסם הבבלי נשכח, אש קודש לבעלזא ר' אלכסנדר ב"ר אברהם צבי זיל פריער

מזטורפים לאמירת אלפי פרקי תהלים, לזכות כ"ק מרן ארמו"ר שליט"א, מידי יום ביומו
חיינו למשרכת 'על הצדיקים': 145-2222-077(972) ופעלו לפי ההוראות, לקבלת קאפיטל תהלים קבוע.

תודתנו והוקרתנו נתונה לידידינו שתרמו מהונם להצלחת הוצאת גליון זה

פרנס החודש

לעילוי נשמת
מרת פייגא פערל ע"ה
בת ר' נחמן ז"ל
נלב"ע ו' תשרי תשמ"ח
הונצח ע"י בנה
ידידנו הנדיב הנכבד והניעלה
הרב שלמה איגל שליט"א

הנדיב הנכבד
הרה"ח ר' אברהם צבי חיים רייז הי"ו
לכבוד חג הסוכות

הנדיב הנכבד
הרה"ח ר' יצחק אהרן ברעזל הי"ו
לכבוד חג הסוכות

הנדיב הנכבד
הרה"ח ר' משה חיים ברייש הי"ו
לכבוד חג הסוכות

הנדיב הנכבד
הרה"ח ר' עקיבא משה טאובר הי"ו
לכבוד חג הסוכות

הנדיב הנכבד
הרה"ח ר' נפתלי הערצקע ענגל הי"ו
לכבוד חג הסוכות

לעילוי נשמת
הרה"ח ר' ברוך
ב"ר אברהם מרדכי ז"ל
מרת ביילא בת הרי"ד אהרן
זאב ע"ה שורץ

פניני קדוש

לאור תורתו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יוצא לאור על ידי מערכת "מסילות באור החסידות" שע"י מכון אור הצפון דחסידי בעלזא

לעילוי נשמת הרבני החסיד המפורסם מוהר"ר ר' מנחם שמואל חיים בן הרה"ח ר' אפרים ז"ל פריערמאן

א ווארט אויף יו"ט

הכנת השטן בסוכות - מכח היותנו "בנים למקום"

בסוכות תשבו שבעת ימים... למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני" בהוציא אותם מארץ מצרים (ויקרא כג, מב-מג).

הנה, מצוות ישיבת סוכה ונטילת לולב הן הוכחה על דבר היותנו "בנים למקום", כי הסוכה היא זכר לענני כבוד שהם בבחינת "סוסו של מלך", והלולב הוא בבחינת "שרביטו של מלך", וממילא מוכח מהם שאנו בבחינת בנים, כי אילו היינו רק בבחינת עבדים, לא היינו רשאים להשתמש לא בסוסו של מלך ולא בשרביטו של מלך (יבני יששכר" תשרי י, יח).

ומאחר שאנו בניו של מלך, ממילא יכולים אנו לפעול אצלו שישלך מאתנו את השטן הנלחם בנו ללא הרף ומונע ומעכב מאתנו לעבוד את קונינו כראוי, כי מדרך האב לחוס ולרחם על בנו ולסלק הימנו את כל המצרים ומציקים לו.

לכן מצונו בגמרא (סוכה לח, א), שרבי אחא בר יעקב היה מנענע את הלולב ואומר: "דין גירא בעיניה דסטנא", כי מאחר שהלולב הוא הוכחה על היותנו בנים למקום, ממילא בכוחו אנו יכולים לפעול כנגד השטן ולהתיש כוחו כנגדנו.

כח זה תמון גם בסוכה הקדושה, כי מאחר שהיא זכר לענני כבוד הרי היא מעוררת את דבר היותנו "בנים למקום" (כי אלמלא כן לא היינו רשאים להשתמש בסוסו של מלך, כנ"ל), וגלל כן גם בה תמון כח ועוז כנגד השטן.

זהו הרמז בפסוק "בסוכות תשבו שבעת ימים", כי הנה כל יום שיושבים בסוכה הוא הוכחה וזכר על היותנו "בנים", ושבעה פעמים "בן" עולה כמנין "השטן", ונרמז בזה, כי זה לעומת זה עשה אלקים, שהקב"ה ברא את השטן להלחם כנגדנו, וכנגדו נצטוונו לישב בסוכה שבעה ימים כדי להחלישו ולהכניעו מכח היותנו בנים למקום.

(יום א' דסוכות תשמג)

בגמרא החיתום - בקשת הישועה היא "למענך אלקינו"

הושענא למענך אלקינו הושענא.

בנוהג שבעולם, כשאדם עומד לפני מלך בשר ודם על מעשה שאינו הגון, הסדר הוא שפרקליטיו מחפשים עבורו כל מיני דברי סניגוריא. בתחלה הם מזכירים שהוא בנו של פלוני ונכדו של אלמוני, לאחר מכן הם מזכירים את הקשיים שהיו לו שבגין כך נכשל במעשיו, ולאחר מכן הם מזכירים את אלו שהסיתוהו ופיתוהו לכך, וממילא האשמה אינה תלויה רק בו, ולאחר מכן הם מזכירים את פלוני שעשה כך וכך, ופלוני שעשה כך, והוא עדיין "טוב" לעומתם. ברם, ברגעים שלפני חיתום הדין, הם משליכים הכל, וצועקים למלך "אנא ממך, תזכהו במשפט אך ורק בעבור כבוד שמך הגדול, למען יודע לכל מדת טובך וחסדך..."

באותו ענין, ברה"מ מתחיל הדין והמשפט לפני המלך הגדול והנורא הבורא ב"ה ית"ש, ולצורך כך אנו מתחילים להתנצל לפני המלך. אנו מזכירים זכות אבות (בפסוקי זכרונות), וכן אנו מעתירים הרבה על הגאולה השלימה, כדי לרמוז על צרותינו בגלות שמחמתן הגענו למצבנו השפל והנבזה.

ביוה"כ הקב"ה אומר "לפתח חטאת רובץ" (יומא כ, א), פירושו: "יצר הרע מחטיאו בעל כרחו", והיינו, שהקב"ה בעצמו מלמד עלינו זכות שהאשמה אינה תלויה בנו, רק ביצר הרע המחטיאנו. לאחר מכן בחג הסוכות מקריבים פרי החג כנגד אומות העולם (סוכה נה, ב), ובכך אנו אומרים להקב"ה "ראה אותם, הם גרועים מאתנו..."

וביום הושענא רבה בגמרא החיתום אנו מניחים כל הזכויות האלו בצד, ואנו מבקשים בתחנונים לפני הקב"ה: "הושענא למענך אלקינו" - "כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו הגדול" (שמואל א יב, כב), למען יכירו וידעו כולם את מדת חסדך וטובך.

(ליל הושענא רבה תשמג)

סוכות - שילוב גלות וגאולה

ובזכות צאתי מבית החוצה ודרך מצוותיך ארוצה ייחשב לי זאת כאילו הרחקתי נדוד (תפילה כשנכנס לסוכה).

דבר-פלא אנו מוצאים בחג הסוכות, כי מצד אחד היציאה לסוכה נחשבת כגלות "כאילו הרחקתי נדוד", וכמבואר במדרש (ילקוט ש' ויקרא רמז תרג): "אתה מוצא בראש השנה יושב הקב"ה בדין על באי העולם, וביום הכפורים הוא חותם את הדין, שמא יצא דינן של ישראל לגלות, ועל כן עושין סוכה וגולין מבתיהן לסוכה, והקב"ה מעלה עליהן כאילו גלו לבבל".

מצד שני הסוכה יש בה קדושת בית המקדש ואור הגאולה העתידה, כדברי המהרש"א (פסחים ה, א): "טעם השביתה בחג הסוכות... בהוציאנו ה' ממצרים פרס סוכת שלומו עלינו... בזכות זה יזכו לגאולה בבנין בית המקדש להשרות שכינתו עלינו".

ובאמת צדק יחדיו, כי בסוכות ישנם שני חלקים: א. היציאה מן הבית. ב. הכניסה אל הסוכה, היציאה מהבית נחשב כגלות "כאילו הרחקתי נדוד", והכניסה לסוכה כבר אינה גלות, אלא טועמים בה טעם דלעתיד - טעם "סוכת עורו של לויטן".

הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו העניק לנו ר"ה ויו"כ שבו מתכפרים עוונותינו, ומחשש שעדיין נשארו לנו עוונות העניק לנו הקב"ה את הציווי לצאת מן הבית, כדי שהיציאה תיחשב כגלות, ובזאת יכופרו העוונות שנשארו, ואז לאחר שהאדם צח ומצוחצח, הריהו נכנס לסוכה וטועם בה מטעם הגאולה העתידה ונהנה מזיו השכינה.

ולפי שהבטיחנו הקב"ה שכאשר נגאל נצא "ברכוש גדול" (בראשית טו, ד), משום כך גם בחג הסוכות נשפע "רכוש גדול" - שובע בעולם, כדאיתא בסידור האר"ז ז"ל.

(ליל א' דסוכות תשלג)

ההוכחה ממצות סוכה שגם לבני-ישראל יש דין "בר מצרא" כלפי הקב"ה

הושענא תחת העץ (בראשית יח, ד).

במדרש (במד"ד יד, ב): "באברהם כתיב 'והשענו תחת העץ' - שעשה להם סוכה, והקב"ה עשה סוכות לבניו ביציאתם ממצרים (ויקרא כג, מג) 'כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים'".

הנה, בסעודה זו סלל אברהם אבינו דרך לבניו לקבלת התורה, כי כאשר באו המלאכים לטעון טוען (תהלים ט, ב): "תנה הודך על השמים" - "עשה בו הקב"ה קלסטירין של פניו של משה דומה לאברהם, אמר להם הקב"ה, אי אתם מתביישין הימנו, לא זהו שירדתם אצלו ואכלתם בתוך ביתו" (שמו"ר כה, א), ובכך נסתם פיהם ולא היה להם מה להשיב.

והביאור בזה הוא, כי הנה עיקר טענת המלאכים היתה מכח "דינא דבר מצרא" (ב"מ קח, א), והיינו, שמאחר שהקב"ה למעלה, והמלאכים ג"כ למעלה וקרובים אליו, משום כך בדין הוא שיהא להם זכות קדימה לפני בני-ישראל שהם למטה בעולם השפל.

אמנם, בסוכות אנו רואים שבני-ישראל חוסים בעולם השפל בצילא דמהימנותא, תחת כנפי השכינה, ומזה רואים בבירור על המשכת אור שכינתו יתברך בתחתונים, והנה כי כן סרה טענה המלאכים מחמת "דינא דבר מצרא", כי כמו שהם מצרנים (-שכנים) של הקב"ה מצד היותם למעלה, כך בני-ישראל הם מצרנים (-שכנים) של הקב"ה מצד היות שכינתו למטה.

מעתה בכוונה תחלה עשה אברהם אבינו סוכה למלאכים, כדי להראות להם על המשכת שכינתו בתחתונים בתוך הסוכה, וגלל כן כשבו לטעון "תנה הודך על השמים" משום "דינא דבר מצרא", היתה התשובה נהירה: "לא זהו שירדתם לתוך ביתו ואכלתם אצלו", וראיתם שהשכינה שורה בתחתונים בתוך סוכתו, וממילא טענת "בר מצרא" שייכת גם בבני-ישראל, ואין לכם דין קדימה.

(מוצש"ק פ"ה נח תשמא)

בענין "הקבלת פני רבו ברגל"

סיפר האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל שהגיע פעם לשבות בעיר בילגורייא, והשתעשע רבות בדברי-תורה ששמע מפי המרא דאתרא כ"ק מרן מהר"ם מבילגורייא זי"ע. בין אחד השיחים אמר לו כ"ק מהר"ם זי"ע שיחה נאה בשם אביו כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע.

וזה תוכן הדברים: איתא בגמרא (ר"ה טז, ב): "אמר רבי יצחק, חייב אדם להקביל פני רבו ברגל, שנאמר (מלכים ב, ד, כג) 'מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת', מכלל דבחדוש ושבת איבעי לה למיזל".

והקשה ה"נודע ביהודה" (מהד"ת או"ח סימן 24) מדוע השמיטו הטור והשו"ע הלכה זו, ולא כתבו כן לדניא?!

ואמר כ"ק מרן זי"ע: ה"נודע ביהודה" תירץ ששם קבלת פני רבו הוא משום שבי"ט יש תוספת תירוץ עפ"י למודות:

"ה"נודע ביהודה" (שם) תירץ, שענין קבלת פני רבו הוא משום שבי"ט יש תוספת קדושה, וממילא "גם על הרב ניתוסף אז שפע להשפיע על תלמידו".

ואמנם בזמנינו אי-אפשר לקבוע חובה לקבל פני רבו ברגל, "מטעם שאמרו בקידושין דף ל"ג (עמוד ב) 'אין תלמיד רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית שלא יהיה כבודו מרובה מכבוד שמים' (שהרי פני יוצרו אינו מקבל אלא שחרית וערבית)... והך 'אינו רשאי' היינו אינו חייב, כמו שכתבו התוס' שם..."

"ואם כן לפי זה בזמן הזה שבעונותינו הרבים נתקיים 'והשימותי את מקדשיכם'... ואין אנחנו הולכים לקבל פני השכינה שמה כלל... אין מקום להטיל חיוב לקבל פני רבו כלל... דאם כן כבודו גדול מכבוד שמים, ורבי יצחק על זמן המקדש אמר שחייב לקבל פני רבו". ע"כ.

ואילו כ"ק מרן זי"ע עצמו תירץ בדרך הפלפול:

בגמרא (סוכה כז, ב) איתא: "היה רבי אליעזר אומר, משבח אני את העצלנין שאין יוצאין מבתיהן ברגל, דכתיב (דברים יד, כו) 'ושמחת אתה וביתך', והקשו על זה: 'איני, והאמר רבי יצחק, מנין שחייב אדם להקביל פני רבו ברגל, שנאמר (מלכים ב, ד, כג) 'מדוע את הולכת אליו היום לא חודש ולא שבת', מכלל דבחדוש ושבת מיחייב איניש לאקבולי אפי רביה', ותירצו: 'לא קשיא, הא דאזיל ואתי ביומיה, הא דאזיל ולא אתי ביומיה', ומבואר, שאם הוא יכול לילך לרבו ולחזור לביתו באותו יום, הריהו מחוייב להקביל פני רבו, ואם אינו יכול לילך לרבו ולחזור לביתו באותו יום, אינו מחוייב להקביל פני רבו.

עוד איתא בגמרא (ברכות ח, א): 'לעולם ידור אדם במקום רבו, שכל זמן ששמעי בן גרא קיים לא נשא שלמה את בת פרעה', והקשו: 'והא תניא לא ידור', ותירצו: 'לא קשיא, הא דכייף ליה, והא דלא כייף ליה', וברשי: 'אם כפוף לקבל תוכחתו - ידור אצלו, ואם לאו, טוב להתרחק ממנו ואל יהיה מזיד'.

והנה חז"ל אמרו (ערכין טו, ב): "אמר רבי טרפון, תמה אני אם יש בדור הזה שמקבל תוכחה, אם אמר לו טול קיסם מבין עיניך אמר לו טול קורה מבין עיניך".

מעתה אם נצרך מאמרי חז"ל אלו בהדי הדדי, תתישב התמיהה באופן הפלא ופלא, כי הנה מאחר שאין בדור הזה מקבל תוכחה (כדברי הגמרא בערכין), ממילא אין לו לאדם לדור במקום רבו (כמבואר בגמרא ברכות הנ"ל, דהיא "דלא כייף ליה" לא ידור במקום רבו), ומאחר שאינו דר במקום רבו, אין לו אפשרות לילך לרבו ביו"ט ולחזור לביתו באותו יום, וממילא אין לו חיוב לקבל פני רבו (כמבואר בגמרא סוכה הנ"ל, דהיא דלא אזיל ואתי ביומיה אינו חייב להקביל פני רבו).

לכן השמיטו הטור והשו"ע הלכה זו, כי חיוב זה אינו שייך בזמנינו.

(שיחה קודש - סיון תשס)

כאשר שהה כ"ק מרן מהר"א זי"ע בפעסט בתקופת השואה, היה קושי גדול להשיג אתרוגים לסוכות, ולאחר עמל וקושי רב הצליחו להשיג כמה סטים בודדים של ד' מינים בכל רחבי הונגריה, שנים מהם הושגו עבור כ"ק מרן זי"ע (האתרוג נשלח ע"י הרה"ח המפור' ר' משה גראס ז"ל מנענין), אחד שלח כ"ק מרן זי"ע לצ'כסלובקיה, והשני נשאר אצלו.

באחד מימי חול-המועד ישבו רבנים אצל כ"ק מרן מהר"ם מבילגורייא זי"ע, ואחד מהם הביע התלהבות והתרגשות מכך שב"ה מצאו סט של ד' מינים עבור כ"ק מרן זי"ע. היה שם רב נוסף שאמר בפליאה: "איני מבין לשמחה מה זו עושה! הרי ישנם כ"כ הרבה יהודים שאין להם ד' מינים, וכי בכך שלרבי מבעלזא ישנם ד' מינים יוצאים כל בני-ישראל את חובת המצוה?!" השיב לו כ"ק מהר"ם זי"ע:

מצינו בפרשת שמיי, שלאחר שנתחנך אהרן לעבודה נאמר (ויקרא ט, כב): "וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם ויד מעשות החטאת והעולה והשלמים", ופירש רש"י: "ויברכם - ברכת כהנים", ובתרגום יונתן איתא: "ונחת מן מדבחה בחדווא", וצריך ביאור הענין שבירך ברכת כהנים, וכן פשר שמחת לבו ברדתו מן המזבח?!

ואמר כ"ק אבי ז"ל (מרן מהרי"ד זי"ע), שבזוהר הקדוש (ח"ג, א) כבר תמה תמיהה זו, ומיישב, שבשעת הקרבת הקרבן צריכים להיות בשמחה כמו בכל מצוה ומצוה, כי "כל פולחנא דבעי בר נש למפלח לקוב"ה בעי בחדוותא ברעותא דליבא, בגין דישתכח פולחניה בשלימו".

ולכאורה איך אפשר להיות בשמחה בשעת הבאת קרבן חטאת על עבירה? הרי התשובה בשעת ההקרבה צריכה להיות עם לב נשבר ונדכה! ובעל כרחך, שהכהנים מקריבי הקרבן היו משלימים את השמחה שהיתה חסרה לבעל הקרבן, כי הם היו מקריבים את קרבנו בשמחה, וממילא הצטרפה שמחתם לשברון לבו, והיו שתייהן בידו, הן השמחה והן השברון לבו.

אמנם, אהרן הכהן הרי הביא את קרבנו ככפרה על חטא העגל, שהוא היה שותף בה, וממילא גם הוא עצמו לא היה יכול להיות בשמחה, מחמת שברון לבו בגין חטאו, ואם כן מה יהא עם השמחה הנדרשת בשעת הקרבת הקרבן?!

לכן מצא עצה בנפשו שישא את כפיו לברך את העם בברכת כהנים, וממילא יהא מוכרח להיות בשמחה, כי הלא הלכה פסוקה היא (אוי"ח קצח, מד) שצריך לומר ברכת כהנים בשמחה, וממילא אז השלים אהרן את השמחה שהיתה חסרה לו בשעת הקרבת הקרבנות. עכ"ד.

הפטיר כ"ק מהר"ם זי"ע:

הרי לנו מפורש, כי הצדיק - שהוא בבחינת כהן - יכול למלא חלקם של אנשים אחרים בעבודתם את קונם, כי כאשר עבודתם אינה בשלימות הוא יכול להשלים את החלק החסר אצלם.

והנה, ארבעת המינים מביאים לידי שמחה, כמובא ב"חנינוך" (מצוה שכד): "ידוע מצד הטבע כי ארבעה המינים כולם משמחי לב רואיהם", ואם כן כאשר אחי הצדיק - כ"ק מרן זי"ע - מקיים מצות ד' מינים, ובא על ידם לידי שמחה, בכוחו להוציא במצוה זו את כל בני-ישראל.

(סעודה ב' פר' שמיי תשס; שבת חו"מ סוכות תשסח)

הרה"ק ר' דוד מדינוב זי"ע היה נוסע לבעלזא להסתופף בצל קדשו של כ"ק מרן מהר"ש זי"ע, ואכסנייתו היתה בסוכת כ"ק מרן זי"ע. פעם ניגש רבי דוד להפרד מכ"ק מרן זי"ע כדי לשוב לביתו, וכ"ק מרן זי"ע ביקש הימנו "קשה עלי פרידתכם עכבו עלי עוד כמה ימים".

השיב רבי דוד בדרך צחות: "איך זיץ דא אין די סוכה, און מיין רעבעציין האלט שוין ביי 'הקפות'" (הבעיה היא שאני יושב כאן בסוכה, וזוגתי הרבנית כבר עושה 'הקפות' - לווה הלוואות, כי אין בידה פרוטה לפרוטה)...

(י"ך אלול תשסד)

פעם כשהיה כ"ק מרן מהרי" זי"ע בדרכו לתפלת שחרית ב"הוושענא רבה", עמדה אשה בצדי הדרך, ובכתה ללא הרף. הגבאים לא הניחו לה לגשת אל כ"ק מרן זי"ע, אולם, כ"ק מרן זי"ע שמע את קול בכייה, והורה לגבאי לשאול אותה לפשר הבכי. היא ענתה לגבאי: "איני מבינה איך יכול כ"ק מרן זי"ע להכנס לתפלה כשבעלי מוגיסי לצבא, והוא עומד בחזית מול האויב ללא אוכל כשר ובלי כלום?!"

הגבאי מסר את תשובתה לכ"ק מרן זי"ע, וכ"ק מרן זי"ע הורה להשיב לה: "כבר היו לנו הרבה הזכרות על ענין זה, וב"ה כבר עשינו הרבה טובות ליהודים בזה, ברם, מה אעשה שהקב"ה רוצה לשמוע את קול תפלתו של בעלה דייקא משם..."

(ליל ב' דסוכות תשמו)

מורה נבוכים ע"י ירמיהו הרה"ח ר' יצחק אייזיק פריעד שליט"א

לעילוי נשמת אביו החסיד הנפואר הנפטרס הבלתי נשכח, אש קודש לבעלזא ר' אלכסנדר ב"ר אברהם צבי זיל פריעד

תודתנו והוקרתנו נתונה לידידינו שתרמו מהונם להצלתה הוצאת גליון זה

לעילוי נשמת הרה"ח ר' ברוך ב"ר אברהם מרדכי ז"ל מרת ביילא בת הרה"ח אהרן זאב ע"ה שוורץ

לעילוי נשמת העסקן הדגול הרה"ח ר' אברהם יהודה ב"ר ישעיהו עקיבא ז"ל פיינר

לעילוי נשמת הרה"ח ר' משה הלל ז"ל הורוביץ בן הרה"ח ר' אהרן צבי יהודה ז"ל נלב"ע י"ח תשרי תשנ"ח ביום אישפוז דמשה הונצח על ידי בני המשפחה

לעילוי נשמת מרת פייגא פערל ע"ה בת ר' נחמן ז"ל נלב"ע י"ח תשרי תשמ"ח הונצח ע"י בנה ידידו הנדיב הנכבד והנעלה הרב שלמה איגל שליט"א

מצטרפים לאמירת אלפי פרקי תהלים, לזכות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מידי יום ביומו

חיינו למערכת 'על הצדיקים': 145-2222-077(972) ופעלנו לפי ההוראות, לקבלת קאפיטל תהלים קבוע.

זמן שמחתנו

וְשִׂמְחַת בְּתֶנְךָ וְגו',

וְהִייתְ אַךְ שִׂמְחַ

(דברים טז, יג-טו)

כל חג משלושת הרגלים יש בו את סגולתו המיוחדת, המאירה בהשפעתה אל כל ימות השנה, שהרי על שם כך הם נקראים "רגלים", מחמת היותם 'רגלים' שעליהם נשענת כל השנה כולה. ובכל רגל יש השפעה מיוחדת השייכת אליו, חג הפסח - זמן חרותנו, שבועות - זמן מתן תורתנו, וחג הסוכות - הלא הוא "זמן שמחתנו".

וכבר הפליג הרמב"ם ז"ל בהלכות סוכה (פ"ח ט"ו) בגודל מצות השמחה בזמן שמחתנו, וזה לשונו הזהב: "השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הא'ל שציווה בהן, עבודה גדולה היא. וכל המונע עצמו משמחה זו ראוי להיפרע ממנו וכו', וכל המשפיל עצמו ומיקל גופו במקומות אלו הוא הגדול, המכובד, העובד מאהבה. וכן דוד מלך ישראל אמר (שמואל ב ו, כב) 'ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני'. ואין הגדולה והכבוד אלא לשמוח לפני ה', שנאמר (שם יד, טז) 'הומלך דוד מפזו ומכרכר לפני ה'".

וכתב מרן האר"י הקדוש זצוק"ל (בהקדמה לשער המצוות), ששמחת המצוה היא העיקר והשורש שבכל המצוות, כדכתיב (דברים כח, מז) "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה". ובספר "עבודת הקודש" (יא, קסא) כתב רבינו החיד"א זצוק"ל, שעיקר שכר המצוה הוא על השמחה, יותר מעצם קיום המצוה.

ויש לדעת [וכן מבואר בדברי הגר"א ז"ל] שמצות השמחה היא מן העבודות הקשות שבחג, שכן אסור להתעצב כלל בימי שמחה הללו אפילו לרגע. וכשם שבחג הפסח החמץ נאסר במשהו, כך בסוכות אסורה העצבות במשהו, והם דברים שבלב שקשה מאד להיזהר בהם. ויש להתאמץ ביותר להיות בשמחה בכל ימי החג, וכל דקה של שמחה היא מצוה בפני עצמה!

[על פי 'טיב המועדים' - תשרי, חג הסוכות]

• § § •

הצלה ממוות לחיים בזכות ריקודי שמחת תורה באמצע מלחמת העולם

יהודי נכבד מחשובי תושבי העיר מונסי שבארה"ב, נוהג להגיע מדי שנה לכבוד ירח האיתנים לארץ הקודש, לחוג את הימים הנוראים בצל רבו וקהילתו, ובקרב בני משפחתו שבירושלים עיר הקודש ת"ו.

בשנה שעברה כאשר הרשויות הטילו סגרים ומגבלות שונות ומשונות מחמת מגפת הקורונה, וקשרי התעופה נעשו קשים ומסובכים, לא היתה אפשרות של טיסה ישירה לארץ הקודש, והוכרח להגיע ארצה דרך מדינות אחרות. וכך מצא את עצמו בתיאום תאריכי יעד משתנים מהיום למחר, כאשר בכל העת מתחלפים להם צבעי 'מזמור' המדינות מאדום לכתום ומירוק לאדום בוהק, וחוזר חלילה...

לאחר שבחסי השי"ת היה בימים הנוראים בארץ הקודש, קיבל שיחת טלפון דחופה באחד מימי חול המועד סוכות ממנהל הנסיעות האישי שלו, שהודיעו שעכשיו ממש התפנה עבורו מקום בטיסה היוצאת בדחיפות למחרת עם שחר אל אחת ממדינות אמריקה הגדולה, ומשם יצטרך להתמזן לטיסה לכיוון מונסי

סכנה גדולה היתה ליהודים באותם ימים להתהלך ברחובה של עיר ששרצה מלאכי חבלה רבים, ואוי לו ליהודי שנפגע עם נאצי צמא דם!

בחג שמחת תורה שנת ת"ש יצאתי חרש עם שחר לתפילת החג שהתקיימה באחד המרתפים הנסתרים, והנה רואה אני בדרכי חייל גרמני צעיר המתנכל לאיש יהודי, הוא פשוט נהנה להתעלל בו מכל צד, באכזריות נוראה הכהו עם האלה שבידו מכות נמרצות, משך בפאותיו ובזקנו בחזקה, וקללו והשפילו ללא הרף. - לא יכולתי לחשות בצערו של היהודי, ובראותי כי אין עוד חיילים בשטח התקרבותי מהרה אל הזירה, הפתעתי את החייל מאחוריו והנחיתי עליו כמה מכות קשות ונאמנות. מרוב בהלתו עזב החייל את היהודי המסכן שניצל את ההפוגה הרגעית לקח את רגליו וברח מן הזירה כל עוד נפשו בו.

כשנוכחתי שברוך ה' עלתה בידי להציל את היהודי המוכה, עזבתי חיש את הגרמני והתחלתי אף אני לנוס ולברוח. אך החייל התעשת מהרה, קם על רגליו ככעס גדול, וצעק לעברי: על חוצפה שכזו אתה תשלם בחייך! הוא דרך את נשקו, והחל לרוץ ולרדוף אחרי, כשאני בורח כדי להציל את נפשי בכל הכוחות.

כך התרחש לו 'מרדף' קשה על פני רחובותיה של לודז' הגדולה, בעצם יום שמחת תורה! אך בסופו של דבר היה החייל מאומן יותר ממני בריצתו והצליח לתפוסני.

בראותי כי כן והבנתי שהנה קצי קרב, גאתה לפתע שמחה גדולה בלבבי, על שזכיתי להציל נפש מישראל, שכל המציל נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא (סנהדרין לז). ולעוצם שמחתי הגדולה, שהשתלבה היטב ביחד עם זמן שמחתנו של שמחת תורה, התחלתי לפתע לרקוד בכל עוז, כך באמצע הרחוב, וקדתי על מקומי בשמחה ובתעצומות, כשהחייל המרושע עומד נכחו נדהם ונפעם!

הוא צעק וצווח ככרוכיא, דו יודע! וכי אינך יודע כי דויטש-לנד איבער אלעס! [גרמניה מעל הכל... עפ"ל], ועל חוצפתך הגדולה להכות חייל גרמני, אני יורה בך כאן ועכשיו! אך בטרם אלחץ על ההדק עליך לכרוע כאן ועכשיו על ברכיך ולחפור לך את קברך במו ידיך!

נו, שנעלר! שנעלר! שאג הגרמני.

אבל אני הייתי כולי אחוז דבקות בעבודת הריקודים הגדולה של שמחת תורה, ולא נתתי אל לבי כלל להקשיב לפקודתו של הנאצי, פשוט המשכתי לרקוד ולרקוד כל עוד רוחי בקרבי!

חשב לו הנאצי, שכנראה זהו דווקא חפצי ורצוני עתה למות כך על קידוש השם, ולכן רוקד אני בשמחה הגדולה הזאת!

לפיכך בבת אחת שינה את טעמו, והחל לצרוח: שמח אתה למות כאן! הא! לא אתן לך את התענוג הזה! אתה לא תמות אצלי כל כך מהר!... אתה עוד תראה את נחת זרועי, אשלח אותך מאכאן אל מחנות העינויים הקשים והסאדיסטיים ביותר!

תפס אפוא החייל בידי, והובילני אחריו אל בית המפקדה הצבאית שהקים צבא הרייך בלודז' הכבושה. אולם באחד מעיקולי הדרך, כשעברנו דרך סמטה צדדית קטנה, עזבתי לפתע בכוח את לפיתתו של החייל,

שבניו יורק. בלית ברירה נאלצו האיש וחוגתו לארוז את מזוודותיהם בזריזות ולהחיש את צעדיהם אל שדה התעופה, לא לפני שעברו את כל הבדיקות הקפדניות בטרם העליה למטוס. ולמחרת בעלות השחר נפרדו בדמעות מבני משפחתם, ומיהרו אל הטיסה המיוחדת שהקלה את דרכם ביציאתה היישר אל ארצות הברית.

אולם עם נחיתת המטוס באותה מדינה נידחת שבאמריקה, התברר להם שזה עתה סגרו שלטונות ארצות הברית את השמים לטיסות פנים, ובימים הקרובים לא תצא שום טיסה לניו יורק!

הידיעה הזו נחתה עליהם בימים קשים ביותר, הלא בעוד ימים ספורים יחול יום הושענא רבא, ולאחריו חג שמיני עצרת, וחג שמחת תורה, היכן אפוא יחגגו את החגים הקדושים הללו?

בלית ברירה נאלצו לתור אחר בית מלון מקומי לימים הבאים, הם ביררו אם יש באותה עיר קהילה יהודית כל שהיא, ואכן נודע להם על קהילה אורתודוקסית קטנה שבקצה העיר. שכרו אפוא חדר בבית מלון שבקרבת בית הכנסת המקומי, ואת תפילות החג ערכו באותו בית כנסת קטן שרוב מתפלליו היו יהודים אמריקאים מודרניים המשתייכים לקהילת 'יאנג יזרעאל' האמריקאית...

והנה בהגיע יום טוב אחרון, הלא הוא חג שמחת תורה של גלויות, בעת עריכת ההקפות הקדושות לכבודה של תורה, ניגש להנהיג את ההקפות איש זקן אחד, שעל אף גילו המבוגר היה מפזו ומכרכר בריקודי עילאין, בכל עת ההקפות לא כהתה עינו ולא נס ליחו, כשהוא משמח את כל המתפללים בעוז ותעצומות ומעודדם לרקד ולקפוץ בכל הכוח! - היה זה מחזה מרהיב ומדהים, לראות יהודי זקן יותר מבן תשעים (!) שרוקד ומקפץ כנער צעיר בשמחת תורה.

לאחר התפילה בעריכת הקידוש הגדול של 'חתן תורה' כנהוג, שאל היהודי האורח ממונסי את אותו זקן, אמור נא לי במטותא, לשמחתך הגדולה מה זו עושה? - בטוחני שישנה סיבה טובה לריקודך הנפלאים ולשמחתך הגדולה ביום "שמחת תורה" דייקא.

אספרה לפניך דברים כהווייתן, פתח הזקן הנרגש: בירח אלו"ל תרצ"ט כשפרצו הגרמנים ימ"ש בקול רעש גדול לפולין וכבשוה בתרועות, נכנסו אל העיר לודז' הגדולה, כדרכם בכל מקום בואם שעטו היישר אל מרכז העיר במצעד ניצחון ראוותני, ותיכף התפזרו הנאצים האכזריים בכל רחבי העיר, כשהם מטילים בכל מקום הרוס וחורבן באימה ופחד ובעתה. וכדרכם בכל עיר הכיבוש ניגשו תחילה להריסת בית הקברות הגדול של העיר, ולשריפת בתי כנסיות וישיבות ומוסדות הקודש.

בעיתו ובזמנו

הנהגה כבר היה אמור להגיע לאסוף אותי לנסיעה ארוכה, ומי שבקשנו ממנו לקפוץ לעזור לנו להוריד את המזוודות טרם הופיע, והסלולרי שלו לא זמין, ניסיתי להתקשר לעוד כמה חברים בתקווה שאולי אחד יעזור לנו לפני שהרכב מגיע.

בינתיים קיבלתי טלפון של אחד שרצה לברר אודות בחור בן בית אצלנו בשביל שידוך מיוחד. מצד אחד הייתי לחוץ לרדת להנסיעה, ומצד שני הבחור הזה יקר לליבי בעל מידות תרומיות באמת, המשכנו לשוחח בעניין הבחור, ולפתע הבחור עצמו מופיע בבית ומתחיל להוריד את המזוודות המרץ.

הייתי המום, וסיפרתי לחברי מעבר לקו על ההתרחשות הפתאומית, הוא התלהב והרגיש כי משמים רומזים לו להתקדם עם השידוך, שהרי מה הסיכויים שאותו בחור המדובר בעצמו יופיע ויוריד את המזוודות לרכב של הנהג שהופיע בהשגחה באיחור של רבע שעה...

מה התברר שחברי יצא למרפסת וראה את הבחור המדובר עובר שם, חברי קרא לעברו, והוא רץ כצבי לעשות את המצוה, היינו המומים מהשגחת ה' שהוא מברר עליו והוא מופיע לעזרה.

ה' ריחם והנהג נתקע בפקק קטן שגרם לו לאחר כך שנחסך מאיתנו אי נעימות על האיחור שלנו. כשהתברר על ההשגחה שבדיוק מבררים עליו נרגע והבין מדוע מי שסיכם איתו לבוא לעזור כנראה שכח ולא הופיע...

כעבור זמן קצר אכן נסגר השידוך הזה על הצד היותר טוב.

אוסף נקודה אחת מעניינת: הבחור בן עשרים ושלוש, אצלנו זה כבר בחור מבוגר שכמה שנים מחפש את זיווגו, כמובן שהיו לו ימים מתסכלים מאוד כולם מתפללים והישועה בוששה לבוא, אבל עתה שהתארגן התברר שהכלה הצעירה רק עתה הגיעה לפרקה, ואילו היה יודע זאת היה חי בשמחה ובסבלנות אבל אני לא יודעים מהם הסיבות לעיכובים ורק צריך להתפלל להאמין ולהמתין בסבלנות כיוון שברור שלא יכל להתחתן איתה כאשר הוא הגיע לפרקה והיא בת 13....

בעל המעשה: א.ק.

לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו

סיפר הוד כ"ק אדמו"ר מטולנא - אשדוד שליט"א, טיב מעשה נפלא שקיבל מפי אחד מזקני המשפיעים בליובאוויטש זצ"ל, וכה דבר המעשה.

מנהגו של האדמו"ר הרה"ק הרי"צ מליובאוויטש זצוק"ל, ללמד את חסידיו מדי שנה בשנה בחג שמחת תורה לפנות בוקר ניגון חדש.

שנה אחת לימד הרבי את החסידים ניגון מיוחד מאוד, על התיבות הפותחים את 'שיר הכבוד': 'אנעים זמירות ושירים אארוג, כי אליך נפשי תערוג. נפשי חמדה בצל ידך, לדעת כל רו סודך'. [כיום התפרסם הניגון הנפלא הזה, והתקבל בכל תפוצות ישראל, כנודע].

בטרם פצח בנגינת קדשו הקדים הרבי ואמר לחסידים, שאת הניגון הזה חיבר איש יהודי נעלה, בעת היותו שרוי בדבקות עילאית ביום הכיפורים, עד שמרוב דבקותו העצומה לא הרגיש שכבר פנה יום, והמשיך לעסוק בתפילות יום הקדוש כל הלילה של מוצאי יום הכיפורים, בלא שחש שום רעב וצמא מרוב דבקותו הרוחנית. ובהגיע לפנות בוקר כאשר האיר השחר התעורר וראה שכבר התחלף היום, וזרחה השמש של מחרת יום הכיפורים. והחל להתהלך ברחבי בית המדרש במחשבות קדושות של רוממות היום, שכנודע בספרים הקדושים יום שלמחרת י'הכ"פ הוא אחד מימי השכמה שבשנה, והוא יום גדול הנקרא: 'גאט'ס נאמען', [ויש אומרים: גאט'ס טאג], מכוח האור הגדול הזורח ביום זה. - וכך מתוך מחשבות נשגבות שכאלו עלה בליבו שיאמר שירה, ובאותו מעמד חיבר את הניגון המרטיט על תיבות 'אנעים זמירות' לכבוד השם יתברך ויתעלה.

התלחשו החסידים בינם לבין עצמם, שכנראה אותו יהודי נשגב הוא הרבי הק' בעצמו... - אך משקלט הרבי את לחשושיהם חיך ואמר, הניגון הנעלה הזה של 'אנעים זמירות' הוא ניגון ישן נושן, הרבה לפני זמנו של הבעל שם טוב הק' ז"ע! - ועל אף שהרבי הזקן זצוק"ל בעל התניא לא הביא בסידורו את 'שיר הכבוד', הלא הוא כפי הנראה מחמת הוד שגב רוממותו כנודע, כפי שנמנעו מלומר ולהדפיס בסידורים את 'שיר הייחוד' הנורא, כי אם פעם אחת בשנה ביום הקדוש. [ענין במחזורים ליום הכיפורים מ"ש בענין זה בשיר הייחוד]. - ושוב חזר הרבי על דבריו והדגיש זאת כמה פעמים, שאותו יהודי שחיבר את הניגון דגן היה הרבה לפני הבעל שם טוב!

לאחר מכן, פתח הרבי וסיפר את טיב מעשה עם היהודי בעל מחבר ניגון אנעים זמירות:

בתחילה היה אותו יהודי עשיר גדול, ועסק רבות במצוה הגדולה של 'פדיון שבוים', שהיא מן המעולה שבצדקות. פעם הגיעה שמועה לאוזניו שבעיירה רחוקה אחת נמק לו יהודי בכלא מזה שנים מספר, אחר שלא שילם כמה שנים את דמי החכירה לפריץ העריץ.

תיכף נסע הגביר דגן אל אותה עיירה, נכנס אל שערי ארמון של הפריץ הנכבד, והחל לדבר עמו עסקים...

כמה חייב לך אותו יהודי שבבור הכלא?

אה! מושק'ה! נזכר הפריץ, על אותו יהודי אין מה לדבר, יש לי איתו חשבון ארוך משנים רבות, והא יימך בכלא כל ימי חייו!

ניסה היהודי הצדיק להכפיל לפריץ את הסכום, ונענה בשלילה. גם כאשר שילש והרביע ואף הציע פי עשרה מן הסכום, לא אבה הפריץ לשמוע כלום. - זהו לא ענין כספי, הסביר, זה חשבון ארוך שנים שהנני נוטר לאותו מושק'ה שנאה מיוחדת... אחת דברתי ולא אשנה, המושק'ה הזה לעולם אינו עולה מן הבור ואינו יוצא מן

והתחלתי שוב לברוח מהרה על נפשי. החייל החל כמובן רודף אחרי בכל כוחו, אך כאן עמדה לזכותי ההיכרות הטובה שלי עם כל רחובותיה הקטנים והמפותלים של עיר מולדתי לודז', וכך נעלמתי מהרה בין הסמטאות הצרות והמעוקלות, כשהחייל לא מצליח לתפוס לאיזה כיוון ברחתי, וכך ניצלתי ברגע אחרון ממוות לחיים!

לפיכך בכל שנה ושנה בהגיע זמן שמחתנו של שמחת תורה מתמלא לבבי שמחה של מצוה, בזכרון אותו מאורע שבזכות הריקודים של שמחה ניצלו חיי! ולפיכך מרבה אני בריקודים בזה היום להודות ולהלל לפני יתברך על הניסים והנפלאות שעשה עמדי. - סיים הזקן את סיפורו המרתק!

על טיב אותו מקרה התבטא היהודי האורח ממונסי, שעל אף הקשיים שעברו עליהם בחגיגת הושעא רבא ושמיני עצרת ושמחת תורה בניכר, הכל היה כדאי בשביל לחזות בריקודיו של אותו זקן, ולשמוע מפי את המעשה המופלא! - כדי שנלמד מכאן כמה גדול כוחה של שמחה של מצוה, שבזכותה ניצל איש ישראל ממוות לחיים טובים ולשלום!

[פרטיות, קובץ 24183-0203]

הכנסת אורחים בסוכה הקדושה

הרב הגאון הנודע רבי מנחם מנדל מלינסק זצוק"ל, אביו של הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זצוק"ל, היה מקפיד מאוד שיהא אורח מיסב על שולחנו בסעודות חג הסוכות, ובפרט בלילה הראשון של סוכות אושפיזא דאברהם אבינו ע"ה מכניס האורחים הגדול. כאשר מזכר בספרי קודש שיש להקפיד על כך מאוד, ואם אין אורח עימו בסוכתו אין האושפיזין עילאין נכנסים אל הסוכה.

שנה אחת ביום הראשון של חג כבר היה החורף הקשה בעיצומו, הדרכים היו קשות ומפרכות ולא נמצא שום אורח בעיר, הם חיפשו וחיפשו בכל מקום אך לא מצאו אף לא אורח יהודי אחד. השעה הלכה והתאחרה מאוד, אך הצדיק מלינסק לא רצה להיכנס אל הסוכה לסעודת החג ללא האושפיזין קדישין, ובהעדר אורח אין אושפיזין! ראה הבן רבי נפתלי שהיה ילד חכם מחוכם, כפי שנקרא ברבות הימים "חכימא דיהודא", בצערו הגדול של אביו, והרי השעה מתאחרת ועדיין לא קיימו את מצות הסוכה, יצא שוב לחפש היטב אך משלא מצא שום אורח יהודי, התחכם ונדבר עם גוי מקומי אחד, הציע לפניו סעודה טובה ודשנה... הלבישו כמו הלך יהודי, והתנה עימו שלא ידבר ולא כלום, רק יישב בידו ויאכל את ארוחתו!

עד מהרה חזר הילד עם ה'אורח' החדש, הביאו הביתה והכריזו בשמחה הנה סוף סוף מצאתי אורח!

ברם באמצע הסעודה לאחר שבדק הרב את האורח כמה פעמים, הבין שאינו אלא גוי גמור, ושאל את בנו מדוע עוללת כאן מעשה קונדס שכזה?

פתח הילד את פיו בחכמה, וענה: הלא בעל האושפיזא היום הוא אברהם אבינו ע"ה, ואברהם היה מכניס גם אורחים גויים! כמבואר להדיא בריש פרשת וירא שאף את האנשים שנדמו לו כערביים קיבל בסבר פנים יפות. ואם כן באושפיזא דאברהם גם הגוי הוא אורח טוב!...

[טיב היזכרות, הרה"ק מרופשיץ זצוק"ל]

[א. ה. קצת צ"ע מדברי הש"ך על התורה, שהיה קדמון, וכתב בפרשת אמור (ד"ה וסוכה סמ"ך בא"ד): "לא יכניס לתוכה עו"ג, שהסוכה היא צילא דמהימנותא, ועו"ג לית ליה מהימנותא, ואז בורחת הקדושה וכו', כל שכן אם בא כותי וכו'" עכ"ל עיין שם. והביאוהו בספרים הקדושים, וצריך עיון].

כראות היהודי שכלתה הרעה מעם הפריץ, ויצרו הטוב שהתגדל בלבבו יותר ויותר מכוח כל מצוות פדיון השבויים שכבר עשה בימי חייו לא נתן לו מנוח, תפסה תשוּקָה עזה בנשמתו לשחרר דווקא את אותו יהודי בלתי ניתן לשחרור!

הוא מיהר וערך בינו לבין עצמו את חשבון ערך כל נכסיו משלם, והטיל על השולחן הצעה אדירה!

ומה תאמר אדוני הפריץ, אם אשלם לך סכום אגדי מפולפל כזה, שיש בו כמה מאות אלפי אלפים דינר זהב?

כשמעו הפריץ את הסכום בו נקב האיש לא האמין למשמע אוזניו, וכי יצאת מדעתך? שאל, האם בשביל יהודי עלוב זה שאפילו אינך מכירו תשקיע סכום מטורף שכזה? ומה גם שאיני יודע בכלל מה מצבו שם... לאחר כמה שנים שהוא נימוק במעמקי בור תחתיות.

אצלנו היהודים, ניסה האיש להסביר, אין קץ לערך כל איש מִיִּשְׂרָאֵל, כל יהודי יחיד שווה לנו הרבה יותר מכל כסף וזהב שבעולם, ולכן לא אהסס לשלם גם סכום אדיר שכזה בשביל חירותו של איש ישראל מן השביה.

כראות הפריץ שאכן שלם האיש עם הצעתו נאלץ להסכים לעסקה, ולאחר שמכר העשיר הגדול את כל נכסיו משלם, וששלש את כל הסכום עד הפרוטו

האחרונה לידי של הפריץ המרושע, העניק לו הפריץ את מפתחות הבור הנורא, ומבין שיניו סינן: לך וחלץ את המושק'ה שלך... באם עוד נשאר ממנו משהו...

נטל האיש את המפתח המיוחל ואץ רץ במהרה אל הבור, פתח את המנעול הכבד, והחל לזעוק פנימה בקול גדול, מושק'ה מושק'ה הנך משוחרר, יכול אותה לצאת לחירות! אך לפליאתו אין קול ואין עונה, הוא ניסה עוד כמה פעמים ואין שום תשובה. להוותו הוא נאלץ להשתחל פנימה אל תוככי תחתית הבור, שם גילה לצערו הגדול שהיהודי האסיר שוכב מת בר מינו, כנראה מזה זמן ארוך. הוא כמוֹבן העלה ומשך אותו תיכף החוצה, והביאו בכבוד לקבר ישראל כדת וכדין.

ויהי בחצי הלילה, נדדה שנתו של העשיר לשעבר מאוד, נפשו התהפכה מצער ועוגמת נפש, לאחר שהתברר שהוציא את כל כספו ורכושו על איש מת... וכי על מה התקיים בי מאמר הגמרא (פסחים כב): "יצא פלוני נקי מנכסיו, ואין לו בהם הנאה של כלום"... בשביל בר מינו?

שוב ניתן להשיג לקראת התחלת תופש פראשית

טיב התורה

עם טיב הרעיון

רוצה לדעת?

מה הפרשה קטורה אליך?
מה הכניס הבורא, בכל פסוק?
מה ניתן ללמוד מכל ענין?
מה רוצה הר"י, חוץ מהסביר את הפסוק?

ספר ייחודי ביותר על התורה אשר בו צורו פנינים מתוקים ולקחי מוסר נפלאים גם מצורף בזה טיב הרש"י להבין ולהעמיק בדבריו הק' מעומד ומעוצב בהידור רב מאירת עינים כפשוטו

מאת הנח"צ רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

ניתן להשיג בחנויות ספרים המובחרות הפצה ראשית מרכז הספרים בהגלות הרב יצחק פרידמן 03-6194114

מן הגמול הגשמי שאין בו אלא כסף חובב... ואכן זכה האיש להתעלות עצומה במדרגות נשגבות של השגות בתורה ובדבקות אלוקים חיים, ובהגיע יום הכיפורים הראשון זכה להשיג מדרגות עצומות של דבקות, עד שלא הרגיש כלל שכבר חלף ועבר הצום, ולמחרת לפנות בוקר חיבר את הניגון המופלא הזה של 'אנעים זמירות'.

כשסיים הרבי הק' את סיפורו, הוסיף והסביר לחסידי, עתה אבאר לפניכם מדוע הדגשתי כמה פעמים שזה המעשה היה לפני רבינו הבעל שם טוב. - משום שלאחר שזרחה בעולם שמשו של רבינו הגדול אור שבעת הימים הבעש"ט הק' היה צריך האיש להעדיף את האפשרות השניה יותר מן הראשונה... שכן יסוד היסודות שמלמדנו הבעש"ט, שצריך לחשוב ולחפש תמיד בכל דבר במה יהיה יותר נחת רוח לפניו יתברך שמו, ולא בחיפוש האישי של גדלות עצמו [שטייגען] בלבד, כי אם במה תעלה לפניו יתברך יותר שמחה ונחת רוח.

וכלשונו הנחרץ של הספה"ק "שפת אמת" בפרשת בהעלותך (תרמ"ג ד"ה במדרש בתוה"ז): "וכי הרצון לבוא לעלמא דקשוט בכרס מליאה מש"ס ופוסקים" ע"ש, הלא עיקר הרצון הוא "לעשות נחת רוח לבורא יתברך שמו".

ואם כן כאשר נבוא לבחון אותה שאלה על פי השקפה טהורה זו, הרי ימצא שיותר טוב היא דווקא בחירת הגמול הגשמי, כדי שיוכל להמשיך ולהוסיף לפדות עוד ועוד שבויים ולעסוק במצוות רבות, ולהעלות נחת רוח עצומה לקונו. אבל באפשרות השנית, מה יש לו להקב"ה מכך שיחיה חיי עולם הבא, ויתעלה ויתענג במדרגות הרוחניות.

כשהמבחן הוא מה יותר טוב בשביל עצמו, אולי אכן הגמול הרוחני יערב יותר לנפשו. אבל כשהמבחן הוא מה טוב לשמים ומה טוב להם לישראל, הרי בוודאי עדיף שיהיה ממשין לעזור ולטייע לכל הנדכאים והנצרכים, לעמוד לעזר ולאחיסמך לעניים, ולפזר את ממונו בשביל מצות פדיון שבויים, כדרכו מימים ימימה, ובכך יוסיף לעשות נחת רוח לפני אביו שבשמים!

וטיב זה המעשה ללמד על הכלל כולו יצא, שיש לחפש תמיד בכל דבר וענין מהו רצון השם יתברך כאן, ולא מהו הרצון העצמי... כיצד ובמה ניתן להדר יותר ולהוסיף שמחה וקורת רוח לפני אבינו שבשמים, אשה ריח ניחוח לה, נחת רוח לפני שאמרת ונעשה רצוני.

[פרישיות, קובץ 0329-170116]

בכה האיש במר נפשו. צערו ויגונו היה קשה מנשוא, וכי בשביל כך עמלתי כל ימי חיי, בשביל שלבסוף יתעשר מכך אותו פריץ רשע, ואני אצא עם שבוי מת בידי?

מתוך צערו ובכיותיו נרדם על יצועו, והנה בחלום הלילה התגלה אליו זקנו שהיה רב גדול וצדיק, ובפנים מאירות אמר לו: תנוח נא דעתך, תדע שמעשה מצוותך עשה רעש גדול בפמליא של מעלה! גם ערכו של איש ישראל מת אין לו ערך ומחיר, וגדולה ועצומה זכותך שהבאת אותו אל קבר ישראל, וזכית לעשות נחת רוח עצומה לפניו יתברך שמו. - לפיכך, סיים הזקן, נתנים לך מן השמים שכר גמולך הטוב, ובידך לבחור בין שתי אפשרויות, או בגמול הגשמי, שתזכה להחזיר לך את כל עושרך משלם, ועוד להוסיף עליו הרבה. או בגמול הרוחני, שתזכה לראות את עולמן בחיך, ולחיות בעולם הזה חיי גן עדן של מעין עולם הבא.

חיך האיש בדעתו, ולבסוף אמר, הנה מחיי עולם הזה כבר שבעתי כל ימי, ועתה הגיעה העת לגמול הרוחני, לפיכך בוחר אני בשכר הרוחני שהוא גדול הרבה יותר

על הברכה יעמדו

תן להנציה את העלון לשעוהות, לברכה והצלחה או ליאריציטי | התורמים להפצת העלון | לקבלת העלון במייל (דוא"ל) נא לשלוח למייל המצו"ב

		<p>גרפצ'יק טל: 02-5002321</p>	<p>לעיני הבחור שמואל מאיר ז'ל בן יבלחסי"א רבי ישראל יצחק נלביע יח כסלו תנצבה.</p>	<p>לעיני מרת חיה סאסא בת לאה נלביע י' סיון תנצבה.</p>	<p>שרה שיינדל בת טילה חנה להצלחה בכל העניינים</p>	<p>האחים היקרים העומדים תמיד לימין רבינו הרב יהודה בן שרה שיינדל והרב שאול יחזקאל בן שרה שיינדל וכל משפחתם - להצלחה בכל העניינים</p>	<p>יוסף בן טילה רחא לרפואה שלימה</p>	<p>לעיני מרת הינדל בת משה ירמיהו ובלומה</p>	<p>לעיני יעקב צבי בן ישראל</p>
--	---	-----------------------------------	---	---	---	--	--	---	--

י"ו ל"ע י"י קהילת שבתי בבית ד' | רח' ישעיהו 7 ירושלים טל: 05276-10455 078-3331109 | shivti11@gmail.com

יהודי יקר! אל תחזיק טובה לעצמך, הנך פוזמן להדפיס ולהפיץ את העלון באזור פגורין ולהיות שותף לזיכוי הרבים. המעוניינים יקבלו את העלון במייל (אפשר גם ישירות לרופט) בקובץ להדפסה. Anyone Interested in receiving Tiv Hakehila weekly in Hebrew or English should Email - Sheldon@hpins.net Or | zelig@gmail.com or text 718-249-7173

טלפון לרפואה

נא האשיכו
להתפלל עבור
השק אותו הנכב
אקבלים לפחות
30 יוק!

קרוב ל-20,000 אנשים כבר הצטרפו למיזם האדיר

קו התפילות

כל המתפלל בעד חברו הוא נענה תחילה

הקו הוקם בהכוונת רבני הארגון
ולרפואתם השלמה של כל חולי ישראל
חייגו כעת והצטרפו למעגל המתפללים!

לפני החיזוק הכינו את השק לתפילה

חייגו עכשיו ל'קו התפילות' ופעלו לפי ההוראות:

02-6325070

לפניות בנוגע לפעילות מאוחדים חייגו: 054-845-8815

הג שמה?

חוצאים את הילד שלכם?
יש ילדים שקשה להקל מאוחר...!

יש לכם הזדמנות לשמה ילדים חולים,
ולעשות אתם מעשה חסד מיוחד,

שוודאי יהיה לזכות הילדים שלכם!

תרמו 180 ש"ח, ושמחו 50 ילדים חולים בחג הסוכות!
מתנדבי מאוחדים יחלקו 'פעקאלאך' עם ממתקים לילדים בבתי
חולים, ויגרמו גם להם לשמוח ב'חג הסוכות' ולו לכמה דקות.

ניתן לתרום באמצעות כרטיס אשראי
בעמדות "נדרים פלוס" בבתי הכנסת
או בכתובת Meuchadim.org

דרושים
אתנדבים
ואתנדבות
לחוג האוהד
סוכות

היינו כעת ושמחו עוד ילד חולה:
054-845-8815

ממשיכים
להתחדש בשבילכם

מדבקות בחיתוך צורני

התחדשנו במכונה חדישה ומשוכללת
להדפסת מדבקות בחיתוך צורני עד גודל A3
וזה כמובן בנוסף למחיר, האיכות והשירות
שאתם רגילים לקבל בגרפומט

משלוחים
לכל חלקי
העיר

שרות
מהיר
במיוחד

מחירים
נוחים
במיוחד

כל סוגי
ההדפסות
וההפקות

הדפסות
באיכות
גבוהה

רח' אהלי יוסף 5 (פינת בר אילן), ירושלים
g5337722@gmail.com **02-5337722**
 שעות פתיחה: ימים ראשון עד חמישי 10:00-19:00, ימי שישי וערבי חג 10:00-12:00